

קלקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת ראה

לקראת שבת מלכתא

פנינים לפרשת ראה | גליון מס' 287 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

היה זה בשבת קודש בכולל 'חזון איש'. עם תום התפילה, כשרבינו עשה את דרכו ליציאה מהיכל בית המדרש, כדרכו האיר פניו באיחולי 'שבת שלום' לכל מי שנקרה בדרכו, גם ליהודי האלמוני והבודד שעמד מן הצד. עיני היהודי האלמוני החלו זולגות דמעות: "כבוד הרב, אתם הראשונים שאומרים לי כאן 'גוט שבת'... אף אחד לא מכיר אותי ולא יודע ממני מאומה"...

מאצילות הליכותיו של מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצוק"ל

"כִּי תַעֲשֶׂה הַיֵּשֶׁר בְּעֵינֵי ד'" (דברים י"ב, כ"ה)

בעת ששהה רבינו בירושלים לצורך מנוחה, בימי בין הזמנים של חודש אב, בשבת הראשונה לשהותו במקום, הוצע לו ללכת ולהתפלל בבית חכם מחכמי המוסר שגר בשכונת מקום, הנושא שיחה בין קבלת שבת לערבית. רבינו, שש על ההזדמנות לכבד את אותו חכם וגם לשמוע את דבריו.

לשבת הבאה, לא הלך שוב להתפלל שם, וטעמו ונימוקו עמו: "אם אלך גם השבת, הרי שהדבר ייפך לקביעות - שבכל פעם שהנני שווה בסביבתו אני בא להתפלל איתו, ואם לא אבוא בפעם הבאה מאיזו סיבה שתהא, הדבר עלול לפגוע בו".

בעובדה זו התבהרו דברי רבינו שהיה אומר רבות: "המידה החשובה ביותר - היא 'פיקחות'! שכל המידות צריכות להתנהל עימה - עם פיקחות".

הפיקחות והחשבון היו נר לרגליו בכל עת, לכלכל את צעדיו מתוך זהירות מופלגת, לבל יצא חלילה מכשול או פגיעה. והפיקחות של השתיקה, גם היא היתה מתובלת במהלכיו - על כל צעד ושעל.

מה שכח רבינו?

בא רבינו לביקור חג בבית מחותנו, רבי יוסף שלום אלישיב. טיפס את המדרגות הגבוהות והמיושנות, נכנס אל הבית, ושני הגדולים

המתיקו בדברי תורה מענייני דיומא, ואחר נפרדו בברכת החג. ירד רבינו את המדרגות, וכשהגיע למטה, אמר: "אוי, שכחתי משהו..." - והחל חוזר ומטפס את המדרגות. מלווי רבינו ניסו לעצור בעדו, בהציעם כי הם ילכו ויביאו לו את אשר שכח - אך שתק ועמד על דעתו לעלות שוב את כל המדרגות לבית מחותנו. הגיע שוב אל הבית בו היה לפני רגעים אחדים, ומלוויו עקבו אחריו בסקרנות: מה שכח רבינו, שכה היה חשוב בעיניו לעלות בעצמו לשם כך?

לרוחי, ולא מעריך את גודל מסירות הנפש שהקרבת למען שמירת השבת".

מעשים אלו וכיצא בהן, עוררו וחיזקו את רבינו בדרכו ביתר שאת, להקדים שלום לכל אדם ואיש, גדול קטן, חשוב ומכובד כדל ופשוט.

בכל ליל שבת, כאשר היה חוזר מהישיבה לביתו, והרחוב היה מלא בהמון מתפללים השבים לביתם - זקנים עם נערים, חסידים וסתם עמך, לכולם היה מקדים בברכת 'גוט שבת' בקול רם, כשהוא מרכין את ראשו לקראתם. ולא אחת היו רבים שעברו על פניו מבלי משים לב, ואילו הוא היה מקדים לברכם בברכת השבת, והיו נעצרים בתדהמה. גם כאשר היה מגיע אל המקווה בערב שבת, היה מברך לשלום את הבלנים או הקופאי היושב בפתח.

אחד מאלו שזכה לברכת 'גוט שבת' מרבנו, תיאר: "ה'גוט שבת' של רבינו היה נאמר בנעימה מודגשת ועם כל הלב. כששמעתי את האיחול כפי שהוא יוצא מפיו, לראשונה בחיי שמתי לב למשמעות של האיחול!".

וכבר היה מעשה, בעת שהשתתף בכינוס גדול באולם 'וגשל' שבבני ברק. ביציאתו משם, בתוך כל המולת אלפי המשתתפים, חלף רבינו על פני המאבטח שעמד בפתח, והאיר לו פנים: "תודה רבה לך, שבת שלום!".

נכדו של רבינו שהתלווה אליו תמה: "סבא, עד כאן?" - ורבינו משיבו: "חשוב נא, מתי כבר מזדמן למאבטחים הללו לחזות בפנים יהודיות?"

לשוחח עם רבינו באידיש

גבאי צדקה מאחת הערים בארץ, נכנסו לרבינו בלוויית אחד מתלמידיו הקרובים, לבקשו שייתן להם מכתב המלצה.

רבינו קיבלם בחביבות, והתעניין בחיבה בפעולות הצדקה שלהם. במהלך השיחה, החל אחד מגבאי הצדקה לשוחח עם רבינו באידיש - השפה השגורה על לשונו. רבינו הקשיב לו, אך בהזדמנות הראשונה כשהלה הפסיק מדיבורו לכהרף-עין כדי לשאוף אוויר, הפסיקו ופנה לתלמידו ושאלו: "האם הנך מבין אידיש?". ומשאמר התלמיד שאינו מבין, ביקש רבינו מאותו גבאי צדקה שיאמר את דבריו בלשון שגם תלמידו יבין.

התלמיד אמנם הגיב שאינו מקפיד, ומה עוד שהרי יודע הוא את תוכן הדברים - אך רבינו לא הסכים לכך, ודרש שהשיחה תתנהל אך

והנה פונה רבינו לבן מחותנו - רבי אברהם שהיה אז בבית, ואומר לו: "יסלמח לי, כמדומני, שכאשר יצאתי מן הבית לא אמרתי לכם 'שלום' ולא נפרדתי כראוי... אבקש את סליחתכם". נפרד ממנו בברכת שלום לבבית וחמה, יצא מן הבית ופנה לדרכו.

שלום לרחוק ולקרוב

אוירת השבת השלווה נסוכה על רחובות בני ברק. רבינו שב מן התפילה בשיבת 'תפארת ציון', כשטליתו הלבנה מוסיפה הוד לפניו המאירות. שקוע במחשבות של תורה, אך דעתו אינה מוסחת מהעוברים והשבים. והנה צועד מולו איש פשוט למראה, צעדי כבדים ועיניו כבויות.

רבינו מרים את עיניו, במאור פנים ובקול ענוג ורך מאחל לו: "שבתא טבא ר' יהודי, גוט שבת!".

האיש תמה לרגע, האמנם אליו כוונה הקריאה?! הוא סבב לאחור, בהיותו סבור כי לבטח אל האיש שמאחוריו נועד האיחול... אך לא, איש לא נראה בכל הרחוב מלבדו.

משהבין כי רבינו התייחס אליו אישית, פנה נרגש כולו ואמר: "כבוד הרב, אתה הראשון שמאחל לי 'שבת שלום'!" - והחל שופך את ליבו ומספר את קורות חייו: "אוד מוצל מאש אנכי, מברנוביץ עיר מולדתי. שם הייתי אדם מוכר, אבי עליו השלום היה מנכבדי העיר, וכולם היו מכבדים אותי. וכאן איש אינו מכיר אותי, איש אינו מתייחס אלי - אתה, הרב, הראשון שמאחל לי 'שבת שלום'...".

אמירת ה'שלום' המלבבת של רבינו לכל אדם, האירה לבבות רבים של אנשים שחשו בודדים ונדכאים.

היה זה בשבת קודש בכלל 'חזון איש'. עם תום התפילה, כשרבינו עשה את דרכו ביציאה מהיכל בית המדרש, כדרכו האיר פניו באיחולי שבת שלום לכל מי שנקרה בדרכו, גם ליהודי האלמוני והבודד שעמד מן הצד.

עיני היהודי האלמוני החלו זולגות דמעות: "כבוד הרב, אתם הראשונים שאומרים לי כאן 'גוט שבת'... אף אחד לא מכיר אותי ולא יודע ממני מאומה... שנים רבות התגוררתי באמריקה, בשנים שלא ידעו שם כמעט מאידישקייט, ניסיון השבת, היה ניסיון קשה ומר - כל מי שביקש לשמור שבת, התקשה למצוא מקור להתפרנס ממנו, ונידון לעניות מנוולת ולרעב מחפיר. יהודים רבים לא עמדו בניסיון... ואני, אמנם יהודי פשוט אנכי, תורה לא למדתי מנעורי, אבל בניסיון שמירת השבת עמדתי בעוז! וכאן - אף אחד לא מבין

המשך בעמוד 26

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לע"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

באתי לקבל 'מנה' מראש הישיבה...", השיב רבי גמליאל בטלמן במבוכה... אבא הסתכל עליו בתמיהה ואמר: "שלחו אותך אלי שאתן לך נזיפה???" הרי כדי לתת נזיפה צריך קודם להתמלא ולהיות ספוג באהבה גדולה לתלמיד, ורק אחר כך לנזוף בו...". "איך אמר לי רבי גמליאל בטלמן: 'זה הווארט של החיים שלי!'"

הגה"ח רבי יצחק ברזובסקי, בנו חביבו של כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה'נתיבות שלום'
מסלונים זצוק"ל, מספר על אביו הגדול, ועל המורשת שהנחיל בתורת החינוך

"כִּי תַעֲשֶׂה הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר בְּעֵינֵי ד' (דברים י"ב, כ"ה)

באחרונה מלאו 21 להסתלקותו של אותו גאון וקדוש, כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה'נתיבות שלום' מסלונים ז"ע"א, אשר הותיר אחריו את ספריו, שהפכו נכסי צאן ברזל בארון הספרים היהודי, בכל תפוצות ישראל ובכל הקהילות והמגזרים שומרי התורה והמצוות.

לקראת יום ההילולא, קיים צוות 'דרשו' ראיון נדיר וייחודי עם בנו, הגה"ח רבי יצחק ברזובסקי שליט"א, בהנחייתו של הסופר ברוך הכישרון הרה"ג ר' יעקב היילר הי"ו. להלן נביא חלקים מתוך אותו ראיון, בשינויי עריכה קלים.

בפתח הדברים מציין הרב היילר, מה שראה שמביא כ"ק מרן אדמו"ר מסלונים שליט"א, אחיו הגדול של איש שיחנו הרב ברזובסקי שליט"א, בכותבו בספרו 'דרכי נועם' אודות אביו הגדול, כי בעת שיהן כראש ישיבה, בכל פעם שהיה נכנס לומר שיעור לתלמידיו, היה שוהה כמה רגעים לפני השיעור, מביט באופן פרטני בכל אחד ואחד מהתלמידים, מעורר בלבם אהבה עזה לכל תלמיד ותלמיד בפני עצמו, ורק לאחר מכן היה פותח באמירת השיעור.

את הנהגה זו הסביר באומרו, כי כשאין אהבה של ממש בלב אל כל אחד ואחד מהתלמידים, קשה מאוד לומר להם שיעור, או למסור בפניהם שיחת מוסר.

"אכן, אני זוכר זאת", מעיד הרב ברזובסקי ומוסיף עוד מדיליה: "המידות של האבא היו יוצאות דופן. כך למשל, הוא לא היה כועס. מעולם לא ראיתי אותו כועס!"

"אמר לי דווקא אחד המתנגדים של אבא זצ"ל, בסוף ימיו הוא כנראה חזר בו מההתנגדות, כי הייתי פוגש אותו בכל יום ראשון, והוא דיבר על אבא זצ"ל בשבחים כאלו מופלגים... בכל אופן הוא סיפר לי שאבא היה אומר שיעור בישיבה כל יום ויום, לפני שהוא חלה בשנת תשי"ג. לאחר מכן הוא היה מוסר שיעור רק ביום חמישי, אבל כשהיה מוסר שיעור כל יום, הבחינו התלמידים בדבר מופלא, שלא משנה מה עובר עליו, אם היה ילד חולה בבית או עניינים אחרים שעברו עליו, כל עגמת נפש שלא תהיה, כל זה נעלם ברגע שהוא התחיל למסור שיעור. ברגע שהוא נכנס לשיעור - היה זה כאילו כל העולם בטל מהמציאות, וכעת רק הוא והגמרא והתלמידים

נמצאים בעולם!"

הרב היילר: "התלמידים גם הם החזירו לו אהבה מופלגת. שמעת פעם מהגאון הגדול רבי צבי כץ שליט"א, ראש ישיבות 'טל תורה' וחזון נחום', שהוא והגאון הגדול רבי מאיר לוריא שליט"א, ראש כולל 'ברייש' המפורסם, שהיו שניהם תלמידי ישיבת סלונים, שלאחר חתונתם גרו בבני ברק, והיו נוסעים מדי שבוע ביום חמישי לישיבה בירושלים, שנים אחרי החתונה, כדי לשמוע את השיעור כללי מפיו של ה'נתיבות שלום', וכך נהגו גם תלמידים נוספים. עד כדי כך הם היו דבוקים ברבם והחזירו לו בעבותות של אהבה..."

"אכן, אני זוכר את התקופה שהם היו באים בצעירותי, וגם סיפרו לי שכשאבא היה חולה מאוד, בשנת תשי"ג, למרות שמצבו היה כבי רע והיה חשש כבד לחייו, הוא לא הפסיק את הקשר עם התלמידים, והיה מנהל עמם חילופי מכתבים, וגם היה סדר מסוים מתי הם באו לבקר אותו, לפי תורנות מסוימת כדי שהקשר לא יינתק."

איך נזפים בתלמיד?

בהקשר זה מציין הג"י ברזובסקי עובדה מעניינת מאוד, על התקופה בה היה אביו זצ"ל חולה מסוכן: "הסבא שלי ה'ברכת אברהם', בא ביחד עם אבא שלי אל הרבי מסקווירא בירושלים להתברך מפיו. סבא שלי הצביע

ואני אספר בזה מעשה יפה שממנו אפשר ללמוד עד כמה השמוע"סן היו חשובים בעיניו וכמה השקעה נדרשה להכנתם.

"במשך שנים היה אבא נוהג לערוך כינוסים, תחת הכותרת 'חניכי הישיבה'. הרעיון היה לאסוף את כל בוגרי הישיבה, שיצאו ממנה במשך השנים והתפזרו ברחבי הארץ, ולרכז אותם לשמוע שיחות ודברי חיזוק, שיחזקו את הקשר שלהם עם הישיבה, ועם מה שהם קנו בישיבה.

"הוא היה אומר שכשנוטעים עץ, אם לא דואגים שיגדל ישר, הוא עלול לגדול עקום. כך גם מי שלמד בישיבה, הוא עדיין חניך הישיבה, גם אחרי שעברו שנים מאז שהוא כבר התחתן, ולכן צריך לשים 'קרש' שיחזיק אותו שלא יגדל עקום חלילה. הקרש הזה היה אותם כינוסים, והסדר היה שהיו מדברים דרשנים שונים, ואבא זצ"ל היה עולה לדבר אחרון, ומסכם את הכינוס. כל פעם הוקדש הכינוס לנושא אחר, פעם שבת, פעם תורה, פעם אמונה, ביטחון וכו'. קיימו אותם במקומות שונים, פעם בצפת, פעם בטבריה וכדו'.

"באחד הכינוסים, עלה לדבר מי שהיה אז מנהל תלמוד תורה בטבריה. הוא אמר שיחה במשך כשעה, ולאחר מכן כשירד מהבמה ניגש לאבא ושאל אותו, נו... 'איך דיברתי? מה אתה אומר על הדרשה שלי?'

"אבא הסתכל עליו והשיב לו: 'אני לא יודע. לא הקשבתי לדרשה שלך...!'

"הוא הסתכל על אבא בהפתעה ובתמיהה, לנוכח התשובה הלא אופיינית... 'אבל אבא זצ"ל הסביר לו למה הוא לא הקשיב: 'את תחילת הדרשה דווקא כן שמעתי', הוא אמר, 'אתה אמרת שראית ווארט כזה, ואחר כך שמעת ווארט כזה, ובדיוק נתקלת בסיפור כזה וכזה, ועלה לך רעיון כזה..."

"הרושם היה שאתה לא התכוננת בכלל לומר את השמוע"ס, לא נערכת לקראת אמירת הדרשה. לקחת כמה סיפורים מפה וכמה ווארטים משם, הדבקת ביחד ועשית מזה דרשה..."

"אם היית משקיע שלוש שעות בהכנת השמוע"ס, כך אמר לו אבא, 'היית מבין שווה לי להשקיע שעה אחת, כדי לשמוע את מה שהכנת במשך שלוש שעות. אבל אם אתה עצמך לא השקעת בהכנת השמוע"ס שלך שעה אחת, למה אני צריך לבזבז שעה שלמה כדי להקשיב לו???'...".

הכוני, פצעוני, נשאו את רדידי...

בסיום השיחה, מבקש הגר"י ברזובסקי לספר עוד סיפור אחד, שחשוב לו מאוד להעביר הלאה: "כשאבא זצ"ל היה מאושפז בבית החולים בשנת תשנ"ה או אולי תשנ"ד, הוא היה אז במצב של סכנה גדולה, ובגלל מצבו חיברו צינורות ומכשירים לכל גופו. הוא שכב כך, מתייסר בייסורים נוראיים, וקרא על עצמו את הפסוק: 'הכוני, פצעוני, נשאו את רדידי מעלי... אם תמצאו את דודי מה תגידו לו? שחולת אהבה אני!'. "

"האהבת ה' שלו היתה פלאית, כך לשכב ולהתייסר בייסורים, ולומר כאלו דברים, הוא לא איבד את הראש אפילו לרגע אחד."

בהקשר זה מוסיף הרב ברזובסקי עוד עובדה מעניינת, שאירעה בתקופה בה היה מאושפז בבית החולים: "היה מקרה שהגיע איש צוות רפואי לחבר לו עירוי של דם, ואבא לא רצה לקבל דם זר לגופו. איש הצוות לא הבין למה הוא מתנגד וניסה להסביר לו: 'מה זה דם? קצת פלזמה עם רכיבים כאלו ואחרים, לא יקרר כלום!'. אבא זצ"ל השיב לו על אתר: 'מה אתה מבין בדם של יהודי?!'...".

על אבא ואמר לרבי מסקווירא: 'הוא חולה... אני כבר חייתי את החיים שלי, אבל הוא עוד צעיר, הוא צריך לקיים ישיבה ולהחזיק בית עם ילדים. אני מוכן לתת לו את שנות חיי הנותרות'. השיב לו הרבי מסקווירא בברכה מעומק הלב: 'אתה תחיה חיים ארוכים, וגם הוא. החתן שלך, גם הוא יחיה חיים ארוכים, וכך אכן היה ושניהם זכו לאריכות ימים. האבא זצ"ל נפטר בגיל 89, והסבא ה'ברכת אברהם' נפטר בגיל 91.

"אספר לכם סיפור יפה שהיה עם רבי גמליאל בטלמן. בצעירותו, בעת שלמד כתלמיד בישיבת סלונים. אירע מקרה והוא היה צריך לקבל נזיפה. אולי הוא איחר קצת לתפילה או משהו אחר שעשה שלא הסתדר עם כללי הישיבה, וכדי להעמיד את הגבולות ולהציב משמעת חזקה, שלחו אותו אל אבי מורי - ראש הישיבה.

"אמרו לו: תעלה לחדר 17... זה היה מספר החדר בו ישב אבא זצ"ל באותן שנים... הוא אכן עלה לחדר 17, הקיש בדלת, אבא זצ"ל הזמין אותו להיכנס, האיר לו פנים ושאל אותו מה בפיו..."

"באתי לקבל 'מנה' מראש הישיבה... השיב רבי גמליאל בטלמן במבוכה... אבא הסתכל עליו בתמיהה ואמר: 'שלחו אותך אלי שאתן לך נזיפה???' הרי כדי לתת נזיפה צריך קודם להתמלא ולהיות ספוג באהבה גדולה לתלמיד ורק אחר כך לנזוף בו...".

"איך אמר לי רבי גמליאל בטלמן: 'זה הווארט של החיים שלי! זה היעד שאלי הוביל אותנו ה'נתיבות שלום'... כדי לנזוף בתלמיד, חייבים להתמלא קודם באהבה גדולה אל התלמיד, ורק אחר כך אפשר לנזוף בו...".

עוד מספר הגר"י ברזובסקי מזכרונות הילדות שלו, כיצד נראה שולחן השבת של אביו הקדוש והטהור:

"הסדר היה שהיו באים מבית הכנסת, מתיישבים סביב השולחן לסעודת שבת, ובמשך כחצי שעה היה אבא זצ"ל מדבר על רבו כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה'בית אברהם' מסלונים זצ"ל. הוא היה חוזר על דיבורים ששמע מפיו, עובדות שראה. לא היה דבר אחד שהוא לא זכר מה'בית אברהם', הוא היה ממש דבוק בו במשך כל ימי חייו.

"כל זה היה לפני שהתחילו לשיר 'שלום עליכם'... אח"כ היו שרים 'שלום עליכם' הוא היה עושה קידוש, היינו אוכלים את הסעודה ויורדים לטיש. בסעודה עצמה הוא לא כל כך אמר דברי תורה, אבל היינו שרים זמירות. לאחר מכן, בטיש הוא היה אומר דבר תורה, אבל בשנים המאוחרות כבר לא היה לו כה, והוא הפסיק לומר דבר תורה בטיש של ליל שבת, ורק את דבר התורה של סעודת שלישית הוא המשיך לומר מדי שבוע".

הגר"י ברזובסקי: "אבא שלי היה נותן כל יום שיעור, ובנוסף היה אומר הרב שמוע"סן (שיחות מוסר), באמצע השבוע, בראש חודש, במועדים. הוא כל הזמן אמר שמוע"סן ודיבר ודיבר".

הרב הייזלר: "שמעתי שאומרים משמו, שהוא היה נוהג לומר, שלהכין שמוע"ס לוקח לו פי שתיים זמן מלהכין שיעור בגמרא. אם שיעור הוא מכין במשך שלוש שעות, שיחת מוסר הוא צריך להכין במשך שש שעות...".

הגר"י ברזובסקי: "בסלונים לא היה בכלל עניין לומר ווארטים שיתאימו בפסוק וכדו'. זה לא היה הסגנון אצלנו. כל שיחה היתה בנויה לתלפיות,

המבצע הגדול חוזר לתקופה קצרה לרגל זמן אלול

המבצע הגדול של 'דרשו' ו'אחינו' חוזר לתקופה קצרה. תורמים לפעילות הקירוב של ארגון 'אחינו' וזוכים במתנות מ'דרשו'. זכייה מיידית של הספרים שכבשו את העולם היהודי

תרום 28 ש"ח לחודש
למשך 16 חודשים
סך כל התרומה 448 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- סט 'לקראת שבת'
- סט 'דרש דוד'
- חמשה חומשי תורה
- וספר המפתח על משנ"ב

* משנ"ב - 6 כרכים, 'לקראת שבת' - 5 כרכים, 'דרש דוד' - על התורה 3 כרכים, חמשה חומשי תורה בכרך אחד, ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 16 חודשים
סך כל התרומה 384 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- סט 'לקראת שבת'
- ספר 'דרש דוד'
- וספר המפתח על המשנ"ב

* סט 'משנה ברורה' - 6 כרכים, 'לקראת שבת' - 5 כרכים, 'דרש דוד' - על ימים נוראים / מסכת אבות, ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 23 ש"ח לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 276 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- של 'דרשו'
- וספר המפתח על המשנ"ב

* סט 'משנה ברורה' - 6 כרכים, וכן ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 20 ש"ח לחודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 200 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'לקראת שבת'
- וספר המפתח על המשנ"ב

* 'לקראת שבת' סט הספרים שנקרא בשקיקה בכל העולם היהודי, 5 כרכים עם אלפי סיפורים מרתקים לפרשת השבוע מלוקטים מהמבחר של עלוני 'לקראת שבת' של 'דרשו' וכן ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 21 ש"ח לחודש
למשך 6 חודשים
סך כל התרומה 126 ש"ח

וקבל מיידית

- 3 עותקים של ספר המפתח על המשנ"ב

התקשרו עכשיו 02-5609000

בשנים קודמות היה רבינו משתתף בשמחות נישואי נכדיו. אלא שהיה רבינו חושש שמא יבואו אנשים ויטרידוהו ממחשבותיו השקועות בסוגייתו. לשם כך הגה רבינו "פטנט". במושב המזרח היה מתיישב על מקומו, מסיר את כובעו ומניחו על הכסא שליטו, את הכסא השני היה מסובב כשמשענתו לצד ידו. את ראשו השעין על כף ידו בתנועה האופיינית לו, בדרך זו היה מסלק את כל המפריעים והמטרדים

מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, בניצול של כל דקת זמן שניתנה לו מאת הבורא יתברך שמו

"וְאֵת מִצְוֹתָיו תִּשְׁמְרוּ" (דברים י"ג, ה')

כל דקת זמן שניתנה לרבינו מאת הבורא יתברך שמו, הייתה מיועדת לקיום המצוה הגדולה והעיקרית: מצוות תלמוד תורה, שהיא כנגד כולם.

מעשה ביהודי מחו"ל ששמע את שמעו, וחשק עד מאד ליהנות מזיו פניו.

לא היה אותו אורח בעל אמצעים מופלגים, שיסייעו להגשמת משאלתו. זמן רב חסך מכספו, מהפך בדעתו אילך ואילך, עיתים היה רואה בדמיונו את רגליו מהלכות בשבילי ארץ ישראל, שואף לתוכו את אוויריה המחכים. שיא הביקור מבחינתו היה - לראות עין בעין את פני גדול הדור, ואף לשוחח עמו חמש דקות.

הוא מצא עצמו משנן פעם אחר פעם את הדברים שיאמר בפניו, ידע שזמנו של רבינו קצוב ומדוקדק עד לשניות, הן רק בשל עובדה זו חשקה נפשו לעזוב את סדרי חייו בחו"ל, ולעשות את הדרך לארץ ישראל.

באותן חמש דקות יאמר כך וכך, ישאל כך וכך, יבקש ברכה בעבור עצמו ובעבור פלוני.

ויהי היום - ויתגשם החלום. נרגש עד עומק נשמתו מצא עצמו על המטוס, עושה דרכו ברום הרקיע, חוצה את האוקיינוס ומועיד את פניו אל פסגת חלומותיו.

כמי שמרחף בעולמות אחרים, מצא עצמו פוסע בשכונת 'מאה שערים', עוד מעט יזכה לראות כמו עיניו את מה שציפה וקיווה זה מכבר.

הגיע הזמן המיועד לקבלת קהל. הוא ראה אנשים נכנסים ויוצאים כעבור חצי דקה. הכל מתנהל בזריזות. בתוך החדר אין מעבירים את הזמן על דברים של מה בכך. אין מרבים בלהג. נכנסים, שואלים את השאלה, מקבלים תשובה כהרף עין וממשיכים הלאה.

את השאלה עצמה מציגים בתמציתיות, ואם מתחיל השואל בהקדמות מיותרות, שאינן קשורות ישירות אל השאלה, מיד ישמע את הקול: "איזי וואס איז דא די שאלה?" ("מה כאן השאלה?").

משהגיע תורו נכנס אל החדר, נרגש מאד. הציג את עצמו ואת מקום מגוריו. ממרחק גדול הגיע, רבות השתוקק למפגש. "אולי יוכל הרב להקציב לי חמש דקות מזמנו?", שאל-ביקש.

"חמש דקות איני יכול להקציב, אין לי זמן, אפשר שלוש דקות בלבד".

יצא אותו יהודי מן החדר ברכוש גדול לכל ימי חייו. הוא אמנם חשב לזכות בזכות הגדולה של ראיית פני צדיק, רצה לזכות בברכת 'ברכה והצלחה' מפיו של גדול הדור, ואף לשטוח ספק המעיק על לבו ולפתרו בפועל, יצא ברכוש גדול לאין ערוך: שיעור מוחשי וחי אודות ערכן של שתי דקות בחיים.

לימים היה מהפך בדעתו, שכל הנסיעה והטרחה היו כדאיות, כדי ללמוד בצורה המוחשית ביותר מהו 'ערך הזמן'.

הן בחייו שלו 'נבלעים' פה ושם אף זמנים ארוכים בהרבה מחמש דקות. מעולם לא העלה בדעתו להתייחס לכך, שיש הבדל בין שלוש דקות לבין חמש דקות. עתה ראה עין בעין, שהזמן הוא הדבר היקר ביותר בעולם, וכל רגע של חיים בעולמו אין לו שיעור וערך.

אמר הכותב: לפעמים הצטברו אצלי שאלות קשות וגורליות לכלל ולפרט, או-אז הייתי עולה אל ביתו נאוה קודש, ומחכה לזמן שהוקצה לקבלת קהל, כדי להעלות את השאלות על שולחנו. לפעמים הייתי מקדים להיכנס לחדרו, דקות אחדות לפני השעה המיועדת לקבלת קהל.

תמיד הייתי נתקל בעניני התמהות של רבינו: "ס'איז נאך דא א פאר מינוט!" (הלא נותרו עוד כמה דקות!)

כמו הייתי גזלן הבא לשדוד דקות ספורות מחיי! ובאותן דקות לא היה שום רפיון במדרגות הלימוד. העיני היה אותו עיני, הלימוד היה באותה עוצמה כמו בעיצומו של הסדר!

פחות מעשר דקות

היה זה בתקופת מתח בארץ ישראל. ההתגוששות בין מפלגות השמאל למפלגות הימין - הגיעה לשיאה, הגושים היו שווים, וההחלטה מי מהם ישלוט - היתה תלויה גם בהחלטתם של נציגי 'דגל התורה'.

העולם כולו עמד דרוך וציפה להכרעתם של גדולי ישראל, מרן הגרא"מ שך זיע"א ורבינו.

טרם הגעתו של רבינו אל בית מרן בעל ה'אבי עזרי' זיע"א, ביקש מכל מקורביו ובאי ביתו שלא יהו בביתו, בחינת 'הוציאו כל איש מעלי'.

לכולם היה ברור שההחלטה הגורלית תיפול במפגש זה.

אכן, מפגש חשוב עד מאד. עיני כל העולם נושאות אליו. אלא שגם ההחלטות הגורליות ביותר אינן יכולות למשטר הקצוב של הזמן, הדבר היקר ביותר עלי אדמות.

מחוץ לחדר בדקו הנוכחים, כמה זמן בדיוק אורכת הפגישה בין שני ראשי הדור, מנהיגי עולם התורה.

ובכן, הבה נקבל מעט מושגים ביקרותו של הזמן המקודש מכל קדוש.

פחות מעשר דקות ארכה הפגישה כולה...

במהלך זמן מצומצם וקצוב זה, הועלו כל הצדדים על השולחן. מרן הגרא"מ שך זיע"א אמר את דעתו, רבינו נשא ונתן וצייד לצד שני. המעלות והחסרונות של כל מהלך נשקלו במאזניהם של גדולי הדור, וההכרעה נפלה. אותה הכרעה שהרעשה את העולם.

ללמדך יקרת הזמן מהי!

(וכבר ידועים בעולם דברי מרן ה'חזון איש' זיע"א, שבכל אסיפה של דיונים והחלטות אין צורך שתארך יותר מעשר דקות. כל השאר הוא בזבוז זמן בעלמא).

חצי דקה אצל מרן הסטייפלר

תלמיד רבינו, הגר"י דרזי שליט"א, מספר על ביקורו של רבינו אצל מחותנו הגדול מרן הסטייפלר זיע"א:

לפני שנים רבות ליוויתי את רבינו לבני ברק. בתו, הרבנית קניבסקי ע"ה, אשת מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, אמרה לו שחמיה מרן

מחוץ לחדר בדקו הנוכחים, כמה זמן בדיוק אורכת הפגישה בין שני ראשי הדור, מנהיגי עולם התורה. ובכן, הבה נקבל מעט מושגים ביקרותו של הזמן המקודש מכל קדוש. פחות מעשר דקות ארכה הפגישה כולה...

הסטייפלר ביקש שרבינו יכנס לרגע לחדרו.

הלכתי ביחד עם רבינו לבית שברחוב רשב"ם 10, עמדתי בחוץ וחשבת שמשמא הביקור של רבינו בבית מחותנו מרן הסטייפלר זיע"א ייקח לכל הפחות חמש דקות. יצאתי לרגע והמתנתי מחוץ לבית. אחרי חמש דקות אני חוזר ודופק על דלת הבית. בתו הרבנית ברז"ם פתחה את הדלת, ואני שאלתי איפה הרב? אמרה לי הרבנית ברז"ם: הוא היה פה וכבר הלך!

למחרת שאלתי את רבינו מה היה אתמול אצל מרן הסטייפלר. אמר לי רבינו: "נכנסתי לחדר של הסטייפלר, הוא אמר שיש לו כאב עיניים וביקש ברכה לרפואתו, בירכתי אותו ונפרדנו". כל הביקור ארך חצי דקה בלבד.

כך מתנהלים במהירות ובצמצום כדי להשאיר זמן לעיקר: לימוד התורה!

ה"פטנט" לסילוק ההפרעות

זכה רבינו לצאצאים רבים בלעה"ר, משפחה גדולה העמיד בישראל. מאות נכדים ונינים ובני נינים (ואף זכה לנכדי-נינים בחייו). כפועל יוצא מכך, רבו שמחות נישואי נכדיו וניניו, ואם היה משתתף בכל אחת מהן היה מבטל הרבה מזמנו.

משום כך, מנע רבינו עצמו בשנות הזקנה המופלגות מלהשתתף בשמחות צאצאיו הרבים, ובקרוב בני המשפחה היה ידוע, שהשתתפותו של הסבא הגדול אינה מובטחת כלל ועיקר.

אם שמחת החתונה מתקיימת מחוץ לעיר - לא היה שום צל של הווה אמינא, כי רבינו יבזבז מזמנו היקר מזהב ומפז להשתתף בה, אך אם שמחת החתונה היתה מתקיימת במקום קרוב, והיו לרבינו עניינים מיוחדים של הכרת הטוב כלפי אותו נכד, או-אז הגיע רבינו והשתתף לדקות ספורות בלבד. ודי באותן דקות ספורות ומדודות, כדי להגביר את השמחה ולרוממה לשיאים לא נודעו.

בשנים קודמות היה רבינו משתתף בשמחות נישואי נכדיו, ולפעמים היה נוסע לשם כך גם מחוץ לעיר.

מראהו של רבינו בשמחות נישואי נכדיו היה מופלא.

והנה יום אחרי שתרמתי את המעשר מחלקי במכירת הדירה, אני מגיע כהרגלי לבקר את אמי בבית אבות, והנה אני נכנס לחדר שלה ו...הלם!!! כמעט התעלפתי! אמי יושבת במיטתה ומסתכלת עלי...

סגולותיה הרבות של מצוות מעשר כספים

הרב בנימין בירנצוויג

"עֶשֶׂר תַּעֲשֶׂר אֶת כָּל תְּבוּאֹת זְרַעְךָ" (דברים י"ד, כ"ב)

מצוות מעשר חביבה היא עד מאד, עד שדרשוה חז"ל (תענית ט, א) 'עֶשֶׂר בְּשִׁבִיל שֶׁתַּעֲשֶׂר'. ועוד אמרו חז"ל (שבת לב, ב) שאמר הקב"ה על מצוה זו של צדקה ומעשר: "ובחנוני נא בזאת" תבחנו אותי האם אני מקיים הבטחתי, להעשיר את המעשר מכספו לצדקה!!!
השבוע התוודעתי לסיפור מצמרר על גודל מעלת נתינת המעשר לצדקה, שהוא גם מועיל לעילוי נשמה גדול, וזכיתי ואף מצאתי סימוכין לזה בדברי מדרש תנחומא המובאים לפנינו: "בְּזִכּוֹת שְׁנֵי דְבָרִים יִשְׂרָאֵל מִתְחַטָּאִין לְפָנֵי הַמָּקוֹם, בְּזִכּוֹת שֶׁבֶת, וּבְזִכּוֹת מַעֲשָׂרוֹת. בְּזִכּוֹת שֶׁבֶת, דְּכָתִיב: אִם תִּשָּׁב מִשְׁבֶּת רְגְלֶיךָ (ישעיה נח, יג). מֵה כְּתִיב בְּתֵרֵיהּ, אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל ה' (שם פסוק יד). בְּזִכּוֹת מַעֲשָׂרוֹת, דְּכָתִיב: וְשִׁמְחֶתָּ בְּכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ (דברים כו, יא). וְאִין טוֹב אֲלָא תוֹרָה, שְׁנַאֲמַר: כִּי לָקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם וְגו' (משלי ד, ב). לְפִיכָךְ מוֹשֶׁה מְזַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל, עֶשֶׂר תַּעֲשֶׂר".

טובה את הדירה, והתחלקו כולם בסכום בשווה לשביעות רצון כולם. הבן החרדי קיבל את כספו, ומיד החליט להפריש מעשר מכספו. הוא נתן את הסכום לישיבה ללומדי התורה, שיהיה לזכותה של אמו ורפואתה. וכך מספר הבן הרב ק. הגר בשכונת מטרסדורף בירושלים, בהתרגשות גדולה: "זמן רב שאני מבקר את אמי בבית אבות, ואף מאז שהיא הפסיקה לזהות את הסביבה הקרובה אליה, ואף כבר לא יכולה בגלל מצבה לרדת כלל ממיטתה, שכן היתה סיעודית. הייתי הולך לבקרה כל בוקר. היא היתה שוכבת במיטתה ולא היתה מזהה אותי. הייתי מדבר אליה, שר לה ואומר לה דברי תורה, ולא היה נראה כלל שהיא שומעת ומבינה, אבל המשכתי לעשות כן בשמחה עצומה של מצוות כיבוד הורים.

"והנה למחרת היום שתרמתי את המעשר מחלקי במכירת הדירה, אני מגיע כהרגלי לבקר את אמי בבית אבות, והנה אני נכנס לחדר שלה ו...הלם!!! כמעט התעלפתי! אמי יושבת במיטתה לבושה במלבושי השבת שלה [מה שכבר לא עשתה הרבה זמן בגלל מצבה] מסתכלת עלי, קוראת לי בשמי, ואומרת לי 'חכייתי לך לומר לך תודה! אתה לא יודע איזה כבוד גדול עשו לי בשמים, חלמתי חלום בלילה בשעת השינה, שהשתתפתי בסעודה גדולה, ושמו אותי בראש השולחן ועשו לי כבוד גדול, חכייתי לומר לך תודה!'. היא סיימה בזה, וחזרה לשכב כמצבה הקודם, שלא זיהתה אותי ואת הסובבים..."
ויהיה הדבר לפלא! ממש קיום דברי חז"ל במדרש 'שישראל מתחטאין לפני המקום, בזכות המעשרות שהם הטוב שנתן לך ה', ואין טוב אלא תורה'. ובזכות נתינת הטוב של המעשרות לטוב שהוא התורה, מתעלים ומתחטאין ישראל לפני הקב"ה.

הסיפור התרחש בבית משפחה ק. ממנהטן בניו יורק. למשפחה חמישה ילדים, וברשותה היה בית גדול רחב ידיים. מלבד ילד אחד שזכה להיות חרדי שומר תורה ומצוות, שהקים בית לתפארת בארץ ישראל, ומתגורר בשכונת מטרסדורף בירושלים, כל שאר ילדי המשפחה היו רחוקים משמירת מצוות.
מצבה הבריאותי של אם המשפחה לא היה טוב בשנים האחרונות, וילדיה נאלצו לשכנה בבית אבות, שם קיבלה טיפול טוב ומיטיב בהתאם למצבה.
כיון שמצבה של האמא המשיך להתדרדר, וכבר הגיעה למצב שלא הצליחה לזהות כלל את הקרובים אליה, גם את ילדיה, וסבלה ממחלת אלצהיימר, אי לזאת החליטו בני המשפחה למכור את הדירה של הוריהם, ולחלק בין כל הילדים שווה בשווה את סכום המכירה, ובזה גם לשלם את אחזקתה בבית אבות.
הבן החרדי בקש מאחיו ואחיותיו, שמסכום מכירת הדירה יפרישו דבר ראשון 'מעשר' ואח"כ יחלקו בשווה לכולם את שאר הסכום, אבל אחיו שלא היו שומרי מצוות, התנגדו לכך, ואמרו לו: "אתה רוצה לקיים מצוות? תקיים את זה בחלק שלך לא על חשבוננו!".
הם העמידו את הדירה למכירה. לאחר זמן הצליחו למכור בשעה

נענה הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל לבקשתם להיבחן, אך להפתעתם ביקש מכל הבחורים לצאת מהחדר ושיישאר רק תלמיד אחד. לאחר שיצאו פנה גם לראש הישיבה ואמר: "ימחל נא ראש הישיבה ויצא גם הוא"... כך ישב הגרי"י פישר עם כל בחור בנפרד ובחנו

הליכות נאצלות וזהירות בכבוד הבריות, של הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל

"פי תעשה הטוב והישר בעיני ד'" (דברים י"ב, כ"ח)

ראש ישיבה מחוץ לארץ נכנס עם קבוצה מתלמידיו, לביתו של הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל, והפציר בו שייעתר לבקשת התלמידים לבחון אותם על לימודיהם בשו"ע יו"ד, ויהיה בכך חיזוק גדול עבורם.

נענה רבי ישראל יעקב לבקשתם, אך להפתעתם ביקש מכל הבחורים לצאת מהחדר ושיישאר רק תלמיד אחד. לאחר שיצאו פנה גם לראש הישיבה ואמר: "ימחל נא ראש הישיבה ויצא גם הוא"... כך ישב הגרי"י פישר עם כל בחור בנפרד ובחנו. הבחינה נמשכה שעה ארוכה.

משנסתיימה הבחינה, נכנסו כולם לחדר וראש הישיבה שאל: "כיצד שולטים הבחורים בחומר הנלמד?" השיב הגרי"י זצ"ל: "כולם ענו, אחד יותר ואחד פחות, אך כולם ענו!".

כשהלכו לדרכם הסביר הגרי"י פישר זצ"ל את פשר הנהגתו: "דעו לכם מהי הלבנת פנים. אי אפשר לבחון בחור בזמן שיושב שם בחור אחר, שכן אם לא יידע לענות - הרי חברו יראה בקלונו ח"ו, איני יכול לתת יד לדבר כזה. הסכמתי לבחון, אך חלילה שתצא תקלה תחת ידי".

פגיעה ביהודי! געוואלד!

סיפר הרב אפרים שטערן, נאמן ביתו של הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל, את המעשה הבא:

בתקופת חייו האחרונה של הגרי"י פישר זצ"ל, היה מחובר למכשיר החמצן, וההליכה היתה מאמץ גדול עבורו, עד כדי כך שגם הכניסה לרכב או היציאה ממנו - היו מורידים את רמת החמצן שבגופו. בזמן ההוא, כאשר אחד ממקורביו ערך ברית-מילה, הטריח עצמו להשתתף בשמחה על אף חולשתו הרבה.

כשהגיע הגרי"י פישר למקום עריכת הברית, יצא מהרכב במאמץ גדול. כתוצאה מהמאמץ חלה ירידה בחמצן שבגופו, והוא נחלש מאוד, עד כדי כך שלא יכול היה להוציא הגה מפיו מרוב חולשה.

עודו עומד בחלישות כח, ניגש אליו יהודי בבקשת ברכה. כאמור, לא היה בכוחו לדבר, ורמז לו בידו להיכנס לפנים האולם, מקום שם נערכה הברית, ולאחר שינוח מעט יוכל לברכו.

היהודי לא הבין את הרמז, וחשב שהרב פישר דוחה אותו ואינו רוצה

לברכו. לכן ביקש בשניה ובשלישית, ואילו הגרי"י פישר חזר על הרמז הקודם.

הלה עזב את המקום שבור ורצון, בחשבו כי אינו ראוי לברכה, ועל כן הגרי"י פישר דוחה אותו.

לאחר שהגרי"י פישר נח מעט מעמל הדרך, וראה שהיהודי הנ"ל לא חוזר, שלח לקרוא את רבי אפרים לברר מי הוא אותו יהודי שכל כך רצה ברכה. רבי אפרים החל לחפשו ולא מצא אותו. אולם הגרי"י פישר לא נח ולא שקט. ובשברון לב עצום אמר: "אדם זה ביקש ברכה, ואני דחיתי אותו..."

הדבר נגע בעמקי נפשו: "פגיעה ביהודי! געוואלד!"

בראות רבי אפרים עד כמה נוגע הדבר לבריאותו של הגרי"י פישר, הכפיל את מאמציו, וכעבור יומיים הצליח לאתר את האיש, ולהביאו לפני הגרי"י פישר.

כראות הגרי"י פישר את פניו, שמח לקראתו מאד, כמוצא שלל רב. מיד ברכו בחום, והרבה להתנצל בפניו בהסבירו את מצב בריאותו הקשה, וביקש ממנו שימחול לו.

הנוכחים התפעלו משמחתו של הגרי"י פישר, ומאשרו הגדול, שזכה לפייס את אותו יהודי נפגע, ואף לברך אותו. ("רועה ישראל" ח"ב עמו' ת"ע)

"חלילה וחס! וכי אזלזל בכבוד הבריות!?"

עסקן חשוב הגיע פעם אל הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל,

המשך בעמוד 25

כשהגעתי ליוהנסבורג פתחנו בפעולות קירוב ענפות, וברוך השם הצטרפו עשרות משפחות לקהילה החרדית, השתתפו בשיעורי התורה והתפללו בבית הכנסת של הקהילה, אבל הנשים ביקשו להרים את הוילון שבמחיצה. אסרתי בכל תוקף, אבל גם הצד השני היה תקיף. טענו שהם חוזרים בתשובה, ויש להקל עליהם. אבל היה צורך להפיס את דעתם. אין זו חכמה, לכפות את דעתך ולהקים לך אויב...

**ראב"ד העדה החרדית, הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א:
כשצריך לפעול למען כבוד שמים, צריך לומר "גיבור אני"**

"נתון נתון לו... פי בגלל הדבר הזה יברכה" (דברים ט"ו, י')

כשההמרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל בוילנא בעת מלחמה, שיגרו לו ויזות הן לארצות הברית והן לארץ ישראל, והתלבט. מצד אחד, ארצות הברית בטוחה יותר מחילותיו של הצורך, ואילו ארץ ישראל עלולה ליפול בידיו. חייליו כבר עמדו בשערי מצרים בדרום, והאיטלקים הפציצו מפעם לפעם את חיפה ויפו ממערב, ועירק ממזרח היתה פרו נאצית. מארבע רוחות ריחפה עליה סכנה. מצד שני, באמריקה מרחפת סכנה רוחנית, וארץ ישראל בטוחה יותר מבחינה זו.

והכריע לנסוע לארץ ישראל, שהיא מקום סכנה גשמית, אבל בטוחה מהבחינה הרוחנית, כשם שהקדוש ברוך הוא העדיף שנשהה במדבר שהוא "מקום נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין בו מים", אבל נהיה בטוחים בו מבחינה רוחנית, ולא נלך דרך ארץ פלישתים שהיא ניסיון רוחני. "פן ינחם העם בראותם מלחמה וישבו מצרימה".

וזו הוראה לדורות, שאם עומדות לפני האדם שתי דרכים, אחת יש בה סכנה רוחנית והשנייה מועקה גשמית. למשל, אם עליו לבחור מקום עבודה, במקום אחד סכנה רוחנית, חברה מתירנית, ובמקום אחד המשכורת נמוכה משמעותית אבל המקום שמור, יבחר בדרך הבטוחה והשמורה, והקדוש ברוך הוא ינחנו בטח.

המשגיח דפוניבו' הגאון הצדיק רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל אמר רעיון נפלא: בכדי להתנתק מדרך טומאה ולבחור בדרך של קדושה, צריך לעמול ולהתאמץ בעמל וביגיעה, ואז יתחבר לדרך שקנה ברוב מאמץ ולא ישוב לדרך השגויה.

לכן, סובב הקדוש ברוך הוא את העם דרך המדבר. כדי שיתייגעו ויעמלו ויתאמצו, ועל ידי כך לא ישובו למצרים ולדרכה.

בדורות הקודמים התענו הרבה על כל חטא, ערכו גלות והסתגפו, ועל ידי העמל והיגיעה התנתקו מדרך הרע. אך בדורנו שהוא דור חלש, ואינו יכול לסבול תענויות וסיגופים, יש להתאמץ ביגיעת התורה ובשמירת הלשון, ועל ידי היגיעה והמאמץ נתנתק מהדרך הרעה.

כשהתגוררנו בבני ברק בגבעת הישיבה, מול דירת המשגיח הגאון הצדיק רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, ראינו שעבודתו היתה מדויקת להפליא, כחיל על משמרתו. באחת עשרה בלילה היה האור כבה בחדרו, בחמש נדלק. בשש בדיוק היה עולה לחדרו שבישיבה, להתכונן לתפילה. מעולם לא נשען על משעת הכסא, דרוך היה לעבודת בוראו.

יום אחד אמרתי לבני: "השעון בבית ממהר בשתי דקות". שאל: "מנין לך זאת?".

אמרתי: "שמתי לאחרונה לב שהמשגיח יוצא מביתו בשש ושתי דקות, לפי שעונונו לא יתכן שהמשגיח מאחר. בהכרח, שהשעון ממהר..."

עקבנו אחרי השעון והתברר שאכן ממהר בשתי דקות...

בעלי התשובה והוילון

כשהגעתי ליוהנסבורג פתחנו בפעולות קירוב ענפות, וברוך השם הצטרפו עשרות משפחות לקהילה החרדית. השתתפו בשיעורי התורה והתפללו בבית הכנסת של הקהילה, אבל הנשים ביקשו

להרים את הוילון שבמחיצה. אסרתי בכל תוקף, אבל גם הצד השני היה תקיף. טענו שהם חוזרים בתשובה, ויש להקל עליהם. אבל היה צורך להפיס את דעתם. אין זו חכמה, לכפות את דעתך ולהקים לך אויב.

אמרתי להם: יש הבדל בין 'חוזר בתשובה' לבין 'בעל תשובה'. 'חוזר בתשובה' מצוי בתהליך החזרה. מקלים עליו ואין ממצים אותו את הדין.

אבל אתם אינכם 'חוזרים בתשובה'. אתם 'בעלי תשובה', שבמקום שהם עומדים צדיקים גמורים אינם עומדים (ברכות לד ע"ב)! אתם, אדרבה, צריכים לחפש חומרות, ולא קולות... כל כך החמיא להם שאינם עוד 'חוזרים בתשובה' אלא 'בעלי תשובה', עד שחזרו בהם מתביעתם...

עוד עומד בזכרוני המראה, איך מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל מסביר לאחד ממקורביו שאין מקיימים מצוות צדקה כדין, אם אינו נותן בפנים יפות. ופתח מרן זצ"ל והקריא את דברי הרמב"ם (הלכות מתנות עניים פ"י ה"ד): "כל הנותן צדקה לעני בסבר פנים רעות ופניו כבושות בקרקע, אפילו נתן לו אלף זהובים איבד זכותו והפסידה. אלא נותן לו בסבר פנים יפות ובשמחה, ומתאונן עמו על צרתו ומדבר לו דברי תחנונים וניחומים!"

ושמעתי מפי הגאון מטשעבין זצ"ל בשם זקני בעל ההפלאה, לדייק מלשון הפסוק: "נתון נתן לו, כי בגלל הדבר הזה יברכה ה' אלקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך" (דברים טו, י). שהברכה אינה משום הנתינה אלא "בגלל הדבר הזה", הדיבור הזה, שמדבר אליו ומנחמו. ובכך ישב בעל ההפלאה את קושיית התוספות (בבא בתרא ח ע"ב) איך כופין על הצדקה, הרי אין כופין על מצוות עשה ששכרה בצידה. אבל אם יכפוהו לתת הן לא ייתן בסבר פנים יפות, ולא יהיה מתן שכרו בצידו...

אחד מגדולי העסקנים נקרא לבית רבינו. רבנו שלח אותו לשליחות מסוימת למען עולם התורה, באמרו "העניין מסור לידיים שלך". העסקן השיב בחיוב, אך הוסיף שעל הכל הוא זוכר תמיד שהכל בידיים של הקב"ה.

הגיב רבינו ואמר: "כשמדובר על תפקיד לפעול למען כבוד שמים, צריך לומר 'גיבור אני', ולפעול בכל הכח, בלא לסמוך על הידיים של הקב"ה..."

והביא בענין זה מה ששנינו בסוטה: "אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים", ופרש הגר"ח מוולוז'ין זצ"ל שזוהי הקללה הגדולה ביותר בעקבתא דמשיחא, שיגיע מצב שלא יפעלו למען כבוד שמים, אלא יאמרו "אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים", וכביכול הקב"ה יעשה עבורנו לבד בלא השתדלות מצידנו.

(קטעים מלוקטים מתוך הגדה של פסח 'ויגד משה')

שמעתי מפי ה"דברי יואל" מסאטמאר זצ"ל, שבדור עני ושפל ובסביבה מלאה טומאה ורוויית רוע, מקבל הקדוש ברוך הוא את צעקתנו לשוב אליו, גם אם לא מילאנו את כל סדרי התשובה שנדרשו מהדורות הקודמים. וגם עוונות שנצרכת עבורם 'תשובה עילאה' כמבואר בזוהר הקדוש, תועיל תשובה אם רק "יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו".

והביא ראייה מלשון הכתוב: "ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי". 'ועתה', היינו בחושך הגלות ובתוקף טומאת מצרים, אם רק תשוועו ותרצו לצאת ממאסר הטומאה ותבקשו רחמים, ישמע הקדוש ברוך הוא שוועתכם!

הגאון הצדיק רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, אמר בשם חמיו, הגאון הצדיק רבי נחום זאב זיו זצ"ל, בנו של הסבא מקלם זצ"ל, לפרש הענין במשל.

מעשה בעני בן טובים, שגביר אחד ריחם עליו ותמך בו ברוחב יד. לימים הוצרך העני להשיא את בתו. לא רצה להעמיס עצמו על העשיר, דיו שהוא נותן לו לפרנסתו. סובב בין אנשי המקום וקושש פרוטות להכנסת כלה. הגיע לביתו של העשיר להתרימו ונתן לו כמה פרוטות.

הביע תדהמתו, אמר לו העשיר: "מדוע אינך מבין? כל זמן שהיית בא אלי ומשליך עלי יהבך, נחלצתי לעזרתך ותמכתי בך בעין יפה. אבל כעת - אתה דואג לעצמך ואוסף מכל אנשי העיר, הריני כאחד מהם..."

כך הקדוש ברוך הוא. כל זמן שאנו פונים אליו ומבקשים ממנו, שומע הוא את קולנו ונחלץ לעזרתנו. אבל אם אנו סומכים על עצמנו ופונים גם אליו, הריהו עוזר לנו עזרה מועטת ומוגבלת.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

פעם נכנס לחדר מלא ציבור, וכשהקהל כולו קם על רגליו לכבודו - חיך ואמר: "אוי זה כל כך טוב, הבה נעשה זאת שוב"... יצא ונכנס שוב, אינו מותיר בלבו מקום ולו לרסיסי כבוד שהתעקשו להתדפק בשעריו. בפעם אחרת פגש בו אב המלווה בבנו הקטן. "יברך נא את ילדי", ביקש האב, ורבי שמשון זצ"ל נענה בחפץ לב, אלא שהסמיך תנאי קודם למעשה: "שגם הילד יברך אותי - הרי יש לו פחות עבירות ממני"...

הענווה והאצילות של הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל

"לְעֵשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי ד'" (דברים י"ג, י"ט)

המושג של 'כבוד' ו'מעמד' כמו ולא היו קיימים כלל בהיכלו. הוא לא חש כל פחיתות כבוד בכך שרב הקהילה בעל המוח העילוי, שהכל תאבים למוצא פיו, ירד מפקידה לפקידה להיכל כולל האברכים הסמוך לביתו, ויוסיף לקח במחיצתם. מחזה שכיח היה לראותו נכנס לשם, ופוסע לכיוון מושבם של שני אברכים מזדמנים, מתיישב לידם בהכנעה ואומר: "נפל ברעיוני חידוש, אני אומר אותו בפניכם, ובבקשה אמרו לי אתם מה דעתכם עליו".

תלמיד חכם מלומדי הכולל הזה, מציין בהתפעלות את התחושה שליוותה אותו לנוכח המראות הללו: "במאי עסקינן? ברב רשמי, שלעיני עם ועדה מגיע במיוחד לאברך צעיר, רק משום שסבור כי יכול לקבל ממנו חידוד וסברה, ירד להרצות בפניו קושיה בגיטין ולשמוע 'מה אתה אומר על זה?' או לשמוע חוות דעת של תירוצי שעלה לו בתלמודו. ולא פעם ופעמיים אלא חדשים לבקרים".

אלא שלא זו בלבד, שביקש לשמוע חוות דעת של אברכים צעירים על חידושו, אלא ראה לעצמו זכות לשרת אותם ולהיטיב את תנאיהם.

פעם הבחין בכולל ב'תלמי אליהו' שבו למד במשך תקופה בשעות הבוקר, באברך השב מן המטבח והכוס שבידו ריקה. 'מה אירע?' שאל אותו, וכששמע שנגמר שם הסוכר, לא היסס רגע, יצא אל הרכב ונסע בעצמו למכולת כדי להביא סוכר וקפה לתועלת הלומדים, ולא שעה למחאות האברכים שחשו מבוכה על כך שהוא עושה את המלאכה.

גם בעת שכיחן כראש ישיבה בתקופה הראשונה בירוחם (- בשנות ה'ל' המאוחרות), והקהילה שם היתה מצומצמת מאד, לא נמצא במשך זמן מה מלמד קבוע לילדים שבחיידר (שהכיל באותה עת בסך הכל ארבעה-חמישה תלמידים בגילאים שונים...). הוא הבין שמחמת כך עלולים אבותיהם לעזוב את העיירה, ובמקום שאין איש לקח על עצמו את המשימה ושימש כמלמד. משהובא כעבור תקופת מה לאחר מכן מלמד קבוע, נותר הוא 'רק' ראש ישיבה...

'אל תבואני רגל גאווה'

אף במקום רבנותו - בבית הכנסת של הקהילה, סלד מגינוני הכבוד הפשוטים והמקובלים ביותר, ובמשך תקופה ארוכה סירב לישב ב'מזרח' מול הקהל, כנהוג, אלא ישב בין ה'בימה' לארון הקודש כשפניו מכוונות אל קיר המזרח. כעבור תקופה קצרה, לנוכח הפצרות חוזרות ונשנות, ולאחר שהגר"י טשזנר שליט"א העיר את אזניו, שהואיל והרב מאריך בתפילותיו, הרי שעל פי דין הש"ץ העומד לפניו נקלע לבעיה לפסוע לאחור בסיום השמונה עשרה, ניאות ר' שמשון לישב יחד עם עוד ת"ח מ'פני' הקהל בספסל פשוט שהוצב במזרח, מימין לארון הקודש.

לימים, הוציאו גבאי בית הכנסת הסמוך אל הרחוב, את הריהוט הישן ששימש אותם עד לאותה עת, מפני הריהוט החדש שנרכש לפאר את בית מדרשם. אחד ממקורביו מצא בכך הזדמנות ניאותה להחליף את ספסל העץ הפשוט שב'מזרח' בית הכנסת 'קיויתי', בספסל מרופד המחולק לכיסאות - מאלו שהשליכו גבאי בית הכנסת ההוא, באין צורך בו.

בתפילה הראשונה לאחר מכן, כאשר קרב ר' שמשון זצ"ל למקומו וגילה את הספסל ההדור למראה, התקשה להשלים עם השינוי.

פעם הבהין בכולל ב'תלמי אליהו' שבו למד במשך תקופה בשעות הבוקר, באברך השב מן המטבח והכוס שבידו ריקה. 'מה אירע?' שאל אותו, וכששמע שנגמר שם הסוכר, לא היסס רגע, יצא אל הרכב ונסע

המכשול מרשות הרבים.

אף על פי כן, משמים רצו כי יוותר עד ראייה למעשה, ללמד בני ישורון לקח בהטבה עם הבריות עד אין שיעור וגבול. ואף גם זאת:

פעם נשלח ילדם של אחת המשפחות בבניין שבו התגורר, עם שקית אשפה טעונה עד גדותיה בדרכו לפח המרכזי. כדרכם של ילדים, לא הצליח הלה להתמודד כראוי עם המשימה, וכל תכולת השקית שהוביל נשפכה והתפזרה במדרגות, מדיפה את ניוחחה הבלתי נעים.

רגע לאחר מכן, יצאו שתי שכנות אל חדר המדרגות, ועד מהרה הבהינו בנעשה, אולם בעוד הן נבוכות ותוהות אם להעיר לאמו של הילד, או לנקוט בדרך אחרת לשם סילוקה של האשפה המצחינה, לרבי שמשון זצ"ל שחלף במקום - היה פשוט וברור מה יש לעשות במקרה זה: ללא אומר ודברים נכנס לביתו ועד מהרה שב משם כשבידו כף אשפה ומגב, ותוך דקה או שתיים לא נותר זכר ללכלוך שהכתיים את חדר המדרגות. שתי השכנות נותרו המומות: כזה פתרון לא העלו לרגע על דעתן... אבל רבי שמשון זצ"ל, כבר היה שקוע עמוק בתלמודו או במצוה אחרת, שכדרכו עשאה בחכמה, במהירות וביעילות.

ריקוד המידות

ושוב מעשה עם ילד קטן:

בחתונה פלונית התקבל בשירה של "ימים על ימי מלך תוסיף", ושעה ארוכה ניצב יחד עם החתן והמחותנים במרכז מעגלי הרוקדים. עברו כמה רגעים, והנה מצא ר' שמשון את הדרך למחות את זכר ה'כבוד' שבו התקבל: הוא נטל את ידיו של ילד פעוט מהנוכחים, וחל רוקד יחד עמו במרץ במרכז המעגלים, בלי לחוש למבטם התוהה של הבריות, לנוכח הפעולה הבלתי שגרתית.

"אתה רוצה להכשיל אותי בגאווה?", טען בכנות כלפי אותו מקורב שהסיר את הספסל הפשוט והטוב, ובמשך זמן ניכר עמל הלה להרגיע את סערת רוחו של הרב, ולשכנעו שהספסל החדש נלקח בעצם מפח האשפה, וכמעט עמד להיזרק ככלי אין חפץ בו, כך שאין כאן מקום לחשש יוהרה...

חסד בשלמות

פעם פנו אליו בבקשה, כי יאות לשאת דברים בערב התרמה שנועד להיערך לטובת אחת הישיבות, שנקלעה לקשיים כלכליים. אחד מרבני הישיבה שעליו הוטל התפקיד, חש אי נעימות שעה שפנה אליו בבקשה זו, והקדים התנצלות שאין הוא בא לבקש 'שיחה' או 'ועד', אלא דרשה לטובת ענין כספי לישיבה. בעדינות נפשו הבין כי יש בכך משום פחיתות כבוד, כלפי מעמדו של הרב פינקוס, שהוא נדרש להלהיב ציבור לשם ענייני ממון - עבור מוסד שאין לו שייכות אליו - ולא בענייני דעת אלוקים ויראת שמים.

אולם ר' שמשון בטהרת ליבו, לא הניח לאיש לרגע להתבוסס בהרגשה זו. "אדרבה", אמר לו בפשטות, "דרשנים - יש הרבה, אבל כאלה שידברו ב'דינר' - קשה למצוא", ונענה במאור פנים ורוחב לב לבקשה. אבן גולה מעל ליבו של אותו פונה. אם ר' שמשון גופו לא רואה בכך כל פחיתות כבוד, אדרבה, מה טוב ומה נעים...

פשוט נבלתא בשוקא

אין טעם ללכת ולמנות את מאות המקרים, שבהם נגלו לעין כל ענוותנותו ובריחתו הרחק כמטחוויו קשת מן הכבוד המדומה. כל יודעיו ומכיריו נפגשו באין ספור הזדמנויות שבהן הפך את ענייני הכבוד והמעמד לאבק פורח וחוכא ואיטלולא - ובלבד לעשות רצון אבינו שבשמים. עם זאת, נראה כי המעשה הבא מאלף ביותר ועשוי להיחשב כחידוש גם בעיניהם:

אברך פלוני הבהין בו פעם עומד ברחוב העיירה, שעה שקבוצת אברכים חלפו על פניו בדרכם לסדר ב' בכולל. ר' שמשון בירך אותם לשלום ונותר לעמוד במקום, כשניכר שהוא ממתין עד שיעלמו מעיניו כדי לעשות דבר מה שלא בנוכחותם. הדבר גירה את סקרנותו של אותו אברך שהבין כי דברים בגו, והוא מצא לעצמו עד מהרה פינת סתר סמוכה דיה, לגלות מה יש לרב הקהילה לעשות כאן בהיחבא.

ואמנם, ר' שמשון קיים בעצמו "ויפן כה וכה וירא כי אין איש", ומשסבר כי אין צופה ומביט במעשיו, נטל שתי פיסות קרטון, וכשהוא כובש בכוח איתנים את רגשי הסלידה, ניגש, אל נבלת חתול שהיתה מושלכת שם על אם הדרך ופינה אותה אל פח האשפה הסמוך. היטב ידע כי אף אחד מלבדו לא יעשה את המלאכה הבזויה והבלתי נעימה, ומאידך גיסא לא מצא עצמו פטור מלסלק את המראה המעורר תחושת גועל בלב הבריות. אלא מאי? אין זה ראוי כי המרא דאתרא יעסוק במלאכה זו, ואם בכל זאת עושה כן, עדיף שיהיה זה בהיחבא מאין רואים. מעשה ללא פניות. לשם כך המתין עד שהמקום יתרוקן מעוברים ושבים, ובצניעות אופיינית סילק את

רגש קל של גבהות לב - חמור היה בעיני עשרות מונים מהחשובות הללו...

הענווה וההטבה

הגאון הצדיק רבי יהודה זאב סגל זצ"ל, הגיע לארץ לקראת נישואי נכדתו עם יבלחט"א רבי אליעזר מן שליט"א - גיסו של רבינו. את פניו קידמו בשדה התעופה כעשרה ת"ח מבני משפחות המחנותנים, ובכללם רבי שמשון זצ"ל.

רבי יהודה זאב ירד בכבש המטוס, עבר את ביקורת הדרכונים ויצא אל בית הנתיבות. הכל ניגשו להושיט לו יד לשלום, ובכללם נכדו בן העשר, שנדחק כמו כולם לקדמו בברכת 'שלום עליכם'.

העגלה הנושאת את מזוודותיו הפריעה מעט לנדחקים סביבו, ומאן דהוא הסיט אותה הצידה וביקש מהילד - הקטן שבחבורה - שהוא יוביל את עגלת המזוודות אל הרכב הממתין בחוץ. ואמנם, הילד יצא ממעגל האנשים המקיף את סבו, ופילס את דרכה של העגלה בתוך המון האדם שהציפו את הטרמינל, בעוד שאר בני המשפחה מתגודדים סביב האורח הנכבד, ועושים אוזנם כאפרכסת לשמוע דברי חכמה ומוסר, תוך כדי יציאתם אל הרחוב. למי היה את הפנאי בקלחת התכונה הנרגשת, להתבונן ולהבחין בתחושת ההחמצה של הנכד שבצד הדרך, המוליך את העגלה לבדו הרחק מהסב הגדול מחו"ל שאותו ראה רק לפרקים?

היה אחד כזה. לפתע חש הילד טפיחה קלה על שכמו, ובפנותו לאחור הוא מגלה שהיה זה אחד מבני משפחת מן, שעזב את החבורה המקיפה את רבי יהודה סגל. ואומר לו: "אני מניח שגם אתה רוצה להיות עכשיו קרוב לסבא. אתה יכול ללכת לשם, אני כבר אוביל את המזוודות". ותוך כדי דיבור הניח את ידו על ידית העגלה והובילה לפניו. מיותר לציין כי היה זה רבי שמשון, שבתבונת ליבו ירד לרגשותיו של הילד, ובענוותנותו וצדקותו הואיל לשמש כמוביל מזוודות בשדה התעופה...

הלה שכה שמח על ההצעה הנדיבה, שבאה עליו בהפתעה גמורה, הגביה תכף את רגליו ורץ חיש להידחק בין המתגודדים סביב סבו, מאושר על כי גם לו התאפשר להיות ב'מרכז ההתרחשויות', ולהינות כמו המבוגרים מקרבתו של הסב. אין הוא זוכר כיום מה שמע, וסביר להניח שגם אז כילד לא הצליח להבין הרבה מדבריו של רבי יהודה סגל זצ"ל, אך את דבריו של האיש שהוביל במקומו את המזוודות,

הבין היטב ונצר לעד בליבו.

ביטול בפה

היטיב אשר דיבר פלוני אודות מידה זו, בקומתו השלמה רבת האנפין והגוונים של רבי שמשון זצ"ל, בצירוף שתי עובדות מאלופות: 'תחביב' היה לו לרב פינקוס, לתפוס את 'הכבוד', לאחוז בו בידי ולמוללו בין האצבעות, לפוררו עד דק בצפורניו עד שיתבטל כעפרא דארעא וילך לו. פעם נכנס לחדר מלא ציבור, וכשהקהל כולו קם על רגליו לכבודו - חייך ואמר: "אוי זה כל כך טוב, הבה נעשה זאת שוב..." יצא ונכנס שוב, אינו מותיר בלבו מקום, ולו לרסיסי כבוד, שהתעקשו להתדפק בשעריו.

בפעם אחרת פגש בו ברחובה של ירושלים אב המלווה בבנו הקטן. "יברך נא את ילדי", ביקש האב, ורבי שמשון זצ"ל נענה בחפץ לב, אלא שהסמיך תנאי קודם למעשה: "שגם הילד יברך אותי - הרי יש לו פחות עבירות ממני..."

אולי בשל כך לא חששו ילדי הקהילה, לבוא ולשאל אותם ושאלות או 'חידות', שהכתובת הטבעית בעיניהם לפתרון היא ביתו של הרב, שבטוב לבו וענוותנותו לא חש בכך טרדה או פחיתות כבוד, להידרש לשאלותיהם מתוך מאור פנים ובנפש חפצה. רק לכשיגדלו ויכירו יותר את תהלוכות העולם - יגלו שלא היה זה טבעי שהרב יתהלך עמם בפשטות בלתי מצויה.

מקבל כל הערה

תלמיד מקורב התעניין פעם ושאל אותו, אם הוא מוסר את ספריו להגהה בטרם הוצאתם לאור. ר' שמשון הגיב בחיוב: "אכן, אני נותן לאברכים להגהה", אמר, "אלא שהם טובים ונחמדים איתי יתר על המידה... הביקורת שלהם אינה חזקה דיה".

כשהוסיף הלה לשאול אם הוא מקבל את ההערות שלהם, וקרה אי פעם שמחק דברים מחמת הביקורת שהעבירו, הביט עליו רבי שמשון בתמיהה והגיב: "כל מה שמעירים לי, אני מוציא מהספר מיד, ואין זה משנה אם הם צודקים בהערותם או לא", כשהוא מפרש את נימוקו: "אני הרי מדפיס את הספר בשביל הציבור, ממילא אם אברכים טובים סבורים כי הדבר לא ראוי להיכתב, מה זה משנה אם אני צודק ולא הם? לכן, אני משמיט מיד!".

(מתוך הספר 'השמש בגבורתו')

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחיים

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

'דרשו' יוצא במבצע ענק - חלוקה של עשרות אלפי ספרי קודש, לבתי כנסת וישיבות

במבצע יחולקו אלפי סטים של משנה ברורה במהדורת 'דרשו', ספרי 'חפץ חיים' ו'שמירת הלשון' שבהוצאת הארגון, וספרי 'לקראת שבת' מבית 'דרשו'

הפעם יובאו הספרים במשלוח עד לפתח ביתו של הגבאי, או לבית הכנסת, לפי בחירתו. זאת, בכפוף לתשלום סמלי של 30 שקלים עבור דמי המשלוח.

הנהלת 'דרשו' מדגישה, כי ההחלטה לאלו בתי כנסת לשלוח ספרים, ואלו יצטרכו להמתין לחלוקה הבאה, תתקבל רק לאחר שיצטברו הטפסים השונים, לפי קריטריונים שנקבעו על ידי ההנהלה.

בכל מקרה, דמי המשלוח ייגבו כמובן רק מבתי הכנסת שבקשתם לקבל ספרים תאושר.

חשוב לציין, כי בחלוקה זו, חובה למלא את הטופס הממוחשב, ולא יתקבלו פקסים או פניות טלפוניות למשרדי דרשו.

גם מי ששלח בעבר בקשה ומילא טפסים, חייב למלא את טופס הבקשה מחדש.

כאמור, את הפנייה יש לשלוח למייל שכתובתו b025609000@gmail.com, וטופס הרישום יישלח אל הפונים במייל חוזר, בסייעתא דשמיא.

בימים אלו יוצא ארגון 'דרשו' במבצע ענק, של חלוקת ספרים לבתי כנסת והיכלי התורה בכל רחבי הארץ. מדובר בספרים המודפסים בהוצאה לאור שע"י הארגון, ובחלוקה המתבצעת על פי צוואת מרנא החפץ חיים זצוק"ל, שכל המדפיס את ספריו יעניק ארבעה אחוזים מהם לבתי מדרש ללא כל עלות.

ב'דרשו' מקפידים במיוחד להוראתו של קדוש ישראל, ומבצעים חלוקה נדיבה של אחוזים גבוהים ביותר מספרי המשנה ברורה במהדורת 'דרשו', שכידוע נמכרה עד כה במאות אלפי עותקים. כך גם לגבי ספרי 'חפץ חיים' ו'שמירת הלשון' במהדורת 'דרשו', המחולקים גם הם לבתי כנסיות ובתי מדרשות.

עם הדפסתה של מהדורה נוספת של המשנה ברורה מהדורת 'דרשו', עם פירוש ה'ביאורים' ומוספים' אשר הפך לנכס צאן ברזל בהיכלי התורה, וכן הדפסה מחודשת של ספרי 'חפץ חיים' ו'שמירת הלשון', לאחר שהמהדורות הקודמות אזלו מחנויות הספרים, יוצא הארגון במבצע מחודש של חלוקת ספרים, כשהפעם מצורפים לחלוקת גם ספרי 'לקראת שבת', מבית 'דרשו' על פי סדר פרשיות השבוע.

ב'דרשו' פונים לגבאי בתי הכנסת, שמעוניינים לקבל ספרים במהלך החלוקה, לפנות בהקדם ולמלא טופס רישום. את הפנייה יש לשלוח למייל שכתובתו b025609000@gmail.com, וטופס הרישום יישלח אל הפונים במייל חוזר בסייעתא דשמיא.

חשוב לציין, כי לאחר לימוד הלקחים מהחלוקות הקודמות, העומס וההוצאה הכספית הגדולה שהעניין גרם לגבאים, לכן הוחלט שבשונה מהחלוקות הקודמות,

"אבל יש לי משפחה ברוכת ילדים", טען השוכר, "לאן אלך? היכן אשכיב את הילדים לישון?". השיב לו ה'חזון איש': "לך תוציא את כל המיטות של הילדים אל רחובה הראשי של העיר (רח' רבי עקיבא), ושם תישן עם כל המשפחה, אבל את הבית אתה חייב לעזוב מיד!". השוכר שהיה אדם ירא שמים, הלך מיד לקיים את הציווי "ועשית ככל אשר יורוך", והוציא את כל המיטות לרחוב רבי עקיבא...

'צדיק גוזר והקב"ה מקיים' - לקט סיפורים מיוחדים על הליכותיהם ומעשי נפלאותיהם של מרנן ורבנן

הרב יהושע לייבזון

את הפסוק בפרשתנו: "כי תעשה הטוב והישר בעיני ד' אלוך", מסביר רש"י: "הטוב: בעיני השמים. והישר: בעיני אדם".

לעשות את הטוב לשמים וגם בעיני אדם, זו אינה משימה קלה. ישנם אנשים שבשקט בשקט פועלים לזיכוי הרבים, לתיקון המידות, ומזרזים לצעוד בדרך הישר והטוב.

בסייעתא דשמיא מיוחדת, הגיע לידי השבוע חלק ב' של הקונטרס 'צדיק גוזר והקב"ה מקיים' - על גודל אמונת חכמים שהיא מיסודי האמונה. בקונטרס מרתק זה, לוקטו סיפורים מיוחדים על הליכותיהם ומעשי נפלאותיהם של מרנן ורבנן. הקונטרס מחולק חנים לזיכוי הרבים, והוציאו לאור הרב משה אבידן שליט"א. כל העוסקים בתחומי החינוך מכירים את פועלו הגדול במשך עשרות שנים, אך לא זה המקום לפרט. נציין רק שהרב אבידן שליט"א חיבר כבר 8 ספרים בענייני חינוך והוראה ועוד, וכן עשרות קונטרסים לזיכוי הרבים.

קונטרס זה הוא הקונטרס ה-27 שהוציא לאור הרב אבידן שליט"א לזיכוי הרבים, ובסה"כ הופצו 191.000!! עותקים מהקונטרסים השונים. הקונטרסים עוסקים בתיקון המידות והכוונה לדברים הצריכים חיזוק. על עמל בתורה, גנות המחלוקת, איסור שיחה בבית הכנסת ועוד ועוד. הקונטרס הנוכחי שיצא לאור - 'צדיק גוזר והקב"ה מקיים' - הוא ליקוט על כוחה של התורה הנלמדת בעמל רב, לפעול מופתים. וכך כותב הרב אבידן:

"ידועה האמרה של חז"ל שאמרו: 'צדיק גוזר והקב"ה מקיים'. והנה רבים מהפונים שפנו למרן הגר"ש אלישיב, כמו כן גם לגדולי תורה אחרים, עמדו נפעמים מול כח ברכותיהם אשר פעלו נפלאות פעם אחר פעם.

"באחת השיחות של בני ביתו של מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, עם אלו שנפעמו פעם אחר פעם, מהניסים שאירעו להם ע"י ברכותיו, הסבירו להם בני הבית שהדברים קל וחומר הם: מה צדיקים בעלי זכויות של אבותיהם, או סגולות שמירת המצוות בדרגה גבוהה של חסידות, ברכותיהם מתקיימות, קל וחומר שלתורה עצמה הנלמדת בכ"כ

הרבה יגיעת בשר, ונדודי שינה, ובשקידה עצומה, ובהתמדה גבוהה, עשרות שנים ללא הפוגות - על אחת כמה וכמה שיש לתורה זו הכח לפעול מופתים, שהרי תלמוד תורה כנגד כולם. (מתוך מאמר של הרב מ. ברמן, יתד נאמן)

"בשלהי סיון תשפ"א הוצאנו לאור הקונטרס 'צדיק גוזר והקב"ה מקיים', בו קובצו עובדות שהתרחשו במציאות, בכוחו וזכותו של מרן שר התורה הגה"ק רבנו חיים קנייבסקי שליט"א, כפי שהעיד עליהן החסיד רבי נתן חיים איינפלד זצ"ל, שהיה מקורב ביותר למרן שליט"א.

"לשמחתנו, 1000 הקונטרסים שהדפסנו 'נחטפו' במהירות לאחר שזכו לאהדה רבה. ע"כ עלה בדעתנו, להמשיך ולהביא עדויות מצדיקים גדולי תורה נוספים, למען חיזוק 'אמונת חכמים' בדורנו, שהיא מיסודי האמונה בתורתנו הק', וממ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, כלשונו של מרן הגר"ש קנייבסקי זצ"ל, (בהק' לספרו'חיי עולם'): 'ובזה תתחזק האמונה שכוחם של חכמים להכריע, היא גם בדורותינו, מתוך רוח הקודש שבקרבתם'.

"ע"כ קיבצו עדויות על עובדות שאירעו אצל צדיקים, גדולי הדורות האחרונים, מרנן ורבנן".

לפניכם כמה סיפורים מרתקים על מרן החזון"א זיע"א:

אל ה'חזון איש' זצ"ל הגיע יהודי עשיר, להתיעץ בקשר לרכישת מגרש לצורך בניית בנין גדול. הוא פרש לפני החזון"א את תוכניות הבניה, והצביע על מקום דירתו, וכן מיקום בית הכנסת, בית המדרש וכולל אברכים, וכן מקווה טהרה בקומת המרתף. לאחר כמה שאלות הבהרה, בקשו החזון"א להביא אליו מספר אבנים מקרקע המגרש.

העשיר אסף את התוכניות ויצא. בדרכו לחיפה הרהר בבקשת החזון"א שנראתה לו מוזרה... לשם מה רוצה הוא לראות אבנים מהמגרש? אך כבעל אמונת-חכמים חזקה, היה בדרכו לבצע את הבקשה במלואה. למחרת חזר לבית החזון"א והניח על שולחנו מספר אבנים מהמגרש. החזון"א בחן את האבנים בתשומת לב. עיין בספרים ושוב בחן את האבנים ושוב עיין בספרים ואז אמר לו, שהדבר אפשרי ומברכו שתשרה השכינה במעשי ידי.

היהודי יצא מבית החזון"א שמח וטוב לב, נסע לבעל הקרקע, רכש את המגרש ומשם פנה למהנדס ידוע, והציג בפניו את תוכניתו כדי להתיעץ איתו.

המהנדס הביע פליאה, שהוא בא להתיעץ לאחר שכבר רכש את הקרקע. עכ"פ הבהיר שהתכניות אפשריות מלבד זו של בניית המקווה, שלא ניתן לבצעה בשום אופן בגלל שהקרקע סלעית ביותר. היהודי הסביר למהנדס, שלא היה שומר תורה ומצוות, שהוא כבר התיעץ עם החזון"א שעיין בתוכניות בדק את האבנים ואף ברכו בהצלחה.

המהנדס חיך ושאל בלעג באיזו אוניברסיטה למד הרב, ואיזה תואר אקדמי יש לו? היהודי ביקש שהמהנדס יפגש עם החזון"א ואכן נקבעה הפגישה. המהנדס שקיווה לפגוש אדם הדור בלבשו המוקף ספרי מדע - נדהם לראות לפניו אדם קטן קומה, לבוש בפשטות, היושב ליד שולחן ישן ורעוע העמוס בספרי קודש גדולים.

לאחר שהביע המהנדס את דעתו, לפיה אין שום אפשרות לחצוב במקום לצורך בניית מקוה, הראה לו החזון"א בגמרא דברי חז"ל, על סוג זה של האבנים שהוא נמס במים ומתרכך. והוסיף לו עוד כמה דברי הסבר.

המהנדס עזב את ביתו של החזון"א, כשהוא מוקסם מחכמתו הרבה של גדול הדור, שכולה נבעה מהתורה הק' ומדברי חז"ל הקדושים. (מתומצת מ'לאורם נלך')

בזכות שעשית ככל שהוריתי לך

בימיה הראשונים של העיר בני ברק, הושכרה דירה במחיר זעום במיוחד. ברבות השנים כאשר עלו המחירים - באו כמה מן השוכרים הוותיקים וטענו בפני משכיריהם שמתוקף 'חוק הגנת הדייר', אסור להם לבעלי הבית, להעלות את המחיר.

אחד מבעלי הבתים התייצב לפני חזון איש' והתלונן כי יש לו הפסד ניכר, שכן עפ"י המחירים המקובלים כיום בארץ - יש לו אפשרות להרוויח הרבה יותר. ואילו הדייר, ששכר ממנו את הדירה, אינו מוכן לתת לו את הכסף במחיר של היום מכח 'חוק הגנת הדייר'. קרא חזון איש' לאותו שוכר, והורה לו באופן חד משמעי שעליו להיענות לתביעת המשכיר, ואם הוא ימשיך לתת לבעל הבית את המחיר הזעום עליו סיכמו בתחילה, הריהו עובר על גזל! ובמקרה כזה עליו

לעזוב מידית את הבית!

"אבל יש לי משפחה ברוכת ילדים" טען השוכר, "לאן אלך? היכן אשכים את הילדים לישון?" השיב לו חזון איש': "לך תוציא את כל המיטות של הילדים אל החובה הראשי של העיר (רח' רבי עקיבא), ושם תישן עם כל המשפחה, אבל את הבית אתה חייב לעזוב מיד!"

השוכר שהיה אדם ירא שמים, הלך מיד לקיים את הציווי "ועשית ככל אשר יורוך" ולבצע את אשר הורה לו חזון איש'. הוא הוציא את כל המיטות לרחוב רבי עקיבא...

משנודע הדבר לחזון איש', קרא אליו את האיש ויאמר לו: "בזכות שעשית ככל שהוריתי לך, והוכחת, בפני כל, את אמונתך האיתנה במצוות ה', אני מברך אותך שתזכה להשיא את כל ילדיך, ולתת לכל אחד מהם דירה טובה..."

וסיפר הגר"י זילברשטיין שליט"א: "עקבתי אחרי האיש ההוא, ויכולני להעיד שלא נפלה מברכתו של חזון איש! ולא רק שזכה לחתן את כל ילדיו ולראותם יושבים בדירה מרווחת, אלא אף זכה אותו אדם ירא שמים, לראות את כל ילדיו צומחים וגדלים לתלמידי חכמים מופלגים". (מוסף ש"ק של שכונת רמת אלחנן ב"ב, פר' כי תבוא, תשס"ג)

כוחה של אמנה פשוטה

סיפר רבי שלום שבדרון זצ"ל: מעשה ביהודי תמים, שהיה דר בבני ברק, והיה נוהג להתפלל כותיקין במניינו של החזון"א, איש זה הצטיין באמונת חכמים פשוטה וטהורה וכל דבר קטן כגדול, מה יעשה ומה לא, היה שואל בעצת חזון איש'. ואכן החזון"א שהכיר בגודל תמימותו הפשוטה וטוהר ליבו, נענה לו בכל דבר.

פעם אחת בא היהודי אל חזון איש', ביום שישי סמוך לזמן הדלקת הנרות: "רבי" - התאונן הלה - "צנינור המים בבית התפוצץ, ומים רבים נזלים בתוך הבית..."

"ומה ביכולתי לעזור לך?" - "לך לאינסטלטור והוא יתקן לך את הנזילה".

"אבל השעה כבר מאוחרת", משיב היהודי, "והאינסטלטור לא יתרצה לבוא בשעה זו..."

שואל שוב החזון"א: "ומה אתה רוצה ממני? מה אעשה לך?"

משיב היהודי בכל התמימות: "שיאמר הרבי שהמים יפסיקו לזרום..." נענה החזון"א ואמר: "נו טוב, שהמים יפסיקו לזרום..."

בתמימותו ובאמונתו הפשוטה חזר היהודי לביתו, והמים באמת פסקו מלזרום...

והנה במוצאי שבת, שוב חזר היהודי לבית החזון"א, והפעם בפיו תלונה הפוכה: "הרב אמר שהמים יפסיקו לזרום, ובאמת פסקו, אבל עכשיו אין מים בבית..."

שוב נענה לו חזון"א ושאלו: "ומה אתה רוצה עוד?" ענה הלה: "אני מבקש שהרב יגיד עתה שהמים יתחילו שוב לזרום!"

לא הסס החזון"א ומיד אמר לו: "טוב, שהמים יתחילו לזרום שוב..." חזר היהודי התמים לביתו המים אכן התחילו לזרום. (שאל אביך יגדך - ח"א)

"מוישל'ה!" הרימה האם בקול זעקה מהדהד, "מה - אתה - עושה?! האין תבונה בראשך?... - סיפור נפלא ביותר, אותו סיפר הגאון רבי מנחם צבי ברלין שליט"א, ראש ישיבת 'רבינו חיים עוזר', שהיה בעצמו עד למעשה בשנות ילדותו בירושלים

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

היה זה כאשר הזדמן פעם רבי משה לעיר ביאליסטוק לצורך כלשהו, וראש ישיבת נובהרדוק שם, הגאון רבי אברהם יפה זצ"ל, חתנו הגדול של הסבא מנובהרדוק זצ"ל, בא להקביל את פניו, וביקשו לשאת דברי חיזוק והתעוררות בהיכל ישיבתו.

רבי משה נענה לבקשתו, ונשא שיחה ממושכת ומרוממת, שגרמה להדים רבים ולחיזוק גדול בקרב התלמידים, למוֹדֵי מסירות הנפש והנסיונות.

לא זכינו שתישמר כל השיחה הנדירה בשלימותה, אולם חלקים ממנה אצור בצקלוננו של תלמיד ישיבת נובהרדוק דאז, מגיד המישרים הגאון הצדיק רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, שנכח שם בשעת מעשה, והובאו בקובץ 'שושנת אלול'.

רבי משה פתח ואמר כך: "ישנו פרק אחד בתהילים, אשר בעת קריאתו והתבוננותו בתיבותיו, ניתן לקבל רושם - כאילו שלא נאמר על ידי דוד המלך נעים זמירות ישראל, 'אאנדערער דוד' - כלשונו, משום שאין זה הנוסח הרגיל שמשמשים בו..."

בני הישיבה שמו אוזניהם כאפרכסת למשמע פתיחה לא שגרתית זו, ורבי משה המשיך: "כוונתי היא לפרק כ"ז בתהילים, אותו אנו אומרים בימי חודש אלול, עד לאחר הושענא רבא פעמיים בכל יום: 'לְדָוִד ה' אוֹרֵי וַיִּשְׁעֵי'."

מדוע ניתן לקבל רושם שכזה? משום שנוסחו של מזמור זה שונה לחלוטין משאר פרקי התהילים. הרי בכל הספר רגילים אנו לקרוא שוב ושוב, את שפת לשונו של דוד המלך, הכוספת והמשתוקקת מאין הפוגה לישועת השם, ואת הפצרותיו הבלתי פוסקות לקרבת

בשבת קודש זו נזכה לברך על בואו של חודש אלול. ימי חודש אלול נועדו להיות ימי הכנה, חשבון הנפש וזיכור המעשים, לקראת הימים הנוראים הבאים עלינו לטובה.

כך כותב ה'חיי אדם' (חלק ב, קלח): "באהבת הקדוש ברוך הוא את עמו ישראל הרבה להיטיב אותנו, וציונו לשוב לפניו בכל עת שנחטא. ואף שהתשובה טובה בכל עת, מכל מקום חודש אלול הוא מובחר ומוכן יותר, שמקובלת תשובתו משאר ימות השנה, לפי שימים אלו הם ימי רצון מעת נבחרנו לעם".

ענקי החסידות המשילו את חודש אלול לתקופה בה המלך עוזב את ארמונו, יוצא אל השדות בהם מצויים המוני העם, מנגיש את עצמו בפני כל יחיד ויחיד, ומעניק להם את ההזדמנות לשוחח עמו בסבר פנים יפות ובסבלנות.

בעת שגרה, אין כל אחד רשאי להיכנס אל ארמון המלך, ולדבר עימו כרצונו פנים אל פנים. אפשרות זו תיתכן רק לאחר מאמצים לא פשוטים בכלל; הפעלת קשרים אצל בעלי דרגות גבוהות, והשגת אישורים מיוחדים. אך כאשר רוחו של המלך מפויסת, והוא יורד מרצונו ומבחירתו אל העם ומבקש את קרבתם, כל אחד יכול לגשת אליו ולשוחח בפניו אשר אשר על ליבו בקלות.

אחד מענקי המוסר ואדירי התורה בדור שקודם המלחמה, היה הגאון הצדיק רבי משה רוזנשטיין זצ"ל, מנהלה הרוחני הנערץ של ישיבת לומז'ה. רבי משה היה איש גדול מאוד, צדיק וחסיד, שזכה בצעירותו להתאבק בעפר רגליהם של מאורי הישיבות בליטא, ולקבל תורה וחכמה מפייהם - מרן הגאון רבי אליעזר גורדון זצ"ל בטלז, ומרן הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל בגרודנא. במשך חייו זכה רבי משה גם לספוג רבות מתורתה של קלם, עת למד ב'תלמוד תורה' הגדול שלה, ואופיה ומשנתה היו נר לרגליו.

ישיבת לומז'ה בימיו של רבי משה, היתה אחת הישיבות המפוארות בליטא, אותה הוא ניהל ביד רמה ובחכמה עילאית. על ברכיו חונכו מאות צורבים צעירים, שזכו לצמוח ברבות הימים מרביצי תורה מפורסמים ואישי מוסר דגולים. עד לפני שנים אחדות, עוד זכינו לשמוע מפי זקני הדור סיפורי הוד על אישיותו המרוממת והמיוחדת של רבי משה, ועל שגב גדלותו וצדקותו.

בכדי להמחיש את סגולת הזמן של חודש אלול, נשתמש במשל נפלא שאמר פעם רבי משה, בהיכלה של ישיבת נובהרדוק בביאליסטוק.

"ישנו פרק אחד בתהילים, אשר בעת קריאתו והתבוננות בתיבותיו, ניתן לקבל רושם - כאילו שלא נאמר על ידי דוד המלך נעים זמירות ישראל, 'אאנדערער דוד' - כלשונו, משום שאין זה הנוסח הרגיל שמשמשים בו..."

היה זה באחת התקופות הקשות שעברו על תושבי עיר הקודש, בשנים שלאחר מלחמת העולם השנייה. המזון הפך למצרך נדיר, והרעב היה אורח של קבע בבתי רבים בעיר. אצל אחת ממשפחות המצוקה הללו, הלך המצב והתדרדר. בני המשפחה סבלו מדחקות נוראה עוד קודם המלחמה, ומדיניות הקיצוב שהונהגה בכל הארץ הביאה אותם אל סף מוות ממש.

לאחד מגבאי הצדקה בעיר - אשר מצבה של המשפחה נגע לליבו, ונכנס לעובי הקורה כדי לעזור ולסייע, נודע כי למשפחה זו יש קרוב משפחה בארצות הברית, עשיר מופלג, והחליט ליטול יוזמה ולדאוג, כי אותו קרוב יתוודע למצבם הנורא של קרוביו בארץ הקודש. ואכן, העשיר שמע והזדעזע עמוקות, והחליט להיחלץ לעזרתם ולתמוך בהם מעתה בעין יפה. מידי שבועיים הוא היה שולח עבורם חבילת מזון מכובדת, ובכך הצילם מחרפת רעב ונהייתה הרווחה.

באחד הימים, קיבלה המשפחה מברק מאותו קרוב משפחה, בו הודיע כי הוא מתעתד להגיע לארץ ישראל בימים הקרובים, וברצונו לבוא לבקר אותם בביתם בשעות הערב של יום פלוני.

עקרת הבית קיבלה את ההודעה בדאגה רבה. "כיצד נוכל לארח את מיטיבנו בצורה ראויה?", תהתה בפני בעלה. "הרי הוא רגיל לסעודות עשירים, ומצבינו הכלכלי לא מאפשר אפילו עשירית ממחירן... אף כלים נאים לפי כבודו לא נמצא ברשותינו..."

הבעל והאישה ישבו יחד וחשבו בדבר, והגיעו למסקנה כי חרף מצבם הדחוק, מוכרחים הם להראות לו את חפץ ליבם בביקורו, ולהשתדל לארחו בכבוד ויקר אף מעבר לכוחם ויכולתם; הן משום הכרת הטוב על העבר, והן משום תמיכתו הכלכלית בעתיד.

ניגש הבעל לגמ"ח הקהילה ולווה סכום מכובד, שיסיפק לדמי הוצאות האירוח. במקביל, פנתה עקרת הבית לשכנותיה ושאלה כלים יפים ומפה נאה לשעות אחדות בלבד. "אחזיר את הכלים והמפה לאחר זמן קצר" - הבטיחה. היא גם טרחה רבות כדי להשיג

אלוקים, ומהן לומדים אנו על ריבוי הצרות והרדיפות שעברו עליו כל ימיו, מינקות ועד שיבה.

והנה כאן, במזמור הנוכחי, לפתע דוד המלך מתנסח בלשונות שונים לגמרי, ומשדר עוז ותעצומות בלתי מוכרים. לפתע הוא אינו פוחד מאיש, לא ירא מאויבים ולא חרד ממרעים. 'מָפִי אֵיךָ? ... מָפִי אֶפְחָד? ... בְּקֶרֶב עָלַי מְרַעִים לְאָכַל אֶת בְּשָׂרִי, צָרִי וְאֵיבֵי לִי, הִמָּה כְּשֶׁלֹּו וְנָפְלוּ - אִם תִּחַנֶּה עָלַי מִחַנֶּה לֹא יִרָא לִפְנֵי, אִם תִּקְוֶה עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטֵחַ!..."

"מה השתנה מזמור זה משאר מזמורי התהילים?", שאל רבי משה, "הכיצד לפתע דוד המלך מדבר בבטחון כה גדול, בעוז ובתעצומות?" "אומר לכם", המשיך ואמר במתק שפתינו. "נתאר לעצמינו חייל המצוי בעיצומה של מלחמה. מתי הוא מפחד וירא מאויביו? כאשר עומד הוא בחזית מול האויבים, והם מתקדמים בצעדי ענק עוד ועוד לתוך תחומו, ואין מושיע. אך אם הוא נמצא בבונקר שמור ומוגן, ויחד עימו נמצא הגנרל הראשי של הצבא, לא פחות, אזי הוא חש רוגע וביטחון מוחלטים, למרות שאויביו מחפשים את נפשו באותה המידה. כי כאשר נמצאים ליד הגנרל, האיש המופקד על הצלחת המלחמה ובקי היטב בתכסיסה וסודותיה, הפחד והיראה נמוגים ונעלמים.

"במזמור הנוכחי, דוד המלך מתאר את עצמו, כמי שמצוי תחת חסותו של הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו! בעת שהאדם יושב בבית השם, חוזה בנועמו ומבקר בהיכלו, והוא יתברך אורו וישעו - אכן אין לו ממה לפחד ולירא! הוא נמצא במקום המוגן והשמור ביותר עלי אדמות.

"כפי שמתאר דוד המלך בעצמו בהמשך: 'פִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֶפֶה בְּיֹם רָעָה, יִסְתַּרְנִי בְּסֶתֶר אֶהְיֶה בְּצֹר יְרוֹמְמֵנִי!' במידה וחלילה תתרגש עליו איזו צרה או מצוקה - מיד השם יתברך יגן בעדו.

"אתם", הפטיר רבי משה את דבריו, "בני הישיבות היקרים, שקיבלתם החלטה נחושה להקדיש את כל חייכם לעמלה של תורה ועבודת השם, וזוכים לבלות את מרבית שעותיכם בבית המדרש, הלא הנכם מצויים תמיד תחת חסותו של השם יתברך! עליכם, איפוא להסיר כל דאגה מן הלב... אין לכם ממה לחשוש! אין לכן ממה לפחד! איש לא יוכל להזיק לכם רוחנית וגשמית! והרי נמצאים אתם יחד עם הגנרל בבונקר, באין פחד ואין צווחה!"

למותר לציין, כי דבריו של רבי משה עשו רושם עז על התלמידים. לפי דרכו סביר לומר, כי לא בכדי תיקנו לקרוא מזמור זה בחודש אלול, שהרי המסר העולה ממנו כה אקטואלי ונוגע לימים אלו:

אם בכל השנה נמצאים אנו בחזית המלחמה לבדנו, חוששים ומפחדים, הרי שבימי הרחמים והסליחות יורד המלך - מלכו של עולם - בכבודו ובעצמו לסייע בידינו במלחמתנו נגד היצר. במצב כה נשגב ומרומם של קרבת אלוהים, אכן אין ממי לירא ולפחד, ואשרי מי שמשכיל לנצל את הימים הללו כתיקונם!

נמחיש את הדברים באמצעות סיפור נפלא ביותר, אותו סיפר הגאון רבי מנחם צבי ברלין שליט"א, ראש ישיבת 'רבינו חיים עוזר', שהיה בעצמו עד למעשה בשנות ילדותו בירושלים:

לפתע הוא הסתובב בבת אחת לכיוונה של אמו, והחל לרוץ אליה, והאם התבלבלה לרגע מהתפנית הפתאומית במרדף. הוא הגיע אליה, תפסה בסינרה וצעק מנהמת ליבו: "אמא! אני מבטיח לך, מהיום כבר אהיה ילד טוב! אמא, לעולם לא אשוב עוד להסתובב כך שוב!"...

כשהאם ראתה את מויש'לה עומד כה מבוהל ומפוחד, מתחנן ומתרפס בפניה - היא שינתה באחת את כל סיגנון דיבורה, ובמקום להעניק לו 'טיפול הגון', היא הרימה אותו בזרועותיה, חיבקה ונישקה אותו שוב ושוב והרגיעה אותו במילים טובות.

זהו ביטוי אמיתי ללב של אמא!

כך הם ימי הדין והרחמים, אמר רבי מנחם צבי. הקדוש ברוך הוא נותן לנו בכל ימות השנה כל טוב, מחיה אותנו ומטיב איתנו בכל צעד ושעל, ואנו בשובבות נעורים ובעצת היצר - כופרים בטובתו וחוטאים ופושעים לפניו מבלי דעת. בסוף השנה מגיע חודש אלול, ימי ההכנה לראש השנה ויום הכיפורים בהם יעמידו אותנו לדין, ויבדקו היטב את מאזן המעשים שלנו, זכויות ומצוות כנגד החטאים והעוונות. אין נסתר ונעלם מנגד עיניו, ואין עצה ואין תבונה כנגדו. ישנה אפשרות אוילית, אם בכלל ניתן לקרוא לה 'אפשרות', פשוט לנסות לברוח. להתעלם מתקיעת השופר, להתעלם ממוסרי חז"ל, מעשיית התשובה ומעשים טובים, וכביכול להמשיך בשגרת היומיום. אולם בסופו של דבר, הרי ידו של הקדוש ברוך הוא חזקה מאיתנו, ובכל רגע נתון עלולים אנו חס ושלום להיתפס בעוונותינו, ולהיענש קשות במיוחד על ההתעלמות מן התשובה והבריחה ממנה. כפי שכתב רבינו יונה בשער הראשון של ספרו 'שערי תשובה'.

לכן עלינו לנהוג כפי שנהג אותו ילד, שהרגיש בליבו כי הוא יכול לסמוך על רחמי האם, ופשוט לרוץ אליו יתברך, לכיוון שלו, ליפול לפניו ולהתחנן על נפשו. נזעק מנהמת הלב ונאמר לו: "אבא! אבא! אנחנו מבטיחים להשתדל יותר בעבודת השם! מהיום והלאה נשנה מסלול! מעכשיו נתייצב על דרך טובה!"...

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

מתכונים של מעדנים שונים, ויגעה שעות נוספות כדי להתקין מאכלים מכובדים.

הגיע היום המיועד. האשה ערכה את השולחן ברוב פאר והדר. פרסה את המפה הנקיה, הניחה את הכלים בעיצוב נאה ומשובב עין, הציבה קערות גדולות של אוכל במרכז השולחן. הללו היו מלאות במעדנים ערבים, מטעמים ומגדנות, אשר הדיפו ריח נפלא שהתפשט בכל הבית...

שעה קלה לפני בוא האורח, סיים הבן הקטן מויש'לה את הלימודים בתלמוד-תורה, ונכנס הביתה מלא במרץ נעורים וברוח שובבות מצויה. הוא הביט במבט משתאה על השולחן הערוך, על הכלים הנאים והתבשילים המגרים, ועיניו ברקו.

הוא החליט לטעום מן המעדנים שעל השולחן, אך בנסיונו להגיע אל מרכז השולחן נתפסה קצה המפה בבגדו. עודו מתהלך אנה ואנה בסלון, נמשכה המפה מעל השולחן, הכלים הנאים התנפצו על הרצפה לרסיסים, והאוכל נשפך והתפזר תוך שהוא מכתים את המפה ומלכלך אותה לחלוטין.

האם שנזעקה לשמע הרעש הנורא, עמדה והביטה במחזה האימים בעינים כלות. כל יגיעתה וטרחתה ירדו לטמיון ברגע אחד של שובבות...

"מויש'לה!" הרימה האם בקול זעקה מהדהד, "מה - אתה - עושה!?" האין תבונה בראשך?... כעת תיענש בחומרה רבה על מעשה השובבות שעשית!"

קאם פסעה אל הילד וניסתה לתופסו, אך הוא הצליח לחמוק מתחת ידיה ולהימלט החוצה מהבית. אמו יצאה אחריו, מתנשפת בכבדות מרוב צער וחוסר אונים, והתקשתה להדביק את ריצתו. כך, במשך דקות ארוכות, רצו האם ובנה ברחובות ירושלים.

הצער הנוקב לא הניח לאמא לרגע, והיא המשיכה לרדוף אחרי הבן יקיר שלה עוד ועוד. כוחותיו של הילד הלכו ואזלו. הוא הבין בשכלו הקט כי כלתה אליו הרעה, ובעוד רגע אימו תשיג אותו, והיא תעניש אותו לא רק על הנזק הגדול שחולל, אלא במיוחד על כך שנמלט ממנה ואימץ אותה לרדוף אחריו.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

לא מעט אנשים באו למקום, בוהים במחזה הפלאי. בית אחד, שעמד בטבורה של הדליקה, בעיצומה של השריפה, אולם מאכולות האש דילגו מעליו והוא נותר שלם ויפה כשהיה. ואין זאת אלא שבית זה הוא עדות דוממת ומרעידת לב...

כיצד נותר בית על תילו בטבורה של שריפה?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"בְּגִלְלֵי הַדְּבָר הַזֶּה יִבְרַכְךָ" (דברים ט"ו, י')

כל יהודי שמתבונן לרגע אל עומק לבו, בוחן את מצבו ברגע של כנות אמיתית וטהורה, עלול להיכנס ללחץ. רק הוא יודע כמה אינו מושלם, כמה פעמים המידות שלו אינן כה נאות, כמה פעמים יראת השמים שלו אינה מספקת, כמה פעמים נכשל. כל אחד מאיתנו מצטער כשזה קורה, אבל בגילוי לב ניאלץ להודות שזה קורה, וכשמבינים ש'על כל אלה יביאך אלוקים למשפט', ושם למעלה התמונה ברורה ובהירה - זה לא נעים...

לכן, יהודים כה רבים מחפשים עצות ורעיונות, סגולות וכלים, כדי לשפר את דרכיהם בכל עת, לשוב בתשובה שלימה, להתעלות לרמה רוחנית נעלה יותר. לא תמיד זה קל, אבל תמיד אנחנו ממשיכים לנסות, מוסיפים לחתור לכיוון הנכון. אנו יודעים שהתמונה בה אנו נראים לבני האדם שסביבנו בדרך כלל - לא באמת מייצגת את מי שאנחנו, וברגע של אמת אנו מתכנסים לתוך עצמנו, ומחפשים מה נוכל לעשות כדי להשתפר ולשפר את המבט השמימי עלינו.

ולצד כל הפעולות הנחוצות הללו, מדהים לדעת שיש כלי נוסף, ייחודי במיוחד, מפתיע בכוחו, שובר שיאים בעוצמתו, שיש לו יכולת להשפיע בשמים, לשנות את המבט עלינו, להכריע את גורלנו, להרעיף עלינו שפע ולהוריק עלינו ברכה, בלי קשר למעשי ידיו. יש משהו שהוא ממש 'שוחד' - כלפי שמיא, כסף שמשחד את בית דין של מעלה, משנה את גורלנו לטובה...

הסכיתו ושמעו סיפור מדהים שמספרת הגמרא במסכת ברכות דף כ"ח: כאשר חלה רבן יוחנן בן זכאי, נכנסו תלמידיו לבקרו, וראו אותו בוכה. 'מדוע הרב בוכה?' התעניינו התלמידים בחשש, והרי רבם הוא כה צדיק, כה גאון, מושלם בתורה, במידות ביראת שמים. מה יש לו לבכות כשהוא מבין שתיכף יסתלק מהעולם? ממה הוא חושש בעלייתו לעולם שכולו טוב?!

השיב להם רבן יוחנן בן זכאי והבהיר שסיבת בכיו היא העובדה שהוא עומד לעלות לבית דין של מעלה, ושם זה עולם אחר - עולם האמת, עולם בלי חכמות. בעולם ההוא אין קיצורי דרך, אין אפשרות לשחד את השופט, אין כלים להגיע לפסק דין טוב אלא אם מגיע. משמע, כי בעולם הזה אותו הוא עומד לעזוב - יכול אדם לשחד את בוראו בממון, וזה מיטיב את גזר דינו, זה עשוי לשנות את גורלו מן הקצה

אל הקצה, זה יכול להציל אותו - ממש כך, לשוחד הזה יש כח עצום! ומהו אותו שוחד? כיצד יכול אדם לשלוח השמימה העברה בנקאית, ולשפר את גזר דינו? כיצד יכול אדם לרשום שיק, לגהץ כרטיס אשראי, ולשחד בכך את בית דין של מעלה? ובכן, מגלה המהרש"א שם, שכוננת רבן יוחנן היא לכח הצדקה. כשאדם בעולם הזה, שהוא עולם שיש בו חשיבות לכסף, נוטל מכספו שלו ונותן לעני, מעניק מכספו ליהודי נזקק - באותו רגע הוא 'משחד' כלפי שמיא, הוא שולח 'שוחד' לשמים, מיטיב את גזר דינו באמצעות תשלום כסף!

כלומר, כשיהודי נזקק פונה אלינו, כשעני מבקש את עזרתנו, כשגבאי צדקה בא לקראתנו, ואנו נזעקים לעזרת אה הנתון בצרה, מסייעים ליהודי עני ומך - לא רק לאותו עני אנו מסייעים, לא רק לו אנו מעניקים מעט רווחה. פי כמה וכמה מזה אנו תורמים לעצמנו - כי אז אנו משמנים את המאזניים השמימיים ומטים אותם לטובתנו, אנו מבצעים פעולה גורלית מאוד לעתידנו, אנו יוצרים מציאות חדשה בשמים למעננו, אנו מפעילים צוות פרקליטים שמימי שמתחיל באותו רגע לעבוד בשירותנו!

כאשר יהודי נותן צדקה מתחוללת דרמה שמימית, מעטפה תפוחה עושה את דרכה לבית דין של מעלה, צונחת על שולחן הדיונים, וזועקת למעננו, מבקשת בשבילנו, פועלת עבורנו, פותחת לנו שערים, 'משחדת' את בורא עולם - כן, ממש כך, אלו דברים שלולא אמרם התנא רבן יוחנן מי יכול לאומרם, אך כך הוא אומר וגם קובע: הצדקה שלנו משנה את גורלנו, היא מכריעה ממש!

הנגיד שמע, ושקע בהרהורים. למעשה יש לו ברגע זה 200,000 שקל ביד, הסכום המיועד לרכישת השעון היוקרתי, שהוא מצפה לו כבר שלושה חודשים. קשה לומר שהוא מחוייב לוותר על חלומו לרכוש את השעון

יפה, אפילו הגונה, כמה אלפי שקלים. מה קרה? האם כל עולה של המשפחה המסכנה הזו מוטל עליך? - ואילו הצד השני לא ויתר, ושב והעלה בעיני רוחו את דמעת המשפחה על ילדיה, נטולי בית, זרוקים ברחוב ללא כל צרכים בסיסיים. 'הסכום שבידיך יכול להציל אותם, להציל. איך בעד שעון מוותר אתה על הצלת משפחה?!'

לא קלה היתה המלחמה הזו, הקרב התוך-לבבי הזה. בסופו, הכריע באומץ ובגבורה: כן. המשפחה הנזקקת שבייתה עלה בלהבות, יקרה בעיניו יותר מכל שעון יוקרתי. הוא וידא שהוא יכול לבטל את עיסקת הרכישה, ובחר לבטלה ולהציל את המשפחה, להעביר לה את 200,000 השקלים שבידיו. וכדי להשלים את המשימה, בבחינת 'מצוה גוררת מצוה', גייס הנגיד גם את אחיו, שיתן גם הוא 200,000 ש"ח נוספים, ובכך הושלם הסכום שאיפשר את הצלת המשפחה ושיקום ביתה!

אם נראה שהסיפור מסתכם בזאת, הרי שיש לו המשך מפתיע: שלוש שנים אחר כך, בתחילת שנת תשע"ז, פרצה שריפת ענק במבואות ירושלים. היא התלקחה ביערות שסביב המושב 'בית מאיר', ועד מהרה פרצה אל המושב פנימה, והחלה אוכלת מכל הבא ליד. מכוניות היו למאכולת אש, גינות נאות עלו בלהבות, בתים נשרפו כליל. בניסי ניסים הצליחו כוחות ההצלה לחלץ את בני האדם מהישוב, אולם הנזק היה אדיר, עשרות בתים הפכו לעיי חרבות שרופים עד היסוד...

בין הבתים הניצבים ביישוב, נמצא גם ביתו של אותו נגיד. הוא לא היה ביישוב באותו יום, אולם בני ביתו שהו בבית, חולצו אף הם יחד שאר תושבי היישוב, והותירו מאחור בית נאה ומטופח, יפה ומהודר. רגע לפני שעזבו העיפו מבט לעבר הבית וסביבותיו, כשליבם מבין שכנראה זו הפעם האחרונה שהם רואים אותו עומד על תילו, שכן האש משתוללת ושורפת הכל...

יום וחצי היה היישוב סגור ומסוגר, תושביו הוברחו ורק כוחות הכיבוי וההצלה פעלו בו. לאחר מכן ניתנה הרשות לתושבים לשוב ולהיכנס אל היישוב, ואז ראו הכל את היקף האסון - עשרות בתים שעלו

יהודים יקרים, הבה נזכור זאת בפעם הבאה שיהודי יפנה אלינו, כשמישהו יתקשר, כשעני ינקוש בדלת, כשמכתב יגיע לתיבת הדואר. אין כאן בקשות צדקה, יש כאן מעטפות תגוביינא שמובלות היישר לבית דין של מעלה, לסדר שם את המערכות באופן שיועיל לנו, לפתוח שם דיונים כשאנחנו בצד הנכון, להפעיל צוות עורכי דין בשבילנו. ברגע הזה, הבה נזכור לזהות את ההזדמנות, להבין כי לפנינו דרך שמימית נפלאה להכריע את גורלנו לטובה.

וככל שנאמץ את העני, את הצדקה, את הנתינה בחפץ לב, את התשוקה והרצון לקחת חלק בצדקה, וניתן בכל הלב וכמה שיותר - כך נזכה לראות עין בעין כי הצדקה פתחה לנו שערים, הטיבה עימנו, שלחה לנו שיקים חוזרים פי כמה וכמה מלמעלה, העניקה לנו חיים מאושרים. הבה ניתן צדקה מכל הלב, בשמחה ובטוב לבב, כי - כך נקבע בפרשת השבוע - בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוֹקֶיךָ, זה המפתח לברכת שמים!

שעון שהציל בית...

שעוני יוקרה מאוספים נדירים, הוא תחום תחביבי למדי, ולמרות זאת - הוא מגלגל מיליונים רבים. למי מבינינו שאינו מכיר, נציין כי ברחבי תבל ישנה קבוצה לא מבוטלת של אנשים, שהתחביב שלהם הוא איסוף - ולפעמים גם סחר בשעוני זהב או מותג יוקרתיים, בעיקר נדירים והיסטוריים. למותר לציין כי אלה העוסקים בתחום זה חייבים להיות אנשים אמידים במיוחד, שכן מחירים של שעונים כאלה נע מעשרות אלפי שקלים ועד מיליונים...

אחד מנגידי משפחת הלפרין המפורסמת, נמנה על חובבי שעוני הזהב היוקרתיים. ביום מן הימים נחשף לשעון זהב יוקרתי העומד למכירה. הוא בירר על השעון, עמד על טיבו, נדירותו, ייחודיותו ואיכותו, וכששמע שמחירו עומד על 200,000 ש"ח - הבין כי מדובר במחיר מציאה עבור שעון שכזה, וביקש לרוכשו. החברה המוכרת התחייבה כי השעון יסופק תוך 3 חודשים, ולו לא נותר אלא להמתין לבואו...

התקופה חלפה, וביום בו יצא לקחת את השעון, קיבל הנגיד שיחת טלפון מידידו, שסיפר לו על אסון שפקד משפחה קשת יום, כאשר קצר חשמלי הוביל לשריפת ענק, מאכולת האש אכלו את הבית, ארונותיו, הבגדים, הריהוט, הציוד - הכל נשרף. 'שומו שמים!' - ביכה הידיד - 'משפחה נזקקת מאז ומקדם, ועתה כל ביתם עלה בלהבות. בחסדי שמים אין נפגעים בנפש, אולם הנזק הכלכלי אדיר, מוערך בכ-400,000 ש"ח. מנין תביא משפחה נזקקת סכום כזה?!'

הנגיד שמע, ושקע בהרהורים. למעשה יש לו ברגע זה 200,000 שקל ביד, הסכום המיועד לרכישת השעון היוקרתי, שהוא מצפה לו כבר שלושה חודשים. קשה לומר שהוא מחוייב לוותר על חלומו לרכוש את השעון, ומנגד - איך יערב לו לרכוש שעון בסכום כזה, אשר יכול לכסות חמישים אחוז מהנזק של המשפחה האומללה שכל ביתה עלה בלהבות!?

דקות ארוכות התלבט. צד אחד בלבו גער בו כל הזמן: 'את השעון הזמנת, והוא שלך. תרכוש אותו כמתוכנן, ואחר כך תיתן תרומה

באש, נזק עצום ובלתי נתפס. רק בית אחד שרד: בית משפחת הלפרין!

הבית מימין שרוף כולו, גם הבית משמאל, גם הבתים ממול. האזור כולו שרוף לחלוטין, הבתים כמו נעלמו אל תוך חור שחור ומפוייה. רק ביתה של משפחת הלפרין ניצב בגאון, לא ניזוק אף לא בשריטה קלה. האש הגיעה אל הגדר המקיפה את החצר, ופשוט דילגה באלגנטיות אל הבית הבא. ביתם היה להם לשלל, הבית היחיד שניצל כולו!

לא מעט אנשים באו למקום, בוהים במחזה הפלאי. בית אחד, שעמד בטבורה של הדליקה, בעיצומה של השריפה, אולם מאכולות האש דילגו מעליו והוא נותר שלם ויפה כשהיה. ואין זאת אלא שבית זה הוא עדות דוממת אולם מרעידת לב, עד כמה כח הצדקה שניתן למשפחה שבייתה נשרף - היה כתעודת ביטוח לביתו של מי שהתמסר כל כך למענה, כיצד עמד והגן על ביתו של מי שנענה לזעקתה של המשפחה ניצולת האש, לבלתי יקרב אליו ניצוץ או גחל.

סיפור מופלא זה, שפורסם בספר 'האמנתי ואספרה', מומחיש כמה גדול כח הצדקה, עד היכן הוא מגיע. הנה כי כן, בידכם להיכנס למושב 'בית מאיר' ולראות בעיניים, שכח הצדקה הוא הפרקליט החזק ביותר בשמים, יש בו עוצמה אדירה, יש לו כח עצום, ובית שניצב על תילו כשכל הבתים מסביב שרופים - הוא עדות לכך.

הבה נבין גם אנו, כי כשפונה אלינו עני ומבקש עזרה, כשניתנת לנו הזדמנות לתת צדקה, בידנו הדבר לרכוש עכשיו פרקליט רב כח, 'לשחד' את בית דין של מעלה ולהיטיב את מצבינו. וככל שניתן, ברוחב לב, בשמחה, בהתלהבות ובהתרגשות - כך נזכה לראות את ברכת ה' עין בעין ולחוש את עוצמת ברכת הצדקה בכל מעשי ידינו!

ביטוח מתאונה קטלנית...

בית הכנסת 'סודאי' בחולון, שעת בוקר מוקדמת יחסית. אינג' אליהו זרבי - מהנדס מיזוג מוכר, סיים להתפלל ופנה אל הגבאי: 'עשיתי את חישוב מעשר הכספים שלי, אני חייב לצדקה 1036 שקל. הנה לך הכסף, העבר אותו לצדקה בבקשה', ביקש אליהו, שלשל את הכסף לידי הגבאי, ויצא לעבודה. הוא כלל לא חש שעשה משהו מיוחד, בוודאי לא פעולה שעתידיה להציל את חייו...

הוא יצא לכמה תחנות במהלך יום העבודה, כאשר בעיצומו של היום - נסע על הציור מבית לחם לאריאל שבשומרון, ככביש צר ומתפתל בשם 'כביש אלון'. זהו כביש שאינו נוח לנסיעה: הוא צר מאוד, מצידו האחד הר תלול וסלעי, ומצידו השני פעורה תהום. הוא יוצא אל הכביש ומתחיל בנסיעה...

באחד מעיקולי הדרך, הוא רואה ג'פ צבאי גדול, הנוסע לכיוונו. בשבריר שניה הבחין כי הג'פ נוסע בנתיב הנגדי שלו, כלומר - בנתיב שלו. עוד שבריר שניה, והוא מבין היטב כי זה עניין של שניות עד להתנגשות חזיתית בג'פ הכבד... הוא צופר, מסנוור, פותח את החלון ומנופף בעצבנות, אולם הנהג בג'פ הצבאי כנראה לא מבחין בו, אין לדעת למה. מה שבטוח - שהוא ממשיך לנסוע בקו ישיר לכיוונו, שברירי שניה עד להתנגשות...

שלוש אופציות בפניו, אחת גרועה מהשניה, לסטות ימינה - זה ליפול לתהום, זה ברור. לסטות שמאלה - זה להתנגש בהר. להישאר בנתיב - זה לתקוע את חרטום רכבו היישר בחרטום הרכב הצבאי המשוריין, מה שיהפוך את רכבו לפירורים קטנים. ריבונו של עולם, מה עושים עכשיו?!

כלום! הוא מבין זאת היטב, ולכן בוחר לרדת אל השול השמאלי ככל יכולתו, תוך הישארות על הכביש. נכון, הרכב הצבאי בא ממש ממול, הסיכויים שלא יתנגש בו אפסיים. הוא צופר בכל הכח, מסרב להביט נכחו, לראות את הג'פ נכנס ברכבו בעוצמה...

לפתע חש הדף עצום, לבו ניתר בתוכו. הג'פ חלף על פניו, וברגע שאחרי האחרון - הנהג כנראה הבחין בו, והיטה את ההגה בחדות. רכבו נשרט, רעד קלות, אבל המשיך בנסיעה. וכן, הוא גם המשיך לחיות, עובדה שסיפר את הסיפור הזה...

אבל בכך לא תם הסיפור. בסופו של היום הוא שב הביתה, ולפתע מתקשרת אליו אמו, המתגוררת בלוס אנג'לס. זה עתה התעוררה מהשינה, ובנשימה טרופה היא שואלת: 'אליהו, מה קרה? אמור לי מה קרה? מה היה היום?'

אליהו נבהל. מנין לאמו המידע על מה שקרה אתו? מי כבר הספיק להעביר לה את הסיפור הפלאי עד לוס אנג'לס הרחוקה? ואז אמו מבהירה את שאלותיה החפוזות, ומספרת: לפני כמה שעות, בעיצומו של לילה כאן בלוס אנג'לס, ישנתי שינה רגועה ושלווה, ולפתע הופיע בעלי זכרונו לברכה, אביך היקר, בחלומי. נבהלתי כהוגן, הייתי מבולבלת ונסערת, אולם הוא פנה אליי בפנים מאירות וסיפר לי:

'רק שתדעי, שאליהו ניצל היום, בזכות אלף ומשהו שקל שנתן לצדקה!' - כך אמר לי בעלי-אביך ז"ל בחלומי, ונעלם אל האופק. התעוררתי נסערת, מכוסה כולי בזיעה קרה. פתאום הוא בא אליי בחלום ומספר לי סיפור כזה, בעצם הוא 'מדליף' מן השמים שהיית נתון בסכנת חיים מיידית, והצדקה הצילה אותך. ספר לי מה קרה...'

- ביקשה האם, ואליהו ניאות לספר לה את הסיפור כולו... 'לא באתי לחדש שצדקה תציל ממוות' - מסיים אליהו את סיפורו האישי, שסופר בגיליון 'איש לרעהו', 'הרי זה ברור וידוע. אבל מה שמדהים בסיפור שלי - שבבית דין של מעלה יש דיונים של ממש, כנראה נשמת אבי היתה מעורבת בהם.

וללמדנו בא: יהודים יקרים, כשעני ניצב בפנינו - ניתנת לנו הזדמנות, פותחים לנו שער שמיימי. בידנו הדבר לנצל את עת הרצון, להשתמש בכסף גשמי, מגושם, חסר חשיבות ערכית אמיתית - כדי להציל את חייו, כדי לפעול עבורנו בשמים, כדי להרעיף עלינו שפע טובה וברכה. הבה נעשה זאת, ניתן צדקה מכל הלב, כמה שיותר, נעניק לעני ככל שנוכל ויותר - ובכך נזכה להתברך בכח הצדקה העילאי, ולפתוח לעצמנו שערי שפע ורחמים!

הסיבה לתמיכה הגונה...

אל כ"ק האדמו"ר מסקולען ז"ע נכנס יהודי, הכרת פניו ענתה בו כי הוא נזקק. היה זה מחזה שגרתו בבית הרבי, בכל עת מצוא פנו

שהוא באמת ישוב ויבקש ממני צדקה, שבכל עת שיעבור פה - יסור לכאן לבקש נדבתו. כדי להבטיח שתהיה לי תמיד הזכות לתת לו צדקה - נתתי לו סכום הגון, שישתלם לו לבוא אליי! מדהים. איזה מבט זך וטהור, כמה צלולה ההסתכלות הזאת על צדקה. אם יש מי שאינו בא אלא עבור סכום הגון - זו לא סיבה לא לתת לו אותו בגלל שיבוא עוד פעם, כי אם ההיפך - זו בדיוק הסיבה לתת לו את הסכום הגון, להבטיח שיבוא שנית. כי הצדקה היא זכות כבירה, מתנה ממעל, כח נפלא, אי אפשר לוותר עליו!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

אלו יהודים עניים ונזקקים, והוא היה מעניק להם צדקה ברוחב לב. מה שהפתיע הוא הסכום: הרבי העניק לאותו עני לא פחות מ-1000 דולר, טבין ותקילין, סכום גבוה במיוחד! אחד מהמקורבים נזעק: 'הרבי, זה בסדר, אני בעד לתת צדקה, לא שאני נגד חלילה... אבל אלף דולר? וכי 100 לא מספיק? 180? - לתת לעני אחד, שאינו חריג במיוחד, 1000 דולר במזומן? והרי אנחנו מכירים אותו, הוא באמת בוחר את הכתובות בפניצטה... מעכשיו הרבי יהפוך לכתובת קבועה שלו, כי הוא יודע שכאן הוא מקבל סכום הגון...'

'הא גופא העניין' - השיב הרבי בחיך, 'גם אני מכיר אותו, הוא באמת לא מוכן ללכת לכל כתובת, רק למי שיתן לו סכום הגון. רציני לוודא

המשך מעמוד 7 | מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

את הסעודה ערך בבית חמיו. הכינה הרבנית את כל הנדרש, אפתה עוגות ומיני תרגימא, והכינה משקאות לכל המשתתפים. רבינו נענה אף הוא, הקדיש דקות ספורות מזמנו הקצוב, ופיאר את המסיבה בנוכחותו. סמוך לזמן השיעור, לאחר שישב מספר דקות בראש השולחן, קם והלך. הן צריך הוא למסור את השיעור הקבוע בבית המדרש 'תפארת בחורים'. בחוץ עמדה בתו, הרבנית זילברשטיין ע"ה, ניגשה אליו ואמרה לו: "אני רוצה לומר 'ישר כוח'!" "ישר כוח תאמרי לאמא! היא הכינה את העוגות ואת השתייה, אני לא הכנת את הכיבוד", הגיב רבינו. אולם הרבנית זילברשטיין ע"ה הסבירה את כוונתה: "אני רוצה לומר 'ישר כוח' על שנאות להקציב לנו דקות אחדות מזמנו היקר!"... אכן, החינוך לשמירת הזמן היקר, היה מושרש כל כך בבני הבית, עד שידעה הבת כי נתינת מספר דקות מזמנו היקר, היא מתנה גדולה עד מאוד בעבורה, מתנה שעליה מגיע לו 'ישר כוח' מיוחד.

(מתוך הספר 'גדולה שמושה')

גופו הקדוש ניצב ארצה, וראשו מגיע השמימה, שקוע כולו במחשבותיו, מהורהר ומרוכז, ואף פעמים ניכרות עליו תנועות המחשבה בביטויין האופייני כלפי חוץ. אלא שהיה רבינו חושש, שמא יבואו אנשים ויטרידוהו ממחשבותיו השקועות בסוגייתו, ויסובבוהו בשאלות ובעניינים שונים. לשם כך הגה רבינו 'פנטז', שבו היה משתמש לפעמים בשמחות השונות אם הדבר עלה בידו. במושב המזרח היה מתיישב על מקומו, מסיר את כובעו ומניחו על הכסא שלידו, את הכסא השני היה מסובב, כשמשענתו לצד ידו. את ראשו השעין על כף ידו בתנועה האופיינית לו, בדרך זו היה מסלק את כל המפריעים והמטרידים. איש לא יכול לגשת ולהתיישב לכסא שלצדו, מחמת הכובע המונח עליו, וגם לא על כסא משענתו מסובבת אל הצד. כך היה יושב לאורך שמחת החתונה, מהורהר בסוגייתו הופך בה מצד לצד, ויחד עם זאת מכבד את צאצאיו בהשתתפותו.

ישר כוח? על מה?

באחד הימים ערך חתנו, הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, מסיבת אירוסין לבנו.

המשך מעמוד 9 | הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל

לאחר יציאת העסקן, אמר הנכד להגרי"י פישר כי הוא רמז לעסקן לסיים, מאחר שישב זמן רב ונראה היה כי אינו ממהר וכי מתענג הוא על ההזדמנות להאריך לדבר עם הרב, גם עניינים שלא היו דחופים עבורו, וראה בזה חשש ביטול תורה לסבא הגדול. הגרי"י פישר ענה לנכדו, כי אכן כיוון אל נכון, ואף הודה לו על כך. או אז תמה הנכד: "מדוע לא עוררו הסבא עצמו על כך?" "חלילה וחס! וכי אזל בכבוד הבריות?!", השיב הגרי"י פישר.

(מתוך הספר 'פנינים ועובדות')

לשאול על ענין דחוף. לאחר שדן בכל צדדי השאלה, פתר לו הגרי"י פישר את הענין באופן מלא. העסקן הנ"ל לא נרגע, והמשיך לדון בדברים שאינם ממין העניין הדחוף הנ"ל, הדבר נמשך זמן רב למעלה מהמשוער. בראות נכדו של הגרי"י פישר שנכח בחדר, שאין לדבר סוף, התחיל לרמז לעסקן על הזמן הרב שכבר עבר. העסקן שהבין את הרמז, קם ועזב את בית הרב בשמחה, על שפתר לו הרב בטוב טעם את הענין שכה היה נחוץ ודחוף עבורו.

מקדים בשלום כל אדם

בן ישיבה, שהזדמן לו לעבור לעיתים קרובות בסמוך לבית רבינו בשעות הבוקר המקודמות, בדרכו במעלה הרחוב אל הישיבה הגדולה, היה נפגש ברבינו העושה דרכו במורד הרחוב בכיוון השני - אל הישיבה לצעירים, והוא מספר: "כשהיה רבינו רואני ממרחק, בחור צעיר מטפס במעלה הרחוב לעבר הישיבה, היה מרכין את ראשו לאות 'שלום' עוד לפני שהתקרבת, אף שממרחק זה ודאי שלא זיהה אותי".

שוב סיפר אחד ממקורבי רבינו: "כשהכרתי את רבינו בצעירותי, נזדמן לי להיפגש עמו הרבה, וראה זה פלא - תמיד הוא היה מקדים ואומר 'שלום', כמעט ולא היה ניתן להקדים לו 'שלום'!".

מרא דחושבנא

מפליאה היתה התחשבותו של רבינו וזהירותו, לבל יפגע זולתו פגיעה כחוט השערה, ותדיר חישב את דרכיו שחלילה לא תצא איזושהי פגיעה.

מעולם לא המתין לנהג שאמור לקחתו ברכבו מחוץ לבית, כדי שהנהג לא יחוש אי נעימות על שטרח והמתין לו. מאידך, לא רצה שהלה ימתין עליו, וכל שכן שלא יטרח להיכנס לביתו במיוחד כדי לקרוא לו, לכן, בהגיע העת, היה מציץ מידי כמה רגעים מבעד לחלון כשהוא גופו מסתתר מאחורי הוילון, ורק כשראה את הרכב עומד ליד ביתו, היה יוצא מיד לקראתו. אף כאשר קרה והנהג התעכב מעט, הקפיד לתת לו את ההרגשה, שהנה בדיוק רק עכשיו הצלח להתארגן ולצאת לדרך...

פעם נאנס נהגו הקבוע ואיחר מלבוא, הסיק רבינו שכנראה כבר לא יבוא, ולכן יצא לדרכו ברגל. אך עלה מחצרו ויצא לרחוב, הבחין מרחוק ברכב העולה במעלה הרחוב. מיד פנה לאחור והחיש צעדיו לתוך הבית, ורק מששמע את הרכב עומד ליד ביתו, יצא החוצה בניחותא, כביכול רק זה עתה הצליח לצאת מן הבית, וכל זאת לבל יחוש הנהג כל תחושת אשמה ואי-נעימות בעקבות איחורו.

גם מן הישיבה לביתו, היה מבקש שיודיעוהו מתי הרכב מגיע, בעוד הוא עצמו עומד ליד הדלת במעילו וכובעו - מוכן לצאת דרך. לעיתים היה באותם רגעים בודדים מעיין ב'שערי תשובה' בריכוז גדול.

ומאידך גיסא, מקפיד היה ביותר שלא להטריח את הנהג בהמתנה מיותרת. בכל יום לאחר תפילת שחרית, היה עולה לחדרו לחלוץ את תפיליו, כשמתלווים אליו בחורים המבקשים לשוחח בלימוד או להתיעץ בענייניהם. וכאשר הודיעוהו שהנהג הגיע, מיד הפסיק את השיחה וירד לרכב, כדי שהנהג לא ימתין עליו ולו רגע אחד מיותר. פעמים רבות אף לא הספיק לקפל ולסדר את הטלית והתפילין, והותירם כך בחדרו, ומסדרם רק כאשר שב לאחר מכן לישיבה לקראת מסירת השיעור.

(מתוך הספר 'רבי מיכל יהודה')

ורק בשפה אותה מבינים כל הנוכחים. אמר בעל המעשה: "שני דברים למדתי במעמד זה: האחד, הזהירות בכבוד הבריות, לבל יחוש כזר בין זרים. זאת ועוד, גם הערה זו נעשתה מתוך כבוד הבריות, כשרבינו לא העיר מיד, אלא המתין שהלה יפסיק מעצמו לרגע מדיבורו, ורק אז העיר לו על כך, ולא נכנס לתוך דבריו".

פעם אחרת, במהלך השיעור, נזקק רבינו לבאר את דבריו לאחד התלמידים ששפת העברית לא היתה שגורה בפיו, וכדי להבהיר לו את מהלך הסוגיה שנסתבך בה הבחור, בחר לנהל את השיחה באידיש, כשהוא מעיר לבני השיעור כבדרך אגב ובחיוך: "נו בינתיים תלמדו אידיש...".

לבל יפגע איש

בן חוץ לארץ, שאחיו היה תלמידו של רבינו, ביקר בארץ הקודש, והגיע במיוחד לבני ברק לראות את פני רבינו להתברך מפיו. למזלו הוא פגש את רבינו ברחוב, בדרכו לביתו, כשהוא נסמך על מלווהו. הוא התקרב ואמר 'שלום'.

כמענה לברכת ה'שלום' הסטנדרטית, קיבל מיד ברכה חמה של 'שלום', ומיד החל רבינו להתעניין בשלומם בחמימות יתירה, הכביר בשאלות של התעניינות - היכן הוא לומד וכו', בסיום הרעיף עליו שוב שפעת ברכות בלי די - האיש היה בטוח כי רבינו החליף בינו לבין אחיו (תלמידו), אלא שחש בחוסר נעימות להעמיד את רבינו על טעותו.

עודו עומד במקום, ואדם נוסף ניגש לרבינו, ואף אדם זה זכה להתעניינות חמה, קרובה ומלבבת. בטוח היה כי יהודי זה הוא קרובו של רבינו.

הוא ניגש לשאלו מה קירבתו המשפחתית, אך הלה אמר כי אין לו קשר מיוחד, וכי הוא מסופק בכלל אם רבינו מכירו, והוא גם תמה לפשר היחס המיוחד שזכה לו, כי אמנם תמיד מתייחס הרב לכולם בחמימות מלבבת, אך לקבלת פנים חמה כמו שקיבל כיום, לא זכה מעודו.

הלכו השניים לצידי של רבינו, והבחינו כי גם אחרים שניגשו אליו, זכו ליחס חריג יוצא מן הכלל, גם במימדים של חמימות ליבו הטהור של רבינו.

לא יכלו לעצור את תמיהתם, ושאלו את מלווהו לפשר הענין. תשובתו היתה חדה ופשוטה: "לפני יומיים עבר הרב ניתוח קל בעיניו, כתוצאה מכך ראייתו בימים אלו מטושטשת קמעה. וכשחפצנו לצאת אל הרחוב, הביע את חששו, שמא לא יזהה את האנשים הקרובים אליו, ומתוך שיתייחס אליהם שלא כראוי, עלולים הם להיפגע. על כן מצא עצה - ובפתח היציאה מהבית החליט, לקבל כל אדם שיפנה אליו, באותה חמימות ובסבר פנים כאילו הוא מהקרובים אליו ביותר וממכריו משכבר הימים, כך, אין חשש שאי מי ממקורביו ומיודעיו יפגע. וזו הסיבה שקיבל את פניכם באופן כה מיוחד".

סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה

- ◆ סוכה העשויה כצורת האות 'וי' - האם נחשבת כבעלת שלוש דפנות?
- ◆ מהו הקשר בין דפנות הסוכה לעטרת הטלית?
- ◆ האם ניתן לכתחילה לעשות את דפנות הסוכה מיריעות בד?

העליון של הדפנות, אינו צריך להגיע עד הסכך.

הלכות 'מחיצה' בדפנות הסוכה

- בית שהוא רשות היחיד, ולגגו אין מחיצות - אם הגג אינו בולט מקירות הבית החוצה, אומרים 'גוד אָסיק מחיצתא', ונחשב הדבר כאילו הגג מוקף במחיצות הבית.
- סוכה בת שתי דפנות בלבד, הממוקמת במבוי שבצידו 'לחי', לדעת השולחן ערוך, הריהי כשרה בשבת של סוכות, והטעם - שמתוך שנחשב שטח זה כמוקף במחיצות לענין שבת, נחשב כמוקף בדפנות גם לענין סוכה.
- לדעת רוב הפוסקים, ישנם אופנים בהם מועיל הכלל 'פי תקרה ויורד וסותם' להוסיף דופן שלישית לסוכה בת שתי דפנות ולהכשירה. למעשה, כמעט בכל המקרים יש להוסיף לכתחילה 'צורת הפתח'.

החומר שממנו נעשות דפנות הסוכה

- את דפנות הסוכה ניתן לעשות גם מחומר שאינו כשר לסיכוך, כגון מתכת או פלסטיק. וכשהסכך נסמך על הדפנות, באופן שהן משמשות כ'מעמיד' לסכך, יש לעשותן מחומר הכשר לסיכוך.
- מחיצה הנעה ברוח, אינה נחשבת כמחיצה, בנוגע לכל דיני התורה שנדרשת בהם מחיצה; ואף בשעה שהרוח אינה מזיזה אותה.
- לכתחילה, אין לעשות את דפנות הסוכה מיריעות בד. ונחלקו הפוסקים אם דין זה אמור גם באופן שהן מהודקות למקומן בברגים חזקים, ב'אזיקונים' עבים, וכדומה, באופן שאין כל חשש לניתוקן ממקומן.
- סוכה שאינה ראויה לשבעה ימים פסולה. יש שכתבו שדין זה מתייחס רק לסכך ולא לדפנות; ויש שכתבו שדין זה אינו מתייחס לסוכה שאינה ראויה לשבעה מצד 'הלכות סוכה'.

מספר דפנות הסוכה ומיקומן

- חכמינו ז"ל דרשו מפסוקי התורה, שמספר הדפנות המינימלי לסוכה הוא שלוש: שתי דפנות שלמות, ברוחב שבעה טפחים (56-67.2 ס"מ, לשיטות השונות) לפחות, ודופן נוספת שאינה שלמה.
- סוכה העשויה כצורת האות הלטינית 'וי' (v) - יש שהורו שהיא נחשבת כבעלת שלוש דפנות, כיון שהיא סגורה משלושה כיוונים; ויש שנראה מדבריו שאין די בכך, אלא יש צורך בשלוש דפנות ממש.
- סוכה בעלת שלוש דפנות, שמתוכן שתיים שלמות אשר אינן צמודות זו לזו, אלא מקבילות זו לזו, צריך לעשות את הדופן השניה ברוחב של מעט יותר מארבעה טפחים.
- שטח המוקף בשלוש דפנות וציידו הרביעי פתוח, והוא מסוכך לאורך שתי הדפנות המקבילות עד אמצעו, באופן שקצה הסכך רחוק מהדופן האמצעית (המקבילה לצד הפתוח), הרי לסוכה זו אך שתי דפנות מקבילות, שכן הדופן האמצעית אינה שייכת לשטח המסוכך.
- אם שלוש הדפנות שבסוכה הן מלאות, אין צורך שתגענה זו בזו, אלא די בכך שהן מקיפות יחד שטח של סוכה, דהיינו שאחת מהן מקבילה לחברתה, והשלישית באחד הצדדים האחרים.
- מצוה מן המובחר לעשות ארבע דפנות מלאות לסוכה, ולפחות שלוש דפנות מלאות. ויש מגדולי ישראל שהקפידו אף שלא לעשות חלונות בכל ארבע הדפנות.
- מהר"ש מנוישטט נהג לסמן את דפנות הסוכה, כדי להעמידן בכל שנה באותו המקום. וכך כתב גם השל"ה הקדוש לענין הטלית, שנהגו לעשות בה עטרה, כדי לוודא שתמיד יהיה הראש עטוף באותו הצד.
- דפנות הסוכה, צריכות לעמוד באופן שתחתיתן נמצאת במרחק של פחות משלושה טפחים מהקרקע. והקצה

Dirshu

דרשו ד' ועוזו
קרו עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

דרשו יוצא

למבצע

ענקה

חלוקה של עשרות
אלפי ספרי קודש,
לבתי כנסת וישיבות

במבצע יחולקו אלפי סטים של משנה ברורה במהדורת 'דרשו', ספרי 'חפץ חיים' ו'שמירת הלשון' שבהוצאת הארגון וספרי 'לקראת שבת' מבית 'דרשו'.

כל הפרטים בעמוד 15

נ.ב. החלוקה תתבצע לפי קריטריונים שנקבעו על ידי ההנהלה

סיפורי צדיקים

גליון 478
שנה י' תשפ"א

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

עליונים, עליונים, גוזר אני על אלה שמחזיקים עצמם לעליונים

מסופר: בדרכו לירושלים, פגש רבי יהושע ערבי אחד שהלך עם בנו, ויהודי אחד הלך לפניו, ראה רבי יהושע את הערבי לוחש לבנו ושמע אותו אומר לו: הנה יהודי מגואל לפנינו, אדוניו מאס בו, גש אליו ולכלך אותו, חושבים הם היהודים שמזרע קדושים ועליונים הם, אך לנו ידוע שהם משועבדים לשבעים אומות העולם, יכול אתה לגשת אליו בני ולירוק בוקנו שבע פעמים.

הלך הנער ואחו בוקנו של היהודי, כעס רבי יהושע, נשא עיניו למרום ואמר: עליונים, עליונים, גוזר אני על אלה שמחזיקים עצמם לעליונים, מתפארים בעצמם ולועגים לעם ישראל, לרדת למטה. ועוד לפני שסיים רבי יהושע את דבריו, פתחה הארץ את פיה ונבלעו הערבי ובנו בתוך האדמה.

(זוהר הקדוש ח"ב י"ז א)

פרשת השבוע

כי פתוח תפתח את ירך לו (ט"ו - ח')
מעשה בעשיר גדול שהיה ירא שמים, אבל היה קמצן מאד שלא היה נותן אפילו פרוטה לעני, ומרוב קמצנותו לא היה נושא בכיסו מטבעות של נחושת ושל כסף, אלא רק של זהב, כדי שאם יפגוש אותו עני בשוק או בבית הכנסת לבקש צדקה, יאמר שאין לו כסף בחיקו. והיה עני אחד מנסה לבקש ממנו צדקה ולא הצליח, והוא הבין שהוא אינו לוקח בכיסו אלא רק מטבעות של זהב, ודבר כזה חשוב אינו מסוגל לבקש ממנו.

והנה העני היה מביט בעשיר בבית הכנסת, וראה שכאשר מגיע לפסוק "פותח את ירך" היה מאריך הרבה, ופותח שתי ידיו כלפי השמים, שאל העני את ידידו של העשיר שהיה יושב ליד העשיר את סיבת הדבר, ואמר לו שהעשיר בתחילת ימיו היה עני, ושמע מחכם אחד שאם מכוונים בפסוק זה זוכים לעושר, וכן עשה והתעשר, וכך ממשיך הוא לעשות בכל יום ויום.

כששמע העני דברים אלו, נתחכם ואמר בלבו איך יקח שני דיגרי זהב

מהעשיר, מה עשה? בא בתפלת שחרית וישב מולו, וכשהגיע העשיר לפסוק "פותח את ירך" ופתח את ידיו, קפץ אותו עני ועמד לפני העשיר ופתח שתי ידיו לקבל ממנו צדקה. בראות העשיר את העני שידיו פתוחות, הבין שכדאי לו עתה לתת צדקה, שאם הוא לא יתן אזי גם בשמים לא יתנו לו שפע בפתחת ידו, ותיכף אמר לבנו שישב לידו, שיתן לעני שתי פרוטות נחושת, אולם העני אמר לו שאם יתן פרוטות של נחושת גם בשמים יתנו לו מתנה גרועה של נחושת. כששמע כך העשיר אמר לבנו שיתן לו שני דגרים של כסף, ואז אמר לו העני שגם מהשמים יתנו לו מתנה בינונית. ובלית ברירה, הוכרח העשיר לתת לו שני דיגרי זהב.

וזה שאמר הכתוב "כי פתוח תפתח את ירך" בלשון כפול, דהיינו שאתה תפתח ירך לפני השם יתברך לקבל השפע, כמו שתפתח את ירך, שאם תפתח את ירך לתת לו מתנה חשובה, אז גם אתה תפתח ירך לפני השם יתברך לקבל שפע מרובה.

(עוד יוסף חי)

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:10 ת"א: 8:12 ר"ת: 8:45

זמני כניסת השבת
פרשת ראה

ירושלים: 6:56 ת"א: 7:11

אם ירצה השם יתברך

אצל הרה"ק רבי שניאור זלמן "בעל התניא" זיע"א היה חסיד בשם ר' יחזקאל, חסיד זה היה בעל הבית בעמיו ואמיד בזכות כמה עסקים קטנים שעשה עם פריץ המחוז באיזור מגוריו. הוא קיבל את זכות החכירה של בית המרוח, אסמי התבואה ותחנת הקמח המקומית. בין לבין גם שלח ידו בעסקים שונים מן הצד שהכניסו לכיסו עוד כמה רובלים. מדי פעם היה ר' יחזקאל נוסע לליאזנא, אל מקום משכנו של בעל התניא, שומע מאמרי חסידות, נכנס ליחידות, מתחוק ומתעצם באמונתו, וחוזר לביתו. יום אחד ניגש אליו הפריץ, הניח יד כבדה על כתפו, מעשה ידידות ואמר: "הן ידידים וותיקים אנחנו. יודע אתה שמוזה שנים רבות אני נוטה לך חסד, ומחכיר לך את רכוש". ר' יחזקאל החסיד נענע בראשו. הוא הבין כי אין אלו דברי הקדמה לקראת ההמשך, ולבו החסיר פעימה. המשך דבריו של הפריץ אכן לא איחרו להגיע: "זקוק אני להלוואה דחופה", הוסיף, "ומוכן אני להחזירו לך בריבית של 15 אחוז".

הביט ר' יחזקאל בפריץ, מנענע בראשו לאות הבנה. הוא חש כי הפריץ לא מותיר בידו ברירה, ורק ציפה בלב הולם לשמוע את גובה סכום ההלוואה הנדרשת. הפריץ חכך בדעתו, ואז פלט במהירות: "זקוק אני לחמישים אלף רובל טבין ותקילין, למשך שנה." לבו של החסיד קפא באימה. מעולם לא החזיק בידו סכום דמיוני שכזה, ר' יחזקאל חיך במבוכה: "מאיפה אוכל להשיג סכום עתק שכזה?" שאל, "מעולם לא ראיתי הון עתק שכזה". "אה", חבט הפריץ על כתפו בידידות מעושה, "הן יש לך חברים יהודים, והם יוכלו להלוות לך בקלות סכום שכזה. הרי עשירים אתם היהודים." הפריץ רכן לעבר אוזנו והמתיק סוד: "אגלה לך את סודי. אני זקוק לכסף זה כדי לשלם לממשלת הצאר ירום הודו לקראת העלאה במעמדי. בקרוב צפוי אני להיות אחד הפקידים הבכירים בפטרבורג הבירה. במעמדי הזה אהיה בעל השפעה, ואוכל להטיב עמכם היהודים.

כשראה ר' יחזקאל כי ברירה רבה לא נותרה בידו, מיהר לנסוע אל רבו, כדי לשמוע את דבריו ולקבל עצתו. להפתעתו השיב לו הרבי בחיוב, והורה לו לקחת הלוואות מפה ומשם, ולהלוות לפריץ את הסכום הנדרש. כעת ידע ר' יחזקאל כי הדברים נתונים בידיים בטוחות, ואם זכה לקבל את ברכתו של הרבי, הרי לבו יכול להיות שקט ורגוע. הוא מיהר לכמה נגידיים שהכיר, חלקם עשו עמו עסקים, והלווה את הסכום הנדרש עבור הפריץ. זה האחרון חתם לו על שטר הלוואה, עם התחייבות להחזיר את סכום הכסף עד תום שנה, בתוספת 15 אחוז ריבית, כפי המובטח. י"א חודשים חלפו מאז ניתנה ההלוואה. ושלוחים של המלווים החלו להגיע לר' יחזקאל להזכירו כי בעוד שלושים יום עליו להחזיר את סכום ההלוואה. "אל דאגה", שלח להם ר' יחזקאל בחזרה, "אדאג לשלם לך את כל הסכום במועד שנקבע". ר' יחזקאל שעקב כל העת אחר הנעשה עם הפריץ, ידע כי זה מכבר העלווה בדרגה, כפי שסיפר, וכיום הוא אחד הפקידים הבכירים בפטרבורג הבירה, בממלכתו של הצאר, ובעל השפעה על מלינוי אורחיה של רוסייה הגדולה. "איש כזה בוודאי לא יתקשה להחזיר את ההלוואה העצומה שנטל", הרבה לעצמו ר' יחזקאל ברגיעת הנפש.

ימים אחדים לפני מועד הפירעון, יצא ר' יחזקאל לפטרבורג הבירה, שם התעתד לפגוש את מיועדו מלפנים ולקבל את כספו בחזרה. כשהגיע למקום הנכון, ביקש ממוכירתו לקבוע לו פגישה עם הפקיד, ומסר לה את שמו ומקום מגוריו. כעבור רגעים אחדים שבה אליו

והורתה לו להמתין עד שיקרא אל חדרו של הפקיד. שעות ארוכות המתין ר' יחזקאל לפגישה. ובשלב מסויים הבחין בו יוצא מלשכתו ופוסע במהירות בפרוודור. הוא רצה לקום ולגשת אליו, אך הפקיד פסע במהירות רבה, מבלי שים לב אליו. ר' יחזקאל תהה האם עשה עצמו כמי שאינו רואהו, או שמא נחפו לדרכו או טרוד היה בהרהוריו, עד שלא שם לבו אליו. שעה קלה לאחר מכן, ניגשו אליו לפתע שני חיילים גברתנים, חמורי סבר, ושאלוהו לשמו. כשהשיב להם, הורו לו לבוא עמם. בטרם הספיק לפצות את פיו כבלו את ידיו ונטלוהו עמם אל מרתפי הבניין. מלבד בירור שמו, לא החליפו אף לא מילה, ולא טרחו להסביר לו על מה ומדוע נאסר. כשניסה לזעוק וזעקת הצלה, קיבל מהלומה גסה על פניו, כך הבין עד מהרה כי קולו כקול קורא במדבר, ויפה לו השתיקה בעת הזאת.

למחרת, השכם בבוקר, פתחו שלושה חיילים את דלת תאו, ובכח הזורוע הוטח לתוך העגלה השחורה. הוא נשא את ראשו מרצפת העגלה המזוהמת בבוכו, וראה לחרדתו חבורת פושעים ורוצחים, אנשי דלא מעלי, אשר די היה בסבר פניהם המגושם כדי להטיל אימה. דלת העגלה הוגפה אחריה, כאשר מבחוץ עמדו ארבעה שומרים, בארבעת פינות העגלה, חמושים בחרבות וסכינים. העגלה יצאה לדרך, לדרך לא נודעת, כאשר שני סוסים פוסעים לאיטם, מובילים אחריהם את חבורת הפושעים והחיילים. רק לאחר ימים ארוכים של נסיעה, נודע לר' יחזקאל, כמו לשאר הפושעים, כי העגלה עושה דרכה לסיביר, שם עתידים לשבצם במחנות לעבודת פרך. רק לאחר חמישה שבועות הגיעו סוף סוף לסיביר. כבר נדמה היה לו שיפה עבודת הפרך בסיביר מאשר טלטולי הדרך המרפטים את הגוף ומטלטלים את הנפש עד זיבולא בתרייתא. סוף סוף עצרה העגלה, וכולם הצטוו לרדת בשורה עורפית. הקצין שניצב בפניהם בבגדיו ההדורים, הקרין סמכות ויהירות. ניכר היה כי הנו בעל דרגה בכירה. הוא החל לקרוא בשמותם בזה אחר זה, ולאחר שווידיא כי כולם נמצאים, אכן חתם על מסמך קבלת "הבעלות" על האסירים. האסירים הובלו על ידי החיילים אל משרדי הממשלה המקומיים, שם נקבע לכל אחד מקום עבודה ומקום לינה למשך שנות המאסר הבאות.

גם ר' יחזקאל עמד בשורה והמתין לתורו. יהודי צנום וחלש היה, ועל כן הגויים הפושעים דחקו אותו ממקומו, והקדימו אותו, בחשבם כי כל המקדים יוכה במקום טוב יותר. שעות ארוכות אפוא עמד מושפל ונדכא בהמתנה לתורו. כשזוה סוף סוף הגיע, הורו לו כי הפקידים סיימו את עבודתם להיום, ורק למחרת בבוקר יקבל סידור למקום עבודה ולינה. כל אותו לילה נותר ר' יחזקאל מחוץ לבניין, חשוף לרוח המקפאה שצלפה בו כבמחטים, ממתין בקוצר רוח לאור ראשון של בוקר, כאשר השחר יעלה ויפציע. עם שחר התאספו שוב כל האסירים מאמש, כדי לקבל סופית מספר רשיון אסיר, ותעודה המעידה על מעמדו של האסיר – תמורתה יכולים היו לקבל מנת לחם ומרק דלוח חלף יום עבודה מפרך. הקצין הבכיר שהופיע בפניהם אמש, הופיע גם היום. נעליו מצוחצחות, מדיו מגוהצים בדייקנות, ועיניו קפדניות עד אימה. שוב נעמדו הכל בשורה רוחבית, כאשר הקצין הכריז את שמותיהם. עם תום הקריאה, חכך בקולו רגע, כמו בורר את מילותיו, ואז בפרץ של הפתעה רבתי אמר לכולם כי הנם משוחררים ויכולים לשוב לביתם.

כשראה את הבעת אי-האמון שעל פני כולם, וכי איש מהם לא זו ממקומו מחשש למלכות, סיפר כי אמש ארע מקרה מיוחד עם אשת הצאר, כאשר נסעה לטיול במרכבה המלכותית סמוך לנהר. לפתע צנפו סוסי המלכות בקול גדול, ומיד החלו להשתולל ולדהור במהירות לעבר מי הניווה. רק בשניה האחרונה הצליח הרכב המלכותי לרסן את הסוסים המשתוללים, כאשר רגליהם הקדמיות כבר נוגעות במי הנהר.

צישל ונמשל

בסופו של דבר יעמדו לו לאדם זכויותיו

בחיייו של כל אדם ואדם יש תקופות שונות, מעלות ומורדות. וכל אימת שפרק זמן קשה בא על אדם, מיד נטפל אליו אותו מנוול היצר הרע, ומנסה להסיר לבו מדרך ה'. מה תתן ומה תוסיף לך שמירת המצוות? כך יאמר לו יצרו הרע והלא רואה אתה שלא הועלת לעצמך בזה הדרך ולא כלום, עני ואביון אתה וחסר כל. אילו לעצתי שמעת ובדרכי הלכת רואה היית עולמך בחיך.

משל למה הדבר דומה: לאחד שפגע ברחוב במכרו הפועל. ראה שפניו עצובות ביותר ושאלו לפשר הדבר. סיפר לו הפועל כי זה כמה וכמה שבועות שהוא בטל ממלאכתו, וכמעט שכלתה הפרוטה מן הכיס. אומר לו מכרו, רצונך ואקבלך לעבודה אצלי ואף אשלם לך שכרך בעין יפה? יפה, משיב לו הפועל, אבל במטותא ממך, אמור לי, כלום העבודה אצלך עבודת קבע היא? לא, עונה הלה, אין זו אלא עבודה לחודשים אחדים בלבד. אם כך הדבר איני יכול לקבל עלי עבודתך, אומר לו הפועל, מוטב לי שאחכה שבועות מספר עד שתתחדש העבודה אצל בעל הבית הקודם שלי ואשוב לעבודתי הקבועה, כי אם אקבל את העבודה אצלך ואחזור אליו רק כעבור חודשים אחדים לכשאסיימנה. ישאלני היכן הייתי כל אותם הימים? ולא ירצה לשוב ולקבלני לעבודתו. נמצא שבגלל עבודת ארעי אפסיד עבודת קבע, הרי שטוב לי להבטל עוד שבועות אחדים ולסבול ובלבד שאשוב אחר כך לעבודתי הקבועה.

הנמשל: גם באדם זה שהוכרנו למעלה, לעתים יקרה שבגלל מעשיו הרעים של אדם מסתיר הקב"ה פניו ממנו, לזמן מה מסתתרים מקורות פרנסתו, בריאותו נפגמת, או צרות אחרות מתרגשות ובאות עליו, מיד נטפל אליו היצר הרע ומסיתו לדבר עבירה. ברם חייב אדם לדעת שאין כל אותם פגעים אלא פגעים חולפים ועוברים, בחינת בטלה זמנית, בסופו של דבר יעמדו לו לאדם זכויותיו ייזכרו מעשיו הטובים ובעל הבית יחזירו לעבודתו הקבועה ויתן לו שכרו משלם.

(בשם הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

עוד שעות ארוכות חלפו עד ששבה רוחה של הצארית. היא ידעה כי חייה ניצלו בנס מופלא, ורק כפסע היה בינה לבין המוות. היו אלו שעות של חסד, כאשר לבה התמלא ברגשות הכרת טובה, ובו במקום החליטה להשיב טובה לאנושות.

היא הוציאה אפוא צו חנינה בהול לכל האסירים שהיו צריכים להיענש באותו יום – אם בעונש מוות, עבודת פרך או גלות. עוד הורה הצו המלכותי לשחרר את כולם לבתיהם באופן מיידי. זו הייתה הסיבה לשחרורם הפתאומי של קבוצת האסירים, שזה אך הגיעה לסיביר – אלא שבטרם שוחררו, נאמר להם כי שחרורם מותנה בכך שעליהם להיפגש עם הצארית באופן אישי, ולספר לה מה היה חטאם, על מה נאסרו ומה עונשם שנגזר עליהם.

כאשר הגיע תורו של ר' יחזקאל לגשת לפני המלכה, שאלה אותו לפשר חטאו. ר' יחזקאל משך בכתפו באי-ידיעה. הוא סיפר לה את כל המאורע עם הפריץ שעלה לגדולה, את סיפור ההלוואה על סכום העתק, ועל כך שהתחמק מלשלם את חובו. הוא הוסיף כי נדמה לו שהפקיד הבכיר חפץ להתפטר ממנו כדי שלא ידרוש ממנו את כספי ההלוואה, וזה כל "חטאו".

סבר של חומרה עלה על פניה של המלכה. "היש לך הוכחה לאמיתות דבריך?" שאלה בתקיפות. ר' יחזקאל שלף את שטר החוב עליו חתם הפריץ, והוסיף פרטים מדויקים היכן ומתי היה מעמד החתימה. כעס רב מילא את לבה של המלכה. בו במקום שלחה לקרוא אחר הפקיד, ובניתיים הורתה לר' יחזקאל לצאת מן החדר, ולהמתין עד שייקרא פנימה. בחיל ובמורא התייצב הפקיד לפני המלכה, ללא שהיות וגינונים, הראתה לו הצארית את השטר, ושאלה אם הוא מזהה את החתימה. הדם אול מפניו והוא החוויר באחת. רק בניע ראש הצליח לאשר כי אכן זוהי חתימתו. "רמאי ונקלה", סיננה מבין שפתיה בחמת זעם כבושה. בו במקום הורתה לו להביא את כל הכסף, כולל סך הריבית שהתחייב מראש. בלית-ברירה מיהר לביתו בליווי משמר מוזיין של חיילים, ומיד כשהביא את הכסף, הודיעה לו על הדחה ממשרתו בתוספת אות קלון. ר' יחזקאל נקרא להיכנס, ולעיניו הנדהמות של הפקיד הבכיר שלשלה הצארית את סך הכסף העצום לידי, כפי שהגיע לו.

ר' יחזקאל לא נסע לביתו, אלא הקדים ונסע לליאונא. המאורעות הקשים שתקפו אותו לאחרונה – טרדו את מנוחתו כליל, והוא חפץ להשיח את מר לבו לפני הרבי. כשנכנס אל הקודש פנימה, לא יכול היה לפצות את פיו. רק הספיק לומר "למה הגיע לי ככה?" ומיד פרץ בבכי חסר מעצורים שטלטל את כל גופו. נשא אליו הצדיק עיניים רכות ומנחמות ואמר: "כאשר באו אליכם בעלי החוב והזכירו אתכם על דבר החוב, עניתם כי לא ידאגו, ובסוף השנה תשלמו לכולם את כספם. אך שכחת כי ה' הוא מנהיג את העולם, והוא זן ומפרנס לכולם, והיה עליך לומר כי בעזרתו יתברך תחזיר את חובך". "משמים גלגלו את סדר העניינים, כדי שתדע כי אף פעם לא ייתכן שיעשה דבר בלי עזרתו יתברך ויתעלה. ועל כן חובה תמיד לומר 'אם ירצה ה' יתברך', ואזי הוא ישלח את עזרתו וישועתו".

צ'ין אדם לחברו

זהירותו של החתם סופר הקדוש בכבוד הזולת

מסופר על הגאון רבי ישראל יצחק אהרן לנדסברג זיע"א לימים אב"ד גרויסווארדיין, שכאשר נכנס ללמוד בישיבת הגה"ק ה"חתם סופר" זיע"א, והיות שהיה מחוסר אמצעים, הציע לבחורים כי מוכן הוא לכתוב את כל חידושיו של ה"חתם סופר" מלה במלה, ואפילו לתאר כל תנועה ותנועה שלו, והם הבטיחו לשלם לו על כך.

כשהגיע החת"ס לשיעור, חש באוירה קלילה בעקבות ניסיונו של אותו בחור צעיר לחקות אותו, והוא תבע מאחד התלמידים לספר לו מה זה ועל מה זה? התלמיד נאלץ לספר לו על ההסכם שהיה עם אותו עילוי צעיר, לכתוב את שיעוריו ולמוסרם בפני התלמידים בדיוק באותו אופן שהרב מוסרם. החת"ס הגיב בהקפדה, סגר את הגמרא ועזב את הישיבה.

למחרת היום ציווה החת"ס למסור לכל הבחורים, שעליהם להתייצב לשיעור ללא יוצא מן הכלל, איש בל יעדר, ומי שלא יבוא לא יורשה להיות בישיבה, וגם איציק אהרן אותו נער צעיר חייב להשתתף, ואם יסרב יש להביאו אף נגד רצונו. לא היתה איפא ברירה לאיציק אהרן, וגם הוא בא כשכל גופו רועד כעלה נידף, ונפשו כמעט פורחת ממנו, רוחו הייתה כה שבורה ורצוצה ממה שאירע בשיעור אתמול, שלא היה יכול לבוא ברגליו והבחורים נאלצו להעמיסו על כתפיהם ולהביאו לישיבה, הוא ידע שכלתה אליו

הרעה, והיה בטוח שהרבי יגער בו קשות ויסלקו מהישיבה בבושת פנים.

כאשר כל הבחורים התיישבו במקומותיהם, פתח ה"חתם סופר" הקדוש ואמר: בניי היקרים, אתמול בעת השיעור לא התנהגתי כשורה, במקום לשבח את הבחור איציק אהרן על מידת חביבותו לחידושי התורה של רבו, ולחביבות שלו בכלל, ועל כישירוניתו הנעלים וזיכרונו הנפלא, נכשלתי בעוון של המלבין פני חברו ברבים.

כאן פרץ מרן החת"ס בבכי מר שזעזע את כל הנוכחים, רגעים ארוכים חלפו ובכיו של החתם סופר נשמע בחלל הישיבה, בחזרו על כך שהמלבין פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא, ועל כן אינני רואה עצמי ראוי להמשיך ללמד כאן. אבל ברצוני לפייסו, על כן הנני מבקש מכם חנוני בני חנוני, אנכי מבקש מהקב"ה שימחל לי, וכן ממך יצחק אהרן מבקש אני ממך מחילה, אנא בני, מחל לי, וחזר ושאל האם הינך מוחל?

כמובן שהתלמיד ההמום מחל לרבו בלב שלם, ורק כאשר היה ברור לחת"ס כי אין לו שום קפידא עליו, חידש את שיעורו בישיבה, כל זה עשה ראש הישיבה, רשכבה"ג בפני כל תלמידי הישיבה שמנו אז שלש מאות ותשעים בחורים, כמה מוסר השכל למדים אנו ממעשה נורא זה בזהירות יתירה בכבוד הזולת.

תולדות דצדקיא

שבת קודש כ"ט מנ"א
הרה"ק רבי שמואל סלנט ב"ר צבי הירש (רבה של ירושלים - תרס"ט)
הרה"ק רבי יוסף מאיר ממחננובא ב"ר אברהם יהושע העשיל מסקווירא (תרע"ז)
הרה"ק רבי אברהם דב מראחמיסטריוקא ב"ר מנחם נחום (תש"ה)
הרה"ק רבי אליעזר זוסיא מסקולען ב"ר ישראל אברהם (תשמ"ב)
יום ראשון ל' מנ"א
הרה"ק רבי ישראל מבאיאן-לייפציק ב"ר יצחק (פחד יצחק) (תשי"א)
יום שני א' אלול
הרה"ק רבי חנוך העניך מאלעסק ב"ר שמואל (תרמ"ד)
יום שלישי ב' אלול
הרה"ק רבי אליעזר ("דמשק אליעזר") ב"ר ישראל מוויזניץ (תש"ז)
יום רביעי ג' אלול
הרה"ק ישכר בער מנדבורנא ב"ר יצחק מקאליש (תר"ח)
הרה"ק רבי משולם זושא מוינקוב ב"ר יצחק מאיר (תרכ"ד)
הרה"ק רבי יצחק ישעי' מטשחוב הי"ד ב"ר חיים מצאנא (תש"ב)
יום חמישי ד' אלול
הרה"ק רבי ישעי' מפשעדרורו ב"ר מאיר (תק"צ)
יום שישי ה' אלול
הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב ב"ר אלעזר מנחם מענדל (תרע"ח)
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נליאל הבון רבטיבין שליט"א
מח"ס "ג' באי אודר" רמזים יוסף הדר"ם על הפערים.

גלילת התורה (ג)

א) בשני ובחמישי שאומרים יהי רצון אחרי הקריאה בספר תורה, אין צריך להמתין להתחיל באמירת יהי רצון וכו', עד שיגמרו לגלול הספר תורה, [כמו שממתינים בשבת, ולא מתחילים להפטרה, עד שיגמרו לגלול הספר תורה, כדי שלא יהא הגולל טרוד, ויוכל לשמוע ההפטרה], דאינו אלא מנהג. (משנה ברורה סימן קמ"ז, ס"ק כ"ב)
ב) בשעה שעושה גלילה, צריך לזוהר שלא יגע בקלף הספר תורה בידו, ואם צריך למשוך היריעות למעלה או למטה, כדי שיהיו שווים מבחוץ, יעשה כן על ידי טלית וכדומה, שיפסיק בין ידו לקלף. (שו"ע או"ח סימן קמ"ז, סעיף א', ובמשנה ברורה ס"ק ב')

בחסות רשת חנויות

גל פז

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-714471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

מברכים חודש אלול
המולד ביום ראשון בשעה 10:43
לפני הצהרים 10 חלקים
ר"ח ביום ראשון ושני

פני עין חמד

יוצא לאור 7"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֶשֶׁת רְאָה - חֲדָשׁ אֶלּוּל

"אָנִי לְדוֹדֵי וְדוֹדֵי לִי" (שיר השירים ו, ג)

בשמיים לעשות הרבה עבורך. צריך זכויות רבות כדי לזכות לישועה.

לכן חז"ל אומרים לנו: "לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה" - צריך לבקש מהקב"ה בזמן שהכל בסדר, בזמן שהכל כשורה. אל תחכה לזמנים של 'לא בסדר'. שם כבר הרבה יותר קשה לשנות.

אנחנו עומדים בפתחו של חודש אלול, חודש של רחמים וסליחות. כעת הזמן לעמוד ולבקש מאת בורא עולם שהשנה הבאה תעבור עלינו בעז"ה לטובה. שנצליח בחינוך הילדים שלנו. שנזכה לשלום בית אמיתי. שנבין אחד את השני. שכולם ישארו בריאים ובורא עולם יתמיד את בריאותם. שחס וחלילה לא יהיו תאונות דרכים ואסונות כאלה ואחרים.

שנזכה לעסוק בתורה הקדושה מתוך הרחבת הדעת. שנזכה לחדש חידושי תורה אמיתיים. שהפרנסה תהיה בשפע ובקלות. שנזכה לעזור ולסייע לזולת. לגמול מעשים טובים עם הסובבים אותנו.

בחודש זה עלינו להשתדל יותר בתפילות ולימוד התורה. יהי רצון שה' יתברך ימלא את כל משאלות ליבנו לטובה ולברכה. לכתובה וחתומה טובה. נזכה לביאת משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן.

בברכת שבת שלום וכתובה וחתומה טובה הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאנט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סינן רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דריר בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סינן בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחיתה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעימה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

מכיוון שאנחנו קרובים מאוד לחדש אלול, ראיתי לנכון לכתוב נקודה קצרה במעלת הימים הנוראים:

בגמרא (שבת לב.) מובא: "אמר רב יצחק בריה דרב יהודה: לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה, שאם יחלה- אומרים לו: הבא זכות ונפטר".

חז"ל הקדושים לימדו אותנו שיש שני סוגים של תפילות: אחת שהיא קלה להתקבל והשניה שהיא קשה להתקבל.

ההבדל ביניהם הוא העיתוי. כשאדם בריא ועומד ומבקש בתפילה: "ריבונו של עולם, תשאיר אותי בריא! ריבונו של עולם, זכה אותי לא לדעת מה זה בדיקות, מה זה צילומים בבית הרפואה". תפילה כזאת קלה להתקבל ועוברת את המחסום בקלות.

הסיבה היא שסוף סוף אותו אדם לא מבקש לחולל שינויים, הוא לא ביקש "דברים בשמיים". הוא רק מבקש לשמור את המצב הקיים.

אך אם חס ושלום אדם חלה וזקוק לטיפול של רופאים. עכשיו כשהוא בבית-הרפואה הוא נזכר לעמוד ולהתפלל לפני מי שברא והיה העולם:

"ריבונו של עולם, תוציא אותי מכאן. מה לי ולבדיקות האלו?! ריבונו של עולם, אני רוצה את מה שהיה אתמול, תחזיר אותי למצב בו הייתי אתמול!"

חז"ל אומרים שבמצב כזה זה יותר מורכב. כדי לשנות את ההווה בשבילך, צריכים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

הצלחת דביר בן נלי רחל

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

פני לכת

7"י	כנסת לבית צאת לבית	ריבון חס
18:56	20:07	20:59
19:14	20:05	20:56
19:17	20:08	20:59
19:14	20:06	20:56

שואל ומשיב בהלכה - סליחות - חלק א'

מהו העניין של אמירת סליחות? האם מותר לאכול קודם עלות השחר לפני אמירת הסליחות?

סליחה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: !

חודש אלול הוא חודש התשובה. אנחנו מתקרבים לקראת סיום השנה. יש לערוך חשבון נפש, למשמש ולפשפש במעשינו. צריך לראות במה אנחנו חסרים - ולתקן את מעשינו. גם במצוות שאנחנו מקיימים, יש לבחון, כיצד אנחנו עושים אותם - והאם יש לבצע בהם 'מקצה שיפורים'.

בורא עולם יושב על כיסא דין בראש השנה וגוזר איזה שנה תבוא עלינו. כל התפילות וסדרי התשובה של חודש אלול באים כדי להקדים תרופה למכה. עד שלא נגזרה גזירה על האדם - הוא עדיין יכול לבטל את גזירה על ידי עשיית תשובה בקלות. לאחר שנגזרה גזירה - קשה יותר לבטלה. לכן אנחנו מתחזקים גם באמונה ובתורה, בתפילה ובמתן צדקה בחודש אלול, ומתוך כך אנחנו באים לפני הקב"ה לדין. יהי רצון שהקב"ה יגזור עלינו שנה טובה ומבורכת.

מנהג הספרדים לומר סליחות ותחנונים מראש חודש אלול עד יום הכיפורים (למעט ראש חודש אלול, שבת ור"ה). מקורות: שו"ע או"ח תקפ"א, א.

מנהג האשכנזים לומר סליחות מיום ראשון שלפני ראש-השנה, בתנאי שיש לפחות ארבעה ימים של אמירת סליחות לפני ראש-השנה. אם אין ארבעה ימים ממוצאי שבת עד ראש-השנה, מתחילים לומר סליחות במוצאי שבת לפני כן. מתחילת חודש אלול תוקעים בשופר לאחר התפילה, מכיוון שהשופר מעורר לתשובה. כמו-כן מוסיפים את המזמור: "לְדָוֹד ה' אֱוִי וְיִשְׁעִי" (תהילים כז, א).

הזמן הטוב ביותר לומר סליחות הוא באשמורת הבוקר. שעה זו היא עת רצון לפני התפילה עם הנץ החמה.

תיקון חצות קודם לסליחות ולתלמוד תורה. לכן, אם לאדם לא נותר זמן לומר גם תיקון חצות וגם סליחות, יקדים לומר תיקון חצות, אפילו אם יפסיד בכך אמירת סליחות.

אמירת סליחות צריכה להיות בכוונה, בנחת ובמתינות. יש לכוון במיוחד באמירת שלוש עשרה מידות. אותם הרגילים לומר סליחות במהירות רבה ובחופזה, לא נוהגים כהוגן. הם צריכים לומר בנחת ובכוונה. אדם שקם באשמורת הבוקר לפני עלות השחר לאמירת סליחות ורוצה לטעום מיני מזונות לפני אמירת הסליחות, מעיקר הדין מותר. המחמיר לא לטעום דבר מאכל אפילו לפני עלות השחר, כדי לחוש לדברי הזוהר הקדוש, תבוא עליו ברכה.

אחרי שעלה השחר, אסור מן הדין לטעום כל דבר מאכל, מכיוון שאסור לאכול לפני תפילת שחרית. אבל לשתות תה או קפה אפילו עם סוכר - מותר אפילו לאחר שעלה עמוד השחר. מותר לשתות קפה עם מעט חלב, רק יאמר לפני כן את ברכות השחר. אפילו אדם, שלא טועם כלום וקם לאמירת סליחות, לדעת מרן עליו לברך את ברכות התורה קודם לכן. לדעת הרמ"א מן הדין מותר לקרוא פסוקי תחנונים בלי ברכות התורה. מכל מקום המנהג הוא להקדים את ברכות התורה לפני הסליחות.

פגיעה ומחילה

בבית חינוך לבנות היתה קבוצה גדולה של בנות שכולן ב"ה התחתנו. אולם אף אחת מהן לא זכתה להיפקד בזרע של קיימא. פעם אחת כולן נפגשו יחד. הן שוחחו ביניהן וניסו להבין מה יכולה להיות הסיבה שמתוך כיתה שלימה אף אחת לא זכתה לזרע-בר קיימא.

אחת הבנות לפתע נזכרה במקרה שהיה בבית הספר: הבנות הלשינו על אחת המורות בפני המנהלת שאינה רצויה ויש לפטר אותה ולהביא אחרת במקומה. אחרי שכל הקבוצה פנתה למנהלת, היא פיטרה את אותה המורה מבית הספר. הן הגיעו למסקנה שזו הסיבה לסבל שלהן ועליהן ללכת לבקש את מחילתה, שהרי לכולן היה יד בדבר.

הן פנו לאותה מורה שפוטרה וביקשו ממנה את סליחתה. היא אמרה להן שהיא נפגעה קשות מכך שאיבדה את פרנסתה. היא סיפרה כי בעקבות כך גם ערכה ירד בעיני בעלה שהחשיבה כבלתי מוצלחת. היתה לה הקפדה גדולה עליהן. הן ביקשו את מחילתה וניסו לפייס אותה וכן נתנו לה סכום הגון. לאחר מכן, אותה מורה הסכימה למחול להן בלב שלם. כל הבנות נפקדו בזרע של קיימא לאחר זמן קצר.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב יעקב אריה ניימן זצ"ל

הגאון הרב יעקב אריה ניימן זצ"ל - נולד בעיירה אוסטרולנקה שבפולין. מצעירותו שם דגש על ענייני מוסר ועבודת ה'. למד בישיבת לומז'ה במשך שלוש עשרה שנים. כשלמד בישיבה יסד 'ועד' מיוחד של קבוצת תלמידים לשם התבוננות מוסרית והתעלות בעבודת ה' ובריאת שמיים. בשנת ה'תרפ"ג (1923) עבר ללידה. הוא הקים שם ביוזמת הגאונים מרן ה'חפץ חיים' ומרן הרב חיים עוזר גרודזנסקי ישיבה קטנה בשם 'אור ישראל' (ע"ש ספרו של רבי ישראל מסלנט). עמד לצידו הגאון ר' מרדכי שמוקלר הי"ד (נספה בשואה). עמד בראשות הישיבה במשך שנים-עשרה שנים ושימש גם כמשגיח וכמנהל האחראי על אחזקת הישיבה.

היה מקורב מאוד למרן ה'חפץ חיים'. כאשר הגיע לביתו בראדן, מרן ה'חפץ חיים' היה מסדר בעצמו את סידורי האירוח. בשנת ה'תרצ"ה (1935) עלה לארץ והתיישב בפתח תקווה. בתחילת שנת ה'תש"ד (1943) יסד עם הגאון ר' שלמה קרובקה ישיבה בשם 'אור ישראל'. הישיבה שכנה בהתחלה זמנית בבתי כנסת שונים בעיר. בשנת ה'תש"ט (1949) הונחה אבן פינה למבנה הישיבה. עם השנים הישיבה הפכה לאחד ממוסדות התורה המרכזיים בישוב החדש. בין בוגריה נמנים עשרות ראשי ישיבות, רבנים ואישי ציבור בולטים. נודע ביחסו האבהי לתלמידיו. נהג לפתוח את שיחותיו בישיבה במילים: "בני היקרים". בשנת ה'תשמ"ב (1982) הקים את הישיבה הגדולה 'אור ישראל'. נפטר ב-א' אלול ה'תשמ"ג (1983). ציונו בבית העלמין סגולה בפתח-תקווה. לאחר פטירתו נקרא הרחוב שבו שוכנת הישיבה על שמו.

אביו: ר' אברהם. **אשתו:** מרת מרים (בת הרה"ג ר' משה גרודזינסקי). **מרבותיו:** הגאונים ר' יחיאל מרדכי גורדון, ר' משה רוזנשטיין. **מתלמידיו:** הגאונים ר' מרדכי צוקרמן, ר' ראובן יוסף גרשונוביץ, ר' יחיאל מיכל שטרן. **בתו:** מרת אסתר (נישאה לרה"ג ר' יוסף רוזנבסקי). **מספריו:** ידרכי מוסר - מאמרי מוסר **יפרי יעקב** - על הש"ס.

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן (רבה של שכונת 'עזרת תורה' בירושלים) סיפר סיפור מאלף על תוכחה שפעלה את פעולתה. סיפור זה הוא מתקופת לימודיו בפתח תקווה בישיבת 'אור ישראל' בראשותו של רבי

יעקב ניימן זצ"ל: לרב ניימן היה מנהג קבוע ללכת בכל יום למנחה וערבית בבית הכנסת הגדול בפתח-תקווה ולהתרים שם את הציבור לטובת הישיבה. כל יום היה לוקח איתו בחור אחד מבני הישיבה, כדי שיראו כמה קשה להשיג את הכסף, וידעו לייקר את ממון הישיבה. באחד הימים הגיע תורי להתלוות אליו. כשסיימנו לאסוף כסף התחלנו לצעוד חזרה לישיבה.

בדרך הבחנתי בחבר שלי. מדובר בחבר שישן איתי באותו חדר בפנימיה. בחור בעל כישרון חזק, אך כגודל כישוריו - כך גודל יצרו. הבנתי מיד שהוא מתכוון לעשות שטויות. ניסיתי לסמן לו שיברח, כי הרב ניימן פה. אך הוא החזיר לי סימן מרחוק, כאומר 'לא אכפת לי... כשהתקרבו הרב ניימן פנה אליו ושאל: "לאן אתה הולך?"

הבחור השיב בלי להניד עפעף ונקב במחוז חפצו, מקום שהוא 'בל יראה' בשביל יהודי שומר תורה ומצוות. הרב ניימן הביט בו ממושכות ואמר: "כן, אבל למה בלי סוודר? אם אתה תתקור, מה אגיד לאמא שלך? תחזור לישיבה, קח סוודר - ואחרי זה תלך". הבחור החציף פניו ואמר: "אם אחזור לישיבה לקחת סוודר, אני אאחר..."

הרב ניימן התקרב אליו ולחש לו באוזן: "אני יודע שיש גם הצגה שניה. תחזור ותקח סוודר ואחר כך תלך". לבחור לא נותרה ברירה. הוא הסתובב חזרה והלך איתנו לישיבה. הייתי משוכנע שבדרך הרב 'ירביץ' בו מוסר, אך לא. הרב דיבר איתו בלימוד... הבחור, כאמור, היה בעל כישרון גדול והשיחה התנהלה באופן הטוב ביותר.

כשהגענו לישיבה הרב אמר: "לך לחדר, קח סוודר ותלך". הבחור הלך לקחת סוודר. ברגע שהבחור יצא מטווח ראייתי, מיד התפרצתי: "הרב, למה עושים כך? איך מרשים לו ללכת? במקום שהרב יתן לו סטירה ויעצור אותו". הרב שאל אותי: "כמה שנים אתה כבר ראש ישיבה?! דע לך שאני כבר יותר מארבעים שנה ראש ישיבה. האמן לי שאני יודע מה אני עושה".

הלכתי לישון. בשתיים-עשרה בלילה חברי חזר לחדר. רק כעת הוא קלט איזה שטות עשה. "שטרן, קום", הוא טלטל אותי משנתי. "תגיד, מה אעשה? הסתבכתי לגמרי. אני משוגע לחלוטין, מה עשיתי?!". "מה אתה רוצה ממני? למה אתה מעיר אותי?", השבתי לו, "תאכל את מה שבישלת"... וחזרתי לישון.

בבוקר אחרי התפילה, הרב ניימן ניגש למשגיח לדבר איתו. חברי התחיל לרעוד ולחש לי: "תסתכל, הם מדברים עלי... עוד מעט יבואו. אוי ואבוי, מי יודע מה הם יעשו לי!". השיחה הסתיימה ואף אחד לא ניגש לדבר איתו... הלכנו לאכול ארוחת בוקר, נכנסנו לבית המדרש והתחלנו ללמוד.

באמצע ה'סדר' חברי שמע מאחור את צעדי של הרב ניימן. הוא נתן לי מכה בצלעות ואמר: "אתה שומע את הצעדים הללו? זה הסוף שלי, הנה זה בא...". הרב ניימן ניגש אליו ישירות: "נו, מה חידשת? והמשיך לדבר איתו בלימוד, בלי שום מילה על מה שהיה. כשהלך, הבחור אמר לי: "מי יודע מה הם מכינים לי? הם בטח מחכים, שרבי יוסף רוזנבסקי יגיע". הרב יוסף הגיע. השיעור התנהל כרגיל ושום מילה לא נאמרה על מה שהיה.

אחרי הצהריים אותו בחור קרא לי ואמר: "שטרן, אני לא מסוגל יותר. אני מרגיש שאני 'עומד להתפוצץ'. אני מוכרח לבקש סליחה מהרב ניימן. אתה היית ביחד איתי, אולי נכנס אליו ביחד?". נכנסנו יחד לרב. חברי פרץ בבכי. הרב ניימן אמר: "בני יקירי, אבא שלך עובד במע"צ בסלילת כבישים. הוא עובד ב'חמסינים' הגדולים ביותר בקושי רב".

"הוא מקבל חמש לירות בסוף החודש. מתוך זה הוא משלם לי לירה, כדי שאני אחנך ואחזיק אותך. אין לך רחמים על אבא?! בפרט שאתה הילד הבכור מתוך תשעה ילדים בבית. ברור שאם אתה תתקלקל חלילה, כולם ילכו אחרך... אמור לי, אין בליבך רחמים?!". הבחור לא היה זקוק ליותר מכך כדי לחולל מהפך בעצמו. (מעובד מתוך 'להתעדן באהבתך')

פְּגִיעָה בְּתִלְמִיד חָכֵם וְתוֹצְאוֹתֶיהָ

"הוא השמיע מילות גנאי חמורות מאוד כנגד האב"ד וזלזל בו. הנוכחים היו המומים לשמוע את דבריו. חלק מהם גם ניגשו אליו וביקשו להרגיע אותו ולהוציאו מבית-הדין".

"הוא סירב להירגע והמשיך לגדף את האב"ד. רק אחרי דקות ארוכות הוא יצא מבית-הדין כשהוא ממשיך לרטון כנגד הגאון הגדול הרב שלמה שמשון קרליץ זצ"ל".

"מספר ימים לאחר מכן חלה. הוא הסתבך בחוליו עד עכשיו. הוא מרותק למיטת חוליו כבר במשך שנים רבות ויד הרופאים קצרה מלהושיע".

"מיד כששמעתי את הדברים הייתי מזועזע. הרי מובא בגמרא: 'אמר רב יהודה אמר רב: 'כל המבזה תלמידי חכמים- אין לו רפואה למכתו'".

הרמב"ם כתב: 'לא חרבה ירושלים עד שביזו בה תלמידי חכמים'. מהמשנה אף למדנו 'אפיקורס- זה המבזה תלמידי חכמים'. ואין לו ל"ע חלק לעולם הבא!".

"חומרת העוון של ביזוי תלמידי חכמים היא עצומה. גם לאותו חכם אסור למחול על כבוד התורה אם ביזו אותו בפרסיה. כל מי ששומע ביזיון תלמידי חכמים ולא מוחה- עתיד לתת את הדין על כך!".

"צריך לאסוף עשרה אנשים ולגשת במהירות לציונו של הצדיק הרב שלמה שמשון קרליץ זצוק"ל ולבקש עבור מיודענו מחילה, סליחה וכפרה על הביזיונות".

"אספנו עשרה אנשים ונסענו לבית העלמין פוניבז' בבני ברק. התחלנו לומר תהילים ולאחר מכן השתטחנו על הציון של הגאון. ביקשנו בדמעות ובבכיות כי ימחל לאותו יהודי שעובר צער ויסורים נוראיים וקשים. סיימנו את בקשת המחילה ופנינו חזרה כל אחד למעונו".

"למרבה הפלא, כבר למחרת הורגש שיפור עצום אצל מיודענו שחולה כבר שנים רבות. מצבו הגופני השתפר מיום ליום. לאחר מספר שבועות בודדים בלבד הוא קם ממיטת חוליו שבה היה נתון במשך מספר שנים!".

"הרופאים היו המומים. הם הגדירו את מיודענו כ'נס רפואי'. זה מקרה חסר תקדים ברפואה, שגוף לאחר שנים של דעיכה הצליח 'לרפא את עצמו'".

"בס"ד מצבו השתפר מאוד וכיום הוא חזר ללמוד בכולל". הרב מנחם סיים את הסיפור וחתם את דבריו: "אני מספר את הסיפור המזעזע הזה ברבים, בכל הזדמנות, כדי שיזהרו בדיבור ובמיוחד שלא יפגעו חלילה בכבוד תלמידי חכמים, שעונשו חמור ביותר בעולם הזה ובבא!".

כידוע, הספרדים מתחילים באמירת סליחות החל מראש חודש אלול. אולם בנוסף לאמירת סליחות עלינו לעשות חשבון נפש ולראות האם חלילה לא פגענו בזולת.

הפגיעה בבין אדם לחבירו היא קשה ביותר. יתכן שהאדם סובל חלילה מבעיה כלשהי בגלל שפגע ביהודי אחר. לכן עלינו למשמש ולפשפש במעשינו, לעשות חשבון נפש וכמובן לבקש מהשני סליחה אם חלילה פגענו בו.

לפנינו מעשה מופלא ביותר שסיפר מגיד המישרים, הרב מנחם שטיין שליט"א, על עניין זה: "כבר שנים רבות שאני ומשפחתי זוכים לטפל ולעזור ליהודי יקר הסובל מבעיות רבות בגופו ל"ע".

"הוא סובל צער קשה וייסורים נוראיים וקשים במשך שנים. הוא מרותק למיטה במשך חודשים שלמים ועובר טיפולים לא קלים. הרופאים שטיפלו בו הגדירו את מצבו כאחד הזקוק לנס רפואי מכיוון שאין בידי הרפואה יכולת לעזור לו".

"באחד הימים, כששהיתי ליד מיטתו של אותו יהודי, אברך נכנס לבקר את החולה. לאחר שיצאנו מחדרו, דיברנו וריחמנו על אותו יהודי. אותו אברך סיפר לפי תומו:"

"דעו לכם כי אני מכיר היטב את החולה כבר שנים רבות. אני ראיתי כי מצבו הרפואי התחיל מיד לאחר דין תורה שהיה לו בענייני ממון בבית הדין בפתח תקווה. הוא חלה מספר ימים ספורים לאחר מכן. מאז חלה הידרדרות רפואית במצבו עד עכשיו".

"נדרכתי כששמעתי את הדברים האלו. מכיוון שחששתי שאכן מצבו הבריאותי קשור לאותו דין תורה, שאלתי: 'תוכל בבקשה לספר לי מה היה?'".

"האברך סיפר: 'לפני מספר שנים פרץ ויכוח בין החולה לבין אחד ממכיריו על סכום כסף מסוים. מכיוון שלא הצליחו להגיע לעמק השווה הם החליטו לפנות לבית דין הרבני בפתח-תקווה. הם יציגו שם את טענותיהם ובית-הדין יפסוק בעניינם".

"הם ניגשו לבית-הדין. האב"ד ששימש אז היה הגאון הרב שלמה שמשון קרליץ זצוק"ל" (שימש שנים רבות אב"ד ומח"ס 'עטרת שלמה' ומשפטי שלמה)".

"היהודי שלנו הירצה את טענותיו בפני בית-הדין. לאחר מכן הוא נשאל מספר שאלות וענה עליהם. לאחר מכן, השני ענה לשאלות שנשאל והציג את טענותיו".

"מֵרֵן הרב קרליץ ישב יחד עם חברי בית-הדין. לאחר דיון בענייני החליטו כי היהודי שלנו חייב בדין, ולכן עליו לשלם לשני את הכסף. כששמע את פסק הדין, הוא זעם ולא נרגע".

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	ולד יחיא בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'ניה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקו דב ז"ל
אביבה בת איירין ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל	סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה
דב בן יצחק ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה
סוליקה בת עישה ע"ה	יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה
סלים בן פרחיה ז"ל	רחל רפאת בת השמת ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל
יעקב בן סלימה ז"ל	לטיף בן פרחיה ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל	מרים בת שרה ע"ה
מישא אסתר בת זרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	אביבה לוי ע"ה
אברהם בן טובה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	שרה בת נרקיס ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל
ר' עוליאל ישונה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל
דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל
צדיק חכם בן חזלה ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה
דוד בר חסיבה ז"ל	חי זיזי בן קלרה ז"ל
חוה בת יעקב צבי ע"ה	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה
ברכה בת מרדכי ע"ה	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
יעקב בן נעמה ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה
שרה בת מורברי רחל ע"ה	דוד יצחק בן פרחיה ז"ל
אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ראה

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת ראה

- א ..... ושמחתם לפני ה' אלוהיכם – השמחה הבאה לאדם מתוך אמונתו
- ב ..... יברכה ה' אלוהיך – יבין שכל אשר לו מתנת שמים הוא
- ג ..... נותן לפניכם – הבחירה נתונה בידי האדם
- ד ..... ראה אנכי – אפילו הפחות יכול לתקן עצמו כמושה רבינו
- ה ..... כי ברך יברכה ה' – שפע גשמי ורוחני הנשפע ע"י הצדקה
- ו ..... משכיל אל דל – כמה אופני צדקה כפי צרכי המקבלה
- ז ..... חיל ורעדה יאחזון – שבת מברכין אלול
- ח ..... ראשי חדשים לעמך נתת – ראש חודש אלול

פרשת ראה

רכוש כי אם הררי חובות... או של"ע אחד מבניו חולה בגופו או בנפשו וזקוק לרחמי שמים, או שפלוני רודף אותו ומציק לו והוא סובל ממנו מרורות, וכיו"ב משאר קשיי החיים, וכי תאמר שהוא 'פטר' ממידה נפלאה זו...¹ אכן יסוד ושורש השמחה באה מתוך האמונה המהורה שכל הקורות לאדם הם בהשגחה פרטית כפי רצונו ית', וכל תנאי החיים נועדו לטובתו השלימה, והם ורק הם טובים עבורו, ואילו שאר העניינים שלא השיגה ידו להם - אינם כדאיים עבורו, וממילא יגיל במה שיש לו וישמח במה שאין לו...²

ושמחתם לפני ה' אלוהיכם - השמחה הבאה לאדם מתוך אמונתו בפרשתן (טז טו), 'והיית אך שמח', והפליגו כל צדיקי הדורות במעלת מידת השמחה כי היא מקור הברכה,³ והיא המביאה את האדם לכל המידות הטובות, ולעומת זאת אין לך מידה מגונה מן העצבות המפילה ומורידה את האדם לשאול תחתית רח"ל ברוחניות ובגשמיות.⁴ וכבר כתב הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (סוכות, קב): וצריך האדם לייגע עצמו על שמחה יותר מעל כל המידות טובות.

זכה ביאר בספר 'גאון יעקב' (הנדפס בעין יעקב) הא דאיתא בגמ' (תענית כב.) שרב ברוקא חוואה פגש את אליהו

מה יעשה האדם ויבוא לידי 'שמחה' אחר ש(נדרמה לו ש)מצבו בכי רע, ביתו ריקם מכל ואין לו שום

א. כה אמר הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע בשם הרה"ק הר"א מליז'ענסק זי"ע (הובא ב'תורת הס"ק מקאזמיר' בספר דברי ישראל), שהאדם יכול לפרנס את עצמו, אפילו אם לא יהיה לו למכור רק קסמין דקין ולהעשיר מזה עושר רב, וכל זה בתנאי שלא יהיו נמאס בעיניו... ומבאר עפ"י את הכתוב בפרשתן (טז טו) כי יברכך ה' אלוקיך בכל תבואתך ובכל מעשי ידך - ומתי תתקיים ברכה זו - כשיקיים והיית אך שמח.

עוד הובא (שם, בהערה ג) וכן אמר א"י זצוק"ל מקאזמיר, שמחה היא עצה לפרנסה, כמו שנאמר (דברים לג יח) שמח זבולון בצאתך, ופירש"י הצלח בצאתך לסחורה. ומה ענין 'שמח' ל'הצלח', אלא שע"י השמחה יצליח האדם בכל דרכיו. וכן בפרשתן על הפסוק (טז טו) והיית אך שמח תרגם יונתן ברום חדוון באצלחותא - כי ע"י השמחה יצליח בכל אשר יפנה.

ב. וכך רמזו בהאמור בפרשתן (יב ד) 'לא תעשון כן לה' אלוהיכם', ודרשו חז"ל (הובא ברש"י) 'אזהרה למוחק את השם', שהנה ידוע משם רבינו האריז"ל, כי בכל 'צלם אלוהים', כלומר בפני אדם נראה שם ה' ב"ה, כי שתי עיניים כל אחד בצורתו נראה כאות י', ויחדיו עולים למנין כ', הוסף את חוטמו הנראה כאות ו', ויחדיו עולים למנין כ"ו, כמנין שם הוי"ה. ויש להוסיף, שכל זה אינו אלא באופן הרגיל, אבל אם האדם מוריד את אפו (לאזט אראפ די נאז) כדרך אדם שמרירות ועצב נחלתו... הרי הוא 'מאריך' את חוטמו, ובמקום שתיראה חוטמו כאות וא"ו היא נראית כאות ו', ונמצא 'מוחק את השם', שהרי מכ' ועוד ו' נעשה כ' ועוד ו'... ואבדנו את הרמז לכ"ו (26), ועל כך 'הזהיר' הכתוב לא תעשון כן לה' אלוהיכם, ר"ל שלא יעשה כן לשם ה' אלוהיכם', לקרוא בפניו תיבת כן במקום תיבת כ"ו כי בזה מוחק הוא את ה'...

ג. וכבר אמר הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע ש'שמייכל' (חיוך ושחוק) ר"ת כולם יהיו משועבדים לעבודתו יתברך שמו, ועל אף שאין זה על פי סדר התיבה, כי זוהי חכמת האדם לשחוק (שמייכלען) אף כשאין הכל 'מסודר' על פי חשבונותיו. ובאמת אם יהיה בשמחה גם במצב כזה אזי הקב"ה 'יסדר' כל החשבונות והכל על מקומו יבוא בשלום... הרה"ק האדמו"ר הזקן מאלכסנדר זי"ע רמז בלשון הכתוב 'והיית אך שמח' - שראשי התיבות של תיבות אלו הוא שו"א, לרמז, שפעמים על האדם להיות שמח בפנים צוהלות אפילו אם אין השמחה אמיתית אלא שווא, וכלשון קדשו, עס איז בעסער איין פאלשע שמחה פון איין ערליכע מרה שחורה - טוב יותר שמחת שוא ממרה שחורה אמיתית (מאורן של ישראל אות ב).

אמנם לא לחינם נרמז הדבר רק ב'ראשי תיבות', כי רק הראשי תיבות - תחילת דבר היא ב'שוא', אך לבסוף נעשה השמייכלעל (השחוק והחיוך) לאמת. וכאותו שחוק ששחוק התינוק שמרבה שמחה אצל הוריו אף שהם יודעים בבירור שאין זה שחוק של אמת, כך גם שמחתנו - אף שאינה אמיתית תביא בסוף לשמחה אמיתית.

ד. כה היה מעשה לפני כשלושים שנה, המגיד מישרים הגאון רבי ראובן קארלנשטיין זצ"ל (נלב"ע לפני כמה שנים) חלה בכליותיו והוכרחו להשתיל בגופו כליה חדשה, בלית ברירה נטל ר' ראובן את מקל הנדודים נסע בגפו לארה"ב

באר הפרשה - פרשת ראה

ונתיישב בבארא פארק כשהוא רחוק מבני ביתו ושבעת צאצאיו, (רחוק בגוף ובנפש, שהרי בימים ההם שיחת טלפון מארה"ב לארה"ק לא היתה דבר של מה בכך) כשהוא ממתין שיבוא תורו לקבל הכליה בבית החולים דשם, עברו כמה שבועות ו'חדשות' אין, אין כליה ולא זכר לכליה (כי סוג דמו של ר' ראובן היה סוג נדיר, ואי אפשר להשתל כליה אלא מאדם שדמו כדמו של גוף הנשתל בו), אחד העסקנים הנודעים המכיר בעניינים אלו נכנס בעובי הקורה והחל להשתדל בין בתי החולים למחר ישועתו של רבי ראובן, ולא עלתה בידו, עבר עוד חודש, חודשיים, מחצית שנה, גם שנה ושנתיים עברו כשהוא מנותק לגמרי מבני ביתו וצאצאיו, ועדיין לא נראתה כל ישועה באופק... משעברו שנתיים ומחצה, אמר העסקן לר' ראובן הנה אין כל תכלית בישיבתך כאן בבארא פארק, נראה כי ה'השתדלות' הרצויה עתה שתסע לסאן פראנסיסקא (סן פרנסיסקו) אשר בקאליפארניא (קליפורניה) שם יש בית החולים המיוחד לענייני ההשתלות אולי משם תבוא ישועתך... א"ל ר' ראובן, הנה אין לי כל שיג ושיח בשפת הענגליש (אנגלית) ובקושי שכאן הנני מסתדר אודות לישיבת רבים מאחינו בני ישראל המסייעים בעדי, אבל כיצד אמצא את ידי ורגלי באותו מקום מרוחק בין אלפי גויים ונכרים - להיכנס לבית החולים להירשם מחדש בתור המיועד לממתינים על כליה, להיבדק שוב ושוב מבלי יכולת לדבר עמהם אפילו דיבור אחד, נכמרו רחמי העסקן ואמר לו אף אני אעזוב את ביתי לתקופה זו ואצטרף אליך בנסיעתך ויהי ה' בעזרנו, העסקן נמלך בבני ביתו, והיא הסכימה, אלא שהעלתה חשש שמא דייקא באותם השעות שיסעו מהכא להתם (6 השעות במטוס) ימות גוי שבגופו כליה המתאימה לר' ראובן, על כן היא מסכמת לנסיעה ב'תנאי' שמיד בבואם לסאן פראנסיסקא יתור אחר 'טלפון' ויתקשר אליה לברר את המצב... למעשה הגיעו השניים לסאן פראנסיסקא בשעה 3 לפנות הבוקר ומיד פנו לנוח מעמל הדרך באחד המלונות בעיר כשהעסקן אינו מתקשר הביתה - מכיוון שטלפון לא היה תחת ידו חשב לעצמו עתה בשלוש לפנות בוקר אהפוך את המלון בשביל הטלפון - הרי זה לו שנתיים ומחצה שהוא יושב וממתין ואין קול ואין עונה, וכי דייקא בשעות אלו מת כבר גוי בשעטומ"צ... עודו שוכב על מיטתו כשהשעון מורה על 6 בבוקר והנה דפיקות עזות נשמעות בדלת חדרם, ובפתח עומדים שוטרי המשטרה המקומית, ושאלתם בפייהם אתה מיסטער פלוני, ויאמר הן, אמרו לו השוטרים מהר קח טלפון והתקשר לביתך כי זה לנו ג' שעות שאנו מחפשים אותך בשליחות בני ביתך בכל המלונות שבעיר. מיד כשענתה לו רעייתו נתנה לו מנה אחת אפים, מדוע לא התקשרת, החל העסקן להסביר את עצמו שהייתה השעה מאוחרת וחשב לעצמו כי שנתיים ומחצה לא נמצאה כליה וכי דייקא באלו השעות הספורות המצא תמצא, אמרה לו בני ביתו, אכן, באותם השעות ששהיתם על המטוס מת גוי ונמצאו הכליות המיוחדות... מיד התקשר העסקן לביה"ח בני. ויענו פה אחד ואמרו לו - הנה מכללי בית החולים שאם החולה אינו עונה תשובה עד שלוש שעות פונים אנו לחולה הממתין אחריו בתור, וזה כרבע שעה - חמש עשרה דק', ששני גויים הבאים אחריו ענו תשובתם כי רצונם בכליה זו.

לבו של העסקן נשבר בקרבו, אבל משחזר אל ר' ראובן התאמץ שלא להראות לו מאומה מסערת רוחו... מיד בבוקרו של יום פנו השניים לבית החולים בכדי לרשום עצמם ברשימה הממתנת לכליות, תוך כדי המתנתם שם חקר ר' ראובן את העסקן מדוע אין פניו כתמול שלשום, בתחילה ניסה העסקן שלא לענות לו, אך משרבו הפצרותיו של ר' ראובן סיפר לו את כל פרשת הכליות, מיד נענה ר' ראובן, הבה נפתח בריקודין להודות ולהלל לבורא יתב"ש, העסקן חשב שמא נשתבשה דעתו של ר' ראובן לעבור מפח נפש כזה, אך הוא בשלו, והחל מסביר לעסקן, הבט וראה, שנתיים ומחצה מרוחק אנוכי מבית אבי וממשפחתי, אויה לי ואוי לנפשי אילו הייתי מקבל אותה כליה, שהרי ראית כי כליה זו איננה שלי וראיה לכך שלא הגיעה לידי, מה עשה הקב"ה העבירנו למדינה אחרת למשך כמה שעות הללו... עתה, הגע בעצמך, אילו היית מתקשר מיד לביתך והיינו חוזרים לני. היו משתילים בגופי כליה שאיננה שלי ה' ירחם... הרי זה היום 'יום ההצלה' שלי, כי המחשב (קאמפיוטער) אומר שכליה זו מתאימה לי ולסוג דמי אבל הקב"ה אומר, לא, לא, כליה זו איננה טובה עבורך... גם מיהר ר' ראובן להתקשר לבני ביתו שבארה"ק לספר על הנס שאירע עמו - תחילה חשבו שהנס הוא שנמצאה כליה, עד שהסביר להם כי ניצול שלא להפסיד כל חייו...

כעבור ג' חדשים נמצאה כליה המתאימה לו, ונשתלה בגופו, ובס"ד חי עוד כשלושים שנה בבריאות השלימה, ובכל שנה ושנה היה עורך סעודת הודאה גדולה על שניצל מהיזק ולא נשתלה בגופו כליה שאיננה שלו. אותו עסקן חקר אחר אותם שני הכליות שהיה נראה כמי ש'הפסידו' אותם, ולמעשה נשתלה בשני גויים הבאים משני קצוות תבל - ושניהם מתו לאחר ששה שבועות, כי הכליה הייתה יפה ושלימה מבחוץ, ומבפנים הייתה מזוהמת לגמרי... ונראה לעין כל כי צדקה שמחתו של ר' ראובן.

ומריבה ימצא', אכן תענוג עוה"ב הוא בשלמות אשר אין בו שום עצבות כלל, והוא התענוג האמיתי. והרוצה להנות בעודו חי בעוה"ז כעין תענוג עוה"ב יהיה שמח וטוב לב בכל ענייניו, לקבל כל ענייני הנהגותיו בשמחה¹, ולא יתעצב בשום דבר מהמקרים אשר יזדמן, כי יאמר הלא מאת אלוקים הוא ולמה זה אתעצב. גם אם יראה אחרים מתעצבים או מריבים זה בזה גם כן ירבה שלום ביניהם וינחם את ליבם', ואכן זהו דוגמת עוה"ב אשר אין שם עצב ורוגז והכל בתכלית התענוג והשלום. ומוסיף לבאר עוד שזהו עומק הברכה הנזכרת בגמ' (ברכות זי.) 'עולמך תראה בחיך' - שגם בעודו בחיי העוה"ז יזכה להשיג מתענוגי עוה"ב מתוך מנוחה ושלווה ששון ושמחה.

ובך פירש הרה"ק מקאזמיר זי"ע בלשון הכתוב (ירמיה זי ז) 'והיה ה' מבטחו', שהוא על דרך שאמרו חז"ל (בר"ר מב ג) 'אין והיה אלא לשון שמחה', והיינו שהשמחה משמשת סימן ואות אם יש לאדם בטחון בבוראו, כי הבוטח בה' אינו דואג על פרנסתו וצרכיו, שהרי סמוך ובטוח שה' לא יעזבנו, ממילא נחה נפשו ושרוי בשמחה.

והזמן גרמא להרבות בשמחה עתה בעמדנו על פתחם של ימים המרוממים - ימי רחמים ורצון חודש

הנביא 'בשוקא דבי לפט', ושאלו אם יש כאן אדם שהוא בן עולם הבא, לסוף הראה לו אליהו על שני אנשים שהם בני עוה"ב, שאלם רב חוזה למעשיהם שבגין כך זכו להיות בני עוה"ב, השיבו לו 'אינשי בדוחי אנן מבדחינן עציבי, אי נמי כי חזינן בי תרי דאית להו תיגרא בהדייהו טרחינן ועבדינן להו שלמא' - אנשים שמחים ומשמחים בני אדם ומשכינים שלום בין הניצים. ולכאורה קשה לאיזה צורך היה לו לרב חוזה לדעת מיהו בן עוה"ב, וכי ביקש לבוא עימם בקשרי שידוכין... וביותר מקשה, היאך באמת השיב לו אליהו על אנשים אשר המה חיים בעולם הזה שהם בני עוה"ב, והרי מקרא מפורש כתיב (איוב טו טו) 'הן בקדושו לא יאמין', שכל זמן שלא פסק ממנו יצר הרע מי יודע מה יהיה באחריתו, ואפילו לגבי אבות העולם מצינו (תנחומא תולדות ז) שאין הקב"ה מייחד שמו על החיים.

ומבאר, כי כוונת רב חוזה היתה לשאול, האם יש מי שזוכה להשיג בעודו בעוה"ז מעין תענוגי עוה"ב, למען יוכל ללמוד מדרכיו ולהשיג אף אותה הנאה, והיינו כי אין שום דבר מתענוגי עוה"ז שלא יתערב בו עצב, 'כי אם יאכל וישבע מכל תענוגים, אז מלבד שיולידו לו חלאים רעים מריבוי המאכל, אף יתעצב מהערר אוהביו והפסד ממונו, עוד איזה קטטה

כל חד וחד בדיליה ילמד מכאן להאמין שהקב"ה מנהיג את העולם בטובו הגדול, וכאותרו ר' ראובן שלא בכה אויה לי - מחמת שנסעתי הפסדתי את הכליה, אלא אדרבה, כדי להצילני הגביה אותי הבורא על המטוס, הרחיק אותי ממקום הסכנה, וכך ניצלו חיי, גם יבין, כי מה שלא בא לידו איננו שלו ואינו לטובתו... ה. ואכן הבחירה נתונה בידי כל אדם האם להיות בשמחה - ללא כל ענין ושייכות למצבו האמיתי ברוח או בגשם, ועינינו רואות, יש אנשים שכל רכושם נאמד ב'פת חריבה' והנם מאושרים ושמחים, לעומתם יש אנשים אשר יש להם כל השפע שבעולם ועדיין אינם שמחים, זה ליבו טוב לו בדירה הקטנה והצפופה, וזה מתהלך בלב רע על אף שיש לו דירה רחבת ידיים, וכמו שאומרים במליצה זה גר ב'מגדל העמק' - שהגם שהינו ב'עמק' אך דומה עליו כ'מגדל', ואילו חברו דר ב'עמק הבכא'... כי כאמור הכל תלוי באמונתו של אדם ובדעתו היאך הוא מקבל את העובר עליו.

וכמו שמבארים בשם הרה"ק מרוזין זי"ע בדברי חז"ל (ברכות נז:) שלושה דברים מרחיבים דעתו של אדם, דירה נאה וכלים נאים וכו', ולפי פשוטו בא לומר שהדירה הנאה היא המרחיבה דעת האדם, וכן כלים נאים הם מרחיבים דעתו, ומבאר הרה"ק מרוזין, שאדרבה אין כל נפק"מ מה מצב ה'דירה' או ה'כלים' - אלא במי ובמה תלוי האם יהיו הללו רחבים ונאים כראוי לשמה, זאת תלוי ב'דעתו של אדם', כי בדעתו ומחשבתו היא מרחיב את הדירה ואת הכלים לעשותם 'נאה'... כי בלא שמחתו הבאה מתוך האמונה אף אם יהיה תחת רשותו דירה נאה ורחבה לא יראה בעיניו את המציאות, ולא יראה שהיא 'נאה' ואת ההרחבה שבה, ואדרבה, עם השכל שיבין שהכל מאת ה' ונועדו לטובתו הרי הוא שמח בבית שחננו א - ל ובכלים שנתן לו וכבר רואה ו'מוצא' שהם נאים ורחבים, ואילו מי שאין לו 'דעת' ופגום באמונתו תמיד מתאונן ומתלונן... וזהו 'מרחיבין' - מי מרחיב אותם, 'דעתו של אדם' - היא המרחיבה ומפארת אותם.

באר הפרשה - פרשת ראה

יברך ה' אלוך - יבין שכל אשר לו מתנת שמים הוא בפרשתן (טו יז), 'איש כמתנת ידו, כברכת ה' אלוך אשר נתן לך', ביאור נחמד מצינו (הרה"ק מוהרי"א כהנא זי"ע הי"ד), על דרך משל לראובן שקיבל מידיו של שמעון סכום אדיר של מעות, פשיטא שלא יודה ראובן 'לידיים' של שמעון, אלא לשמעון עצמו, כי יודע שלא היר נתנה לו את המעות, אלא 'בעל היד' - חברו שמעון. כיו"ב, לא ייחל ולא יקווה למתן שכרו של ה'בוס' או (לאידך) למתת ידו של ה'נותן צדקה', כי הללו אינם אלא כ'ידו' של הנותן זה הקב"ה בכבודו ובעצמו הטוב ומיטיב לכל, הון ומפרנס לכל, ולא הם ה'נותנים' [אף שבוודאי נצטוונו ב'הכרת הטוב', מ"מ היטב יש לנו לדעת מיהו ה'נותן' ומיהו השליח הטוב, ומעתה יבין וישיביל היטב אל מי עליו לפנות בעת צר ומצוק, ואנה ישא עיניו ולבו לבקשת עזרה, וידע היכן האדרעס (כתובת) הנכונה...]. ענין זה מרומז בהאי קרא איש כמתנת ידו - כשם שמתנת ידו של האדם אינה מתנת היד' אלא של האדם ה'נותן', כן

אלול הבעל"ט, ומקרא מלא דיבר הכתוב (תהלים ק ב) 'עבדו את ה' בשמחה'. וזה כלל גדול שאמרו צדיקי הדורות (שפ"א אבות, תפארת שלמה כי תבוא ד"ה ושמחת, 'מנוחה וקדושה' לתלמיד הגר"ח מוואלאזין שער התורה ח"ב כ"ג בשם הגר"א) שמה שאמרו חכמים (אבות ד א) 'איזהו עשיר השמח בחלקו' קאי גם על רוחניות, שאף בזה יהא האדם שש ושמח בחלקו ולא יתאונן על כל הבא עליו, ואף שוודאי צריך להתחזק להוסיף פעלים לה' ולתורתו, אבל ח"ו מלהתעצב על מצבו הרוחני.

וכן כתב מפורש הרה"ק הרמ"מ מוויטעפסק זי"ע (מכתב כ"ב) תשובה כללית לידידי נפשי, בעסק התורה והעבודה אשר רבים צועקים על המחשבות זרות, והתהוות הסיבה הוא שאינם שמחים בעבודתם וכו', כי הנה כלל גדול בתורה להיות שמח בחלקו גם בעסק התורה ועבודה אם מעט ואם הרבה ויהנה ממנו וכו', וודאי מהראוי לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, ואפ"ה יהיה שמח מאוד בעסק עבודתו של עבשיו".

ו. ויש ללמוד ממקרא מפורש על חובת השמחה בימי אלול, שכן נאמר (תהילים צז יא-יג) 'ישמחו השמים ותגל הארץ ירעם הים ומלואו, יעלוז שדי וכל אשר בו אז ירננו כל עצי יער, לפני ה' כי בא כי בא לשפוט הארץ', והרי שלפני זמן ה'משפט' שרויים כל העולמות בשמחה, ומכאן נלמד על השמחה הגדולה שיש בחודש אלול שהוא לפני תשרי...

וכפי שהמליצו שאלול ר"ת לעבעדיג און ווייטער לעבעדיג (להיות בשמחה יותר ויותר), כי על האדם לשוב אל בוראו בשמחה ובטוב לבב.

ז. וכך כתב הגר"א (אורות הגר"א ערך שמחה אות ו - ע' רמא) עצבון הוא מום וכו', וכל אשר מום בו לא יקרב למקדש, לכן הנכנס למקדש צריך שמחה, עכ"ל. ואין הדברים אמורים דייקא לגבי הנכנס ל'בית המקדש' אלא לכל ענייני הקדושה, כי אי אפשר להתקרב אל הקודש ולהתחיל בעבודת ה' בלא שמחה, ואשר מום בו לא יקרב... ומכאן נלמד גם לעניינים שהזמן גרמא, שאי אפשר 'להיכנס' לאלול הבעל"ט מתוך עצבות, אלא רק מתוך שמחה. הבט וראה כמה פעמים נכתב עניין ה'שמחה' בפרשתן הרומזת על חודש אלול, וכמו שאמרו צדיקים (ראה להלן בהרחבה) כי 'ראה' ר"ת ראש אלול היום, ללמדך על חובת השמחה הנוהגת ביותר בימי אלול הבעל"ט.

ח. לחזק הלבבות נביא כאן מהני מילי מעלייתא שכתב בספר 'הכתב והקבלה' (במדבר כ ח) שהנה תיכף לאחר שיצאו בני ישראל ממצרים היו צמאים למים ואמר הקב"ה למשה 'והכית בצור ויצאו ממנו מים' (שמות יז ו), אמנם בסוף ארבעים שנה שהיו במדבר ונסתלקה בארה של מרים אזי כתיב (במדבר שם) 'ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו', ומבאר טעמא דמילתא, כי בתחילה היה ליבם לב אבן - שעדיין לא ניתנה התורה, ולזה רומז ה'צור', ואכן אז הוצרך משה להכות את הסלע, אבל, לאחר ארבעים שנה כבר היה ליבם - לב בשר, ושוב לא היה צריך ל'מכות' אלא היה די ב'ודברתם'... אמנם משה רבינו סבר שאחר שרבו בקדש על חסרון המים סימן הוא שליבם קשה כאבן ולא יועיל הדיבור אל הסלע, אך באמת גם אחר ה'נפילה' עדיין נשארו במעלתם... ויסוד גדול נאמר כאן, להוציא מהלב אותה מחשבת ייאוש מה ערך יש לכל מה שהתגברתי והתחזקתי עד עתה, הרי ממילא עתה באו ימי 'בין הזמנים'... ונפלתי בסוף... לא כן, אלא דע שעדיין נשארת באותה מדרגה, ואינך חסר אלא תשובה והתחזקות מכאן ולהלאה...

השפע הבא על האדם אף אם עבד ונתייגע עליה - בכל מעשה ידך אשר תעשה, מ"מ ה'ברכה' מכת 'יברכך ה' אלוך' היא באה.

ובן כתב ה'מסילת ישרים' (פכ"א ד"ה אמנם מה) וז"ל. וכבר היה האדם יכול להיות יושב ובטל והגזרה (היינו מה שנקצב עבורו מן השמים) היתה מתקיימת, אם לא שקדם הקנס לכל בני אדם - 'בזעת אפיך תאכל לחם' (בראשית ג יט). אשר על כן חייב אדם להשתדל איזה השתדלות לצורך פרנסתו, שכן גזר המלך העליון, והרי זה כמס שפורע כל המין האנושי אשר אין להימלט ממנו. על כן אמרו (ספרי דברים קכג) 'יכול אפילו יושב ובטל, תלמוד לומר, בכל מעשה ידך אשר תעשה'. אך לא שההשתדלות הוא המועיל, אלא שההשתדלות

הוא בברכת ה' אלוךך כאשר האדם מקבל יבין שמאת ה' ה"ט הייתה זאת, והוא יתב"ש אשר נתן לך'.

והדברים אמורים גם להיפך, וכגון, כשחברו מזיקו ח"ו, אך לטיפש יחשב הניזוק אם יקום בחברו להשיב לו כגמולו, או עכ"פ אם יהיה נוטר לו טינה בלבו, מתוך מחשבה שרעהו הוא אשר הביא עליו את הרעה הגדולה הזאת. אין לו אלא להבין ולהשכיל שרעהו אינו כי אם 'יד' המכה, שנשלחה אליו ממרום...".

אף לעניין פרנסתו - לא מעשי ידיו מביאים לו הפרנסה, אלא אף מעשי 'ידיו' בידי שמים הם". וכבר אמרה בן התורה בפרשתו, דכתיב (יד כט) 'למען יברכך ה' אלוךך בכל מעשה ידך אשר תעשה', וכלומר, שכל

ט. הרה"ק ה'ייטב לב' זי"ע רמז בפסוק (יא כו) 'ראה אנכי נותן לפניכם היום', דהנה 'טעמי המקרא' שעל תיבת ראה הוא 'רביעי', שסימנו נכתב ממעל לתיבה, ובתיבת אנכי הטעם הוא 'תביר' שמקומו מתחת לתיבה, ולרמז לנו, שבאם בכל הקורות אותו יראה האדם ויתבונן אל הטעם שלמעלה - שהכל מאתו בא, והוא עילת כל העילות וסיבת כל הסיבות, אזי האנכי האנוכיות והגאוה שלו תביר (שבירה - בלשון ארמי), גאוותו תשבר לגמרי וישאר זך ונקי (הובא במושיען של ישראל ח"ב ע' 361).

י. פעם נכנס הרה"ק רבי צבי מליסקא זי"ע יחד עם בנו לעיר אחת באישון ליל, באין להם מקום ללון נכנסו לבית המדרש ועסקו שם בתורתם ובעבודתם, אך רעבונם גבר והטרידם מעסק התורה והתפילה, באותה שעה הייתה אשה אחת 'מקשה לילד' בעיר, ובאה אמו של הרה"ק מליסקא לאמה של המקשה לילד בחלום, ואמרה לה, אם ברצונך שתחיה בתך לכי נא ותני 'צענעריל' (מטבע שהיה נקרא כן, ושווי עשרה זהובים) לבני השוהה עתה בבי מדרשא, ובזכות זה תלד הבת מיד בניקל. מיהרה האם לבית המדרש, ועשתה כפי שנצטוותה, ואכן מיד נולד בן לבתה למזל טוב. אחר הדברים האלה פנה הרה"ק אל בנו באמרו, אם כבר ירדה אימי ממנוחתה בגן עדן לעולם השפל הזה, ונגלתה אל אותה אשה בחלום הלילה, וכי לא היה ביכולתה לצוות עליה לתת 'צוואנציגער' (מטבע השווה עשרים זהובים), ומדוע אמרה לה רק 'צענעריל' ותו לא, אלא כשהשי"ת רוצה צענעריל יהיה רק צענעריל, כי כל מזונותיו של אדם קצובין לו, ואי אפשר להוסיף עליהם ולא לפחות מזה, וככל היוצא מפיו של הבורא יעשה.

יא. וראה נא, כי הכלב אשר בעליו מכהו במטה, הרי הוא קם בחמתו ונושך את המטה, והנה, לא די שאינו נוקם ומעניש בזה את בעליו אשר הכהו, אלא הוא גם פוצע את פיו בעקירת שיניו עד זוב דם, וזאת מפני שאין לו דעת להבין שה'מכה' אותו הוא האדם המחזיק במטה, ולא המטה שאינו אלא 'אמצעי' לבעליו להכות על ידו. ולכן אמרו חז"ל (סוטה מט): שבעיקבתא דמשיחא 'פני הדור כפני הכלב', כי כן הוא 'פני הדור' אשר כל אחד חושב ומדמה בנפשו שחברו עשה לו עוול ע"כ הוא משיב לו כגמולו בראשו. מדוע לא ישים אל לבו שחברו אשר עולל לו כך וכך אינו כי אם 'מקל' בעלמא אשר הקב"ה הכהו במקל זה - בכדי לעוררו ולקרב את לבו אליו, והוא ב'חכמתו' במקום אשר יבוא להתעורר ולשמוע את דבר ה' אליו הריהו מגלגל 'מחלוקת' בעולם...

יב. כע"ז פירש הרה"ק ה'מי השילוח' מאיז'ביצא זי"ע בכתוב 'ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה', כי מדרך האדם בעת אשר תבוא עליו קללה ח"ו לזעוק לה' על צרתו, אולם בעת 'הברכה' וכשזורחת עליו השמש טחים עיניו מראות כי מאת ה' היתה זאת ועלול הוא לומר כוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה, וזהו אומרו, ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, אני הוא שנותן את הברכה ואני הוא שנותן את הקללה, ומבלעדי אין אלוקים... ועל כגון דא רמזו בלישנא דגמ' (ב"ק פז). 'חרש שוטה וקטן פגיעתן רעה', שהרי אין 'פגיעה' אלא לשון תפילה (ברכות כו): ואלו ש'פוגעים' ומתפללים אל ה' רק בשעת ה'רעה' אינם אלא חרש שוטה וקטן... לעומתם ה'פיקח' החכם והנבון מבין להתפלל בעוד האור מאיר לו.

באר הפרשה - פרשת ראה

בה מבאר הגר"א זי"ע (דברי אליהו בפרשתן ד"ה ראה) בכתוב 'ראה אנכי נותן לפניכם היום', נקט הכתוב לשון הוה נותן ולא אמר נתתי בלשון עבר, לבל יעלה האדם בדעתו כי הבחירה בטוב ניתנה בידו רק בתחילת דרכו בעבודת ה', אבל אם כבר החל להלך בדרך שאינה טובה שוב אין לו תקנה אף אם ירצה להשתנות לטובה, על כן אמר 'אנכי נותן לפניכם' לשון הווה, שבכל יום ויום אפילו ביומו האחרון עדיין בידו לשוב ולבחור בדרך הטובה¹, תתחדש מהיום ואילך, וייתב לך בזה ובבא...

ואם יאמר האדם וכי תקנה יש לי אחרי שכבר עברתי כל כך הרבה עבירות, והיאך אתקן את כל עוונותי. לזה אמר הכתוב היום, כי הבעל תשובה 'כתינוק שנולד' היום², בתנאי שמעתה יעזוב את דרכו הנלווה, ויתחיל להלך בדרך טובים. ואם יוסיף האדם לומר אין בכוחי להתגבר על היצר האורב לי יומם ולילה להכשילני, על כגון דא אמרה תורה אנכי, כלומר הקב"ה אומר לו אנכי אהיה בעורך³, כמאמרם (סוכה נב.) 'יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול לו'.

מוכרת. וכיוון שהשתדל, הרי יצא ידי חובתו. וכבר יש מקום לברכת שמים שתשרה עליו ואינו צריך לבלות ימיו בחריצות והשתדלות⁴, כי כיון שעשה אדם קצת מלאכה משם והלאה אין לו אלא לבטוח בקונו, ולא להצטער על שום דבר עולמי, עכ"ל.

נותן לפניכם - הבחירה נתונה בידי האדם

בפרשתן (יא כו), 'ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה', וכבר עמדו מפרשי התורה לבאר הטעם שפתח הכתוב בלשון יחיד ואמר 'ראה' וסיים בלשון רבים - 'נותן לפניכם היום'. וביאר הרה"ק מקאצק זי"ע (הובא בור זהב' להרה"ק מסטריקוב זי"ע, השמטות עמ' נו), שאכן עצם נתינת התורה שווה לכל אחד ואחד, כי כל אחד מישראל קיבל אותה תורה ואותן מצוות, על כן אמר בלשון רבים נותן לפניכם היום כי ה'נתינה' שווה לכל. אך לכל אחד יש 'ראה' בפני עצמו - ראה נא את אשר ציוויתך ועשה אותה לפי כוחותיך ובשרונותיך.

יג. ודע, שהמרבה בהשתדלות מראה שהוא סומך על מעשי ידיו, שמהם תבוא פרנסתו, 'הגע בעצמך' אם היה האדם מאמין בכל לבבו שבזאת עולם הוא הזן ומפרנס, וכל הנקצב לו יגיע ויבוא אליו מבלי להתייחס לגודל השתדלותו, וכי היה יגע לריק ומשוטט יומם ולילה בשווקים וברחובות בחיזור אחר פרנסתו... ואף אם ההשתדלות 'מצווה' היא כדכתיב 'וברכתיך בכל אשר תעשה' (טו יח, ועי' תנ"כ"א רבה יד ב) מ"מ לא יוסיף בה יותר מידי כדי שלא יעבור על 'בל תוסיף' (כהנוטל 'חמשה' מינים בלולב או 'חמשה' ציציות בטליתו)...

מדברי ה'מסילת ישרים' שההשתדלות היא כמס שפוער כל המין האנושי למד הגה"צ רבי אליהו דסלר זצ"ל, שהמרבה בהשתדלות יתירה דומה לסוחר ששילם את חובו לממונים מטעם השלטון על המס, והוא רודף אחריהם שברצונו לשלם להם עוד ועוד מיסים, היש לך שוטה גדול מזה...

יד. הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע נסע יחד עם הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע לכנסיה הגדולה בווינא בשנת תרפ"ג, בדרך שאל ה'חפץ חיים' את האמרי אמת, הנה בתורה כתוב (בפרשתן יג ח) 'אחרי ה' אלוקים תלכו... ובו תדבקון', ולכאורה צריך ביאור שהרי אמרו חז"ל (בר"ר מד ה, ועוד) 'כל מקום שנאמר 'אחר' סמוך 'אחרי' מופלג', ומדוע אמר 'אחרי' ה' תלכו שנראה לכאורה שצריך להתרחק מה', ותירץ ה'חפץ חיים' שהכתוב בא לומר שאף כשאדם מרגיש בנפשו שהינו מרוחק ו'מופלג' מהבורא יתברך מרחק רב, גם אז 'אחרי ה' אלוקים תלכו', בלא להתיימשק מקרבת ה'. נענה ה'אמרי אמת' ואמר, לכבודכם אענה תירוץ על פי דרך החסידות, שהכתוב בא לומר במידה שהאדם מרגיש בנפשו שהינו מרוחק ו'מופלג' מה', במידה זו הרי הוא זוכה ל'ובו תדבקון' על ידי זה דבוק האדם לבוראו בדביקות וקירבה גדולה, (ב'שיחתן של עבדי אבות' לגאב"ד ראדומישלא זצוק"ל הביא נוסח, שאם האדם מדמה בעצמו שהוא קרוב אזי הוא רחוק, ואם חושב שהוא רחוק הרי הוא קרוב).

טו. בדרך זה ביאר הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (בפרשתן ד"ה א"י ראה) במאמר חז"ל (תמיד לב.) 'איזהו חכם הרואה את הנולד', כי העושה תשובה הרי הוא כקטן שנולד דמי, ו'חכמת החיים' של יהודי להתחדש תמיד ולראות עצמו כנולד היום.

טז. ומן העניין להביא את דברי ה'טור' (או"ח קטו) בביאור נוסח התפילה 'השיבנו אבינו לתורתך', אחרי שבני ישראל בניו של מקום הם ככתוב (בפרשתן יד א) 'בנים אתם לה' אלוקים', ו'האב חייב ללמד את בנו תורה' (קידושין ל.) על כן מבקשים אנו 'השיבנו אבינו לתורתך'.

שפתים וכבד פה ולשון, ענהו הקב"ה (ד יא) 'מי שם פה לאדם או מי ישום אלם או חרש או פקח או עור הלא אנכי ה'". ולכאורה צריך ביאור - שהרי אם ביד ה' לברוא פה חדש כ"ש שבידו לרפא את כבד פיו ולברוא לו לשון צחה ונקיה, מדוע נשאר משה בכבודות לשונו. אלא ביאורו, כי ה'לשון קולמוס הלב' ולכן נולד משה 'כבד לשון' כי גם לבו רע היה, ואכן, מכיוון שתיקן והסיר את רוע לבו גם כבודות הלשון הייתה צריך להתרפא, וזאת גופא הוכיח משה רבינו להקב"ה כי אינו ראוי להיות - כי אם הוא עדיין כבד פה הרי זה הוכחה שלבו עדיין רע.... אמר לו הקב"ה אכן רוע לבך כבר תקנת ביגיע כפך, ו'מי שם פה האדם' - ק"ו שיש בידי לרפא את כבודות פיך... אבל אין רצוני לרפאותך 'ללמד לדורות שמתחילה היה לו למשה חסרון בלב גם כן - שהיה לב רע ושינה הטבע, וזהו עיקר תכלית האדם, ומכל שכן להשראת השכינה, ונלמד זה ממושה... כי משה רבינו ע"ה מצד טבעו היה עלול להרע, רק ששינה הטבע לעשות ההיפך'. הרי לך שאף משה רבינו שלא מצינו בקורות הדורות אדם גדול כמוהו אשר ידעו ה' פנים אל פנים ושהה כמה פעמים בשמים ממעל כמלאך משרת ואין לנו כל שמץ השנה באפס קצה גדולתו - אף הוא נוצר מתחילה עם מידות ותכונות רעות, אלא שבהתגברות על עצמו שינה את טבעו לעשות טוב וחסד בעיני אלוקים ואדם, ודייקא מתוך כך עלה והגיע למדרגותיו הרמות, אף אתה אל תתאונן כי יצרך מפתך להיות כאחד הריקים בישראל - בכל מיני פיתויים לדברים מגונים ל"ע - כל אחד ואחד בדידיה, כי דייקא בזה תלויה כל עליותך בקדושה".

ואם עדיין יבוא האדם בטענה אולי אין בזה טובה אמיתית, כי בזה שמרצים אותי בכל מיני ריזונים נראה הדבר כאילו סחורה גרועה מוכרים לי, לכך אמר לפניכם שהקב"ה מניח לפניכם את הדרך הטובה ואינו מכריח אתכם לבחור בטוב אלא 'הבחר יבחר'. ואם יאמר אדם שקבלת הברכה תלויה רק אם יהיו בעולם עוד צדיקים, אבל אם רק אני אבחר בטוב לא אזכה לכל רב טוב הצפון לצדיקים, לזה נכתב ראה בלשון יחיד, ללמדנו שגם היחיד יכול לזכות בברכה ולא ישגיח במעשי עולם אם מקבלים עליהם עול תורה ומצוות אם לאו.

ראה אנכי - אפילו הפחות יכול לתקן עצמו כמשה רבינו בפרשתן (יא כו), 'ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה', מבאר בה הגה"צ רבי משה מידנר זצ"ל (הובא בתורת אבות) שכך אמר להם משה ראה אנכי - הביטו עלי, ראו נא אלו מידות מגונות שיש בטבעי ואעפ"כ התגברתי על עצמי והיטיתי אותם אך ורק לטובה וברכה, עי"ז 'אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה' - כי יקל מעליכם העבודה והמלאכה, שהרי אם אנכי הצלחתי להתעלות למדרגות כאלו עם כל חסרונותי, כ"ש שיש ביד כל אחד ואחד להתחזק ולהתעלות, כי איש מכם לא נולד עם מידות גרועות ורעות כמוני.

ותבין את דבריו עפ"י דברי הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (בספרו 'בן פורת יוסף', ויחי), כי בפרשת שמות אמרה תורה איך משה רבינו עמד והתנצל לפני הקב"ה שאין בידו לדבר אל פרעה מפני שהוא ערל

אגב גררא, איתא ב'בעל הטורים' בכתוב בפרשתן (יא כז) 'את הברכה אשר תשמעו' שהוא סופי תיבות 'תורה', שבזכות התורה יבואו הברכות. וב'משנה ברורה' (תקפ"ה סק"ג) הביא, שלכן תוקעין בשופר אצל ה'בימה', כי שם קוראים בתורה, כדי שזכות התורה תגן עלינו לעלות זכרוננו לפניו לטובה.

יז. וכך ביאר ה'כלי יקר' (ד"ה דבר אחר) את הפסוק 'ראה אנכי נותן לפניכם היום', שבא לרמז בתיבת היום אל הגלגל היומי (היינו השמש שעפ"י הילוכה נקבע היום והלילה), והסמיך תיבת היום אל 'הברכה והקללה', לומר לך שכמו השמש שהוא עצמו אחד הוא ופועל שני הפכים, מתיך השעווה ולאידך מקפיא הביצה, כמו כן היא משחרת פני הכובס ומצד שני מלבנת הבגד, וכל השינויים הללו אינן באים מצד השמש כי אם מצד המקבלים, כך הברכות והקללות הבאים מאתו יתברך, אינם מחמת שיש ח"ו שינוי בו יתברך, פעמים ברכה ופעמים להיפך, שהרי נאמר (מלאכי ג ו) 'אני ה' לא שנית', אלא השינוי בא מצד המקבלים, ונמצאנו למדים מדבריו, שזאת הברכה - ברכת אלוקים ממעל, קבועה ומצויה לו לכל אחד ואחד, והוא עצמו מחליט האם להתנהג בתומת ישרים וליהנות מלא חפניים מברכת הטוב, או ח"ו להיפך.

יח. יסוד זה כתב הרה"ק רבי משה [הגדול] מפשעווארסק זי"ע ('אור פני משה' ריש פר' חקת) ומביא את הסיפור הידוע (הובא גם ב'תפארת ישראל' עמ"ס קידושין אות עז) שמלך היה בימי משה שהבין בחכמת הפרצוף, ובשמעו את מעשה

באר הפרשה - פרשת ראה

כי בך יברך ה' – שפע גשמי ורוחני הנשפע ע"י הצדקה בפרשתן (טו י), 'נתון תתן לו' ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברך ה' אלוך בכל מעשך ובכל משלח ידך², כתב ה'חינוך' (תפ) וז"ל. 'וכל מבין דרכי התורה ומשיג לדעת אפילו מעט בחן

ה' ונפלאותיו, שיגר צייר אל המדבר אשר חונה שם משה איש האלקים כדי שצייר את תואר פניו, כאשר חזר הצייר ותמונתו בידו הביט בה המלך והשתומם למראהו, כי עפ"י חכמת הפרצוף היה נראה האיש כבעל מדות מגונות מאד, והיה בטוח שלא יתכן כדבר הזה, ויצוה להרוג את הצייר שבודאי מעל בשליחותו, ותחתיו שלח צייר שני למדבר למלאות רצונו. כאשר הגיע הצייר למדבר, סמרו שערות ראשו מרוב פחד, כי ראה שאכן הראשון צדק בציורו, ואם יעשה כמעשהו תהיה אחת דתו להמית, ויגש האיש אל משה רבינו ושאלו לפשר הדבר, א"ל משה, אתה בן אדם קרוץ מחומר אשר טח עיניך מראות, הלא הנולד עם מידות טובות והוא מתנהג בדרך הישר כפי טבעו הרי הוא דומה לבהמה (כי גם הבהמה כל הנהגותיה עפ"י טבעה מלידתה). ורק מי שפניו רעים ויש לו מידות מגונות, והוא מתגבר על החומריות ומהפכו לטוב, זה הוא בעצם אשר לו משפט הטוב, כי על ידי בחירתו הוא טוב, עד כאן שמעתי, כי משה רבינו נעשה 'איש האלוקים' על ידי שבכל עת ומצב נלחם נגד טבעו הרע והתגבר על מידותיו. ובזה מבאר את הפסוק הנאמר בלידתו של משה (שמות ב ב) 'ותרא אותו כי טוב הוא', וחז"ל (סוטה יג.) דרשו שנתמלא הבית כולו אורה, ולא כתיב ותרא אותו טוב, אלא כי טוב הוא, היינו שראתה על פניו שאינו 'טוב' מצד עצמו, אלא הוא בעצמו ייטיב את עצמיותו ומהותו, וכן הווה שלא השיג אדם בעולם מדרגותיו, מזה נתמלא הבית כולו אורה. באותו מטבע מצינו בראשונים ב'שיטה מקובצת' (נדרים לב: סוף 'ארבעה נדרים') בשם הרא"ם, מעשה בחכם אחד ששלח דמות פרצופו ל'חכם' המכיר בדמות הפרצופין, והחכם הטמין עצמו מלענות לו, מששאלו השליח מאי האי, השיב ואמר אותו הפרצוף מאדם רע שאין כדמותו, חמדן ונואף וליסטים, ואין להביט אליו. חשש השליח לחזור אל החכם לפגוע בו בדברים הקשים אשר אמר האומן, לפיכך לא הופיע בפני משלחו, החכם שהבין כי יש דברים בגו שלח לאמר לשליחו שלא יתיירא ויגלה לו את כל הענין, בלית ברירה גילה לו השליח את כל האמת, והתנצל שמתעם זה לא חזר אליו בתחילה כדי שלא לביישו. נענה החכם ואמר מן הכל אמר אמת, שיצרי מגרה בי ומסית אותי לעשות כל זאת, אבל החכמה שבי מונעת אותי מכל זה, והחכמה תעוז לחכם להדריכו בדרכי יושר (עכ"ל בשינוי קצת).

יט. החיד"א זי"ע מביא בספרו 'פני דוד' (ד"ה ובכפל הכתוב) בשם האלשיך (בפרשתו, ד"ה נתן נתן א"י השני, ועיי' פר' משפטים אם כסף) שמי שהשפיע עליו הקב"ה שפע רב, ידע שאינו אלא 'אפוטרופוס' על המעות, וכמו שאמרו (ב"ב קלא:): הכותב כל נכסיו לבן אחד בין הבנים הרי הוא נעשה אפוטרופוס על הממון, כי אומדים דעתו של אב שלא כיוון לתת רק לאחד ולהניח את שאר בניו, אלא שמינה אותו לאפוטרופוס, ועל דרך זה כל ישראל בניו לה, ואם נתן נכסים לעשיר, הדעת נותנת שחלקו של עני מונח אצל העשיר, ואין העשיר אלא אפוטרופוס עליהם. וזהו שכפל הכתוב לומר נתון נתן לו, פירושו. הקב"ה אומר לנו, אנכי נותן לך, כדי שתתן לו, ולא ירע לבבך – שהרי נמצא שהנך נותן לו משלו, שמא תאמר אם כן אין זו מצוה כי מעותיו של העני מופקדים בידך, ושלו הוא נוטל, אך עם כל זאת – בגלל הדבר הזה יברך ה' אלוך.

כה אמר הרה"ק ה'נועם אליעזר' מסקולען זי"ע במשל 'למחלק' (מלצר) הממונה לחלק את המנות למסובים בשמחת הנישואין, ובבואו לפני אחד השולחנות בו ישבו כעשרה סועדים הניח את המגש הגדול בסמוך לאחד המסובים כשבדעתו לקחת ממנו ולחלק לכל המסובים, והנה אך התחיל לחלק לאיש איש מנתו פתח היחיד שהמגש הונח לידו – איי, אדון נכבד, מנין לך העוז והחוצפה לקחת משלי ולחלקה לאחרים, שחק ממנו ה'מחלק' וכי תעלה על דעתך שנתתי לך לבדך עשרה מנות בשר בסעודה אחת, אלא שהייתי מוכרח להניחו באיזה מקום, ובחרתי בך להניחו בסמוך לך, אבל לא להשאיר בידך הכל, אלא ע"מ לחלקה לאחרים הנחתיו כאן... והנמשל מובן... כי זה האיש אשר 'הניחו' אצלו מן השמים ממון הרבה אל יחשוב ש'הכל שלו' ובשבילו... אלא הממון נועד עבור כל הרבים הנמצאים בזה העולם.

כ. ה'מגיד מדובנא' זי"ע (אהל יעקב ראה, ד"ה כי בגלל) המשיל את הדבר לאדם שאיבד שטר של מאה זהובים, ובדרך חיפושו מצא מאתים זהובים אחרים, שעדיין יש לו מקום לחשוב, אם לא הייתי מאבד את המאה הראשונים

הוא חיותו של אדם 'ומעמידו על רגליו', אך כשם שלפעמים צריך להקזיז מהדם בכדי שלא יפסד ולצורך בריאות הגוף, 'כך צריך גם לנכות מעותיו ולמעטם על ידי צדקה כדי שלא יקבל הממון הפסד', ועי"ז מקיים הוא ה'דמים' שהם המעות^{כב}. ובוה פירש בלישנא דקרא (ויקרא י"ט ט) 'לא תכלה פאת שדך' - כי אם אינו מניח את המתנות עניים שהם לקט שכחה ופאה הרי הוא מכלה ומאבד את כל שדהו. והוסיף לרמוז זאת בלשון

בינו ובין הברכה והנדיבות הוא חלק מחלקי הברכה, ונמצא המתנהג בה (בנדיבות הלב) שהוא בתוכה (בתוך הברכה). וכבר אמרו חז"ל (תנחומא יח, תענית ט). על הפסוק שבפרשתן (יד כב) 'עשר תעשר' - עשר בשביל שתתעשר^{כא}.

בספר 'החיים' (לאחי המהר"ל, 'פרנסה וכלכלה' פ"ה) ביאר דבר נחמד בטעם שמצינו בלשון חז"ל 'שה'ממון' נקרא בשם 'דמים', שכשם שהדם הוא הנפש כך הממון

היו לי עתה ג' מאות זהובים, אך ההולך בשדהו ושק של זרעים בידו ונקרע השק ונפלו ממנו זרעים, ולאחר זמן עבר האיש בשדהו ונשתומם לראות שצמחו בשדהו ירקות לרוב, וכי יחשוב אפילו לרגע אחד, אילו לא היה נקרע שקי היה לי כעת לבד משדה מלאה בזרעים גם שק 'גרעיני זרע', והרי אך 'שטות' היא לחשוב כן, מאחר שכל הצמיחה באה לו רק ע"י שהשק נקרע ונפלו ממנו גרעיני הזרע. כיו"ב, בכדי לזכות לשפע וישועות מן השמים על האדם לזרוע את גרעיני הצדקה, וכהא דאמרינן 'זורע צדקות - מצמיח ישועות' שהצדקה היא אשר מצמיחה את הישועות, וזה פירוש הכתוב 'ולא ירע לבבך בתוך לו' - אל תחשוב שממוןך מתחסר ע"י הצדקה, אלא אדרבה 'בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוקיך' כי הצדקה היא אשר הצמיחה את כל הברכה והשפע.

כא. עוד נאמר על מצוות מעשר 'בחנוני נא בזאת אם לא אפתח לכם ארובות השמים' (מלאכי ג ט), וביאר המגיד מדובנא (כתבי המגיד מדובנא ח"ב על מלאכי) בדרך משל, לסוחר שהגיע ממדינת הים וברשותו ספינה מלאה בבדים משובחים מעשי אורג, השמועה פשטה במהרה ברחבי העיר כי ניתן כעת להשיג בדי יקרים במחיר זול, ואכן, תוך זמן קצר עמדו לפניו כל סוחרי העיר. הסוחר הודיע לכל שאורכה של כל חתיכת בד היא שישים אמה, וכל אחד מהם רצה שהמוכר ימדוד לעיניו את כל הגלילים שהוא קונה מאתו, מה עשה הסוחר שאצה לו הדרך אמר להם אין עתוני בידי, אבקשכם, קחו את הגליל הנראה כדק ביותר, עתה אמדוד אותו לעיניכם ומכיוון שתראו כי אורכו שישים אמה תדרשו ק"ו לשאר הגלילים העבים יותר שבוודאי יש בהם שישים אמה...

והנמשל, כי הנה הקב"ה חמל עלינו ונתן לנו את תורתו עם תרי"ג מצוותיה. ותכלית כולם להיטיב עמנו ולהשפיע עלינו שפע רב - מצווה מצווה ועניינה המיוחד לה והם מקור הברכה. עתה בא אדם הקרוץ מחומר, ואומר לראיה והוכחה אני צריך, מניין אדע שהמצוות מקור הברכה הם - ולא אפסיד בעבור שמירתם (כגון הממהר לעבודתו ונראה לו שבקיצור תפילתו יצא מן המניין מוקדם יותר וירוויח יותר ממון, וכיו"ב בשאר מצוות), ואכן, חסד עשה עמנו הבורא, אחרי שקשה לנסות תרי"ג מצוות, לזה אמר, קחו נא מצווה אחת הנראית כמי שקרובה להפסד יותר משאר המצוות, שהרי הנותן מעשר מפחית מממונו שהרוויח, 'ובחנוני נא בזאת' עשר בשביל שתתעשר, וממנה תקיש לכל המצוות שרווח גדול טמון לנו בהם, ואין השומע לי ומפסיד.

כב. הגאון רבי שמעון הכהן שקאפ זי"ע (בהקדמה לספרו שערי יושר) מבאר את מאמר חז"ל (תענית ט). 'עשר בשביל שתתעשר', מדוע העשירות אינה תלויה במעשי האדם, אלא רק בנתינת מעשר, עד שאפשר שתלמיד חכם וצדיק פלוני לא יהא נשפע בעשירות ממעל מאחר שאינו נותן מעשר, ולאידך גיסא ימצא עם הארץ שיתעשר עושר רב בזכות מצוות מעשר. וביאור הדבר, שכמו הממונה מטעם השלטון על אוצר קטן, אם ישמור תפקידו כראוי יתמנה לאחר זמן לשמור על אוצר גדול יותר, וכך יעלה ממדרגה למדרגה אף אם אינו ידוע כמצליח גדול בשאר תפקידים, וכל זה מכיוון שבענייני האוצר הרי הוא ממלא שליחותו ותפקידו כראוי. כן הוא בענין עשירות הממון, הכל תלוי אך ורק אם משתמש כראוי בממונו, אם 'מעשר' את ממונו הרי הוא מראה בזה שהוא יודע כיצד משתמשים עם ממון, לכן יקבל שכרו משלם בעשירות ורווחה, ומכלל הן אתה שומע לאו.

כתב בספר 'מקור ברוך' להגה"ק רבי ברוך פאייתוסי זי"ע (י"ל בשנת תק"נ, פר' נח ד"ה וכת הקדמונים), שהנה יכול להיות משפך נאה ומפואר עשוי זהב טהור, אך כל עוד שפתחו התחתון סתום אי אפשר להשתמש בו, ולאידך גיסא אפילו אם המשפך עשוי ממתכת פשוטה, אך פתחו פתוח אפשר להשתמש בו כראוי לו, וכמו כן אין נפקא מינה מה הם מעשי האדם בשאר עניני עבודתו, כל עוד שפתחו פתוח והוא מעניק לאחרים משלו הן ברוחניות והן בגשמיות, הרי

משכיל אל דל - כמה אופני צדקה כפי צרכי המקבלה
 בפרשתן (טו ח), 'כי פתוח תפתח את ידך לו... די
 מחסורו אשר יחסר לו' ואמרו חז"ל (כתובות
 טו:): אשר יחסר לו - אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ
 לפניו. אמרו עליו על הלל הזקן, שלקח לעני בן טובים
 אחד סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו, פעם אחת לא
 מצא עבד לרוץ לפניו, ורץ לפניו שלשה מילין. והקשה
 הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, דבשלמא מה שנתן
 לו סוס לרכב עליו נוחא, אך מה שרץ לפניו בעצמו
 צריך ביאור, כי הלל הזקן נשיא בישראל היה, ואסור
 לו לבזות עצמו - לרוץ לפניו עני בכדי למלא
 אחר שיגיונותיו שהתרגל שעבד ירוץ לפניו לו הדרך.
 אלא מוכח מכאן, שיש להתייחס להרגשותיו של הזולת
 בגדר של 'פיקוח נפש', ואף הלל התייחס אל
 אותו עני כנכנס לגדר סכנת נפשות באם יחסר לו
 רגילותו ב'עבד שירוץ לפניו', ואף ש'נשיא' היה, מכל
 מקום 'פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה', ומותר
 הוא - ואף מחוייב, לרוץ לפניו להצילו מאבדון.

הגמ' (קידושין מז.) 'מלווה להוצאה ניתנה', כי הממון
 שביד האדם אינו שלו אלא הקב"ה נתן לו רק כמו
 'הלוואה', והתכלית היא 'להוצאה ניתנה' - שיוציאם
 לענייני צדקה. וכתב עוד וז"ל, וכמו שיש ללמוד לבניו
 אחריו את דרך האמונה, כך ילמדם דרך הצדקה, כענין
 שנאמר באברהם 'למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו
 אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה' (בראשית יח יט).

ולא רק לפתיחת שערי ברכה ורווחה כנגד מעשיו זוכה
 האיש, אלא גם יוסיפו לו מן השמים 'מתנת חיים'.
 וכמו שכתב הרה"ק ה'עבודת ישראל' זי"ע (שמות לג יט,
 ד"ה וחנותי) וז"ל, שהבורא יתברך נותן לו מדת חנינה
 ורחמנות - שיתנהג האדם עצמו במדת רחמים וחסד,²
 ועל ידי זה נותן לו מאוצר מתנת חנם (שהוא אוצר גדול),
 וכמו שדרשו (שבת קנא:) על הפסוק (בפרשת יג יח) 'ונתן
 לך רחמים - ועל ידי זה ורחמך', עכ"ל. בזה מתבאר
 כפל הלשון 'וחנותי את אשר אחון', שהקב"ה חונן
 לאדם ונותן לו שירחם על אחרים כדי שיוכל אחר כך
 הקב"ה לחון אותו.

שופכין לו כל ברכאן דלעילא, אך באם פתחו סתום, אף אם הוא 'מקשה זהב טהור', אינו מקבל את השפע הרב
 הנשפע עליו מלמעלה.

ומעתה יתבאר היטב עניין ה'מעשר', וכמו שכתב בספר 'דרך משה' הנספח על 'ספר הגן' (יום תשעה עשר), שבדק
 ושאל בעלי אומנויות, אודות כלי הנקרא 'משפך' (כלי שיש לו פה רחב מלמעלה וצר מלמטה וכשרוצים לשפוך משקה מכלי אל כלי
 מעבירים אותו על ידי המשפך) וכולם כאחד אמרו לו, שבכדי שיפעל המשפך את פעולתו, צריך להיות גודל נקב פתח
 הצר מלמטה לכל הפחות עשירית מהפתח הרחב למעלה, כי בפחות מעשירית חוזר כל המשקה להיות נשפך מהפתח
 העליון, וכמו כן הוא בשפך העושר והשפע ממרום, אם פותח האדם כאן למטה פתח של עשירית מהשפע הניתן
 לו מלעילא, אזי כל השפע יורד דרכו ונהיה עתיר נכסין, אך באם הוא סותם או אפילו רק מיצר את פתחו עד
 פחות מעשירית אזי כל השפע הנגזר עליו נאבד.

כתב בספר 'כתר ראש' (ריש הל' צדקה ומעשר, קכג) שהגה"ק רבי חיים מוואלאז'ין זי"ע אמר בשם רבו הגר"א זי"ע,
 וז"ל, כל השומר 'מעשר' מובטח בכך שלא יבוא לידי היזק כלל. והשומר חומש מובטח שיתעשר. ויושרש בזה מידת
 הבטחון, והלוואי כל ישראל היו שומרים 'מעשר' - היה מתקיים הפסוק (בפרשת טו ד) 'אפס כי לא יהיה בך אביון'.
 ומוסיף להביא (באות קכד), פ"א היה לרבינו ספק בדמי מעשר, והקיל עצמו בזה הפעם, תיכף אח"ז נטבע דלי
 בבאר, והורידו כלי גרזן עם ווים להוציא, ונפל גם הגרזן לבאר, ועשה חשבון שהדלי והגרזן עלו ממש כמו (הסכום
 של) כסף מעשר - שלא נתן מצד שנסתפק לו. והפריש תיכף המעשר ואח"כ עלה הגרזן והדלי (מן הבאר).

כג. סיפר הגה"צ רבי משה מידנער זצ"ל שפעם בלכתו בדרכו, עצרו יהודי בא בימים שנסע בעגלה, והפציר בו
 נואשות שיגמול עמו חסד ויעלה לעגלתו, כדי שיוכל להסיעו למחוז חפצו, אבל רבי משה לא אבה, ורק לאחר
 שהלה לא הרפה מעמו עלה על העגלה, ומשעלה שאל את היהודי, מה בער בכם כל כך שאעלה על העגלה, ענהו
 אותו יהודי בהצביעו על אוזניו ואמר לו, הנה אוזניים אלו שמעו מפיו הקדוש של הקאבר'ניער זי"ע, א טאג וואס
 מטוה'ט נישט א טובה פאר א איד'ן איז א טויטע טאג (יום שאינו פועל בו טובה ליהודי אחר, אינו נחשב לו בשמים כיום בחייו
 אלא כיום מת), היום עדיין לא הזדמן לי לגמול חסד עם הזולת.

כד. על שולחנו של הגה"ק ה'מטה אפרים' זי"ע התאחדו תורה וגדולה גם יחדיו, תחת בעלותו היה בנק גדול, בו
 היו מפקידים מעות ואף היה מלווה סכומים גדולים לכל דורש ומבקש. ביום מן הימים נכנס אליו יהודי עני

מבאן נלמד חשיבותה של גמילות חסד, הן בגוף הן בממון. להעניק איש לרעהו עד כמה שידו מגעת, ויזהר שלא ללול באדם מישראל יהיה מי שיהיה, ולא עוד, אלא יכבדנו בכל הכבוד הראוי לו, ואף שה'כבוד' דמיון הוא², מכל מקום לגבי רעהו אסור לו לחשוב כן, אלא יכבדהו בכל הכבוד שבידו לכבדו³.

ואביון וביקש שילווח לו סכום גדול למשך מחצית שנה, ה'מטה אפרים' הגיש לו את טופסי השטרות שירשום עליהם את פרטי ההלוואה, ובתחתיתו אף מקום החותם של הלווה ושל ערב נוסף שעליו לחתום שהוא ערב בעד סכום ההלוואה. לאחר רגעים החזיר לו העני את השטר, הביט ה'מטה אפרים' על מקום חתימת הערב, וראה שהעני (שאיש לא היה מוכן לחתום עבורו ערבות) חתם בעצמו במקום הערב בלשון הכתוב 'לי הכסף ולי הזהב נאום ה' צבקות', כאומר, הקב"ה שלא חסר לו מאומה הוא יהיה ערב בעדי לכלכלני בסכום גדול זה. נכמרו רחמיו של ה'מטה אפרים' על אותו עני ונתן לו את מלוא הסכום, שמח העני והלך לדרכו.

כעבור מחצית השנה באחד הימים חש ה'מטה אפרים' ברע, ע"כ הלכה הרבנית לעסוק ב'עסקי הבנק' תחתיו... משחזרה מן הבנק, שאלה ה'מטה אפרים' על כל פעלה באותו היום, בין הדברים סיפרה לו שהגיע פריץ גדול ולווה סכום אדיר, תמה ה'מטה אפרים' ומהיכן היה לך את המעות והרי אין כעת בקופת הבנק סכום גדול כ"כ. ענתה האשה, שהגיע יהודי אחד ופרע הלוואה אשר היה חייב להם, ומהסכום הזה היה לה להלוות את הפריץ מעות. מכיוון שלא זכר ה'מטה אפרים' שאמור היה להיכנס סכום כזה בזה היום, בחן ובדק בפנקסיו ומצא שאכן היום הוא 'זמן פרעון' של אותו עני. ויען המטה אפרים ויאמר, חושדני כי לא ה'לווה' פרע את חובו, אלא אליהו הנביא אשר בא הנה לפרוע 'ערבותו' של 'בעל הממון', חקר המטה אפרים את הרבנית האם אותו היהודי בא לפרוע חובו, ותען ותאמר, לא, אלא יהודי אחר בא ופרע... מכיוון שכן עשה ה'מטה אפרים' חשבון לנפשו מדוע לא זכה לראות את אליהו הנביא, וגמר אומר שכך עלתה בידו מכיוון שאף לאחר שהבין את מצוקתו של העני ביקש ממנו 'ערב', ולא נתן לו תיכף את כל המעות בתורת מתנה...

כה. הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל נשא פעם מדברותיו בישיבת חוג חת"ס בב"ב, וכה אמר, הבה ואספר לכם 'כבוד' מהו, בשנת תרצ"ו נתמניתי לשמש כ'מגיד שיעור' בישיבת מיר בליטא, והיה הדבר בשנתו האחרונה של המשגיח הגאון ר' ירוחם זצ"ל. באותו זמן הקים ר' ירוחם את ישיבת מיר שבארה"ב, ביום מן הימים דיבר ר' ירוחם בשבח הישיבה שהוקמה בארה"ב – וכה אמר, היום קיבלתי 'טעלעגראם' (מברק) מהישיבה שבארה"ב, ושם נכתב כי בני הישיבה לומדים בהתמדה נפלאה, בריתחא דאורייתא וזה באחרונה ישבו והתעמקו במשך יום ומחצה אודות אחד מחידושי של ר' חיים, והנה, לקח לי לערך שני דקות עד שהבנתי כי האף אומנם ששמי הוא ר' חיים, אך בזו הפעם לא הייתה הכוונה לחידוש שלי, אלא להגר"ח מבריסק זצוק"ל.

המשיך ר' חיים ואמר, מורי ורבותי, מה אומר ומה אדבר – כל כך מתרחב לבי משמחה בכל עת שהנני נזכר מאותם שתי דקות... וללמדך, כבוד מהו, דמיון הבל ותעתועי שווא... ואם תשאלוני, אם כן הם פני הדברים, מדוע ברא הקב"ה בריה כזו ששמה כבוד, תשובתכם, כדי שניתנה ונעניק לאחרים את כל הכבוד...

בהאי ענינא, סיפר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל – מעולם לא ידעתי 'כבוד' מהו – ועד היכן הדברים מגיעים, עד שהלכתי פעם ברחובה של עיר לפנות בוקר, וראיתי את 'מפני האשפה' בעבודתם, והנה, כך היא דרכם, אחד מקרב את פח האשפה אל הרכב המפנה, ורעהו עומד על גבי הרכב ומכניס את האשפה אל תוככי הרכב, אין כל צורך להסביר איזה גדולה וכבוד יש בעבודה בזויה זו... אך מכל מקום, עובדים הללו מרגישים כי העמידה על גבי הרכב חשובה יותר מקירוב הפח אל הרכב. בעוברי ליד הרכב, נענה אלי זה הפועל – שלום כבוד הרב, אל יתמה הרב בראותו כי אני הוא המקרב את הפחים, כי באמת יש לאל ידי לעמוד על הרכב, ומה שעדיין הנני זה שמקרב את הפחים, אינו אלא כי הנני בורח מן הכבוד... אז הבנתי דמיונות של כבוד מהם.

כתב ב'מכתב מאליהו' כי כמו שמשחק שעשועי התינוקות כולו דמיון ואין לו שום אחיזה במציאות, כאשר נחזה היאך שהתינוק יקח איזה תיבה וידמה בנפשו שהיא ספינה השטה בלב ים והוא עצמו 'רב החובל' המוליך ומביא את הספינה כרצונו מהכא להתם ומהתם להכא, כיוצא בו ממש הם משחק שעשועי ה'גדולים', אלא מאחר שכבר בגרו, ישתנה המשחק לדברים ש'כביכול' גדולים הם, והוא ענין הכבוד – שגם זה כולו דמיונות – שמחשב את עצמו כגדול וחשוב יותר אם ישב ב'מזרח', או אם יכבדהו ב'כיבוד' פלוני וכדו', והרי ממש כאותו 'רב החובל' שבשעשועי התינוקות...

שיחסר לו ולחזק העני בכל מה שצריך למחיתו בכל יכלתנו, ועל זה נאמר (טו ה) פתוח תפתח את ירך לו וכו'. ואתה בני, אל תחשוב שענין מצות הצדקה לא יהיה רק בעני אשר אין לו לחם ושמלה וכו', כי התורה תבחר לעולם בגמילות חסדים, ותצוה אותנו להשלים רצון הנבראים בני ברית באשר תשיג ידינו¹². וכלל הענין, שכל המהנה את חברו בין בממון בין במאכל או בשאר צרכיו או אפילו בדברים טובים, דברים נחומים, בכלל מצות הצדקה היא ושכרו הרבה מאד. עב"ל. ומעתה יש לומר בדברים הללו אף לגבי 'עשר תעשר', שבכלל מצווה זו שיפריש חלק ניכר ויתן לחברו 'מדיבוריו', הן בדברים טובים שבין אדם לחברו, דברים המעודדים ומשיבים את הנפש, והן בדברי תורה, שילמד כל אחד עם חברו ויעניק לו משלו. וכך פסק הגאון הגדול רבי משה פיינשטיין זצוק"ל (אגרו"מ ח"ו, אבהע"ז ה, סימן כו), וז"ל, אך הוריתי שכל תלמיד חכם אף שצריך (ללמוד) לעצמו והוא גדול מאוד, מחויב ללמד מקצת

בפרשתן (טו י"א) 'כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוך ו' וגו' על כן אנכי מצוך לאמר פתח תפתח את ירך לאחריך', ביאר בה הרה"ק מרוז"ן זי"ע (הובא בעירון קדישין השלם) דלכך הוסיפה תורה תיבת 'לאמר', ע"ד דאיתא בגמרא (ב"ב דף ט:): שהנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו בדברים מתברך ב"א ברכות, וזהו כוונת הכתוב, שאם העני מתבייש לקחת צדקה, 'אנכי מצוך לאמור', שתאמר להמתבייש דברי פיוס ותחננני ותגיד לו שיקח עכשיו לפי צרכיו וכשיעזרו ה' אז פתח תפתח את ירך לאחריך והוא יהיה הנותן.

בעי"ז פירש ב'חידושי רבינו יוסף נחמיה' (להגרי"נ קארניצער זי"ל) במה שנאמר 'כי בגלל הדבר הזה', הדבר היינו דיבורי צדקה וחסד להרגיע העני מצרתו.

וכך כתב החינוך (מצוה תעט) על האמור בפרשתן (יד כב) 'עשר תעשר', וז"ל, לעשות צדקה עם הצריך אליה בשמחה ובטוב לבב. כלומר שנתן מממונו למי

עוד מענין הכבוד, המשיל הגאון 'בן איש חי', פעם עיטר בעליו של 'חמור' את חמורו בעשבים וורדים המדיפים ריח טוב למרחוק, והיה החמור מהלך ברחובה של עיר וכל העוברים ושבים מתקרבים אליו להריח ריחו הטוב. לעת ערב בשוב החמור אל הרפת, סיפר בהתרגשות לכל רעיו, ידידיו ובני משפחתו כי הכל מכבדים אותו בכבוד מלכים... והנה למחרת היום, העמיס הבעלים על גבו של חמור 'אשפה' לרוב, ושוב היה החמור מהלך ברחובה של עיר, אמנם, עתה נהגו בו העוברים ושבים כ'מנודה', והרחיקו את עצמם הרחק הרחק מד' אמותיו, מרוב הצחנה והריח שנדף מאתו. כששב החמור אל הרפת, סיפר שוב למשפחתו ביותר התרגשות, כי כל כך נכבד וחשוב הוא, ש'סתם' עוברים ושבים מתפחדים ממנו, ועומדים במרחק ממנו לרוב יראת הכבוד שהם רוחשים לו...

והנמשל, פעמים ורואה העשירי או בעל שררה איך שהכל מכבדים אותו או חרדים למוצא פיו, ידע נאמנה, שאין בזה כל כבוד למהותו בעצמו, וכל הכבוד אינו אלא למעותיו או לכח שררותו – דוגמת החמור שמכבדים אותו עבור משאו. כו. ידוע מאמר העולם מדוע 'מצורע חשוב כמת' (נדרים סד:), מאחר ש'בדד ישב מחוץ למחנה מושבו', הרי אין לו נפש חיה שתחשיב ותעריך אותו, חיים כאלו – למיתה ייחשבו. וכבר אמר החכם, שבהבטה מקופיא נראה לבני אדם כי הגרוע ביותר – שידברו עליהם לשון הרע וכיו"ב, אבל אמר החכם, כי באמת אינו כן, כי הגרוע ביותר לנפש האדם, כשידע שאינו חשוב למאומה בעיני הבריות – עד שאפילו אינו שווה שידברו עליו...

וכך כתב בעל ה'קונטרס הספיקות' בהקדמתו לספרו של אחיו 'קצות החושן', אף אם יתעלה האדם למדריגה גבוהה עד מאד, שיעלה ויבוא השמימה בחיים חיותו, לא יתענג מזה עד שירד לעולם הזה ויספר כל זאת לקרוביו וידידיו, ללמדנו, כי זה כל האדם.

כז. בשנות המלחמה ברח הגרי"ז הלוי סאלאוויציק זי"ע מבריסק לווינא, ובשהותו שם נסתלק לבית עולמו הגאון רבי חיים עוזר זי"ע בעל ה'אחיעזר', ורצו כל בני הבית לצאת להשתתף במסע הלוויה, אלא שאחת הבנות היתה אז חולה המוטלת במיטה ונצרכה ל'שמירה', ברם מי הוא שיסכים לוותר מלהשתתף ב'אשכבתא דרבי'... וסיפר להם הגרי"ז מעשה נורא שהיה אצל זקנו בעל ה'בית הלוי', שפעם אחת בלכתו לבית הכנסת בערב יום הכיפורים שמע 'קולות וברקים' בוקעים מבית אחד, נכנס לשם לראות מה אירע, ונתברר לו כי אחד הילדים חולה וזקוק שיסעדו אותו, אלא שזה אומר אני הולך לבית הכנסת וזו אומרת אני הולכת... כי אף אחד לא הסכים לוותר על 'כל נדרי'... אמר להם ה'בית הלוי', דעו לכם, כי זה שישאר בבית לעזור לחולה יתברך ב'שנה טובה' יותר ממי שילך לבית הכנסת לעמוד שם בתפילה לפעול לעצמו שנה טובה...

על דברי הפסוק שאמר לבן הארמי ליעקב אבינו (בראשית לא כט) 'יש לאל ידי לעשות עמכם רע, ואלוקי אביכם אמש אמר אלי לאמר, השמר לך מדבר עם יעקב מטוב ועד רע', כי הנה ארמי אובד אבי הוא 'המקטרג' הרוצה לאבד ולהזיק לעם בני ישראל, וזה אשר אמר הכתוב יש לאל ידי לעשות עמכם רע בכוחי להרע לכם על ידי קטרוגים נוראים, אך מה אעשה ואלוקי אביכם אמר'ש - ר"ת ש'בת מ'ברכין א'לול, אמר אלי, היות ובני כה מתעוררים לתשובה ולתיקון דרכיהם בשבת זכ"ש - בשמעם כי הנה מתקרבים זכאים ימי הרחמים והסליחות - וימי הדין^ל, אי לכך מעתה השמר לך מדבר עם יעקב מטוב ועד רע, ויותר אין בכוחי להזיק לעם בני^י (הרה"ק המקור ברוך זי"ע היה אומר זאת משם המהרי"ד).

הזמן גם עם אחרים אף שמתבטל מתורת עצמו, וראה לדבר מהא דרב פרידא למד עם תלמידו ד' מאות פעמים (עירובין נד:) אף שבוודאי היה אפשר לו ללמוד לעצמו בזמן זה, ולהתעלות יותר בתורה, ואכן קיבל על זה שכר שארכו ימי חייו עד ד' מאות שנה, ומסיים שם, ומסתבר לי שהוא גם שיעור 'מעשר' - עשירית הזמן שיש לו ללמוד תורה, ואולי יכול להוסיף עד חומש, וצ"ע לענין השיעור.

חיל ורעדה יאחזון - שבת מברכין אלול

בשבת זו מברכין מקהלות בני ישראל את חודש אלול הבעל"ט^{יח}, הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע אמר

כח. ידועים דבריו של הרה"ק ה'בית אהרן' מקארלין זי"ע (במכתב לבנו, הובא בבית אהרן קמ"ט:), שהיות ואין מברכים את חודש תשרי בשבת שלפני תחילת החודש, על כן יש לכוון בברכת החודש של חודש אלול גם על חודש תשרי. ולפי זה חיל ורעדה יאחזון בכל לב, ביודעם כי הנה עתה מברכין כבר גם על ראש חודש תשרי - ראש השנה שהוא המשפיע לכל השנה הבאה, ונמצא שבברכת חודש זו נכלל כל שנת תשפ"ב וכל אשר יתרחש בה. ומספרים על אדמור"י בית בעלזא שהיו תדיר משבחים את מנהג בני אונגריין שהיו מנגנים את הניגון של הימים נוראים בעת ברכת חודש אלול, והיו מזמרין ברטט את ה'ראש חודש אלול יהיה ביום ה... ולמחרתו ביום ה... הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה', להזכיר לעם שהנה ימים המבורכים באים.

ואולי אפשר להסביר את השבח שיש בזה, עפ"י מה שעניינו הרואות שאף אם האדם עוצר את רכבו באופן הרגיל אמצע נסיעתו, מ"מ הגלגלים ממשיכים עדיין להסתובב וליסע, אך באם עוצר את רכבו בבלימה חזקה, נעצר כל הרכב לגמרי ואינו ממשיך ליסע כלל. כיו"ב בהגיע חודש אלול אם האדם נעצר רק מעט עדיין הוא ממשיך בהרגליו הקודמים, משא"כ בעת שנוסח הימים הנוראים מהדהד כבר באזניו, וחיל ורעדה יאחזון, בזה נעצר האדם לגמרי, ואינו ממשיך בכל מעשיו שעשה עד השתא.

ונזכיר כאן מנהג טוב שנהגו רבים וטובים, אשר בכל אחד מחמש שבתות אלו, משבת מברכים ועד השבת האחרונה של השנה, אומרים 'ספר' אחד שבתהילים, וכגון בשבת מברכים קוראים את ספר ראשון, וכן על זה הדרך, ובכך מצטרף הכל לאמירת כל התהילים.

כט. ידועים דברי הגה"ק רבי ישראל סלנטער זצ"ל (אור ישראל אגרת יד) מלפנים כאשר ידעתי - כל איש אחזו פלצות, מקול הקורא קדוש אלול. וכן מסופר על החפץ חיים זי"ע (תולדות החפץ חיים עמוד קח) 'סח לנו רב גדול אחד פעם נזדמן לו להתפלל עם רבינו ה'חפץ חיים' זצ"ל בבית הכנסת בשבת מברכים ר"ח אלול וכשהתחיל החזן לומר המילים 'ר"ח אלול יהיה ביום ה' הזדעזע רבינו ונרתע כל גופו, ופרץ בככי גדול עד שאימה וחרדה נפל על כל קהל המתפללים'. וכן שמעתי מפי אחד מגדולי הדור, שהיה נוכח בהלוויתו של הגה"צ רבי דוד בהר"ן זצ"ל במוצאי שבת מברכין אלול, והספידו הגה"צ רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל, ובתוך הספדו אמר שבימים מקדם כה רעדו ופחדו בימים הללו עד שבעת שהיה החזן מכריז בשבת מברכין אלול 'ראש חודש אלול יהיה...' הגיעו בעזרת נשים עד כדי עילפון, והיו צועקים 'מים' 'מים'. ולדידן ייאמר, שלכל הפחות נחדל מלצעוק 'גלידה' (אייס קרים) ולרדוף אחר תענוגים ושאר הנאות.

הרה"ק רמ"מ מלעלוב זי"ע היה מרגלא בפומיה לספר על הפחד והיראה אשר אפפו את זקנו הרה"ק רבי דוד'ל זי"ע, עד שמשרתות הבית היו נופלות זו על זו בבקשת סליחה ומחילה בעש"ק מברכין אלול, וכמנהג ישראל קדושים בערב יום הכיפורים...

ל. הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע רמז בפרשתו 'ראה' שהוא ראשי תיבות ר'אש א'לול ה'יום, כי קריאת זאת הפרשה תהיה תדיר בפתחה של חודש הרחמים והסליחות (בשבת מברכין אלול, או בר"ח אלול), והודיענו הכתוב

באר הפרשה - פרשת ראה

בזו העת - ל' יום קודם ראש השנה, 'ראה' אנוכי נותן לפניכם היום' - 'היום' זה ראש השנה (כמבואר בזוה"ק ח"ב לב): ובו 'ביום' הנני נותן ברכה וקללה, - כי בראש השנה נקבע כל המאורעות העתידיים להיות במשך כל השנה הבאה, על כן זכור מ'עתה' את היום הגדול הבעל"ט, וניתן לכם חודש זה כמתנה לקנות לעצמכם 'שנה טובה ומתוקה', התעוררו כבר מעכשיו לקראת יום הגדול של 'ראש השנה' הבא עלינו לטובה, ותזכו בדין לשנת גאולה וישועה.

כעין זה הביא הגה"ק רבי חיים פלאג'י זי"ע (מועד לכל חי סי' יא אות ה) מה שכתב בספר 'סופי ענבים' לדרוש את הפסוק שבריש פרשתו 'ראה' אנוכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה, את הברכה אשר תשמעו' וגו', כי הנה 'ראה' אנוכי נתן' ר"ת ראש אלול הבט, אשר נגד כל ישראל נושא תשובה נכונה, והיינו כשיתחיל מבעוד מועד בער"ח אלול ולא ימתין עד יום הכיפורים. ובה מבאר מה שפתח הכתוב בלשון יחיד 'ראה' וממשיך בלשון רבים - 'לפניכם', כי כבר אמרו חז"ל (יומא פו:) שאפילו יחיד ששב בתשובה כבר בחודש אלול יביא 'לפניכם' היום דא יומא דדינא הוא ר"ה, וכן ביום 'ראה' אנוכי נתן' - שישב בתשובה כבר בחודש אלול יביא 'לפניכם' היום דא יומא דדינא הוא ר"ה, וכן ביום הכיפורים, שבאותו היום נכתבים ונחתמים, את הברכה אם ישוב ואת ה... ח"ו אם לא... 'את הברכה אשר תשמעו', את ר"ת אלול תשרי, כי אם ישוב בהם יזכה לרוב ברכה, והבא לטהר מסייעים לו אשר יזכה לשמוע לדבר ה' ולהתקרב אליו (ועיי"ש בהמשך הדברים).

סיפר לי אברך שהוצרך להגיע ביום 'תשעה באב' לבית חולים בכדי לשהות בסמוך למיטת בנו שם, וניסה לעצור 'טרמפ' (היטש) אשר יובילנו לכל הפחות למקום הסמוך לביה"ח, אך לא עלה בידו... עד שעצר לו 'בעל חסד' והראה לו סימן שיעלה לרכבו, ובטרם הספיק האברך לשאול להיכן פניו מועדות הקדימו הנהג ושאלו איה מחוז חפצו, ואכן, הלה היטה את דרכו והוליכו עד פתח בית החולים. הודה לו האברך מקרב לב על נדיבותו הגדולה. ולפליאתו מדוע סטה מדרכו עבורו, הסביר הנהג, כי הנה כל אחד מכין עצמו לקראת התענית בריבוי אכילה ושתייה, אמנם, ידוע מה שאומרים הרופאים, כי אין שום תועלת באכילה גסה ושתייה יתר על המידה 'ברגע האחרון'... ואדרבה, נזק יש בדבר, אלא הדרך הנכונה היא שמבעוד מועד (במשך כמה ימים) יוסיף באכילה ושתייה וכך יהא מוכן כראוי לקראת ה'צום'... ומשהתבונן בזה התעורר בעצמו לחשוב, הנה בעוד כמה שבועות נעמוד כולנו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות בחיל וברעדה באמירת 'כל נדרי' לקראת תחילת 'צום' יום הכיפורים ביום בו יחתם גזר דינם של כל באי עולם, הרי גם לזאת לא יתכן להכין עצמו ברגע האחרון... אלא צריך כבר כמה שבועות מקודם להתחיל 'למלא' את הנפש במעשים טובים, ובזה נזכה להכנס לימים הקדושים כשהנפש זכה יותר.

מעשה באשה שבאתה לפני ה'רב', יסדר נא רבינו עבורי 'גט' פיטורין מבעלי שנשאתי לו אך לפני שבועיים ימים, מה אירע- שאל הרב, ענתה האשה היום מיד אחר אכילתו סעודת בשר ביקש ממני שאגיש לו 'קאווע' (קפה) עם חלב, הזדעזעתי לגמרי, שאלתיו שמא שכח בעלי הצדיק שזה עתה אכל בשר, לא שכחתי, אולי כוונתך ל'חלב סויה', לא, כוונתי לחלב 'אמיתי', שמוצאו מפרה, ולא ממשקה הדומה חלב... ובזה נוכחתי לדעת שאין בו יראת שמים ל"ע, כיצד אדור עמו בכפיפה אחת, הנני מתחננת ומבקשת מהרב שיעשה כל מה שבידו לפרק את החבילה ויפה שעה אחת קודם,

אמר לה הרב, אי אפשר לו לעשות דבר וחצי דבר מבלי לשמוע תחילה את הצד השני, ומיד הלך אל ה'כולל' בו למד האברך דגן, וקרא לו והחל לשוחח עמו לדעת מ'כלי ראשון' גופא דעובדא היכי הוי, אולם הבעל 'הודה' בכל פרטי המעשה, כי אכן ביקש ממנה כוס קפה עם חלב לאחר אכילת בשר, נדהם הרב ושאלו, וכי ירדת מדעתך, ומה לאברך חשוב כמותך ולאיסור אכילת בשר בחלב, השיב לו הבעל, כי בימים הספורים והבודדים שהספיק לחיות עימה למד להכיר בטבעה, כי כל מה שהוא מבקש ממנה נעשה רק כעבור שש שעות... וממילא אין כאן שום חשש של עבירה, כי עד שהיא תכין את הקפה כבר יעברו 'שש שעות', ומותר לי לכתחילה לשתות את החלב... ולעניינו ייאמר, טבעו של אדם משעה שהוא 'נזכר' להתעורר ועד שיצא הדבר למעשה נמשך הדבר זמן הרבה, על כן הבה נתחיל מעתה להתעורר ול'התחמם' לקראת ראש השנה, ובזה נקווה שבסייעתא דשמיא נכנס כבר בעובי הקורה ונשלם את העבודה בהגיע הימים הנוראים, כי אילו נמתין ח"ו עד אז, הרי אנו מסוכנים שנזכה להתעורר רק לקראת חנוכה...

עוד נביא כאן משל נאה ששמעתי מכ"ק אדמו"ר מזוטשקא-ירושלים שליט"א על אחד שהוצרך לילך לעיר אחרת, והגיע לשם עייף ורעב וכמעט שלא יצאה נשמתו... ושמע על 'מסעדה' העומדת במקום פלוני שם ניתן לקיים 'והחי יתן אל ליבו'... ובשארית כוחותיו הגיע לשם, מיד שאלו הפקיד האם חשקה נפשך במאכלי חלב או בתבשילי בשר,

ראשי חדשים לעמך נתת - ראש חודש אלול

על הלילות כי בזה הזמן הם ישינים... נמצא שכביכול רק קפ"ג ימים בידו של היצה"ר הם, וכנגד ימים הללו הייתה סעודת אחשוורוש - היצר 'שמונים ומאת יום', וג' ימים הנותרים (מק"פ עד קפ"ג) הם ר"ח אלול ור"ה ויו"ה"ב, הנקראים 'ימים רבים' (סה"כ ג' ימים) שהן ימי צער ליצה"ר, וכלומר שבימים הללו שבים בני ישראל בתשובה שלימה ל', ומודה ועוזב ירוחם, על כן הן ימי צער ליצה"ר ל"ב.

לקראת ראש חודש אלול נביא מילין יקירין ממשנתו של הגר"א (בביאורו למגילת אסתר, ע"ד הרמז) על הפסוק (אסתר א ג-ד) 'בשנת שלוש למלכו עשה משתה... ימים רבים שמונים ומאת יום', וכתב הגר"א, וז"ל. אמרו חז"ל (על הפסוק ויקרא טו כה 'זאשה כי יזוב... ימים רבים') ימים - שנים, רבים - שלשה, למה נקרא רבים שהם של צער. (עזה"ד יבואר כאן) כי ידוע שהשנה הוא שם"ה ימים ורביע - והרי 'מקצת היום ככולו', נמצא שהשנה נחשבת כשם"ו ימים. והנה, אין דנים את בני"א אלא על מחצה מהם, כלומר על הימים ולא על הלילות, כמו שאמרו (שבת פט:): 'דל פלגא דליליא', כלומר שאין להענישם

כיוצא בדבר פירש עוד הגר"א (בביאורו לספר יונה) בדרך דרש את האמור (יונה ג ג) 'ויקם יונה וילך אל נינוה כדבר ה' ונינוה היתה עיר גדולה לאלוקים מהלך שלשת ימים', כי דרך הצדיקים אשר הולכים תמיד

השיב הלה, רצוני בסעודת בשר, אמר לו הפקיד אם כן איפוא זאת עשה ותחי נפשך, עלה לקומה הרביעית ותיכנס לחדר מס' 26, טיפס האיש עד שם וביקש 'בשר', אמר לו המשרת היושב באותו חדר, דע לך כי כאן הכל מתנהל באופן מסודר, דבר דבור על אופנו, ואין בידי ליתן לך בשר סתם, אלא הגד נא האם ברצונך בבשר בקר, או בבשר עוף, כמו כן תודיע איזה מין תבשיל הינך רוצה ולפי זה אומר לך אנה לפנות, השיב הלה מה שהשיב, ושלחו המשרת לעלות עוד כמה קומות ולדפוק על דלת מס' 56, כשהגיע לשם וביקש בחולשתו את מנת הבשר - שוב לא קיבל, אלא שאל אותו הממונה שם, האם ברצונך בבשר בלבד או שמא עם 'תוספות', אורז וירקות וכיו"ב, לאחר שענה מה שענה שלח אותו לקומה התחתונה בשביל הימני, אותו אורח כבר יצא לו הטעם מכל אותם עליות וירידות, אך תקוותו למעט אוכל להשיב את נפשו הכריעה את הכף... בהגיעו לשם אחר טלטולים ועינויים מצא שלט גדול למול עיניו המבשרו בברכת 'צאתכם לשלום'... והלך משם בחרי אף לעבר חדר המנהל, וזעק עליו בחמה שפוכה, וכי מכניסי אורחים אתם או שמא אין ברצונכם אלא להוציא אנשים מדעתם... ניסו להרגיעו והצטדקו בפניו כי עדיין לא בישלו את האוכל... ובתוך כדי דיבור שאלו אותו, מ"מ, האם ראית מימך מקום הנותן 'שרות' מתוך סדר נפלא כסדר השורר כאן...

כיוצא בדבר נדמה מי ש'מסתובב' כאן ושם בימי אלול הבעל"ט, 'עולה' לשמוע שיחת התעוררות כאן, והולך למקום אחר להתחזק בדברי חיזוק... 'סובב סובב הולך הרוח ועל סביבותיו שב הרוח' (כלשה"כ קהלת א ו) אך לכלל 'מעשה' לא בא... ובזה יבואר מה שאמרו חז"ל (תענית לא.) על חמשה עשר באב 'דמוסיף יוסיף', כי אם לא יתפוס עצמו להוסיף למעשה ממש, הרי מה ישאר בידו מכל אותם רגעי ההתעוררות... ובאיזה 'רכוש' יצא מכל הימים הנוראים הבעל"ט...

לא. מסופר על הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע שפעם נחלש מאוד ויעצוהו הרופאים לנסוע למקום נופש הידוע במזגו הטוב ובסגולותיו הרפואיים, ברם לצורך כך נזקק למעות הרבה, ואנשי שלומו טרחו ועמלו לאסוף את הכסף הדרוש ולהכין לו שם כל מחסורו, ואף העמידו מניין אנשים שיסעו עימו בכדי שיוכל תמיד להתפלל בציבור, כמובן שכל 'הכנות' אלו נמשכו זמן רב, עד שסוף סוף הגיע הרה"ק אל המנוחה ואל הנחלה שני ימים קודם ראש חודש אלול, כעבור יומיים בלבד פנה אל מקורביו ואמר להם שברצונו לשוב לביתו כי ר"ח אלול היום, התפלאו מאוד ואמרו וכי כל הטורח הגדול הזה ויגיעות גוף ונפש היו רק בשביל שני ימים בלבד... השיב להם אדרבה זה גופא רצוני ומאוויי, שיהא זאת לשיחה בפני הבריות שלאחר כל הטרחות עזבנו את הכל, ויאמרו זה לזה מה ראה על ככה, אין זה רק מפני שהגיע ר"ח אלול, ויכנס ללב הרהור תשובה, וכדאי הרהורי תשובה אלו כנגד כל העמל והטירחה...

לב. ומן הראוי לכל אחד ואחד אשר יקבל על עצמו קבלה טובה למשך ארבעים יום אלו, מר"ח אלול ועד יו"ה"כ, וכגון שלא ידבר כלל מתחילת התפילה ועד סופה, וקבלה טובה זו היא שתעמוד לו לזכות לקראת השנה החדשה, ותשובה תפילה וצדקה מעבירים את רוע הגזירה.

באר הפרשה - פרשת ראה

ספק בזמנים כאלו יש התעוררות מן השמים אל האדם גם כן, אולם צריכים לפתוח פתח'לי.

כתב ב'קדושת לוי' (דברים ראש השנה), הנותן בים דרך (ישעיה מג טז) זה ראש חודש אלול (עי' ב"ר ו). הכלל הוא, כי בראש חודש אלול השם יתברך מגלה אלקותו ומלכותו לנשמת ישראל, וכי הוא מנהיג את כל העולמות בחסדו הגדול, וישראל עם קדושו ממליכים עול מלכותו עליהם^ל. וזה 'הנותן בים דרך זה ראש חודש אלול'... שבר"ח אלול מגלה השי"ת לנשמת ישראל כי הוא מנהיג העולם.

אב הרחמים ירחם עם עמוסים, כרחם אב על בנים ירחם עלינו, ובקרוב יבשרנו בשורות טובות ישועות ונחמות.

לפני האלוקים לעשות רצונו, ולשם כך נברא האדם, אכן למעשה 'נינוה' לא הלכה לפני האלוקים רק 'שלשת ימים', וכלשונו 'זהם ראש חודש אלול בהתראה ראשונה וראש השנה ויום הכיפורים'. ומבאר עפ"ז את האמור שם בהמשך 'ויחל יונה לבוא בעיר מהלך יום אחד ויקרא ויאמר עוד ארבעים יום ונינוה נהפכת', ר"ל, ביום הראשון שהתחיל להלך, והוא בר"ח אלול, התרה בהם שאם לא ישובו בתשובה אזי בעוד ארבעים יום - הוא יום הכיפורים יחתם גור הדין ותהפך נינוה.

וללמדנו, כי אפילו הפחות שבפחותים צריך להתעורר בר"ח אלול^ל כמו בר"ה וביוה"ב, וכמו שכתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע במכתב התחזקות (משנת תרכ"ה, שפ"א ליקוטים), 'אהובי ידיד נפשי, ראש חודש אלול אין מן היושר לישן בשינת ותרדמת העולם הזה, ובלי

לג. מנהג היה נהוג בשנות קדם שה'שליח-ציבור' היה מכריז אחר תפילת מנחה בר"ח אלול שובו בנים שובבים, והביאו הגה"ק החיד"א זי"ע (ברכי יוסף סי' תקפא ס"ט) וכתב ש'מנהג יפה הוא', ומבאר הגה"ק רבי חיים פלאג'י זי"ע (מועד לכל חי סי' טו אות ג) שהנהיגו כן לעזור את הקהל שבאותו לשון הקב"ה מכריז בשמים ממעל לעזור ישנים מתרדמתם.

ואם כי לא באנו לחדש מנהגים... אך ללמדנו שכל אחד צריך להכריז לעצמו 'שובו בנים שובבים'. לד. מספרים על שלשה יהודים שנכנסו אל הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו זי"ע, הראשון בכה לפניו, כבר הגיע חודש אלול, ורצוני לשוב בתשובה שלימה אל בוראי, שילחו הרה"ק מעל פניו ואמר לו, לך עשה תשובה ומה לך כי באת אלי, וכך גם ענה לשני שביקש לשוב בתשובה, אך השלישי שבכה ואמר, רבי, הן כבר הגיעו ימי אלול, ועדיין אין בי רצון לשוב בתשובה, אותו קיבל הרה"ק והראהו את הדרך ילך בה ואת המעשה אשר יעשה, כי זוהי כל עבודת האדם בימים הללו - לגלות את הרצון הטוב.

לה. הנה איתא בזוה"ק (זו"ח עב.) לפרש מה שנאמר (כא יג) 'ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים - דא היא ירחא דאלול', לרמוז על חובת התשובה בחודש אלול, וביאר הגה"ק בעל 'משנת חסידים' (בספרו חושב מחשבות פר' כי תצא) הטעם שלא נאמר 'חדש ימים' כי אם 'ירח', משום ש'ירח' ר"ת יום ראש חודש, לרמוז כי מיום ר"ח אלול יתחיל בסדר התשובה ולא יתמהמה מלהתחיל עד אמצע החודש...

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת ראה תשפ"א

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ישראל, הן לחובה והן לזכות, ממילא, הקב"ה בא ואומר ראה אנכי נתן לפניכם היום דע לך, מה מונח בכף הידיים שלך. לא רק הדברים שקשורים אליך, אלא, גם מה שקשור לכלל ישראל ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה.

אז אתה, במעשה הטוב שלך, במצוה שאתה מוסיף, אתה את כל עם ישראל, מרומם ברוחניות. כך מבארים רבותינו, את הפסוק הראשון בפרשה.

'את הברכה אשר תשמעון ואת הקללה אשר לא תשמעון'

פי' הרה"ק רבי משה לייב סאסובער, שזהו חלק מתוכחתו של משה לבני ישראל, הנה אני מתהלך עמכם זה ארבעים שנה, ועדיין לא הבנתם שעיקר הברכה הוא רק 'אשר תשמעון', ועיקר הקללה הוא רק 'אם לא תשמעון' ח"ו. מה צריך יותר מזה.

לא תאמץ את לבבך (טו, ז)

יש לפעמים אדם הרואה את חברו וידידו במצוקה כספית, וליבו נכמר עליו מתוך רחמים. ועלול להיות מצב שאינו יכול לשאת בליבו הרגשה כבדה זו, ומתוך רצון להפסיק את המועקה אשר בליבו מחמת מצבו הקשה של חברו, הרי הוא מגיש לו סיוע.

יתירה מזו, ישנם אנשים שמתאכזרים על זולתם, ובראותם את מצוקתם, מתעורר בהם רחמים, ואחרי הסיוע שמגישים לנצרך, יכולים ועלולים הם שוב להתאכזר עליו.

על זה ועל זה מזהירה התורה: לא תאמץ את לבבך, מלשון "לא תתן ללבך חוזק ואומץ" שהמטרה בנתינת הצדקה לא תהיה אך כדי להסיר את המועקה שבליבך, ובוודאי לא בשביל להתאכזר עליו.

(עפ"י ש"ך על התורה)

בעניין הזה מסופר (מובא ב"אוצרות התורה"): פעם ישב הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זצ"ל עם תלמידיו ועסק בתורה נכנס לפתע עני לבוש בלואי סחבות וכל כולו מעורר חמלה הוציא רבי מנחם מנדל דינר זהב מכיסו ונתנו לעני שמח העני על המתנה ההגונה שקיבל והלך לדרוכו.

והנה כאשר הלך אותו עני חשב רבי מנחם מנדל לעצמו, הרי מה שנתתי לו את הדינר היה מתוך שנכמרו רחמי עליו ולא לשם מצות הצדקה כפי ציוונו השי"ת שלח מיד לקרוא לעני כאשר שמע העני כי האדמו"ר ביקש להחזירו נבהל ונחרד שמא התחרט האדמו"ר על מה שנתן שמא טעות היתה בידו והתכוון ליתן רק דינר של כסף.

כשהגיע העני הוציא רבי מנחם מכיסו דינר זהב נוסף ונתנו לעני לשם מצות צדקה כמובן שמח העני מאד הוא אזר עוז ושאל את הרבי אם כך היה ברצונו לתת שני דינרי זהב מדוע לא נתנם מתחילה וגרם לו "בהלת שווא"? השיב האדמו"ר למדתי מהפסוק בפרשת ראה שכך עלי לעשות "נתן נתן לו" מדוע כפלה התורה לשון נתינתו אלא ללמדנו שאם נתן לעני בפעם הראשונה מתוך רחמנות עליו לחזור ולתת נתינה נוספת לשם מצוה לתת באופן "שלא ירע לבבך בתתך לו" כלומר לא מתוך צער הלב על המצב של העני אלא לשם מצות הצדקה.

ורעה עינך באחייך האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל ד' והיה בך חטא: נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ד' אלקיך בכל מעשך ובכל משלח ירך (טו, ט-ו)

העגמרא במסכת בבא קמא מביאה על מה שהנביא ירמיה קללם לאנשי ענתות (ירמיה יח, כג) יהיו מוכשלים לפניך וגו' אמר ירמיה לפני הקב"ה רבונו של עולם אפילו בשעה שעושים צדקה הכשילם בבני אדם שאינם מהוגנים (ב"ק טז, ב) והנה יש להבין למה יכשלו בעת נדבת לבם לעזור איש את אחיו בעניים שאינם מהוגנים? וכי היה חפץ באבדן שנאוי?

בספר מנורת הזהב מביא בשם הרה"ק ר"ר זושא זיע"א את ביאור הכוונה בזה, שאדרבה, בזה כוון לברכם, שכידוע הנהגת הקב"ה היא "מדה כנגד מדה", ועי"ז שלא יבחינו מי הוא המקבל, ויתנו צדקה אפילו לעניים שאינם מהוגנים, בזכות זה גם הקב"ה יתנם לחסד ולרחמים אע"פ שאינם זכאים וראויים לכך.

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה (יא, כו)

כתב בעל הטורים: "ראה אנכי שבעשרת הדברות וכו'", ויש לבאר, דהנה לכאורה קשה שהרי כלל ידוע הוא ש"שכר מצוות בהאי עלמא ליכא" וא"כ האיך ראה אנכי פירש בעל הטורים ראה עשרת הדברות שפתח באנכי

ויש לבאר דהנה לכאורה קשה כיצד מבטיחה התורה ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה, "היום" דייקא, הא קיי"ל (קידושין לט) דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא?

עוד מקשים המפרשים על עצם הכלל הזה ש"מ בהאי עלמא ליכא, כיצד עובר הקב"ה לכאורה על הלאו של "לא תלין פעולת שכיר" שהרי שכירי יום אנו, ומדוע אינו מקיים בנו "ובימו תתן שכרו"?

מתוך החיד"א בספרו 'חומת אנך', עפ"י דברי הגמ' שם וכן נפסק להלכה (שו"ע חו"מ של"ט, ז) שהשולח שליח לשכור לו פועלים, שניהם אינם עוברים על בל תלין, המשלח - בעה"ב אינו עובר לפי שלא שכרם והשליח אינו עובר כיון שלא עבד עמהם.

ובזה מתרצים דהנה הקב"ה נתן לנו את התורה ע"י משה רבנו שהיה שלוחו, ולכן אין הקב"ה כביכול עובר על 'בל תלין'. אך כל זה נכון לגבי כל התורה כולה אבל "אנוכי" מפי הגבורה שמענו וא"כ על זה חייב הקב"ה לשלם לנו שכר בעוה"ז.

וא"כ י"ל שזה שאמר הכתוב 'ראה אנוכי' כפירוש בעל הטורים ראה עשרת הדברות שפתח באנכי, שהרי אנוכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, ולא ע"י שליח, שבזכות זה נותן הקב"ה לפניכם ברכה היום דהיינו בעוה"ז.

בספר 'חוות יאיר' ביאר בזה את הפסוק (קהלת ד, ט) "טובים השניים מן האחד" שטובים השניים - שני הדברות, ששמענו מן האחד - מן הקב"ה, כיוון שעל ידם מקבלים שכר אף בעולם הזה.

בספר 'ישמח משה' ביאר עם יסוד זה את המדרש "אין ישראל ניזונין אלא בזכות האמונה", שעל אמונה הרי מקבלים שכר בהאי עלמא כיוון שזה כלול ב'אנוכי' ולא יהיה לך. ומוסיף עוד, שזהו כוונת הפסוק "צדיק באמונתו יחיה" בכח האמונה וכנ"ל.

והרבי רבי העשיל פירש (בחנכות התורה) עפ"י את הפסוק בתהילים "אחת דבר אלקים שתיים זו שמעתי וגו' ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו". עפ"י הגמ' הוריות שהכוונה על שני דברות הראשונות שנאמרו בדבור אחד, וזהו אומרו "אחת דבר אלוקים" שהקב"ה אמר בדבור אחד "שתיים זו שמעתי" את אנכי ולא יהיה לך, "ולך ד' החסד" שעל שתי דברות אלו עושה הקב"ה עמנו את החסד "כי אתה תשלם לאיש כמעשהו" שכמו שעשה את המצוה בעולם הזה כך יקבל גמולו בעולם הזה.

(טעם הצבי)

ראה אנכי נתן לפניכם היום (יא, כו)

כל המפרשים דנים כאן על הפסוק הראשון - התורה פותחת ביחיד ראה אנכי, ולאחר מכן, ממשיכה התורה ואומרת נתן לפניכם היום.

שואלים המפרשים כולם - או שהתורה תכתוב ראו אנכי נתן לפניכם היום, או שהתורה תכתוב ראה אנכי נתן לפניך

או שתפתח ביחיד ותמשיך ביחיד, או שתפתח ברבים ותמשיך ברבים.

הרבה תשובות בדבר. בעל-הטורים לבד, יש לו כמה תירוצים בענין הזה, אנחנו רק נזכיר את זה, זה לא הנושא שנעסוק בו. רק נאזכר את הדברים. הדברים, כמדומני, מופיעים גם בכלי יקר, ראיתי את זה גם באזנים לתורה, כולם מביאים את דברי הגמרא (מסכת קידושין מ, א-ב) - ת"ר לעולם ראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי עשה מצוה אחת אשריו שהכריע עצמו לכף זכות עבר עניינה אחת אוי לו שהכריע את עצמו לכף חובה שנאמר (קהלת ט-י) וחוטא אחת יאבד טובה הרבה בשביל חטא יחידי שחטא אובד ממנו טובות הרבה ...

ממילא, באה התורה ואומרת לאדם ראה אתה האדם היחיד מעם ישראל אנכי נתן לפניכם לפני כל ישראל ברכה וקללה ובידי כל אחד ואחד מעם ישראל, יש את היכולת, להכריע את הגורל שלו ואת הגורל של כל עם

בזה מפרש בספר צמח דוד את הפסוק "ולא תקפוץ את ירך מאחיך האביון" – הכונה שאפי' שהוא אביון במצוות, וזה כוונת המשך הכתוב "ורעה עיניך באחיך האביון ולא תתן לו" היינו מחמת שתחשיבהו ל'רעה' דהיינו לעני רע ומתחזה, ויעלה בדעתך שלא לתת לו עד כי יזדמן לפניך עני הגון, "וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא" היינו כי יפשפשו ג"כ אחר מעשיך אם ראוי אתה לפי מעשיך להשפיע לך די מחסורך, אולי ימצא גם בך חטא ותגרום לך לקלקל ח'ו השפע.

בספר "דברי נפתלי" מביא סיפור מעניין זה, איזה חסיד היה רגיל לנסוע אל הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע וגם נהג לתמוכו, וכששמע פעם אותו חסיד שרבי אלימלך נוסע בעצמו אל רבו המגיד הקדוש הרבי ר' דוב בער ממעזריטש זי"ע א גמר בלבו מה לי לנסוע אל התלמיד אם אוכל לנסוע לרבו, וקם ונסע למעזריטש.

ומה שקרה, שלפתע חלה הרעה במצבו הכלכלי והוא התחיל לרדת מנכסיו. כיון שכך, שב וחזר לרבו הרבי רבי אלימלך מליזענסק ותינה לפניו את צערו. הסביר לו הרבי ר' אלימלך זי"ע שהעניין הוא כך "כל זמן שתמכת בי בלי חשבונות אם אני ראוי והגון לכך, אז גם מן השמים לא בדקו אחריך, והשפיעו לך כל טוב ברכה והצלחה, ומשבדקת אחרי ומצאת כי ישנם גדולים וטובים ממני אז גם מן השמים מדה כנגד מדה בדקו אם הנך ראוי באמת לעשירות".

(טעם הצבי)

נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ד' אלקיך בכל מעשך ובכל משלח ירך (טו, י)

הגמ' אומרת במסכת גיטין דף (ז, א) שבאם רואה אדם שמזונותיו מצומצמים שיעשה יותר צדקה ועי"ז יתרבו נכסיו, וכל שכן כשנכסיו מרובין שמחוייב לעסוק הרבה בצדקה.

אבל האדם אומר: עכשיו המצב קשה אני לא נותן כעת, וכשיהיה לי אני יתן הרבה בעז"ה

מספרים שפעם היה כפרי שאירס את בתו לבחור בן תורה. שמע הכפרי על מנהג שנותנים ש"ס לחתן, בירר היכן ניתן לקנות, וירד העירה, לקנות את הש"ס ולשלחו אל החתן, ואכן קנה ש"ס 'עוז והדר' של 'מתיבתא' עבה מאוד, כשרצה לשלוח את הש"ס, נכנס לבית הדואר בעיר, ניגש אל הפקיד וקנה 'בול' בשקל אחד! לקח את הבול והדביק על הקופסא, רשם לכבוד החתן היקר ברח"ז זה וזה, ו...נותן לפקיד "תשלח לי את זה" ורוצה ללכת. אומר הפקיד, רק רגע, שם את זה על המשקל ואומר לו אדוני צריך להוסיף בולים, שואל הכפרי, למה, אומר הפקיד "כי זה כבד וזה שוקל הרבה" ואתה שמת רק בול אחד של שקל, אומר לו הכפרי "תגיד הכל בסדר? ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר! מה אתה אומר? החבילה כבידה? נו, אם נוסף בולים יהיה יותר כבד!..."

אומר הקב"ה, אתה רוצה שהכסף יגיע? תדביק בולים! תן לעניים! "כי בגלל הדבר הזה יברכך ד' אלוקיך בכל מעשיך ובכל משלח יריך!" ומה אומר האדם? עכשיו קשה, עכשיו החבילה כבידה ואם אני יתן כסף לצדקה הרי החבילה תהיה יותר כבידה!. בא לא נהיה כאותו כפרי נבער...

ונתתה את הברכה על הר גרזים ואת הקללה על הר עיבל (יא, כט)

יש כאלו המבארים את מאורעות העולם על פי דברי חז"ל וכדו', ועל כל מה שקורה יש להם הגדרה והסבר מה זה ועל מה זה.

ונראה שטעות היא בידם ביסוד הדברים, כי כשם שישנה תורה שבכתב ואיננו יכולים ללמוד פסוקים לבד, אלא עפ"י חז"ל בתורה שבעל פה, ואח"כ יש לנו את הראשונים והאחרונים, וכך בהשתלשלות מרב לתלמיד, וא"א ללמוד לבד פסוקים בתורה אלא רק באופן של מסורת כזה דווקא - ה"ה לענייננו: כל מעשי ה' בעולם הם כביכול כמו פסוק בחומש, ואי אפשר לקום ולדרוש אותם לבד, כי אין לנו על כך השתלשלות של מסורת התורה. טענה נוספת ישנה כאן, שאין לנו שום הבנה איך התורה מגדירה מצבים בעולם, ולפעמים מתוך פסוקים ניתן להבין שמדובר על מציאות מסויימת, ובאמת המציאות והמצב שעליו מדבר הפסוק שונה לגמרי.

דוגמא לכך היא פרשת אמירת הברכות והקללות על הר גריזים והר עיבל. אנו סבורים שמדובר בשני הרים גדולים וחשובים, שעל אחד מהם נקבעה הברכה ועל השני הקללה, אבל בתוס' במסכת סוטה (לג ע"ב ד"ה מול) מובא מהירושלמי שלא היו שם אלא ב' גבושיות של עפר. הרי לנו כי איננו מסוגלים להבין את המציאות המשתקפת מהפסוקים.

והנה ישנם רבים העוסקים בענין גוג ומגוג, וחושבים על זה או על זה שהוא גוג ומגוג, אבל באמת אין אתנו יודע עד מה. אנו סבורים שתהיה מלחמה גדולה עם אומה חזקה וכדו', אבל באמת אפשר שכלל לא מדובר על מלחמה כזו שאנו קוראים לה מלחמה, ויכול להיות שיהיה איזה מאורע שאנו לא ניחס לו כל חשיבות ובעצם הוא יהיה מלחמת גוג ומגוג, ואין בכוחנו לחקור ולדרוש על כל הדברים הללו שהם מופלאים ורחוקים מהשגתנו.

בנים אתם לה' אלקיכם לא תתגדדו (יד, א)
חז"ל (סנהדרין סח ע"א) מספרים, שבשעה שהוציאו את מיטת רבי אליעזר הגדול, היה רבי עקיבא מכה בבשרו עד שדמו שותת לארץ, והקשו בתוס' הרי דבר זה אסור משום "לא תתגדדו", ותירצו שעל דברי תורה מותר.

ובביאור הענין שמעתי בשם הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, שהנה יסוד איסור "לא תתגדדו", נכתב לפני בתורה: "בנים אתם לה' אלקיכם", והיינו שמי שחובל בעצמו כאשר מת קרובו, מראה בזה שמעתי שחסר לו אותו קרוב, חייו אינם חיים, ועל זה אמרה תורה: הרי בנים אתם לה' אלקיכם, איך תאמר שחיך אינם חיים כשיש בורא אוהב קרוב אליך מאוד מאוד! אבל על דברי תורה החסרים - שפיר מותר לאדם לחבול בעצמו, כי באמת כן הוא, שכיון שחסר לו מדברי תורה - שוב חייו אינם חשובים לכלום, ומותר לו אף לחבול בעצמו, וכל שכן שצריך להשתגע בבכיה על ענין זה.

וצריך להבין את ענין הבכי הגדול של רבי עקיבא ויאשו מהחיים על שנחסרה לו תורתו של רבי אליעזר הגדול, ואע"פ שהוא עצמו היה גדול התנאים, וא"כ כ"ש אנו שאיננו לא תנאים ואף לא אמוראים, לא ראשונים ולא אחרונים, על אחת כמה וכמה צריכים אנו להרגיש צרת העדר מקדש ה', והרי אם היה בית המקדש קיים, היינו גם אנו תנאים ממש כפשוטו, שכל עיקר ירידת הדורות היא מפני ש"מלכה ושריה בגוים אין תורה" (איכה ב, ט).

אם כן, איזו צרה נצחית יש לכל אחד מאתנו על העדר מדרגתו בתורה מחמת חורבן בית המקדש, ובאיזו צורה צריך להתפלל על כך. והנה פשוט וברור הוא שמדרגה זו וצורה זו של תפילה, גדולה היא ונשגבה מאתנו מאוד, אבל באמת כל אחד יכול לנגוע בה ולו במקצת ולהשתמש בה בתפילתו. ואין הכוונה בצעקות ובתנועות חיצוניות אלא בצעקה פנימית, שידע האדם ויבין בשכלו איך שבקשתו לפני הקב"ה חשובה ונמצאת, ובעומק מחשבתו וסתום לבו יצעק צעקה גדולה ונוראה כפי כוחו, וזה דבר לא כל כך קשה לכל המנסה ומתרגל בו.

וכבר כתב רבינו חיים מוולוז'ין זצוק"ל בענין הלימוד, שיכול האדם ללמוד בשעה אחת מה שאחרים לומדים בעשר שעות, והכל לפי רוב הזריזות. כן הדבר גם בענין התפילה, אם יגיע האדם לרגע של הבנה ורגש נכון, איך שבקשתו לפני הקב"ה נוגעת לו בנפשו וישקיע בזה לכמה רגעים את כל כוחותיו בתפילה, כמשתגע בבקשתו האנושה שרצונו להתקרב אליו ית', או אם נפלה עליו צרה גדולה יתאמץ מאוד לרגע בבקשה לפני הקב"ה, וכל זה בלי שתהיה ניכרת מבחוץ שום תנועה זרה - הנה כמה יקר ונפלא הרגע הזה, ובשעה קלה יוכל להגיע לקירוב גדול מאוד, ולהרבה השגות של אהבה ודביקות וסייעתא דשמיא.

וכשיזכה לרגע כזה, יקבע אותו בלבו וישתדל וינסה בכל כוחו להגיע אליו פעם נוספת עד שיהיה אצלו הרגל וטבע שני, וכך יעלה מעלה מעלה, וכמו שכתוב (הושע יא, י): "אחרי ה' ילכו כאריה ישאג".

(תפארת שמשון)

מאוצרות המגידים

כי פתוח תפתח את ירך לו (ט"ו, יח)

כסלו תש"ז. מיד לאחר קבלת ההחלטה באו"ם על חלוקת ארץ ישראל בין ישראל לערבים - החל הגבול הניצב בין תל-אביב היהודית ויפו הערבית להתלקח. הערבים החלו לתקוף את תל אביב בכל כלי הנשק שברשותם. יום נשמעו קולות היריות שהומטרו לעבר השכונות היהודיות. כוחות מגן שניצבו בעמדות ההגנה שהוקמו בחפזון עסקו כל הזמן בהשבת אש, יום נפגעו אנשים ומספר האבידות היה בעליה. בתי החולים התמלאו בפצועים, אזרחים שלווים, שנפגעו תוך כדי הליכה ברחוב או אפילו ביושבם בביתם.

רבים מתושבי נוה צדק וכרם התימנים נעלו את בתיהם, נטלו מעט ממטלטליהם ונדדו פנימה אל תוככי תל אביב. כך הפכו בין לילה מאות משפחות מסודרות ומבוססות - לפליטים, הזקוקים לרחמים, לבית, לארוחה ולפינת מנוחה. לא היתה אז מערכת מסודרת של קליטת הפליטים, וודאי שלא היה ממון לכלכלתם ולתמיכה בהם, אך מאחר ומדובר בפליטים מן השכונות הסמוכות, אנשים שתל אביב לא מנוכרת להם, הם החלו להתארגן בכוחות עצמם. הם שוכנו בבתי הספר שבעיר, במוסדות ציבור, ובכל מבנה פנוי. משפחות ברי מזל שלהם קרובים וידידים בעיר או בסביבתה - מצאו את עצמם מתארחים אצל קרובים אלה, שפתחו בפניהם את דלתות ביתם, ויחד עם זאת - את סגור ליבם. האחוה וטוב הלב שבאו לידי גילוי בימי מצוקה אלה הוכיחו כי אכן בני ישראל רחמנים בני רחמנים.

והנה משפחה אחת מן הנמלטות הללו, אב, אם, וארבעה ילדים, בחרה לה כמקלט את המרתף של בית רבינו (- הרה"ק רבי ישראל מהוסיטאין ז"ע) שבתל אביב, באישון לילה הם פלשו אליו והביאו עמם מעט ממטלטליהם. במרתף זה, שדלתו פונה לגינת הבית המטופחת מאוחסנים ספסלים ושולחנות אחדים - עודפים מריהוט בית המדרש, חלקם שבורים וחלקם שלמים. מאחר והדלת לא היתה נעולה, יכלו בני המשפחה לפלוש פנימה על נקלה, ללא כל עיכוב וללא כל צורך במאמץ.

היתה זו משפחה מ"נוה צדק", שנמלטה מביתה לאחר חצות הלילה, תחת אש צולבת של האויב. הם חלפו דרך כרם התימנים, שאף היא היתה חשופה לאש, הגיעו לרחוב אלנבי, והתקדמו אל תוך הרחוב ביאליק.

כאן שוטטו בחצרות הבתים לחפש לעצמם מחסה, עד שהגיעו אל בית רבינו וגילו את המרתף שכאמור היה פתוח. בדממה נכנסו פנימה, ובחכות החשיכה סידרו לעצמם מושבים ומשכבים משולחנות ומספסלים. בבוקר, כשבאו המתפללים הראשונים אל בית המדרש, מצאו ארבעה ילדים משוטטים בחצר הבית ובגינה, או אז התברר מעשה הפלישה.

המתפללים נסערו: לפלוש לבית רבינו? עוד הם עומדים ומשוחחים והנה הגיעו הגבאים והמקורבים, והחל דיון קולני - מה לעשות? אך מאחר והגיעה שעת התפילה, ורבינו עמד להיכנס - הוחלט לדחות את המושך הדיון עד לאחר התפילה.

מובן, כי התפילה עברה על חלק מן המתפללים במתח. מחשבות שונות התרוצצו במוחם על דבר פתרון לבעיה שנוצרה. עם תום התפילה התכנסו המתפללים, אלה שזמנם בידם, וביקשו לשמוע מה פני הגבאים. הצעות שונות הוצעו, וכל אחד מן המתגודדים מצא לנכון להשמיע את דעתו. המשותף לכל ההצעות היה אחד: לסלק את הפולשים! "היתכן" - כך אמר אחד - "לפלוש לבית רבינו?" "האפשר" - כך אמר שני - "שכאן תסתובב משפחה שלימה ותפריע את שלווה רבינו?" "הכיצד" - כך אמר שלישי - "נוכל להשלים עם העובדה שמשפחה חילונית שאינה שומרת מצוות, וילדיה גלויי ראש, ימצאו חסות בצילו של בית המדרש?" "ומה יהיה בשבת" - הוסיף רביעי. כך נשמעו הדעות התמיהות והטרוניות. "אין ספק" - כך סיכם הגבאי - "שצריך למצוא את הדרך לסלקם!"

"לסלק"? - נשמע פתאום קולו של ר' ליפא, שישב מן הצד ולא נטל חלק בוויכוח הסוער. הוא עסק באמירת מעמדות, ועתה, כשסיים, התפנה לדחוס את שני זוגות התפילין ואת הטלית אל תוך שקית בד נושנה, שהיתה קטנה מהכיל את אלה. "לסלק אתם אומרים? לאן? שמא לרחוב? לגשם? לקור? אימרו נא לאן? וכי לא למדנו מהי רחמנות? מהו חסד? וכי אין אנו מכירים את הפסוק 'וחי אחיך עמך'? למה שלא תאמרו: 'לזרוק', או 'להשליך', האין אלו מילים תואמות יותר?"

הקבוצה נדהמה. לא מן הדברים של ר' ליפא, אלא מר' ליפא עצמו. הוא יהודי סמכותי, מרום, מכובד, ומקובל כידען וכאיש המלכד יחדיו מוסר וחסידות. דבריו עצרו מעט את סערת הרוחות ובלמו את יצר הנוגדנות. אט אט חזרה הקבוצה לדיון מתון יותר. עתה כבר לא עסקו ב"סילוק", עתה עסקו ב"התפנות" מרצון, והמשימה הוטלה על ר' גרשון - אחד המתדיינים. תחילה מיאן, ולאחר שהסכים הצהיר, כי הוא יורד

לשוחח עם המשפחה. אומר ועושה. מיד ירד במדרגות היורדות לגינה, סובב את בית המדרש והגיע לפתח המרתף. הדלת היתה פתוחה, ואבי המשפחה נתגלה יושב על אחד הספסלים, ומפניו נבטו העייפות והתלאה. הילדים שהתרוצצו מסביב - צבאו על הפתח, לראות מה פני הזר הזה.

השיחה התנהלה בשלווה, ללא הרמת קול וללא איומים. האיש הודה, כי הוא לא ידע מה טיב הבית הזה, וכי כניסתו לכאן היתה מקרית בלבד, אך הוא עמד על כך כי אין בדעתו לפנות את המקום. הוא מתכוון להישאר

כאן עד שתפיסק המלחמה, יירגעו הרוחות והוא יוכל לשוב לביתו. כל טיעון שר' גרשון השמיע נדחה - בתוקף. אט אט, במהלך השיחה, אור האיש אומץ ודבריו נעשו תקיפים ואף חצופים. משפט כמו "תגידו תודה, שלא נכנסתי לתוך הבית עצמו" - הושמע יותר מפעם אחת אך ר' גרשון כחסיד הוסיטאין, לא מצא לנכון להרים את קולו, אף לא השמיע באוזניו דברים בוטים. כל אשר רצה, שהאיש ומשפחתו ימהרו להתפנות מן המרתף, ועל כך הוא נענה, כאמור, בסירוב מוחלט.

כאשר ר' גרשון חזר לבית המדרש, וסיפר לנוכחים על כשלונו של השיחה - נתלהטו הרוחות, ואחדים הציעו לעשות מיד מעשה: להזמין סבל, שיהיה גברתן, בעל גוף וכוח, ולשלם לו סכום הגון, שיפנה את הפולשים. אך לאן? לרחוב? לגשם? לקור? הוחלט איפוא להעביר את המשפחה לבית הספר הסמוך, שברחוב טשרניחובסקי המשמש עתה מקלט למפוני השכונות. אחד המקורבים שעמד במרכז הדיון ביקש שיקול דעת נוסף, והציע להיכנס תחילה אל רבינו ולספר לו על האירוע ועל ההחלטה.

שניים המה שנכנסו אל הקודש פנימה. שניים מן המקורבים, שכניסתם אינה אלא טבעית, ואין בה משום הפתעה לרבינו. רבינו עוד עמד בחדר התפילה הגדול, בסלון הבית, שדלתו פתוחה לבית המדרש, ועסק בקיפול

רצועות התפילין - דרבינו תם. כשמע את כל הסיפור שאל: "האם האנשים הללו כבר שתו משהו הבוקר? והילדים - האם הם קיבלו משקה חם? ומה הם אכלו? הלא יש להם דין של 'אכסנאי שבא לעיר', ולנו יש דין של 'על עסקי אכילה ושתיה שואלין אותו' - הלא כן? 'לפיכך' - כך המשיך - 'הואילו נא לגשת למטבח הבית ולהכין להם קנקן משקה חם, ולאחר מכן תזמינו את הסבל שבדעתכם להזמין. ובטרים יתחיל הסבל במלאכתו - הכניסו אותו אלי, רצוני לראות אותו!"

שני המקורבים חזרו לבית המדרש, ומטרו למתניינים הסקרנים את דבר רבינו. אחד מהם אכן ניגש מיד למטבח להכין משקה חם, ור' גרשון - הוא שירד שנית אל המרתף ובידיו המשקה להשקותם.

בינתיים הוזמן סבל גברתן ובעל כוח. הוא הולבש בכיסוי לראשו, חולצתו נמתחה, כפתוריה נרכסו, שרווליה הורדו עד לכפות ידיו, וכך בארשת סבלית מכובדת הוכנס האיש אל הקודש פנימה. המקורבים נתבקשו לצאת ודקות אחדות נותר הוא בגפו מול רבינו. איש לא ידע מה שמע הסבל בחדר זה מפיו הטהור של רבינו אך כשיצא אמר מילה אחת: "לעבודה!" ר' גרשון הורה לו את הדרך אל עבר המרתף וכל המתדיינים צעדו אחריו.

אך מה רואות העיניים? לא יאומן! רבינו בעצמו נתגלה ליד גרם המדרגות. אף הוא, ככל הנראה, מצטרף אל הקבוצה היורדת לגינה. אף הוא משתתף בפניו הפולשים. האמנם - כך חשבו - גם רבינו מוצא בכך ענין?

הסבל ניגש ראשון, וחסם בגופו הגדול את כל חלל הדלת. הוא עמד עם פניו אל פנים המרתף, ואמר משהו למשפחה שבפנים. בחוץ לא שמע איש את אשר אמר. והנה פלא: המשפחה לא מתנגדת. בני המשפחה הגישו לו את צורות המטלטלים והתארגנו ליציאה בעקבות הסבל. הדבר עורר תימהון, אך איש לא העז עתה לדבר, הן רבינו עומד ברקע ועיניו צופיות על כל המתרחש!

הקבוצה החלה בצעדה: ראשון - הסבל, אחריו - המשפחה, ואחריה - רבינו. כל המשתתפים האחרים הלכו בעקבות רבינו. הקבוצה צעדה לאורך הגינה, פנתה שמאלה לכיוון הרחוב, וכאשר הגיעו סמוך לשער הגינה החיצוני - סטה הסבל ממסלולו, ובמקום לפנות ימינה לעבר שער היציאה - פנה שמאלה לכיוון הבית. הוא עלה על שתי המדרגות הנמוכות והוביל את הקבוצה אל תוך הבית, דרך הכניסה הראשית. הקהל תמה. הייתכן? אך איש לא הגיב. כולם צעדו אל פנים הבית, והסבל התקדם אל תוך הפרוזדור ימינה, אל עבר המטבח. הוא חצה אותו ויצא אל ההול שמאחוריו, שחלונותיו פונים לגינה אל מעל למרתף. שם הוא

הניח את המטלטלין ואמר לבני המשפחה: "הרב צויה כי כאן תגורו ומן המטבח הזה, שמאחוריהם, תאכלו!" הוא חיך חיוך רחב, כיאה לגיבור ראשי בפעולת ההטעיה, הסתובב על עמדו, הפטיר שלום ויצא מן הבית מבלי שדרש כל תשלום על עבודתו, שנעשתה בכישרון מנהיגותי לא מבוטל.

רבינו, שעמד בקצה הפרוזדור וצפה על כל הנעשה, הגיב בפני קבוצת החסידים ובראשם המקורבים: "כך ייעשה לאחינו הפליטים הנמלטים מן האש והמחפשים מקלט בתוכנו. לא ברחוב, לא במרתף ולא בבית ספר. כאן, איתנו, עימנו ובביתנו!"

שבועות אחדים שהתה משפחה זו בחדר זה. במשך זמן זה למדו בני המשפחה להשתלב בנעשה כאן, חבשו כיסוי לראשם, הצטרפו לתפילה בציבור ובעיקר - שמרו על השקט ועל הפרטיות של בית רבינו. הם הבינו מה טיב החסד, שרבינו גמל עימם.

כשכוחות הלחימה היהודיים כבשו את יפו והשתרר השקט בגיזרה - שבה המשפחה לביתה כשבפיה השבח והתודה לאכסניה שנודמנה לה.

(אמרו צדיק - תולדות הרה"ק רבי ישראל מהוסיטאין ז"ע)

והיה כי יאמר אליך לא אצא מעמך כי אהבך ואת ביתך כי טוב לו עמך (טו, טז)

בגמרא במסכת קידושין נלמד מכאן שאם יש לאדון כרית אחת - מחויב לתת זאת לעבד. נביא כאן סיפור ששמענו מהרב לוינשטיין:

בתקופת השואה הצליחו להציל קבוצת ילדים יתומים ולהעלותם לארץ ישראל דרך טהרן שבפרס, מסע שבשלו דבק בהם הכינוי: "ילדי טהרן".

מרבית הילדים נלקחו לקיבוצים, שם השכיחו מהם בכח את מנהגי בית אבותיהם, והשחיתו את נפשותיהם הרכות באלימות איומה. כאשר נודע הדבר, הרימו שומרי התורה קול צעקה ודרשו לקבל את הילדים לרשותם. הקיבוצים בקשו הוכחות למוצאם של הילדים, והערימו קשיים רבים על הוצאתם. לבסוף, לאחר מאבק גדול, הצליח הרב מפוניבז' לקבל לרשותו קבוצה מאותם ילדים. הוא הביא אותם לבני ברק, אולם, לדאבונו לבו, לא היו מזרונים כדי להשכיב אותם עליהם...

משום כך, הכריז הרב מפוניבז' שבאותו יום הוא ידרוש בבית הכנסת הגדול אחרי תפילת ערבית.

הדרשותיו של הרב נודעו לשם ולתהילה. כעת, כשהודיע הרב מפוניבז' על הדרשה לא היה אדם אחד שירשה לעצמו לא לבוא. וגם עזרת הנשים הייתה מלאה בנשים.

פתח הרב ואמר:

יש לי קושיה משתי גמרות: הגמרה במסכת בבא מציעה (סב, א) דנה במקרה ששני אנשים צועדים יחד במדבר וברשותו של אחד מהם יש מים בכמות מועטה, אשר יספיק רק עבור אדם אחד עד בואו העירה, ואם יחלקו ביניהם את המים – ימותו שניהם. להלכה נפסק, שמאחר ונאמר "והי אחיך עמך" (ויקרא כה, לו) אדם צריך לדאוג לחיי זולתו רק לאחר שהוא דואג לחייו שלו, ולכן "חייך קודמים". מצד שני – המשיך הרב מפוניבז' בדרשתו – במסכת קידושין (כ, א) אומרת הגמרא שמי שקנה עבד עברי, כאילו קנה אדון לעצמו, כך שאם ברשותו רק מזון אחד, או כרית אחת, עליו לתת אותם לעבד, ואילו הוא ישן על הארץ.

הלכה זו, של נתינת המזון או הכרית לעבד ולא לאדון – הוסיף הרב מפוניבז' ובאר – נלמדת מן הפסוק "כי טוב לו עמך" (דברים טו, טז).

נשאלת, אפוא, השאלה: מה באה המילה "עמך" ללמדנו? שאתה קודם או שהזולת קודם?

התשובה היא, שהאדם תמיד קודם לזולתו. כאשר ישנה שאלה אודות המים – הוא קודם, ועליו לשתות לפני זולתו, ולהחיות את עצמו, והחידוש הוא שגם כאשר מדובר בעבד עברי, האדון הוא זה שקודם, והחיוב לתת לו את המזון שלו, הוא ענין פרקטי.

הא כיצד?

הבה נתבונן באותו עבד ובגורם למכירתו:

מדובר באדם יהודי, שבית דין מוכרים אותו בגניבתו, דהיינו: הוא נתפס בגניבה, ועליו לשלם על מעשהו. לכאורה, אף אחד לא יסכים לשלם מכספו, על מנת להכניס גנב הביתה. אבל במקרה הזה לא מדובר על גנב מקצועי, אלא על יהודי 'משלנו'. יתכן שאפילו למד אתנו באותה ישיבה...

אך, לדאבון הלב, הוא נכשל בגניבה. משום שלא הצליח להחזיק מעמד אל מול המחוסר הנורא והדחוק שהייתה בביתו. והנה, כאילו לא די בעצם הנפילה לגניבה, תפסו אותו ומכרו אותו לעבד... וההשפלה הולכת וגדילה, כשהוא מבחין שמי שקנה אותו לעבד, אינו אלא חבר מהישיבה, שלמד שני שיעורים מתחתיו...

כשהם מגיעים הביתה, אומר האדון: מצטער משה, לא הספקתי להתארגן... הערב תישן על הרצפה ומחר נקנה לך מזון... האם אותו עבד יצליח לישון באותו לילה? ודאי לא, וכי כיצד יישן? כיצד יתעלם מן החור העמוק שנחרץ בליבו בעקבות אירועי היום?

והאדון החדש – המשיך הרב מפוניבז' – האם הוא כן יצליח לישון? ודאי לא, וכי כיצד ירדם, כשהוא יודע שהיהודי התלוי בו אינו מצליח לישון כיון שמרגיש חור בלב?

אם כן, יוצא ששניהם לא יישנו – לא העבד ולא האדון, לכן קובעת התורה, תן לו את המזון שלך, הוא ירגיש שמתייחסים אליו בכבוד ויצליח להירדם, ואתה, שמרגיש שגמלת טוב עם אותו יהודי, גם אתה תצליח לישון, כי טוב לו עמך... כלומר, דוקא מפני שאתה קודם, עליך לדאוג לעצמך, וכדי לדאוג שאתה תוכל לישון בשלוה, עליך לתת לו את המזון שלך!...

כעת עצר הרב מפוניבז' והתבונן ביושבים מולו: הבאתי יתומים מהשואה – אמר לבסוף – אין להם לא אבא ולא אמא... אין להם כלום... גם כריות ומזרונים אין לי בשבילם... והלילה, הלילה הם לא יישנו, כי אינני יכול להשכיב אותם על הרצפה...

הם לא יישנו, וכעת, כשאתם יודעים זאת, גם אתם לא תישנו, אם כך, הביאו את המזרונים שלכם ודי!... ואכן תוך רגעים אחדים התמלא בית הכנסת בכריות, בשמיכות, במזרנים ובכלי מיטה, עד שהיה צריך לומר שיפסיקו לתת...

למען יברכך ה' אלוקיך בכל מעשה ידך אשר תעשה (יד, כט).

מחד גיסא נאמר בפרשתנו: "למען יברכך ה' אלקיך בכל מעשה ידך אשר תעשה", היינו: יש לפעול, לעשות, להשתדל, "וברכתיך" אבל "תעשה", ומאידך גיסא – ישנה מצות הביטחון. והכל שואלים: כיצד, באמת מתנהגים לנעשה?

התשובה היא, שיש כאן בעולם, תהליך דומה ל"שבור את החבית ושמור יינה". כלומר, אתה צריך לעשות, חייב להשתדל, לעבוד. בענייני בריאות, למשל, אם אינך בריא – עליך ללכת להיוועץ ברופא וברפואות, ואם אין לך כסף לרכוש תרופות – תעבוד לפרנסתך ותקנה תרופות. אך בד בבד עליך לדעת בביור, כי ההשתדלות שלך אינה שווה כלום! ההשתדלות שווה רק משום שאת ממלא את חובך, אבל הישועה לא באה מחמתה. נאמר בנוסח נוסף:

בהלכות השתדלות יש לכל אחד שלחן ערוך בפני עצמו... מאי משמע? צדיקים בעלי דרגה גבוהה החשים את הקב"ה בכל לבבם, הם, למשל, פטורים מכל השתדלות, וכלשון הרמב"ן "מה לרופאים בית יראי ה'" מאכלם ורפואתם ופרנסתם יגיעו להם בדרך פלא ונס. אך רוב האנשים דרגתם פחותה מהם, וממילא אינם פטורים מהשתדלות, לפחות משהו מסוים. כל אחד יעשה השתדלות כפי לבבו. יש אדם שדי לו במעט השתדלות, לפתוח את חנותו שעה ביום, אחרים שאמונתם אינה חזקה כמותו, וזקוקים לשעתיים שלוש, אחרים לחצי יום וכו' – כל יהודי לפי חוזק אמונתו בה', יש המרבה ויש הממעיט – אבל שניהם אין חילוק ביניהם בידיעה כי ה' הוא הון את העולם מקרני ראמים ועד ביצי כינים – לא אני! היכן, מורי ורבותי, מתבטא ההבדל, הין מי שחושב כי הוא מבריא את עצמו, לבין מי שאמונתו איתנה שהקב"ה הוא המביא את הרפואה ואת הישועה, הרי שניהם עושים השתדלות, זה מעט וזה קצת יותר? במקרה שאין להם את היכולת לקבל רפואות.

כאשר אדם מנוע מלהשיג תרופה מסויימת או כאשר אין לו חובה לקבל תרופה – אז עליו לדעת כי הישועה, אם היא צריכה לבוא, בא תבוא- עם הרפואות וללא הרפואות, ואף בלא השתדלות, כי עתה אין עליו חובת ההשתדלות, וה' יעשה הטוב בעיניו, אם נגזרה עליו רפואה – היא תגיע בכל דרך שהיא.

כמו כן, כל סוגי ההשתדלות הגובלים באיסור או חשש איסור – אין בהם חובת ההשתדלות, אדרבה, במקרה שחייב להשתדל ואינו משתדל כראוי, יכול להיות שבגין כך לא יקבל מה' את המגיע לו, כעונש על שלא עשה את ההשתדלות המוטלת עליו, אבל כאשר אינו חייב, מחמת חשש איסור וכדומה, הוא פשוט עובד חינוס, כי אם נגזר – יהיה לו ואם לא – לא יהיה. נסעתי פעם במונית עם רבי עזרא ברזל זצ"ל. באמצע הנסיעה פנה הרב לנהג ואמר לו:

"אתם, נהגי המוניות, צריכים להיות הגדולים ביותר במידת הביטחון בה', כי אין לכם עבודה מסודרת. כל מי שרק מגביה את היד לסדר את מגבעתו אתם חושבים כי הגביה יד לעצור מונית... כל כך אתם מצפים ותלויים בחסדי אחרים, ממילא, קל לכם לתלות עיניכם למרום ולזכות לביטחון בה'... ומי כמוכם, רואים בסופו של דבר כיצד מגיעה פרנסתכם... (יחי ראובן)

"רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש, ולא תאכל הנפש עם הבשר. לא תאכלנו, על הארץ תשפכנו כמים. לא תאכלנו, למען ייטב לך ולבניך אחרים כי תעשה הישר בעיני ה'" (דברים יב, כג-כה).

וכתב רש"י: לא בא הכתוב אלא להזהירך וללמדך עד כמה אתה צריך להתחזק במצוות: אם הדם שהוא קל להשמר ממנו, שאין אדם מתאוה לו, הוצרך לחזק באזהרתו, קל וחומר לשאר מצוות – לא מובן, הרי היא גופא קשיא: אם קל להשמר ממנו, ואין אדם מתאוה לו. ואדרבה, הן אמרו במשנה (מכות כג ע"ב) שנפשו של אדם קצה ממנו. אם כן, מדוע באמת הוצרך לחזקו באזהרתו: "רק חזק, לבלתי אכל הדם"? – ונוסיף ונאמר שיש כאן חיזוק אחר חיזוק. שכך השריש בה"כתב והקבלה" (בראשית כ, יא), שבכל מקום תיבת "רק" שרשה להוריק ולרוקן, היינו להוציא מן הכלל ולמקד. כמו: "וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום" (בראשית ו, ה), היינו רע מוחלט בלא קרטוב טוב. "והיה רק זועה" (ישעיה כח, יט), זועה מופלגת שאין דומה לה. "רק אין יראת אלקים במקום הזה" (בראשית כ, יא), פריקת עול מלכות שמים כאן היא מופלגת ומוחלטת. וכן: "רק חזק לבלתי אכל הדם", התמקדות מוחלטת בהתחזקות רבה ועצומה – למה ומדוע?

כתב ב"שפתי חכמים": לפי שהיצר הרע של אדם מסיתו תמיד להעבירו על דעת קונו, הלכך אפילו מצוות קלות צריכים חיזוק, קל וחומר לשאר מצוות שאדם מתאוה להם. ובאמת משום כך אמרו (קדושין לא ע"א ובתוספות) שגדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה. לפי שהמצווה ועושה עומד במלחמת היצר המסיתו תדיר לעבור עברות ושלא לקיים המצוות, ועליו לעמוד בקשרי המלחמה הגדולה, מלחמת היצר וחילו ("חובות הלבבות" ה, ה). ובאמת הגויים שאינם מקיימים אפילו שבע מצוותיהם כי נכנעים הם לעסתת יצרם, לפיכך אף כשיקיימו לא יקבלו שכר אלא כאינם מצווים ועושים (בבא קמא לח ע"א).

וידוע בשם החוזה מלובלין זצ"ל, שזה הפרוש בדברי הגמרא (שבת י ע"א), שהתחלת אכילה משיתיר חגורה, ואם התייר חגורתו לסעודה סמוך למנחה לא הטריחוהו לחגור, אלא ישלים סעודתו ואחר כך יתפלל. ושאלו שתי שאלות. הראשונה: טריחותא למיסר המיינייה, וכי איזו טרחה היא לשוב ולחגור האבנט. ותו, שאלה שניה, ליקו הכא וליצליה, יעמוד כך ויתפלל. וענו: משום "הכון לקראת אליך ישראל" (עמוס ד, יב), התנאה לפניו (רש"י), –

ויש לעיין, שזו התשובה לשאלה השניה, מדוע לא יעמוד כך ויתפלל. ולא ענו כלל על השאלה הראשונה, וכי טרחה היא לחגור חגורה.

וענה החוזה מלובלין זצ"ל, שהא בהא תליא. ודאי, אין זו טרחה לחגור חגורה. אבל ברגע שזו מצוה, מגיס היצר כל כוחותיו למנעה, ואין לך טרחה גדולה ממנה!

ואספר – הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א נוהג להעתיק לכל הזמנה לסנדקאות, כמנהג אביו הסטיפלר זצ"ל. פעם הוזמן לסנדקאות בנתניה בהושענא רבה, לא נענה על אתר. כשביקר בקור חג אצל חותנו, הגאון רבי שלום יוסף אלישיב זצ"ל, שאל: מנהגו לשקוד על תלמודו כל ליל הושענא רבה ולהתפלל כותיקין. אם יסעד פת שחרית ויסע מיד לאחר מכן לנתניה, חושש הוא שינמנם ברכב, והלא אסור לישון מחוץ לסוכה אף שנת ארעי, משום ש'אין קבע לשנה' (סכה כו ע"א), שפעמים שאינו אלא מנמנם מעט ודיו בכך (רש"י). ברם, יתכן שהואיל וכל יסוד חיוב השנה בסוכה מ"בסכת תשבו שבעת ימים" (ויקרא כג, מב), "תשבו" כעין "תדורו" (סכה, שם), כדרך שדר בביתו כל השנה, ובכל השנה מתנמנם אדם ברכב, ולא רק בביתו, אולי מותר לנמנם ברכב גם בסוכות –

והוסיף: אם השווער יתיר לנמנם ברכב, קרוב לודאי שלא אתקף רצון לנמנם. שכן שנינו, שהאיש העתי המוליך את השעיר לעזאזל ביום הכפורים היה חולף בדרכו על פני עשר סוכות, ועל כל סוכה וסוכה אומרים לו: הרי מזון והרי מים. תנא, מעולם לא הוצרך אדם לכך, אלא (מה טעם אמרו לו כן, לפי שאינו דומה מי שיש לו פת בסלו [להיות רעב], למי שאין לו פת בסלו [יומא סז ע"א]). ובירושלמי (יומא פ"ו ה"ד) אמרו, שהיו אומרים לו כן כדי ליפות [לחזק] את כחו, למה שאין יצר הרע תאב אלא דבר שהוא אסור לו. וספרו, שרבי מנא בקר ביום הכפורים את רבי חגי, שהיה חולה. אמר לו: צמא אני, אמר לו: שתה. חזר להתפלל, ושב כעבור שעה. שאל: מה בענין הצמאון שלך? אמר לו: משעה שהתרת לי, פג... וכן אמרו בירושלמי (נדרים פ"ט סוף ה"א) שרבי ירמיה היה מתיר נדרו, ואחר כך מקימו. ולא ידענו האם עשה כן משום שחשש שהנדר לא הותר כהלכתו, או משום שבקש להקטין הנסיון, לפי שאין היצר תאב אלא לדבר האסור לו.

ויש להסביר בכך מה שאמרו (קדושין כא ע"ב) שלא התירה התורה אשת יפת תאר אלא כנגד יצר הרע. והיינו שאם תשאר באיסורה לא יוכל לעמוד כנגד היצר התאב לדבר שהוא אסור לו, לפיכך התירה התורה, כדי שיקל עליו לכבוש את יצרו.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ופלא: היהודים היו מעודכנים, ידעו הכל. כל גזרה שנקמת, כל מזימה שנקחת!

הזעיק הצאר את ראש הבולשת: "יש כאן מדליף, מישהו מגלה כל סוד!" רגז וקצף.

"אחקור בדבר", הבטיח ראש הבולשת בכניעה. ברר, וחזר: "חקרתי ודרשתי, ואמרו לי שאילו 'מקוה נייטס', הודיע לצאר. הצאר לא הבין, והסביר שיהודים הולכים לטבול לכבוד שבת, ושם מגלגלים שיחה ויודעים הכל!"

החליט הצאר להוכיח בכך בעצמו. לבש בגדי אחד העם והלך למקוה בערב שבת. בטוח היה שיאפוף אותו רעש המולה, יטה אוזן וישמע. לתדהמתו, נתקל בדממה מוחלטת. איש לא השמיע הגה. ראש הבולשת כזב לו. פנה ושאל את האיש שלצדו: "מה השקט הזה?" "הס", אמר הלה, נפחד. "ספרו שהצאר מגיע!"... ודאי, זו בדיחה. אבל הכל יודעים שאיני מספר בדיחות! רציני להבהיר שכאשר מדברים על כוחו של הצבור, מתכוונים לאלו שהולכים לטבול לכבוד שבת! לצבור היראים, לאלו שיש להם דעה! ואספר –

כשה'סדרי טהרות' מראדזין זצ"ל בקש לחדש את התכלת בישראל פנה אל ה'נפש חיה' מקאליש זצ"ל לשכנעו והכביד עליו ראיות כיד גאונותו וחרפותו. השתמט ה'נפש חיה' מלהכנס עמו בפולמוס, ואמר: "הן רואה כבודו שה'עולם' לא קבל את חדושו!" מיד קם בעל ה'תכלת' ואמר: "יואיל נא מעלתו לבוא עמי!" מה, לאן, לשם מה? אבל בעל ה'תכלת, כבר פנה לצאת. התלוה אליו הרב דקאליש.

ירדו לרחוב ההומה. עצר בעל ה'תכלת' יהודי עובר אורח ושאל: אמור נא לי, 'אור' הוא לילה או יום?" "יום, ודאי יום", ענה. עצר עוד אדם ושאל, וקבל אותה תשובה. שאל שלישי, שסרב להביע דעה. והרב רואה ותוהה.

פנה בעל ה'תכלת' אמר אל הרב, ואמר: "רואה מר – הגמרא אומרת (פסחים ד, ע"א) 'דקימא לן דלכולי עלמא 'אור' לילה הוא [הינו 'אור' לארבעה עשר ובדקין את החמץ'] – הגמרא מעידה ש'כל העולם' סובר ש'אור' הוא לילה – והנה שאלנו אדם ושנים ושלושה, ולא סברו כן! הריאה, ש'העולם' פרושו אני ואתם, תלמידי החכמים..." (והגדת)

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהוואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מכ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

תרגילים אלו חשלונו לקראת ההתמודדות שצפתה לנו בעתיד, במוראות מלחמת העולם. רבים כל כך נשברו, ובני ישיבת נובהרדוק עמדו כצור חלמיש!
כל בן ישיבה בנובהרדוק חפש לעצמו תרגילים מעשיים באמיצות. היו שהלכו לאספות של הקומניסטים הכופרים, ועלו לבימה לשאת דברים נלהבים בגנות רעיון התעתועים ולקרא לדבוק בדת האמת. איזו סערה חוללה! היו שעמדו בשוק ועוררו את התגרנים היהודים לכל יבלו ימיהם בהבל, שיחוסו על חייהם ויקבעו עתים לתורה. אם יהיו להם שומעים, מה טוב. ואם לעגו להם טוב לא פחות, התחשלו באמיצות!
חשבתי לעצמי, איזה דבר אמיצות אעשה? ועלה בי רעיון נועז, שמעביר צמרמורת: כולם יודעים שלא הולכים בלילה לבית הקברות. הלילה הוא זמן שלטת המזיקין, ואמרו בגמרא שהדורש אל המתים לן בבית הקברות כדי שתדבק בו רוח טומאה (סנהדרין סה ע"ב), ואיזהו שוטה זה הלך בבית הקברות (חגיגה ג ע"ב) –
והכל ידעו, שבלילה באים הנפטרים, רוחות המתים, לטבול במקוה הטהרה בו מטבילים את המתים בחדר הטהרה. פחד נורא לטבול שם, וסכנה עצומה. כי הנפטרים עלולים להזיק למי שבא בתחומם ומפריע לטבילתם. ישמרנו ה' מכל צרה!
החלטתי ללכת בחצות הלילה לבית הקברות, איזה פחד, ולהכנס לחדר הטהרה האפל, שורץ הרוחות, ולטבול במקוה של המתים!
איזו אמיצות!
"לא קם ולא זע" במיטבו, אומץ מוחלט!
הלכתי.

בית הקברות היה מחוץ לעיר. שררה עלטה, רק המצבות הלבנות בהקו, כעדים דוממים לאמיצותי.
נכנסתי בפתח האפל של חדר הטהרה, וגששתי דרכי.
החושך היה מוחלט. לבי הלם כקורנס. כבר לא ידעתי האם הולך אני לעשות מעשה אומץ או טפשות, להתגרות בנפטרים. נדמה היה לי שאני שומע את המים רוגשים. הרוחות טובלות. אבל אם אומץ, אז עד הסוף.
פשטתי בגדי במהירות, גששתי דרכי אל המים, ואכן רגשו. טבלתי רגלי, היו קרים כקרח. החלטתי: אטבול אחת, ואנוס. ירדתי, ולפתע דרכתי על גולגלת! היא צפה מולי על פני המים, חיוורת כמת, גם בחשכה ראו.
לבי נתר, אפילו לצרוח לא אצרתי כוח, גרוני נשנק באימה. קפצתי אחור, התלבשתי בחפזה ונמלטתי מהמקום. ידעתי שהיתה זו שטות. לא מתגרים בנשמות הנפטרים. מזלי, שלא הזיקני.
רצתי כל עוד רוחי בי, וחזרתי לעיירה. החלטתי שלא אספר על כך לאדם. ידעתי שהשומעים יתפלגו לשנים: חלק יאמר שהיתה זו שטות מלכתחילה, ואסור היה להסתכן. והחלק השני יביע ביקורת, איפה האמיצות. אם כבר, מדוע נמלטתי. מדוע לא טבלתי. אבל אני ידעתי שהיתה גם היתה אמיצות. והבריחה, חובת השעה. נראה אותם מה היו עושים במקומי, אם היו פוגשים ברוח העולה מתוך המים!
להירדם כבר לא יכלתי. להתרכז בלמוד, גם לא. בקושי, בתפילה. הלכנו לחדר האוכל, ושמתי לב שחברי חיוור ונרעש. שאלתי: "מה קרה, אתה נראה רע!"

אמר לי: "אינך רואה כיצד אתה נראה! אבל אספר לך מה קרה – אנחנו בחודש האמיצות. חשבתי, מה אעשה, במה אתחשל. ועלה בלבי רעיון. כעת אני יודע שהיתה זו שטות –
החלטתי ללכת בחצות הלילה לבית הקברות, ולטבול במקוה שבחדר הטהרה. מספרים שרוחות הנפטרים מתגלות שם וטובלות, פחד פחדים, אין מקום מתאים יותר להפגין בו אמיצות. הלכתי, נכנסתי, פשטתי בגדי וטבלתי. המים היו כקרח. ולפתע, עודני מתחת למים, לא תאמין, אני חש רגל על ראשי! עליתי באחת –
ונפטר מגיח מולי!
אין לך מושג מה ההרגשה" –
אין לי מושג! דוקא יש לי, ועוד איך!...

ויסרתי את עצמי, הוכחתי את עצמי: איי, איי, איזה בעל גאווה אתה, בוש והכלם! מדוע היית בטוח שבמוחך לבדו צץ הרעיון, שאתה לבדך מסוגל להגותו. מדוע לא הבאת בחשבון שעוד מישוהו חשוב כמוך, ועשה כמוך. מדוע חשבת שאתה ואין בלתיך!
היה זה שיעור שלא ישכח.
אם לא של אמיצות, הרי של ענוה!
אבל השיעור האמיתי באמיצות, נמסר לנו ממש בפתח הנסיונות הקשים שצפו לנו במראות מלחמת העולם השנייה.
הישיבה בביאליסטוק היתה ממוקמת בסמוך לתחנת הרכב. בראש השנה הפיצו הגרמנים את ביאליסטוק. תחנת הרכבת נמחתה מעל פני האדמה. הצופרים יללו, ועל פי ההוראות השתחננו כולנו מתחת לספסלים, כאילו היה בכך כדי לגונן. היה זה בחזרת התפילה, במוסף של ראש השנה.

תשמעו ספור. רגלי הייתי לנסוע לחוץ לארץ, לאסוף כספים להחזקת מוסדות התורה. וידעתי, אינם אוהבים שבאים לעתים תכופות מדי. היתה שנה, הכבד ושב בביתך עד השנה הבאה.
פעם היתה המצוקה רבה, ולא עלה בידי לשלם משכורות לאברכים בחדשי החורף. איני יודע איך עברו את חג הפסח –
הן ידוע הספור, מצודתו של הרבי מבעלז השר שלום זצ"ל פרושה היתה על קהילות המחוז. בפרוס הימים הנוראים זימן אליו את בעלי התפילות בכל המנינים, לבחון האם יודעים הם לכל הפחות את פרוש המלים. בא לפניו בעל תפילה, והרי שאלו: "מה פרוש המלים 'אתאנו לחנך כעני בפתח'?"
תנמה: דבר כה פשוט אין הרבי יודע!?

הסביר: "מה אומר לכם, רבי! העני, בכל ימות השנה עוד מסתדר איכשהו, ער גיט זיך אן עצה. אובער ווען ס'קומט פסח, כשמגיע הפסח הוא אובד עצות!...
כך באים אנו לפני בוראנו בימים הנוראים, דלים ורשעים!..."
"אם זו השגתך, לך נאה להתפלל", אשר הרבי...
על כל פנים, הבטחתי שמיד אחרי הפסח אסע לקנדה, לאסוף כספים לתשלום החוב. אחד מראשי הכוללים הגיע להפריד במעיל צמר חם, כשהוא נוטף פלגי זעה.
תמהתי: "בקיץ, מעיל צמר?!"
הזכיר: "מבחינת האברכים, אנו בעצמו של החורף". עוד לא שולמה הקצבה עבור חודש שבט...
כאב הלב. נסעתי, ותפילות האברכים מלוות אותי. "תפילה עושה מחצה", ואספתי מחצית הסכום הנדרש...
מה עושים? לא ראיתי מוצא, לא היתה בררה, ובתקופת חנוכה חזרתי לטורונטו. כמה השתאו לבואי: "הו, הרי רק עכשו היית פה!"
רק עכשיו?! חצי שנה בעיניהם, כיום אתמול כי יעבור!
השבתי בפתגם מהגמרא: "רבי לא שנה, רבי היא מנין לו" (נדה סב ע"א) [לאמר: רבנו הקדוש היה רבו של רבי היא הגדול, וכל תלמודו ממנו. אבל לענייננו, פרשתו כך:] אתם טוענים: "רבי [הרי עוד] לא [עברה] שנה [מאז היית פה! ואני עונה לכם] רבי [יש רבנים ותלמידי חכמים] היא [הזקוקים למחיה] מנין לו", מנין ישיגו פרנסתם!
התפייסו והתרצו. כולם, מלבד אחד. שאמר: אל תקפידו עלי, אין זו פגיעה אישית. אבל סדר, צריך שיהיה!"
השבתי לו: "אין בעיה. רק תספר לי איך אתה מסתדר עם הפסוק: 'נתון תתן לו' (דברים טו, י), אפילו מאה פעמים (רש"י)..."

ענה לי: "אין לי שום בעיה. תבוא בכל שנה, אפילו מאה שנים, ושאוזה לתת לך מאה פעמים!"
חכם האיש.
אמרתי לו: "נפלא, כעת תסביר בבקשה את המשך הפסוק: 'כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך בכל מעשך ובכל משלח ידך'."
סוף סוף הצלחתי להביך אותו. נתן בי עינים תמהות: "מה לא מובן פה?"
אמרתי: "מהו שנאמר 'בגלל הדבר הזה', בגלל איזה דבר. ובכל מקום נאמר בקצרה: למען יברכך ה' אלקיך בכל מעשה ידך (דברים יד, כט. כג, כא. כד, יט), ותו לא".
נאות: "אדרבה, נשמע".
אמרתי: "אין פשוט מזה. אמור נא לי, מתי סגרת עסקה לאחרונה?"
ענה: "הבוקר, מדוע?"
שאלתי: "והתפללת שתצליח?"
ענה: "ודאי! למה אתה שואל?"
אמרתי: "עוד רגע. ומתי סגרת את העסקה שלפניה?"
אמר: "שלשום, מה העניין?"
"וגם אז התפללת שתצליח?"
ענה: "ודאי. ולפני זה סגרתי בשבוע שעבר, והתפללתי שאצליח. מה החקירה הזו, רצונכם להכנס אתי לשותפות?"

ואם כן, אין לנו רשות להמנע ממנה, וטוב עשית'..."

כמה נפלא! והנמשל לעניינינו –

אני יודע על מה אתם חושבים שאני חושב, על הדרשות שלי, שלא יתכן שלא יפעלו בי משהו, כלשהו. ועוד דרשה ועוד דרשה –

ובכן, טעות בידכם. ומדוע, כי יש לי סיפור –

יום אחד פגשתי ברבי שלום שבדרון המגיד הירושלמי הנודע. פנה אלי ואמר לי: "קומט הערט א מעשה - בלילות שבת אני משמיע שיחה על פרשת השבוע בבית הכנסת "זכרון משה" המקום מלא וגדוש, ברוך השם. ביום שני אני הולך ברחוב, והרב מבריקס מולי. קדמתיו לשלום, ועצר.

שאל: "וואס הערט זיך רבי שלום?" מה נשמע אצלך?

ענית: ברוך השם יום יום"

שאל: על מה היתה הדרשה בליל שבת?"

ענית, בענין פלוני ופלוני.

"ומה אמרתם?" חזרתי: רעיון פלוני ופלוני. נהרו פניו,

שאל: והיה ציבור?

אמרתי "ברוך ה' מלא מפה לפה. כחמש מאות איש כן ירבו"

שאל - "ורבי שלום, גם הוא היה שם?!"

"אוי, איז דאס גיעווען א שויס, היתה זו הצלפה!..."

מבינים אתם, לכן איני אומר שהשתיינתי, שהתעליתי באמונה ובטחון מהשיחות שאני משמיע... ווער וויסט, מי יודע האם גם אני הייתי שם...

ממה כן, מהיכן הגעתי לדרגתי הגבוהה?

אה, אני שומע כה הרבה דרשות בנידון, בחובת האמונה ותועלת הבטחון, שלא רק חור וחקק נוצר בלב האבן, אם רק אינו צור חלמיש ודאי התפורר כליל!

הן עול החזקת מוסדות תורה עלי, ואני נודד מארץ לארץ, מעיר לעיר ומבית לבית, לעורר לבבות ולהתרים. ומצוה גוררת מצוה, אני בא להתרים להחזקת תורה ומוצא עצמי גומל חסד עם בעלי הבית. לא בממון, מאין לי, אבל "מפיסו בדברים" ממש: "תורת חסד".

כפי הנראה, יש בי משהו שגורם לגבירים לפתוח בפני את הלב, לספר כמה קשה להם. איך שהעסקים לא הולכים, הזמנים קשים, זה לא מה שהיה. והם מתחזקים בעצמם ומחזקים אותי בנטפי אמונה ופסוקי בטחון. שהכל בידי שמים, וארון נושא נושאי, הם היו שמחים להיות השלוחים, אבל אם לא הם יהיה משהו אחר, יבוא הנס מכל מקום. לי אינם דואגים, הקב"ה ודאי יעזור לי. והלואי שיעזור גם להם. וכשאתה שומע זאת בבית אחד ובבית שני ובבית השלישי, אתה הולך ומתחזק, מתעלה בהתמדה, בלא ספק!

יום אחד הוגדשה הסאה. פתחתי ואמרתי: הנני אומר לכם דבר תורה:

אח, דבר תורה מוכנים הם תמיד לשמוע ולהשמיע! ממש: "טוב לי תורת פיר, מאלפי זהב וכסף". אלפי זהב וכסף אינם מוכנים לתת, אבל דבר תורה - תמיד!

אמרתי: בסיום הבריאה - כולל בריאת האדם - נאמר: "וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד (בראשית א, לא). כולל כל כוחות האדם. ושאלו במדרש (תנחומא בראשית ז) שהרי יש יצר הרע, יש באדם כוחות שליליים, מידות רעות. ותרצו: אמר הקב"ה אתה עושה אותו רע. אין מידה שלא נבראה לתועלת, במקומה ובשעתה, במינון הנכון ולצורך הנכון.

כיון שכך, נשאל רבי ישראל מסלנט זצ"ל, כשאמר (סנהדרין לח ע"א) שאדם הראשון מין היה, נצנצה בו כפירה בחטאו, התעלמות מהבורא והסתמכות על עצמו. הרי שגם זו תכונה מתכונות האדם [ורבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל הוכיח כן מהכתוב: "ולא תתורו אחרי לבבכם" זו מינות (ברכות יב, ע"ב), "אשר אתם זונים אחריהם" (במדבר טו לט)], והלא שלילית היא בתכלית. איך נכללת היא בכלל "וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד"? הלא חובתנו לבטוח בה, ולדעת שהוא לבדו עשה עושה ויעשה לכל המעשים! הלא זה העיקר הראשון משלושה עשר עיקרי היהדות!

נענה רבי ישראל: תכונה זו נבראה בעבור הזולת, לא עבורנו. כלומר, כשבא אליך עני ומבקש עשרה, וכשמבקשים תמיכתך להחזקת תורה ולומדיה, אל תפלפל בעיניך ותצקצק בלשונוך ותאמר: ה' יעזור לך, והמקום ימלא חסרונוך. "שכון ארץ" ליג אין דער ערד, "ורעה אמונה" פאשעט זיך מיט אמונה, תברך על הרעה, ותקבלה בשמחה –

לא, אלא התעלם כעת מהבורא, ואדרכה, תאמר: 'כחי ועוצם ידי', אם אין אני לו מי לי, ועשה כיצלתך ומעבר לה!

ענית: "ודאי, לשותפות יששכר וזבולון. אבל, אסביר לך. הרי יודע אתה שמשפטיו של הקדוש ברוך הוא במדה כנגד מדה, ובמדה שהאדם מודד מודדים לו מן השמים. והקדוש ברוך הוא אומר לאדם: ארבעה שלי [הלוי והגר והיתום והאלמנה] כנגד ארבעה שלך [בנך ובתך עבדך ואמתך], אם אתה משמח את שלי אני משמח את שלך (רש"י דברים טו, יא) – לפני חצי שנה עשית עסק, והתפללת לפני הקדוש ברוך הוא שתצליח. אמר: למה לא, הוא נתן, נתן גם לו.

בשבוע שעבר עשית עסק, שלשום עשית עסק, הבוקר עשית עסק, והתפלל שתצליח. והנה הגעתי, ואתה מתפלל: כבר?! ער איז שוין וידער דא. עוד לא עברה שנה, סדר צריך שיהיה!

והקדוש ברוך הוא אומר למלאכי השרת: תבדקו בבקשה בפנקסים, האם עברה שנה מהפעם הקודמת שבקש הצלחה בעסקיך?!...

רק אם "נתון נתן לו", תתן ותחזור ותתן בכל פעם שיתבקש. אזי "בגלל הדבר הזה" שאתה נתון בכל פעם שמבקשים ממך, "יברכך ה' אלקיך בכל מעשיך", ויעתר בכל פעם שתבקש!

"טוב", השיב בלהיטות, שלא אפתח פה חלילה. "כמה אתם צריכים?!..." (והגדת)

"נתון נתן לו"

כמדומני, שאני חד בדרא בענייני אמונה ובטחון.

ואני יכול להעיד, שזה לא בא בקלות, ולא בזמן מועט. ברב עמל ויגיעה, ובמשך שנים, אבל "יגעת ומצאת, תאמין!"

ואם למדתי תורה הרבה - בתורת האמונה ובטחון - לא אחזיק טובה לעצמי, אלא אספר כיצד הגעתי לכך.

ישוטטו רבים ותרבה הדעת, ואהיה ממזכי הרבים!

ידועים דברי רבי ישראל מסלנט זצ"ל בלקח הסיפור מהמדרש (אבות דרבי נתן ו): מה היתה תחילתו של רבי עקיבא. אמרו: בן ארבעים שנה היה ולא למד כלום. פעם אחת היה עומד על פי הבאר, אמר: "מי חקק אבן זו?" אמרו לו: "המים שתדיר נופלים עליה בכל יום. עקיבא, כלום אי אתה קורא (איוב יד, יט): אבנים שחקו מים!?" מיד היה רבי עקיבא דן קל וחומר בעצמו: מה רך פסל את הקשה, דברי תורה שקשה כברזל על אחת כמה וכמה שיחקקו את לבי, שהוא בשר ודם! מיד חזר ללמוד תורה.

מכאן למד רבי ישראל מסלנט זצ"ל שה"רשמים מצטרפים". עוד דרשה ועוד דרשה, עוד שיחה ועוד שיחה, והלב, לב האבן, נסדק ונבקע ונחנק! וכבר היה מעשה –

אברך עלה לאוטובוס וספר בידו, לקיים מצות "ובלכתך בדרך" (דברים ו, ז) ישב, והגה בספרו.

התישב לידו בחור חילוני, קווצותיו תלתלים. הסתקרן, מה הספר הזה. אותיות מרובעות במרכז העמוד, קטנות ומעוגלות מן הצדדים.

הסביר בנועם שזו הגמרא, התורה שבעל פה שנתנה בסיני עם התורה שבכתב, ועל פיה נפסקו דיני השולחן ערוך.

הלה שמע בענין, וקם לצלצל. היה מעניין, וכאן הוא יורד. ירד, ונעלם מחייו.

החל לב האברך נוקפו: בטול תורה. על מה בלה עשרים דקות בשיחה עם בחור אלמוני, שסביר להניח שלא יראהו עוד. יכול היה לענותו תשובה קצרה ולשוב לתלמודו. עלה אל הסטייפלר זצ"ל, לשאול האם כדון עשה או שעליו לשוב בתשובה.

שמע הסטייפלר, וצדד כדרכו: מצד אחד, ודאי שדבר לא השתנה בארחות חייו של הלה, אף לא בהשקפת עולמו. מילא, אילו היה לכך המשך, אילו היתה זו הראשונה בסדרת שיחות, ואז שיחה ועוד שיחה, יש להם אפקט מצטבר, כמשל טפות המים. אבל אם מבקש אתה לחקוק באבן, וברשותך טיפה אחת בלבד, חבל עליה, לא תפעל מאומה. מסקנה: מוטב היה ללמוד באותם רגעים.

ומאיך גיטא - כמה טיפות נצרכות, כדי לחקוק באבן?

מיליון, נניח.

נפלה על האבן הטיפה הראשונה, ולא פעלה מאומה. אם כן, לכמה טיפות נצרכים עתה? למיליון, אמרנו. כי הראשונה היתה לבטלה.

נפלה הטיפה השנייה, אבל אם הראשונה לא פעלה מאומה נחשבת היא לראשונה, וגם היא לא תפעל דבר. נמצא שהשלישית תהיה הראשונה, וגם היא לא תפעל. אם כן, תחשב הרביעית לראשונה, וכך עד הטיפה המיליון.

ועיינו הרואות שמיליון טיפות חורצות –

על כרחנו, שהראשונה פעלה משהו, כלשהו –

מסתפרין ורוחצין בערב ר"ה, ובגמ' חולין אמרו שמשחיטין את הטבח. כי הכל אוכלים בהם בשר. וא"כ צ"ע איך השיב להם הקב"ה 'כשפרי חיים וספרי מתים פתוחים לפני יאמרו שירה?' הרי אדרבה, כיון שיש סכנת הספרי מתים והקב"ה עושה להם נס, הרי שבוודאי עליהם לומר הלל בימים אלו על גודל הנס?

וביאר החת"ס שכלל ישראל נאמר עליהם בשיר השירים 'חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך', מצד האומה אנו ישנה שבכל האומות, אין אומה זקנה כבני ישראל, כל האומות הראשונות עברו ובטלו מן העולם, וכלל ישראל עברו עליהם שמדות וגזרות, הלכו מגוי אל גוי, ומממלכה אל עם אחר, אעפ"כ אנו חיים וקיימים, ותורת אמת קיימת לעד, וכמ"ש רבי יעקב עמדין בסידור, חי נפשי שהמופת הזה שבני ישראל עדיין חיים וקיימים, עוד שנה ועוד שנה, זה נס יותר מכל הנסים שבעולם, שעשה ה' במצרים ובמדבר, והדבר ניכר כשמתחיל שנה חדשה, כשעובר שנת תשע"ח, ונכנס שנת תשע"ט, ואומרים שהחינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, לכן היה צריך לומר הלל, נס נפלא שעברה עד שנה, וירדנו עוד עשר מעלות, אבל מ"מ בתקופת השנה אנו יהודים, ישתבח הבורא ית"ש על זה שזה נס יותר מקריעת ים סוף. וא"כ מה הטעם שלא לומר שירה?

אלא שהקב"ה אומר לנו, הן אמת שבני ישראל הם ישנים, הרי גם הם חדשים, שצריכים לעשות תורה ומצוות בהתחדשות בכל יום ויום, כדכתיב 'היום אם בקולו תשמעו', ואמרו חז"ל 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים', והרי בעבודת ההתחדשות 'ראיתי בני עליה והם מועטים', הן אמת שבבחינת ה'ישנים' של ישראל, יש הרבה להודות להשי"ת על הנס כני"ל, אך בבחי' ה'חדשים' לעבוד את ה' בכל יום בהתחדשות, מעט מזעיר שזכו לכך, ואמרו חז"ל בגמ' תענית דף ח' ויפתוהו בפייהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו', הפה אומר תפילות, והידיים מניחים תפילין, אך לבם לא נכון עמו, והוא רחום יכפר עון, שהוא ית' יודע שזה תוצאה מהגלות הארוך. זה עשה ריעותא בבחי' 'חדשים'.

ובזה ביאר החת"ס 'ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו', שם כותבים על כל אחד בר"ה אם יזכה לעבוד את ה' בכל יום בחיות והתעוררות והתחדשות, שזה נקרא חיים, או שח"ו יקיים המצוות בתרדמה וקרירות ואדישות, כמו מת. הרי שחיים ומתים שניהם בספרי צדיקים עצמם. ולכן אין אומרים שירה בר"ה ויוה"כ, שאעפ"כ שהקב"ה יודע שהגלות גרם לנו הקרירות הזאת, אך זהו עיקר הדין בר"ה אם נזכה לקיים מצוות בחיות והתעוררות. ולכן אין אומרים הלל בר"ה.

ובזה מפרש החת"ס כפל לשון 'היום' בתחילת הפרשה 'ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה: את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אליהם אשר אנכי מצוה אתכם היום'. שזה עיקר הברכה שיזכה אדם לקיים המצוות בהתחדשות וחיות והתלהבות כאילו היום פעם ראשונה שזוכה לקיים מצוה זו. וזהו שאומר הקב"ה, ראה אנכי נתן לפניכם היום קיום המצוות, מתי יהיה בה ברכה, כשתקיים אותה בהתחדשות, והקללה הוא שאף אם ישמור כל המצוות אך הם עליו לעול ולמשא ולא בהתחדשות כאילו קיבלה היום, וזהו המשך הפסוק 'ללכת אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם', כיון שמקיים המצוות בתרדמה וקרירות, סופו ח"ו שיעבוד עבודה זרה, כמ"ש בתוכחה 'תחת אשר עבדת את ה'א בשמחה ובטוב לבב'. כמוכן שאין הכונה כפשוטו, אלא שהעבודה זרה היא לו. כמצוות אנשים מלומדה. וזהו 'ללכת אחרי אלהים אחרים', שכל העסקים אחרים הם אלהים אחרים, וראה זאת שבני אדם הולכים אחר מלאכתם בשמחה והתחדשות, ותמיד מחדש את העסק עם פרסומות חדשות, ובעבודת ה' הוא מתיעגע ומתעייף. והרי העסק היחיד האמיתי והנצחי הוא התורה והמצוות. אדם שכבר מניח תפילין חמישים שנה, אם רואה שהתיישנו תפיליו בנפשו, עליו לחדש את הפרסומת על התפילין, ללמוד פנימיות וספרי חסידות על מהות התפילין, כמו שבעסק הוא מבין שצריך לחדש את הפרסומות, בתורה ומצוות על אחת כמה וכמה. כך דרש החת"ס לקראת ה'ימים הנוראים, לשוב בתשובה, ולהתחדש להכניס חיות והתחדשות בתורה ומצוות.

(הגרמ"י רייזמן)

בדרך הדרוש

והשתא יש לומר דכך הוא הפירוש בדברי הספרי הנזכר לעיל היאך אפשר שיהיה זה איסור לאו דאסור לנתנין המזבח הא לא מצינן כנגדו היתר בשום מקום. לכן משני שהוא איסור לאו למוחק את השם. ולאסור זה שוב מצינן היתר כנגדו דהיינו בסוטה שהיו מוחקים את השם:

(חנכת התורה)

רצונך לתרגל אמונה והסתמכות על הבורא? עשה זאת בעסקיך! אך לא, עולם הפוך רואים אנו.

בעסקים, בכל הכוח והמרץ. בכל היכולת, ומעבר לה. ואת הבטחון שומרים עבור הזולת, שהרי גודל המפיס בדברים יותר מהנותן צדקה. ומעלים עין מדברי המאירי (בבא בתרא ט ע"ב) שזה בתנאי שאין ידו משגת ליתן צדקה...

ולפחות, אם ישתדל ויפעל עבור העני, יסלח לו אם ישתדל ויפעל גם עבור עצמו. וכתוב מפורש הוא, בפרשתנו (דברים טו, י): 'נתן נתן לו [לעני] כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך'. קודם כל, 'נתן נתן לו', ואל תסתפק בהטפות אמונה ובטחון. ואם עשית כן, אזי "כי בגלל הדבר הזה", "דבר" לשון דיבור, אם בנוסף גם חיזקת אותו בדברים, "אתה נוטל שכר האמירה עם שכר המעשה" (רש"י) ובנוסף: "יברכך ה' אלקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך", ככל שתרבה השתדלות לא תתבע על השתדלות יתרה, אם משתדל אתה גם עבור העניים. אבל אם עבורך תנקוט בהשתדלות ועבורם תסתפק בבטחון, לא תוכל לצפות לברכת שמים!

יודוע הסיפור -

השרף מסטרליסק זצ"ל בא לשבות אצל גיסו ה"אהבת שלום" מקוסוב זצ"ל. המונים נהרו ובאו לשבת המרוממת, ובמוצאי שבת באו להפרד מהרבי מקוסוב במעונו, ומהשרף מסטרעליסק באכסנית.

הגיע חוכר פונדק וסיפר לרבי מקוסוב שבשבו הבא עליו לשלם לפריץ את דמי החכירה, אך עקב הוצאותיו על מחלת אשתו אין בידו לשלם. הפריץ עלול להשליכו לבור הכלא ולזרוק את משפחתו מן הפונדק.

אמר לו הרבי: "לך אל גיסי וספר לו על צרתך, אבל תשוב ותספר לי מה אמר".

כעבור שעה קלה שב וסיפר: "גיסו של הרבי ברכני, שה' יושיעני". אמן, אך שוב ואמור לו בשמי, שבברכה לא תוכל לשלם חובך. ותחזור ותאמר לי מה אמר".

הלך, ושב כעבור שעה קלה. אמר: "גיסו של הרבי אמר, שיזכרני מחר בבוקר, כשיטבול לפני התפילה".

אמר לו הרבי: "אמור לו בשמי, שגם בטבילה לא תוכל לשלם חובך. ותחזור, ותשיבני דבר".

הלך, ושב: "גיסו של הרבי אמר, שיעשה עבורי מה שלא עשה עבור שום אדם בעולם. את זכות הנחת התפילין מחר, יקדיש לישועתי!"

השיבו הרבי: "חזור אליו ואמור לי בשמי, שחוששני שהפריץ לא יקבל זאת כתשלום..."

הלך, ושב כעבור שעה בלויית השרף מסטרליסק, שאמר: "גיסי היקר, מה אוכל עוד לעשות מעבר למה שעשיתי: ברכתני, והבטחתי להזכיר בטבילה ובתפילה, אף לזכותו בזכות הנחת התפילין שלי, דבר שמעודי לא עשיתי!"

ענהו הרבי מקוסוב: "הכל טוב ויפה, אבל יהודי זה זקוק לכסף מזומן, בשבוע הקרוב! הקדישו עבורו את הטבילה והתפילה והתפילין, אדרבה. אבל לאחר ארוחת הבוקר נצא שינינו ונחזר על פתחי נדיבים, עד שנאסוף עבורו את הסכום הדרוש!"...

(והגדת)

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה

היום ער"ח אלול, נזכיר מש"כ בחתם סופר [דר"נ דף נא, וכן בדרשות כ"ז אלול] בפרשה על הפסוק 'ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה', אמרו חז"ל ששאלו מלאכי השרת את הקב"ה מדוע אין ישראל אומרים שירה בר"ה ויוה"כ, ואמר הקב"ה כשספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפני, יאמרו שירה? וביאר שההוא אמינא לומר שירה בר"ה ויוה"כ הוא ע"ש הנס, שהרי אין אומרים שירה אלא על הנס, איזה נס יש בר"ה ויוה"כ, משום שבטוחים ישראל שהקב"ה יעשה להם נס, כמ"ש בטור שלכן

ונתתם את מזבחותם וגו' לא תעשון כן לה' אלקיכם וגו'.

איתא בספרי בפסוק ונתתם את מזבחותם וגו' לא תעשון כן לה' וגו'. וכי סלקא דעתך שישאלו נותנים המזבח את אלא זה אזהרה למוחק את השם עד כאן. והנה לכאורה אכתי הקושיא במקומה עומדת וכי סלקא דעתך שישאלו מוחקים את השם. ויש לפרש דהנה יודע דליכא שום איסור דאין כנגדו היתר כמו

ורב אמונים

עלון שבועי מבית 'בני אמונים'

פניני אמונים

פניני אמן ותפלה על הפרשה

לבית ה' לעובדו דבר יום ביומו.

רמ"ד ואלו

שתי הלכות הנלמדות מהפסוק

"השמר לך פן תעלה עלתיך בכל מקום אשר תראה; כי אם במקום אשר יבחר ה'... שם תעלה עלתיך" (יג-יז)

פסוקים אלו הבאים ללמדנו איזהו המקום הראוי להקרב תפלת הקבנות רומזים לשתי הלכות מהלכות התפלה שנתקנה כנגדו, וכדלהלן:

הפסוק: "השמר לך פן תעלה עלתיך בכל מקום אשר תראה" רומז להלכה שאסור לאדם להתבונן סביבו בשעת תפלת שמונה עשרה, אלא עליו לרכז את עיניו בסדור או לעוצמן עד לסיים התפלה (ראה 'משנה ברורה' צה ה). ואלו הפסוקים: "כי אם במקום אשר יבחר ה'" רומז לחובת המתפלל לכוון את פניו ולבו כנגד בית קדשי הקדשים (ראה שו"ע או"ח דצ א). 'דרושים וקחי מוסר' לתלמיד רבי מרדכי בנט

טעם לכסוי העינים בשמע ישראל

"בנים אתם לה' אלקים לא תתגדדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת" (יד א)

כך פרש האבן עזרא פסוק זה:

כיון שיודעים אתם כי הנכם בניו של מקום והוא אוהב אתכם יותר משאובה האב את בנו, עליכם להאמין שכל אשר הוא עושה לכם - לטובתכם הוא עושה. וגם אם אינכם מבינים זאת, עליכם לסמוך עליו כי טוב הוא, ואל לכם לשרט בגופכם מחמת צערכם על מתכם.

בכך פרש רבי אברהם יהודה הפהן שורף, בעל 'הקול אריה' את הסבה שאנו נוהגים לכסות עינינו בשעת קריאת הפסוק: "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד". שכן באמרנו פסוק זה מכריזים אנו, שהנהגת חסד שעליה מורה השם 'יהוה' והנהגת הדיו שעליה מורה השם 'אלקים' הו' אחד - שתייהן נועדו כדי להיטיב עם האדם. אף, משום שבהנהגת הדיו אין הטוב נראה לעיני האדם, אנו מכסים את עינינו בשעת אמירת פסוק זה כדי להצהיר שאיננו הולכים אחר הנראה לעינינו, ואף פאשר הטוב הטמון במדת הדיו נעלם מאתנו, אנו מאמינים שהכל לטובתנו.

'אבן עזרא': שו"ת 'קול אריה' בפתח טוב' אות ז

הרגשת האנכי נחוצה לתפלה

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה" (יא כו)
דרש המאור ושמש:

תחושת הישות העצמית וההתפארות שאותה מסמלת המלה 'אנכי' יכולה להביא על האדם הן 'ברכה' והן 'קללה', והענין תלוי במטרה שלמענה משתמשים בה; אם בא האדם להתפאר במצוה שקיים או במעלה רוחנית שסגל לעצמו - קללה היא בעבורו, משום שהתפארותו יוצרת מחצה המבדילה בינו לבין בוראו. וכפי שדרש המגיד מזלוטשוב את הפסוק (דברים ה ה): "אנכי עמד בין ה' וביניכם" - תחושת האנכי היא העומדת ומבדילה בין ה' לביניכם.

מאידך, כאשר משתמש האדם בתחושת האנכי כנגד היצר; אם בכוון להתפלל עומד היצר וטוען כנגדו שהלא טמא ומרחק הוא ואל לו להיזקק להתפלל לפני ה' ולהדבק בו, אזי אדרבה, עליו לאמץ את לבו ולהחשיב את עצמו. התפארות זו תביא עליו ברכה, שכן בכחה לגרם לו ליחס חשיבות לתפלתו ולהשקיע בה את מוחו ולבו.

'מאור ושמש'

'לראות את האמונה בשכר ובעניש'

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה" (יא כו)

רבים תמהו על כך שפתח הכתוב בלשון "ראה"; וכי נתן לראות בעינים את השכר שמתקבל מי שמקיים את מצוות התורה ומאידך את ענישו של המתחיל למלמז?

פרש הראב"ד רבי משה שטרנבוך:

האמונה בשכר ובעניש היא אחד מ"ג יסודות האמונה שקובע הרמב"ם, כפי שאנו מצהירים בסדר 'אני מאמין': "אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך שמו גומל טוב לשומרי מצותיו ומעניש לעוברי מצותיו".

דיעת השכר והעניש היא יסוד חשוב באמונתנו, משום שהיא הדיעה העקרית שמפכה יכול האדם להתקרב לבוראו ולהטמע מן העברה (מסלת ישראל' פ"ד). לפיכך נקטה התורה על ידיעה זאת לשון: "ראה", לאמר: האמונה בשכר ועניש צריכה להיות מוחשית וקבועה בלבכם כאלו ראיתם אותה בעיניכם.

'באורים והערות'

ראוי להשבע לצורך מצות אמן

"והיה המקום אשר יבחר... שמה תביאו... וכל מבחר נדריכם אשר תדרו לה" (יב א)

חכמים (דברים ח א) למדונו כי גם אדם שבדרך כלל נמנע מלהשבע, ראוי לו להשבע כדי לזרז את עצמו לקיים מצוה. שהרי מצינו שפך עשה דוד המלך עליו השלום, ככתוב (תהלים קיט ו): "ושבעתי ואמנמה לשמר משפטי צדקך" (י"ז שם ד"ה אלא).

המלים: 'מבחר נדריכם אשר' הן בראשי תבות 'אמן'. ויש לדרש שפנות התורה ללמדנו ששבעת קיום מצוה המבחרת ביותר היא זו שנעשית כדי להתחזק בעניית אמן. וכפי שאמרו חכמים (דבר"א א): "אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישאל עוניו". 'אמן', כידוע, היא גימטריה של שני שמות הקדש [הו"ה ואתנו], ולכך רומז המשך הכתוב: 'מבחר נדריכם אשר - תדרו לה'."

קבץ 'עשרת אברהם' עמ' קפג, בשם רבי יוסף שטיינעל מרביני ויליאמסבורג

השראת השכינה תלויה בקביעותנו

"כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלקיכם מפל שבטיכם לשים את שמו שם לשכנו תדרשו ובאת שמה" (יב ה)

דרש רבי משה דוד ואלו תלמיד הרמח"ל:

השראת השכינה בבתי פנסיות, שהם "המקום אשר יבחר ה'... לשים את שמו שם", תלויה בהקפדתם של ישראל לפקדם בקביעות לתפלה ולעבודת ה'. ובמקרה שהצבור אינו פוקד את בית הכנסת בקביעות, כפילה, אזי מתעורר עליהם כעס מן השמים. כפי שאמרו חכמים (ברכות ו ב): "בשעה שהקדוש ברוך הוא בא בבית הכנסת ולא מצא בה עשרה - מיד הוא כועס, שנאמר (שעיהו ג ב): 'מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה', ומתוך כך אף השכינה שורה עליהם באפן עראי ושלא בקביעות.

לכך רמז הפסוק שלפנינו: "לשכנו" - השראת השכינה בבית הכנסת בדרך קבע תלויה בכך ש'תדרשו ובאת שמה" - תדרשו ותבקשו לבוא

יהודי וקרו!

בחדש הרחמים והסליחות שבו כלנו מכינים עצמנו לקראת יום הדין, בתפלה שנוחה להכתב בספר החיים, מה ראוי שנקפיד להרבות בעניית אמן שסגלתה גדולה לעורר רחמים ולהודיר שפע ברכה ממרומים.

בהקדימוך לבוא לבית הפנסת מדי בקר לאמירת ברכות השחר בהברותא תזכה באמינים רבים שיעמדו לזכותך ביום הדין.

מרבא אמן - מרבא ישועה.

'גדול העונה אמן יותר מן המברך' מהרות באורים (ג)

ידוע הוא מאמר חז"ל (ברכות נג ב): "רבי יוסי אומר: גדול העונה אמן יותר מן המברך". ותמיהו ירבים: לכאורה המברך הוא היזום והוא המתחיל במצוה, ובלעדיו אין ברכה ואין אמן. מדוע אם כן אמן רבי יוסי שגדולה מעלת העונה אמן על המברך?

בעלונים הקודמים הבאנו על כך תשעה הסברים נפלאים ממאורי הדורות, להלן נמשיך ונביא הסברים נוספים, המבארים כל אחד לפי דרכו איזו מעלה יש באמן שבגללה גדולה היא מן הברכה.

י. אמן - אמות הברכה

רבי משה בן רבי יקר אשכנזי הסביר זאת באמצעות משל: מי שהטל עליו להעביר מסר לקהל שומעים, עשוי לקנן בלבו חשש פן לא יתקבלו דבריו על לב השומעים. שכן אף אם רק אחד מהם יפקפק במסר שיעביר, עלולה להתעורר אורית אי אמן בקרב השומעים. מאידך, אם אחד השומעים יאמת את הדברים שאמר אותו אדם ויאשרם לפני כל הקהל האשר יגרם לכך שדבריו יתקבלו בלב השומעים ללא כל פקפוק. נמצא שהאמות מועיל לקבלת הדברים יותר מעצם השמעתם.

יב. אמן - לברכה ולא לקללה

הרמח"ל באר: המברך הוא אכן המתחיל במצוה והוא ממשיך השפעות גדולות בברכתו. אלא שלעיתים מצליחים כחות השמאה לאחז בהשפעות אלו, ואז לא די שהמברך אינו מביא תועלת בברכתו, אלא אף נגרם קלקול. בעיני אמן שומר העונה על אורה של הברכה ומציל אותה לבל תפל בידי כחות השמאה, ולפיכך גדולה מעלתו ממעלת המברך (מגילת סתרים' האיוני).

יג. אמן - משלימה נפש המלאך

רבי יושא מאניפולי פרש: אף על פי שהמלאכים הם נבראים רוחניים, גם להם יש גוף ונפש. אלא שבשונה מהאדם שגופו מרכב מיסודות שמיים, ורק נפשו רוחנית, אצל המלאכים - גם הגוף נברא מיסוד רוחני (ראה ספרי האיוני פסקא שו). מעשה יש לבאר את ההבדל בין המברך לעונה אמן: המברך בורא בברכתו את גוף המלאך בלבד, ואולם רק בעינית אמן נבראת נפש המלאך הנותנת בו חיות. לפיכך "גדול העונה אמן יותר מן המברך" (בבבאיא רד"שא' אות לא).

רמז למעלת ענית אמן הביא רבי משה מנחם שבתפלת "יהי כבוד" הסמיכו מסדרי התפלה את הפסוק: "יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו" (תהלים קד לא) לפסוק: "יהי שם ה' מברך מעתה ועד עולם" (שם קיג ב) ללמדנו כי אומית "שמח ה' במעשיו" פאשר: "יהי שם ה' מברך" - פאשר השומעים יהיו ויקימו את הברכה באמצעות ענית אמן אחריה.

המחשה ליסוד האמור, שאף על פי שאמן היא מלה אחת קטנה ביחס לאריכות דברי השבח וההודאה שאומר המברך, בכל זאת גדולה חשיבותה מהברכה, וניכר ללמד מהעבדה הפשוטה; בבוא האדם לבלש תבשיל, אף אם ירע מאד בבשולו וישתמש בחמרים המשבחים ביותר, לא יערב התבשיל לחך האוכלים אם הוא יגיש לפנייהם תפל על פן, עליו להוסיף מעט מלח כדי שיהיה התבשיל ערב לחך. וכשם שהוספת מלח, גם במדה מועטת, מכשירה למאכל תבשיל גדול שהשקעו שעות רבות בהכנתו, כך ענית אמן משלימה ומחשיבה את הברכה הארקה והפטרטת למרות היותה מלה אחת בלבד (פחת עינים' וקושיא ש"א עמ' ו).

יא. אמן - הכרזת אמונה נצחית המהר"ל הסביר: המברך מעיד בברכתו כי פעולות מסוימות בבריאה על פי זאת פרש בעל הצ"ע עין: קבלת על מלכות שמים והכרזה שהקדוש ברוך הוא הוא א-ל-י ומעיד על בוראו, שהוא א-ל מלך גאון. התוספות (שם ד"ה א"ה) אף הסיקו מדברי חכמים אלו שצריך להרהר בתבואת אלו בשעה שעונים אמן.

על פי זאת פרש בעל הצ"ע עין: קבלת על מלכות שמים והכרזה שהקדוש ברוך הוא הוא א-ל-י ומעיד על בוראו, שהוא א-ל מלך גאון. התוספות (שם ד"ה א"ה) אף הסיקו מדברי חכמים אלו שצריך להרהר בתבואת אלו בשעה שעונים אמן.

על פי זאת פרש בעל הצ"ע עין: קבלת על מלכות שמים והכרזה שהקדוש ברוך הוא הוא א-ל-י ומעיד על בוראו, שהוא א-ל מלך גאון. התוספות (שם ד"ה א"ה) אף הסיקו מדברי חכמים אלו שצריך להרהר בתבואת אלו בשעה שעונים אמן.

הקבלה שהעלתה את התפלה לרצון

הספור שלפנינו יש בו כדי לתת המחשה לגדל כחה של תפלה הנאמרת בפונה הראויה ובכבוד הנכון. כפי שהפליגו חכמים (ברכות ח א) בגדל סולתה של השכמת בית המדרש כסגולה לאריכות ימים ורחמים בריאים ומאשרים. הספור התרחש לפני כמה שנים בקהלה מכבדת באחת מערי הקדש. באחד הימים התבשרו אנרכי הקהלה בבשורה הקשה כי אחד מהאברכים המיוחדים שבה חלה במחלה קשה. לזאבון לב, התגלתה המחלה בשלב מתקדם. לדברי הרופאים מצבו של האברך הגדר קשה ביותר, והוא נזקק לרפואי שמים מרבים.

הבשורה שהתפשטה כאש בשדה קוצים בקרב בני הקהלה הכתה אותם בהלם. אותו אברך צדיק ובעל חסד היה חביב על כולם, וצרתו הפרטית היתה לצרת רבים, פשוטו כמשמעו.

כמה ימים לאחר מכן התכנסו בני הקהלה לכנס חיוס שהקדש לחשיבה משתפת, כיצד יוכל כל אחד מבני הקהלה לרתם ולעזר לאברך הסובל ולמשפחתו, שברגע אחד נהרב עולמם. כמה אברכים נמרצים התנדבו להציע עזרה ותמיכה למשפחת החולה בזמן ובסיוע טכני. אחד האברכים הציע להפעיל את קשריו עם ממחי רפואה. בעלי הרכבים שבין הנאספים התנדבו להסיע את החולה ואת משפחתו לאשפוזים התכופים שטכנונו לו, ככל שיידרשו, וכלם כאיש אחד בלב אחד התגייסו עם בני משפחתם לשאת תפלות ופרקי תהלים למען החולה.

עם כל זאת, היה ברור לכל כי יש צורך גם בעשייה רוחנית משמעותית וכי הצרה נשלחה אליהם במשמים במטרה לעוררם לחאזק ולתקון של המדות. בשל כך הם נסו לחשב על נושא הטעון חאזק בקהלתם, שבו יוכלו כלם להתחזק, כאיש אחד בלב אחד. עם סיום האספה העלו כפי וכמה הצעות, והן נרשמו בקפידה על ידי הגבאים.

האספה התפורה מבלי שהתקבלו החלטות. הנאספים החליטו להנציח באחד מגדולי הדור שימליץ להם מהי הקבלה הטובה ביותר שראוי להתחזק בה בשעה קשה זו.

אחד האברכים התנדב לגשת לשאל את אחד מגדולי הדור. לאחר שהפך הרב בדבר, סמך ידו על אחת מההצעות הבולטות שהעלו כמה מאברכי הקהלה, והיא - לשמר על כבוד התפלה, הינו להגיע בזמן לתפלה, לשהות בבית הכנסת מתחלת התפלה ועד סופה ולא לדבר במהלכה דברי חליי כלל.

הרב המליץ לשואל בחם לעורר את חברי הקהלה להתחזק בענין זה, ואף הקדיש מכתב מיוחד שבו עודד את בני הקהלה כלה להתחזקות בקבלה זו, שאותו חתם בברכה לחולה שבזכות הקבלה המששתת יזכה לרפואה שלימה.

בדברים שבעל פה הוסיף הרב והאריך בפחשיבות הענין: "מלבד עצם חשיבות הקדמה לתפלה המונעת מעל הצבור פעם משמים חלילה, הרי אתם מתפללים מעמק הלך לרפואתו של חברך, כדי שהתפלות שתקבלנה לרצון לפני ה' עלינו להראות שאנו מחשיבים ומיקרים אותו, ונדאי שלא מזלזלים בקו, חלילה, מי שמקפיד לבוא בזמן לתפלה ולא לצאת מבית הכנסת עד סופה, הרי הוא מראה כי התפלה חשובה בעיניו, ומתוך שהיא חשובה בעיניו, אף הקדוש ברוך הוא יחשיב אותה ויקבלה ברוצון".

הוא יחשיב אותה ויקבלה ברוצון.

מח' יצא הדבר עמ' 510

יא. אמן - הכרזת אמונה נצחית המהר"ל הסביר: המברך מעיד בברכתו כי פעולות מסוימות בבריאה על פי זאת פרש בעל הצ"ע עין: קבלת על מלכות שמים והכרזה שהקדוש ברוך הוא הוא א-ל-י ומעיד על בוראו, שהוא א-ל מלך גאון. התוספות (שם ד"ה א"ה) אף הסיקו מדברי חכמים אלו שצריך להרהר בתבואת אלו בשעה שעונים אמן.

ר"ת	יציאה	כניסה
20:47	20:09	18:56
20:45	20:11	19:13
20:48	20:12	19:06
20:46	20:10	19:12

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

חוט של חסד

בס"ד בר"ה

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

פרשת ראה • כ"ט אב תשפ"א • גליון 733

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

שאנחנו שואבים אך ורק מהתורה ולא חלילה מהרחוב והתקשורת.

דניאל כבר ניבא על התקופה הזאת ואמר: "יתבררו ויתלבו ויצרפו רבים והרשיעו רשעים ולא יבנו כל רשעים והמשכילים יבינו". כלומר שיהיו בירורים קשים בעולם כדי להבדיל בין מי שהולך עם ה' לבין מי שמחפש לפרוק מעליו את עול האמונה והתורה והמצוות.

רבי נחמן מברסלב אמר שבדור האחרון יהיו נסיונות קשים באמונה, והוא אמר שהוא מודיע לנו את זה מראש למרות שזה לא יעזור, כי הניסיונות יהיו קשים מאוד, אבל בכל זאת עצם הידיעה שהצדיקים כבר ראו את זה ודיברו על זה מראש - בה בעצמה יש נחמה וחיזוק וקריאת עידוד לאלה שרוצים להילחם על האמונה ולעמוד בניסיונות כל מחיר.

היופי האמתי

היום יש ניסיונות קשים מאוד על הדברים החמורים ביותר. אם פעם היו צריכים להתאמץ כדי לעבור עבירה, הרי שהיום כל תאוה, כל עבירה וכל התמכרות - הכול זמין, הכול נגיש, הכול קל, הכול נמצא בכיס תרתי משמע. ועיקר הנאמנות היא דווקא בתחום הקדושה הצניעות ושמירת הברית. לא צריך להסביר את גודל הניסיונות שיש בתחום הזה בדורנו. לכן אני קורא לכל בנות ובני ישראל להתחזק בכל הכוחות למען ה' ולמען כל עם ישראל.

בנות ישראל היקרות, אל תטעו מכל מה שאתן רואות ברחוב, אל תטעו מנשים שמבזות את עצמן ואת משפחתן. דעו לכן, שהצניעות היא היופי האמתי שלכן. הצניעות היא הכבוד האמתי שלכן, של ההורים שלכן, של המשפחה שלכן, של הבעלים שלכן, ושל הילדים שלכן. זה הכבוד והיופי של עם ישראל שאפילו גויים טמאים יכולים להערך ולכבד: "מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל".

וכמו מרגלת בכירה - כל שמירה שלך על הצניעות המשך בעמ' 3

מאמר ראש הישיבה

זהירות נסיונות לפניך!

המציאות עולה על כל דמיון

אחד העולמות המעניינים ביותר הוא עולם המודיעין והריגול. בעולם הזה אין גבול לדמיון ולאפשרויות, והמציאות עולה על כל דמיון. לא לחינם מספק עולם הריגול כר נרחב ובלתי נדלה לסופרים בכל רחבי העולם לשאוב ממנו עלילות ומהלכים.

איש מודיעין יודע שעליו לבדוק כל מקור מודיעיני שבשבים עיניים, כי כל אחד שמשתף פעולה איתך, יכול באותה מידה גם לשתף פעולה עם האויב, ועליך להיות בטוח בנאמנות של המקור. אפילו מרגל שאתה שלחת בעצמך עלול להתגלות כבוגד. גם חייל רגיל צריך לשמור על סודיות, אבל זה לא באותה רמה. התועלת שהוא יכול להביא הרבה יותר מוגבלת וגם הנזק שהוא עלול לגרום מוגבל, והוא נמצא בסך הכול בְּאֶזְרוֹ הַמוֹגֵן והבטוח מבחינת המדינה, ולכן אין עניין לאתגר ולבדוק את הנאמנות שלו ללא הרף. לעומת זאת המרגלים והסוכנים יכולים להביא לבטחון המדינה תועלת שלא תסולא בפז, ומאידיך גיסא בכוחם גם לגרום לנזקים הרסניים, ובנוסף, הם פועלים בשטח האויב הרחק מהאיזור המוגן, לכן המפעילים של הסוכנים והמרגלים חייבים לבדוק ללא הרף את מהימנותם ואת נאמנותם של מקורותיהם.

מה תפקידך בכוח?

אז אם אתה רוצה לדעת איזה סוג של חייל אתה בצבא ה', תראה כמה חשובה הנאמנות שלך לה' -

כמה ה' בודק ומאתגר אותך. בדור הזה כולנו מרגלים. כולנו פועלים בעומק שטח האויב הרוחני, כי הרחוב כולו שטוף ברוח שיגעון, ובטירוף של ניאוף ושל דעות כוזבות. האוויר מורעל. כל אחד מאתנו פועל בחסות החשכה. אף אחד לא יודע מה האדם עושה בתוך ביתו בינו לבין עצמו, וכדי להצליח במשימות, על האדם להיות בעל נאמנות ברזל לה' יתברך.

ה' מנסה אותנו בלי סוף, ניסיון אחר ניסיון ואם ה' לא ישמור עלינו, כל אחד עלול לאבד את נאמנותו לה' ברגע אחד, לא עלינו. וזה באמת קשה. אבל מבחינתנו זה רק מראה לנו עד כמה העבודה שלנו חשובה וקריטית. כמו מרגל טוב, שאין סוף לרווח שהוא יכול להביא לשולחי - כך כל אחד מאתנו יכול להביא את הגאולה. שמש כך. כגודל הניסיונות כך גדול החשיבות של עבודתנו.

בואו נאהב את ה' באמת ולא נסור מהתורה ימין ושמאל נראה איך ה' מגלה את אהבתו הגדולה עלינו וגואל אותנו

זהירות ניסיונות לפניך!

והעיקר הוא להחזיק באמונה פשוטה, שכל הניסיונות האלה לא באים במקרה, אלא כולם מכוונים מאת ה' יתברך. לה' יש את החשבונות שלו, ועליו לבדוק באמת הפשוטה המובאת בפרשה: "כי מנסה ה' אלוקיכם אתכם לדעת הישכם אוהבים את ה' אלוקיכם בכל לבבכם ובכל נפשכם". ועכשיו זה הזמן להבין את גודל השעה ואת החשיבות של עבודתנו ולקיים את מה שנאמר בהמשך הפסוקים: "אחרי ה' אלוקיכם תלכו ואתו תיראו ואת מצוותיו תשמרו ובקולו תשמעו ואתו תעבודו ובו תדבקו". זה הזמן למסור נפש על התורה, על האמונה, על קיום ההלכה, ועל ההשקפות הצלולות

אמונה =

ה' יתברך תמיד אוהב אותי ותמיד יהיה לי רק טוב

(הרב שלום ארוש שליט"א)

השפעת התפילה על חשבונות שמים

ראים מכאן מהו הכח של תפילה, אפילו אדם שיש בידו עוונות, עדיין השי"ת מרחם ומאריך אפו ואינו נפרע ממנו, אבל כנגד תפילה ממהרים ח"ו להיפרע ממנו.

השפעה זו של התפילה קיימת גם לצד השני, שהרי מידה טובה מרובה, לכן לפעמים הגם שיש לאדם זכויות, והוא ראוי לזכות ולקבל טובה בעולם הזה, אך חשבונות וקיסטורים מעכבים את הדבר.

אבל אם יתפלל לה' ויבקש שיתן לו, אזי השי"ת כביכול יסירה יותר לתת לו.

והנה דבר זה שהאדם המתפלל גם אם אינו ראוי מתקבלת תפילתו זה אפשר ללמוד ממה שנכתב במדרש על הפסוק המובא (תהלים ס"ב לב) והבוטח בה', אפילו רשע ובוטח בד' חסד יסובבנו (ילקוט תהלים ס"ב תשיט), שבעניין שהוא בוטח יושיעוהו ד' מצד החסד.

ידוע שעיקר ביטוי הביטחון זה ע"י תפילה שהאדם מתפלל ונשען על חסדי ה' אפילו אם רשע ואינו ראוי לכך תפילתו תתקבל, כי הקב"ה שומע תפילת כל פה.

וזה מה שמביא מורינו הרב נתן מברסלב (ליקו"ה חו"ס - הל' נחלות ה"ד) שהאמונה צריכה להיות שלמה בכל הבחינות, ומסביר רבי נתן מה הכוונה אמונה שלמה: שכמו שצריך שיהיה לו אמונה שלמה בה' יתברך שהוא

בפרשתינו אנו למדים על כח התפילה בצורה חזקה ביותר, התורה אומרת שיש מצוות השמטת כספים, כלומר ברגע שמסתיים שנת השמיטה, אדם שהלוה לחבירו כסף אינו מקבל את כספו בחזרה, וזו מצוות עשה מהתורה.

וחשבה התורה על אותו אחד שירצה להימנע ולא לתת לחבירו הלוואה פן תבוא השמיטה והוא יפסיד את כספו מזהירה אותנו התורה: (דברים טו ט) "השקם לך פן יהיה דבר עם לְבַבְךָ בְּלִיעַל לְאִמֹר קִרְבָּה שְׁנַת הַשְּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה וְרַעַה עֵינֶךָ בְּאֶחִיד הָאֶבְיוֹן וְלֹא תִתֵּן לוֹ וְקָרָא עָלֶיךָ אֵל ה' וְהָיָה בְךָ חֲטָא: פִּירַשׁ רַש"י: "והיה בך חטא - מכל מקום, אפילו לא יקרא, [שעל כל פנים יש בו עוון שלא הלווה לעני חשש השמטת כספים], אם כן למה נאמר "וקרא עליך"? - מסרה אני ליפרע על ידי הקורא, יותר מסי שאינו קורא".

הנה אפילו עבר האדם עבירה גדולה בכך שלא עזר לאביו, אף על פי שגרם לו צער גדול, בכל זאת הקב"ה מאריך את אפו ואינו נפרע ממנו. אימתי הקב"ה נפרע מהמציק - בשעה שהעני המצטער עומד כנגדו בתפילה לה'. כנגד אדם שמתפלל אין הקב"ה יכול להאריך אפו, כביכול מחייבת התפילה שהשי"ת יעזור למצטער, ויפרע מן המצער ח"ו.

פַּעַם בְּלֵיל שְׁבַעֲוֹת נִכְנַס הָאָדָם לְרַגְלֵי הַזָּנוּן מִפְּרָלְיוֹן לְבֵית מִדְּרָשׁוֹ וְרָאָה אֶת הָאֲבָרָךְ ר' יִחְיָאֵל שׁוֹר הַנִּקְרָא יִחְיָאֵל מְרַדְכֵי אַבְרָהָם יוֹשֵׁב וְנֹעַץ בְּסִפְרֵי לְקֹטְיֵי מוֹהָרֵי, כְּשֶׁרָאָה הֵלָּה אֶת הַבַּיִת אָהָרָן סָגַר מִיָּד אֶת הַסֵּפֶר, פָּנָה אֵלָיו הַבַּיִת אָהָרָן וְאָמַר לוֹ: לְמַד, לְמַד גַּם אֲנִי לִנְסֹד בְּסִפְרֵי זֶה (שְׁבַח) שֶׁל צְדִיק עַמ' קִיב)

זֶה סוֹפָךְ שְׁמַעְתִּי מִיָּדֶיךָ הַאֲתִירָךְ רַבִּי גְרִישׁוֹן גְּרוֹ יֵאָרֶה, נֶכְדֵּי הַפְּגִיד ז"ל מִסְטִירָהָאֵוִי יָצַע, שֶׁשְּׁמַע מִפִּי הַקְּדוֹשׁ שֶׁל רַבְנֵי שְׁבַרְאֵשׁ הַשְּׁנָה הַכֹּל מְקַבְּלִים מִסְטֵי תַקְוָה; אֲפִלּוֹ דְבָרִים שְׂאֵי אֲפָשֶׁר לְתַקְנֵם בְּזַמַּן אַחֵר - בְּרִאשׁוֹ הַשְּׁנָה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל: [עלִים לְתַרּוּפָה, מִכְתָּב מִיּוֹם ג' עֶקֶב תַּר"ג]

בורא הכל ומנהיג מושל ומשגיח ובידו לשנות את הטבע כרצונו ולהשפיע כל טוב, כמו כן צריך שיהיה לו אמונה בעצמו להאמין באמונה שלמה שה' יתברך שומע ומאזין ומקשיב כל דבור ודבור של כל אחד מישראל אפלו מהגרוע שבגרועים, כי הוא יתברך שומע תפילת כל פה.

יש כח בכל אחד מישראל לפעול בקשתו ברחמים אצלו יתברך אם יתפלל באמת אליו יתברך, כמו שכתוב, קרוב ה' לכל קוראיו וכו'.

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט
בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"
קו ההלכה הספרדי: *3030

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

סגולה נפלאה לחודש אלול, לבטל מעליו גזירות קשות

לומר בכל יום מזמור לדוד ה' אורי וישעי (פרק כ"ד בתהילים) מראש חודש אלול עד יום שמחת תורה, והיא מסוגלת לבטל כל גזירה רעה שנתונה על האדם, וכל האומר פרק זה מ"רח" אלול עד אחר שמחת תורה אפילו גזרה רעה נתונה על האדם חס ושלום, מן השמים מבטלו, ומעביר מעליו כל המקטרגים, ומבטל מעליו כל גזרות קשות ורעות, ויוצא זכאי בדין, ומבוטח לו שלא יחסרו מזונותיו כל השנה". סגולה זו מיוחסת לרב אברהם חסוי צ"ל מגדולי החכמים בזמן הרב בן איש חי.

אל עולם הבריאה, להמשיך תוספת קדושה של שבת בבריאה כדי שתתקיים כל ששת ימי החול עד השבת הבאה, ולכן ראוי לאומרה בישיבה, אמנם אם יש מישהו המעכבו מלשבת יכול לאומרה בעמידה, כיון שישנם פוסקים הנוקטים שצריך לומר קדושת ובא לציון דווקא בציבור ולא ביחיד. רב עמרם גאון השלם (חלק א' דף קס"ה ע"א) האשכול (חלק א' סימן ט"ו) ועוד. ואף שלהלכה מותר לאומרה ביחיד (חיד"א בקשר גודל סימן י' אות י"א) מכל מקום נראה שעדיף לאומרה בציבור מעומד ולא ביחיד מיושב. ואם יכול להישען על קיר וכדומה, יוצא ידי חובה לכתחילה. (על פי הגמ' בשבועות ל' לגבי רב נחמן שעמד מוטה כי שארי מסאניה).

בתוך סעודת פת הגישו אבטיח למסובים, האם צריך לברך על האבטיח?

בבן איש חי (שנה ראשונה פרשת נשא סעיף ח') כתב שהיה מנהג בזמנו לאכול אבטיח יחד עם פת וגבינה, ועל כן אין צריך לברך כשאוכל אחר הסעודה, כפי שנפסק שכל מיני פירות שבאים בתוך הסעודה, אם אוכלם עם הפת אין צריך ברכה כלל, כיון שאוכלם עם הפת נחשבים לדבר הטפל לפת ואין מברכים עליהם, אבל אם אוכל את האבטיח בסוף הסעודה בפני עצמו ולא מלפת אותו עם הפת, כיון שאינם מעיקר הסעודה יש לברך עליהם ברכה ראשונה, ומכל מקום יוצאים בברכה אחרונה בברכת המזון ואין צריך לברך בורא נפשות על אכילת הפירות. (שלחן ערוך סימן קע"ז ס"ב)

הדבר על גבי קדירת חמין, דהיינו שלוקח את האורז והעוף וישימו אותם בתוך סיר קטן ויניחו את הסיר הקטן על גבי סיר שנמצא על הפלאטה, יהיה מותר הדבר לכולי עלמא. על פי שלחן ערוך (אורח חיים סימן רנ"ג סעיף ב' ושי"ח סעיף ד' ועוד).

האם מותר לקרוא סיפור על אימי השואה ביום שבת?

אסור לקרוא דברים הגורמים לאדם צער בשבת, ועל כן צריך להימנע מקריאת ספרים כאלו ביום שבת.

בתפילת ערבית של מוצאי שבת מישהו מאחורי עדיין לא סיים להתפלל ואני לא יכול לשבת בקדושה של ובא לציון האם אני צריך להמתין עם אמירתו עד שאוכל לשבת או אפשר לומר את הקדושה בעמידה?

לכתחילה כדאי לומר את קדושת ובא לציון בהיותו יושב, משום שקדושת ובא לציון רומזת בתפילה לעולם הבריאה. רמ"ק באור החמה (חלק ב' דף ק"ט עמוד ד'), ובמוצאי שבת הטעם הוא כמופיע בשער הכוונות (דף ס' ע"ב) להמשיך הארת עולם האצילות אשר בסוד תוספת שבת

הכנתי עוף ממולא באורז שיהיה גם להיום וגם לשבת בבוקר. האם מותר למזוג מהאוכל לסעודת הערב ולהחזיר לפלטה את מה שנשאר לאחר סיום הארוחה בתוך סיר?

לספרדים אין איסור להחזיר על הפלאטה מאכל יבש אם היה מבושל קודם לכן, ולכן מותר להחזיר את האורז או העוף שנשאר לסיר, ולאשכנזים יש איסור להחזיר כל מאכל על גבי פלאטה, ומכל מקום אם מחזיר את

שעון של חיים

מבצע בך את הגזר הדין. אספר לך את סיפורי:

"גדלתי בבית יהודי לאמא אלמנה שבקושי רב הביאה פת לחם אל פיני. באחד הימים כאשר המצב היה ברי רע מבלי יכולת להכניס פת לחם אל פינות הילדים, הלכה לקבץ נדבות ולא עלה בידה. המליצו לה לגשת אל רבה של הורדנה. כשניגשה אליך בבקשה לצדקה כדי להחיות את נפשות יתומיה, אמרת לה אין לי מה לתת לך, אבל אתן לך את שעון הזה, שוויו ערב רב ועצום, "מכרי אותו בסכום מכובד וממנו תתפרנסו" אמרת לאמא. במשך שנה שלמה התפרנסו משעון זה זה. "שמרתי את הדברים בלבי ואמרתי כי בבוא העת כשאוכל אחזיר לך טובה. מתוך הכרת הטוב שמרתי עליך. כעת אני עובר למוסקבה, ומחר בודאי תמות. לכן מציעני: ברח כעת אל הלא נודע!"

כל העת הזאת ישב רבי יהושע נדהם מהתגלית כשליבו מודה ומשבח למי שאמר והיה העולם. "איך אקבל אישורים?" הגיב מייד כשהורשה לו. "לזאת אדאג אני לך ולמשפחתך, לך ותתארגן". עוד באותו ערב קיבל אישורי יציאה. כך בשנת תרצ"ג זכה ועלה לארץ הקודש ארץ ישראל. בזכות מצוות הצדקה והחסד, זכה וניצל מגזר דין מוות בטוח, וכי ניצל ממלחמת עולם שניה. עלה רבי יהושע לארץ הקודש, והשושלת המשיכה. נולדה לבנו רבי שלמה הרבנית הצדקנית רבקה מרים ע"ה ולה בנים צדיקים כדוגמת ר' יהושע הגאון ואחיו הכהנים, יחד עם אחיותיהם הצדקניות שיחיו.

***

קווים לדמותה של הצדקנית

מעט מזער משבחה של הרבנית הצדקנית ע"ה: היא עצמה אשת חסד גדולה ועצומה כשהייתה שומעת על חולה או צער הייתה מוכנה למסור נפש ולעזור ככל האפשר, כל כך הרגישה בצער הזולת עד שהייתה חולה כששומעת צרות של אחרים. בעלת תפילה עצומה, צנועה ויראת שמים, מסתפקת במועט, עד כדי כך שלא נתנה דגש לעולם הזה בכלל, זכתה והבינה כי העולם הזה הוא בחינת פרוזדור בלבד וכל ההשקעה היא לחיי הנצח. כך מצאנו את ביתה אשר בו חיה כ 68 שנים, בית אשר בו הפשטות שולטת בכל פינה, בית שלא שופץ. כביתו של החפץ חיים ע"ה, בית שכל הנכנס אליו מרגיש את גודל הקדושה ואומר: "זוהי ירושלים של מעלה". אך היה כולו מקושט ומעוטרת בכתרי תורה של תלמידי חכמים וגאונים, כדוגמת בעלה המנוח ע"ה, ובניה שיבידלחט"א.

כבוד התורה ניכר מכותלי ביתה, יעידו קורות ביתה על אהבת תורה שניכרה בה, את כל עול הבית לקחה על כתפיה על מנת לתת לבעלה ובניה לעסוק בלימוד התורה הקדושה מתוך מסירות נפש זכתה לשמש בקודש ולגדל דור מפואר.

כל זאת נגיע אל מקצת מעלתה של המנוחה ע"ה זכותה תגן עלינו ועל כל ב"ב ומשפחתה. אכ"ר.

***

כוס תנחומים שלוחה לבני המשפחה היקרים, ואיתם בנה רבי יהושע הכהן שליט"א

יה"ר שינוחמו מן השמים
ולא ידעו עוד צער אמן.

בימים אלו חל יום השלושים לפטירתה של אשת החיל, האשה הצדקנית הרבנית רבקה מרים בת ר' שלמה שאביה היה ראש ישיבת תפארת צבי, בימים של קדושים זרע תרשישים מיוחסת לרבי חיים מואלוזין, ולרבי מרדכי יפה בעל הלבוש, ולבעל התוספות יום טוב ז"ע. זכתה והייתה אמה של מלכות, כפשוטו העמידה דורות של מלכות, תלמידי חכמים גאונים וצדיקים. אימו של מו"ר הגאון הרב יהושע הכהן שליט"א בעל הכרם יהושע, שמרביץ תורה במסודותיו הקדושים מעל לשני עשורים, שלאחד מגדולי הדור נחשב, ושאר בניה הצדיקים שיחיו. סיפורו של המשפחה מתחיל לפני שנים בימי השלטון הקומוניסטי ברוסיה סביה הרב יהושע מהורדנא היה ראש ישיבה ופוסק בעיר מינסק ומגדולי צדיקי רוסיה, האדמו"ר הרי"ץ מליובוויטש ששניהם עסקו בהרבצת תורה התבטא עליו כי חצי מרוסיה עומדת עליו, פעם התארח מרן החפץ חיים בעיר מינסק ובא לבקר את ר' יהושע לאחר שחזר לראדון כשהיה רוצה לתת דוגמא של עובד ה' אמיתי זה ר' יהושע מהורדנא. ידוע שהחפץ חיים התכוון לעלות לארץ ישראל וכששאלו אותו התלמידים עכשיו מי יגן על רוסיה, אמר ר' יהושע מהורדנא, ובנוסף אף היה שולח אליו אנשים להתברך ולפעול ישועות.

***

מינסק העירה, מקום מגוריו של רבי יהושע הייתה אחת העיירות בשלטון הקומוניסטי קרוב לעיר הורדנא (כיום גרודנא). בימים ההם אשר חל איסור לקיים כל סממן יהודי וכמובן חל איסור לימוד התורה הקדושה, ישב רבי יהושע ולימד תורה מתוך מסירות נפש של ממש, בתוך סכנת שלטון הקומוניסטי ועונשיו הידועים לשמצה. כרבי עקיבא בזמנו, למרות כל הפחד, בסיכון, וההסתכנות היה מוסר ומלמד שיעורי תורה. במשך תקופה ארוכה בשקט וצנעא.

באחד הימים קיבל רבי יהושע זימון ממשטרת רוסיה, זימון כזה היה מעלה פחד ואימה גוראיים. אפשר היה כי זו אף פרידת עולמים. הוא הבין שעליו להכין צוואה, ולהיפרד מכל היקר לו, כי בדרך כלל לאחר זימון כזה או שנפרדים לעולמים, או לכמה עשורים בסיביר. משהגיע אל משרדי המשטרה קיבל את פניו קצין מאיר פנים, שלא כמקובל, שכן דרכם של קצינים חמורי סבר הם. ואמר לו: "שב!"

"בטח הנך חושב שאנו לא יודעים על הפעילות שלך, ועל מעשיך הנסתרים הנוגדים את חוקי המדינה!?"

ואז הצביע על תיק עב כרס: "תיק זה, מלא בראיות הוא, ראיות המעידות שחור על גבי לבן על מעשיך ופשעיתך".

יותר מכך, ודאי תמה אתה על סבר פני המחויך שלא דרכם של קצינים בדרגת!?

ובכן, לא שאשרי אותך מופתע, אסביר לך את פשר העניין.

"עד עכשיו הייתי קצין פה ושמרתי עליך, השגחתי עליך מרחוק לבל יאונה לך כל רע,

מחר אקבל קידום ואעבור לעיר הגדולה למוסקבה, כבר לא אהיה כאן על מנת להשגיח עליך, לכאן יגיע קצין חלופי שכאשר יראה את התיק מיד יעמידך מול כיתת יורים ללא משפט.

"ודאי תמה אתה על כך שאיני עושה עמך מאומה, ולא

שלך בלבוש ובדיבור ובמעשים משפיעה על כל עם ישראל ועל כל העולם. וזה מה שיביא אותך להצלחת האמיתית שלך, כי ההצלחת החיים של האישה תלויה בצניעותה. ההצלחה של בעלך ושל הילדים שלך תלויה בצניעות שלך, ואין דבר בעולם שיוכל להוות תחליף לנחת מזוגיות טובה ומילדים מוצלחים וצדיקים.

את מי אתה מפרנס?

ובני ישראל היקרים, הניסיון העיקרי שלכם הוא בשמירת העיניים. לשמור היטב על מה שאנחנו מכניסים למוח שלנו, שלא נטמא את בית המקדש שלנו, שלא נשרוף את הלב שלנו. ומי חלם שנגיע לימים כאלה שאנחנו אפילו לא מדברים על הרחוב, אלא אנחנו מדברים על ניסיונות קשים של שמירת עיניים בתוך הבית בחדרי חדרים.

הלב כבר נשרף מרוב סיפורים על אברכים שמאבדים את החיים, את המשפחה, את הילדים, את כל האור של היהדות ואת כל המתיקות של התורה והמצוות רק בגלל פגמי עיניים, בגלל שקנו מכשירים קטנים ומסוכנים "לצרכי פרנסה", ובינתיים היחיד שמתפרנס בקלות וברוח מהמכשירים האלה זה רק היצר הרע שכבר לא צריך לעבוד קשה בשביל להרוס משפחות שלימות ברגע.

בואו ונאהב את ה'

אחים ואחיות יקרים, אנחנו נמצאים במלחמה גדולה בניסיונות קשים ויש לנו כוח לעמוד בניסיונות, יש לנו צדיקים ועצות. בכוח הידיעה התמימה שהתורה לא תשתנה והאמונה לא תשתנה - בכוח זה ניתן לעמוד בכל ניסיון! כל אחד מאתנו הוא השליח של כל עם ישראל לא נעזוב את יראת השמים ולא נעזוב את הנאמנות שלנו לרגע, ולא ניתן לשום דבר להיזי אותנו מסעיף קטן מהשולחן ערוך, אפילו כקוצו של יו"ד, ונרבה בתפילות לה' יתברך שיעזור לנו לעמוד במשימות אנחנו וזרענו וזרע זרענו עד עולם.

עם ישראל הקדוש, חיזקו ואמצו. כוחות הסיטרא אחרא יודעים שעם ישראל ברובו הגדול מאמין ואוהב את ה' ואת המסורת, והם יודעים שעם ישראל מתעורר לשוב לצור מחצבתו; ולכן הם מנסים בכל כוחם לקעקע את זהותנו כעם ה'.

נגד כל זה אנחנו חייבים להגביר את הנאמנות שלנו. אנחנו המרגלים הקדושים של עם ישראל. כל אחד עומד בניסיונות הקשים שלו לגמרי לבדו, והוא יכול להביא תועלת עצומה לעצמו ולכל עם ישראל ולכל העולם כולו; אבל חלילה גם להיפך, כל עבירה, כל הפרה של הברית והנאמנות שלנו לה' יתברך - עלולות להביא אסונות גדולים ונזקים בלתי נתפסים לנו ולכל עם ישראל ולכל העולם כולו, חלילה.

זה הניסיון של הדור האחרון. ה' מנסה אותנו לדעת אם אנחנו באמת אוהבים אותו. בואו נאהב את ה' באמת ולא נסור מהתורה ימין ושמאל, ונראה איך ה' מגלה את אהבתו הגדולה עלינו וגואל אותנו גאולת עולם ברחמים.

בברכת שבת שלום וספורך

הספר של הרב שלום ארוש
על התבודדות ומעלת התפילה
052-2240696

מרפא לנפש

מאת הרב שלום ארוש שליט"א

חיים טובים וקלים מאוד...

כשמשיח יבוא, עוד היום בעז"ה הוא יגיד לכל אחד ואחד: לך ותדבר עם בורא עולם! ותבקש ממנו שירחם עליך, ושחזיר אותך בתשובה. תבקש ממנו שיוציא אותך מהרע שלך ומהשטויות שלך. כי לאדם יש יצר הרע, והוא צריך לבקש מה' יתברך, שירחם עליו ויעזור לו ויוציא אותו מהשטויות שהיצר הרע מכניס בו, וכמו שכבר אמרו חז"ל: אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסת בו רוח שטות.

למעשה, ההתבודדות היא הדבר הראשון המעיד על האמונה של האדם. כי אדם שמאמין בה' הוא מדבר איתו, ואין יתכן לומר שהוא מאמין בה', אם הוא לא מדבר איתו? הלא זו משוואה פשוטה ביותר: אתה מאמין - אתה מדבר. אתה לא מדבר - אתה לא מאמין.

כי אמונה בפשטות פירושה קשר עם ה'. ועיקר הקשר עם הבורא הוא על ידי השיחה הפשוטה שהאדם משוחח עם ה' במלים שלו. וכל אדם שאומר שהוא מאמין, מדוע הוא לא מדבר עם מי שהוא מאמין בו? אדם שמאמין שהוא נברא ויש בורא שברא אותו, למה שיחיה לבד, בלי הבורא? כמו שכל ילד שיש לו אבא טוב, למה שיחיה

חיים קשים, לבד ועזוב, כאלו אין לו אבא?

כי ממש כשם שלאותו ילד שחי בלי אבא, קשה בחיים והוא למעשה לא יכול להסתדר בכלל, כך בדיוק כל נברא ונברא, שחי בלי בורא עולם, דהיינו שחי בלי לדבר עם ה', באמת חיינו קשים. כי בלי הבורא החיים קשים מאד בעולם הזה, וכמו שרבינו אומר בשו"ת הר"ן, שמי שאין לו אמונה חיינו אינם חיים. אבל מי שיש לו אמונה חיינו טובים וקלים מאד, כי יש לו אבא מרחם בשמים, ויש לו במציאות על מי להישען ועל מי לסמוך, ומי שיעזור לו וייתן לו וישלים לו חסרונות, ויחלץ אותו מקשיים והסתבכויות וכו' וכו', ומי שמאמין כך הוא מדבר עם ה' כל הזמן על כל מה שעובר עליו, ומתייעץ עמו, ומספר לו מה עובר עליו ומה קשה לו וכו'.

בפרט שהקשר עם הבורא הוא הרבה יותר מאבא, כי הבורא נמצא אתך ומקשיב לך עשרים וארבע שעות ביממה, ויכול לתת עזרה של ממש, אף ממקומות שלא ציפית, והעיקר: רק בו אפשר לבטוח באמת, כמובא בספר 'חובות הלבבות', שרק בבורא אפשר באמת לבטוח, משום שישנם שבעה תנאים שצריך שיתקיימו במי שבטוחים בו, ותנאים אלו מתקיימים אך ורק אצל הבורא יתברך. 7 תנאים אלו הם:

א. שהוא מרחם עליך. ב. שהוא אינו מתעלם מצרכיך ואינו מתרשל בהשגחתו עליך. ג. שהוא חזק ובלתי מנוצח, ולא יוכל למנוע אותו שום גורם, כגון בני אדם או כוחות טבעיים ואף רוחניים, מלעשות בקשתך. ד. שהוא יודע ידיעה שלמה מה הם הצרכים שלך, אפילו אלו שאתה בעצמך לא יודע מהם. ה. שהשגחתו היא תמידית, ומימי ניקותך ועד יומך האחרון הוא אתך. ו. שכל ההנהגה וההשגחה עליך מסורה בידי בלבד, ואין שום גורם מלבדו, שיוכל למנוע ממך איזו טובה או להזיק לך, וכן אין גורם מלבדו שיכול להיטיב לך או להציל אותך. ז. שחסדו ונדיבותו הם אין סופיים, בין למי שראוי להם ובין למי שאינו ראוי.

וזו פשטות האמונה: אתה נברא! ויש בורא מעליך שנמצא אתך כל הזמן! והוא שומע אותך, כמו שכתוב בתהלים: "הנוטע אזן הלא ישמע?" - פירושו: וכי מי שברא אוזניים לשמוע, הוא לא שומע? לכן האדם המאמין צריך לחיות את האמונה, שיש מי ששומע אותו כל הזמן, ורוצה לשמע אותו ורוצה לעזור לו בכל תחום, ולכן עם הבורא אפשר, וכדאי, ומוכרחים, להיות כל הזמן בקשר - כאן לבקש, כאן להתייעץ, כאן לספר לו מה עובר עליך כ"ל, ואדם שחסר לו את הקשר הזה עם הבורא, חסר לו את העיקר, וזה לא משנה כמה הוא "דתי" או "חרדי" - העיקר חסר לו.

רבי נפתלי צבי יהודה ברלין זיע"א, הנצי"ב מוולוז'ין כ"ח מנחם אב

לאורם נלך הילולא דצדיקיא

בלחציו ואף דרש בין היתר להרחיב את זמן לימודי החול לשלוש שעות ביום, והנצי"ב שראה את הסכנה קרא לאסיפת חירום דחופה בוולוז'ין. בין החכמים השתתפו בנו רבי חיים, חתנו רבי רפאל שפירא, מרן 'הבית הלוי', רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי ועוד רבים מגדולי רבני רוסיה וליטא, ובסופה החליטו כולם בלב דואב ובתחושות קשות מנשוא שעדיף לסגרה מאשר להכניס לתוכה משדות זרים ולערבב בה טמא וטהור. ביום רביעי ה' בשבט תר"ץ לסמאה השוטרים שנכנסו לתוך הישיבה ופקדו על תלמידיה להפסיק את הלימוד ולצאת סן המקום, נעמדו בני הישיבה בוכים ועימם רבם הנצי"ב האחוז בכ"י וכל הכאב שהיה עצור בו יצא החוצה כשהוא רואה עמל של שנים נגדע לנגד עיניו. הוא התבקש לצאת סן המקום מבלי לשוב אליו. משם גלה לתימין עם משפחתו ואחר כך לורשא, שם קווה למשך את תשוקתו לעלות לארץ-ישראל משאת נפשו. אולם סגירת הישיבה השפיעה לרעה על בריאותו ומשהתירעו בו רופאיו שלא יעמוד בטלטולי הדרך נשאר בורשא. ביתו שם המה ממבקרים כל היום ומכל השכבות והחוגים נהרו אליו כדי ליטול ממנו עצו. בשנתו האחרונה כיתר רגליו בין בתי העשירים בכדי לטקל את חובות הישיבה הכבדים שצברו על שמו, שכן, למרות שכבר לא גופו דאב וכאב מייסורים. כמו כן החל לעודד את מקורביו להכשיר לדפוס את ספריו הרבים, בהם: 'העמק שאלה' על השאלות לרב אחאי גאון. בכל יום לימד שיר השירים, וכן פירוש על הספרי ועל ההגדה של פסח. בספרו 'משיב דבר' מובאת תשובותיו לשאלות שנשלחו אליו מכל קצוות תבל, בהן גם כתב מאמרים בשאלות לאומיות. לנצי"ב היו חמישה ילדים שלשה ילדים מאשתו הראשונה - הרב חיים ברלין ושתי בנות, ומאשתו השנייה אותה נשא כשהיה בן חמישים נולדו לו שני בנים - מאיר (בר-אילן) ויעקב ברלין. ביום חמישי כ"ח לחודש מנחם-אב שנת תרנ"ג והוא בן שבעים ושש שנה ככה נהו, את ארצו ליוו לבית הקברות היהודי בורשא למעלה מארבע רבבות של יהודים שבאו לחלוק כבוד לדמות הפאר שנסתלקה. זכותו תגן עליו אכ"ר.

רבי נפתלי צבי יהודה ברלין, המכונה הנצי"ב מוולוז'ין, נולד בעיר סיר שבליטא בשנת תקע"ז לאביו רבי יעקב ברלין כבר בילדותו עשה הנצי"ב ימים כלילות בלימוד התורה בשקידה ובעמל רב. מעט לאחר הגיעו לגיל בר-מצווה נישא לביתו של ראש ישיבת וואלוז'ין ר' איצ'לה, ולאחר נישואיו המשיך החתן הצעיר את לימודיו ברוב שקידה יומם ולילה, תוך שהוא מצניע את עצמו ונחבא אל הכלים. בשנת תרט"ג נפטר חותנו רבי יצחק והמשיך את תפקידו בישיבה רבי אליעזר בנו. לא עברו מספר שנים ובשנת תרי"ג נפטר גם רבי אליעזר. לאחר פטירת גיסו נתמנה רבינו לאב"ד וראש הישיבה. בעת סעודה שערך הנצי"ב לאחר הוצאת ספרו 'העמק שאלה' סיפר כי בהיותו בן תשע שנים לא שקד על תלמודו והיה ילד שהעדיף להשתובב ולא ללמוד. פעם אחת שמע את הוריו מדברים על כישלונם בלימודים ושאלו כדאי להפסיק את לימודיו ולשלחו ללמוד מלאכה. כאשר שמע זאת הנצי"ב נשבר ליבו בקרבו. הוא פרץ בכ"י והבטיח מאותו יום ללמוד כראוי ואכן כך היה ומאז לא פסק מלשקוד על תלמודו. עבודתו הייתה בלתי פוסקת ואף חתם על מכתביו 'העמוס בעבודה'. גילה כלפי כל אחד מתלמידיו מסירות והקרבה רבה ואהבם כבניו. כשכא אליו אב אחד שהביא עימו את בנו שילמד בישיבה וביקש מהנצי"ב שיפיק את עינו עליו משום שזה הוא לו בן יחיד, ענה לו הנצי"ב: לך יש בן יחיד אחד ואילו לי יש ארבע-מאות בנים יחידים. במשך כארבעים שנה הקדיש הנצי"ב את חייו לישיבה ולכל עשרים-אלף התלמידים שעברו בזמנו את בית היוצר בוולוז'ין. בשנים אלו זכה להרביץ תורה בהיקף רחב ולהגדיל את שמה של הישיבה תחת הנהגתו. אבל הגיעו גם שנים קשות. תמורת רבות התחוללו בעם ישראל ונגע ההשכלה החל לפשוט אף למבצרי התורה והישיבות, ובהם גם לישיבת 'עץ-חיים' בוולוז'ין. נגע זה פגע גם בכמה מתלמידי הישיבה הקדושה שהחלו לחלוק על סדריה שלפנתע לא נראו להם עוד ועוררו את השלטון הרוסי שיבחי במתרחש בישיבה. כמובן שהשלטון מצידו לא נשאר אדיש אלא מצא שכל רב בפנייתם זו, ובראותו כי ישיבה זו מכבדת את תורה של תורה יצא לפגוע במשטר הצאר החל לדרוש את לימוד השפה הרוסית בתוך כתליה ולצמצם את מספר התלמידים. השלטון המשיך

קו האמונה
02-6444250

פתחו לי פתח כחודו של מחט

לרכישת מחזיק מפתחות ומוצרי "אני אוהב כל יהודי":

050-9931931

כר האור יכבוש

כל חושך

מדור חדש

ראיון ייחודי עם תלמידי הרב שלום ארוש שליט"א | הפעם: הרב יובל שי ביטון

אני מתחזק ממש. עד שבשלב מסויים החלטתי לעזוב את העבודה וללכת לשיבה, וככה היה- התחלתי ללמוד בישיבה ליטאית בבני ברק.

איך בעצם הכרת את הרב שלום ארוש?

ראיתי כל מיני קלטות זרוקות ככה באיזה שטיבלאך בבני ברק, והיה נראה לי מעניין, גם הייתי מתחזק אז כל דבר שיכל לחזק אותי הייתי בודק ואפשר להגיד שמאותו רגע פשוט נמשכתי לדיבורים של הרב והרגשתי שרק אלו הדיבורים מקרבים אותי באמת לה' יתברך, וככה התחלתי להתקרב לרב.

אחרי כשנה וחצי זכיתי להתחתן, כשהרב ארוש היה ממש יד תומכת בשידוך, ותודה לה' היום יש לנו שמונה ילדים.

משהו מיוחד שחיבר אותך אל הרב ארוש?

הדבר שהכי משך אותי אצל הרב שלום ארוש שהוא מניש את העצות של רבנו הקדוש בשפה ברורה ונעימה לכל אחד, וכל אחד יכול לקחת את הדברים האלה. העצות של הרב, וההבנה שהגעתי אליה- שתשובה צריכה להיות מתוך שמחה וקרבה להשם.

מה אתה עושה כיום?

ברוך השם, אני לומד מידי יום בכולל חצות של הישיבה הקדושה- "חוט של חסד", ובמשך השבוע אני עושה את השליחות שלי- שליחות ההפצה שמתחלק לימי השבוע:

בימי ראשון, קבוע אני ועוד שני אברכים חשובים נוסעים ל"בית דני" בתל אביב, ושם אנחנו עומדים עם שולחן, יש לנו שם כמה זוגות תפילין מהודרות שתרמו אותם ואנחנו מניחים תפילין לחיילים שמגיעים למקום ומחלקים ציציות מהודרות וכמובן גם שתיה קרה ואוכל בשפע, שכל חייל ירגיש את האחדות והקרבה, זה נותן להם המון וגם לי זה נותן לא פחות, בזמנים כאלה ששומעים את כל השנאה והפילוגים שיש בחוץ, פתאום רואים שיש מקום- חממה ממש, ולא משנה מה אתה ומי אתה, מספיק שאתה יהודי! אז יש לנו המון מקום בלב, ואז רואים כמה מקום להם יש בלב, אפילו בתל-אביב, זה מרגש, אוי, כל פעם מחדש.

בשאר ימות השבוע, אנחנו נוסעים לבית הדין הרבני בירושלים ושם יש לנו שם עמדה עם הספרים של הרב- בגן השלום וחכמת נשים. ומציעים לאנשים שמגיעים להתגרש, ללא תשלום, רק שיקראו, וזה יציל להם את החיים.

ואת כל זה אנחנו עושים כי זה מה שהרב תמיד אומר, שהאור הזה של האמונה יגיע לכל יהודי, ואני מאמין ומרגיש שהגאולה ממש בפתח, רק נתאמץ בשביל כל יהודי עוד קצת וזה יבוא!

הכירו את הרב יובל שי ביטון (45) שלקח על עצמו כתפקיד לחזק את עם ישראל

"קודם כל כל חשוב לי להדגיש שאת הראיון הזה אקדיש לעילוי נשמתו הזכה של חברי היקר רבי משה שמחה צרפתי זצ"ל שעלה בסערה השמימה באסון מירון, אבדנו תלמיד גדול של רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב שהיה קצין ביחידת ההפצה מו"ר ראש הישיבה הרב שלום ארוש שליט"א."

איך התחלת לחזור בתשובה?

לפני 26 שנים אני הרגשתי מזה נס אמיתי, מוחש, לא משהו שהייתי יכול להגיד עליו מקרה. הייתי אחרי שירות צבאי והתחלתי לעבוד ברכבת ישראל במוסך הקטרים בחיפה. התפקיד שלי היה לבדוק את תקינות הרכבת מנסיעה לנסיעה.

זה היה עובד ככה- מגיעה רכבת מנסיעה, לאחר שהרכבת עוצרת, אנחנו- העובדים היינו אמורים לעמוד בין שני הקרונות בתוך כמין חור שנוצר מהחיבור של הקרונות ולנתק אותם לצורך הבדיקה. היינו כל כך מיומנים, עד שהלכנו על הפסי רכבת, בקצב נסיעה של הקטר כשהיה עוצר היינו עומדים בין הקרונות ומנתקים בזריזות.

פעם אחת, אני מתקרב לנתק את הקרון, ושכחתי לעדכן את הקטר שאני נכנס לנתק את הקרונות, נכנסתי למקום שהייתי צריך, ו... הקטר פשוט מתחיל ליסוע.

אני כלוא בתוך המקום הצר הזה ומיד נפלתי, בלי יכולת לעזור לעצמי, איבדתי את ההכרה, כשאני לא יודע מה נעשה איתי. מה שאני זוכר זה, את הרגע שהתעוררתי, לא הבנתי איפה אני, הבטתי לכל מקום וחיכיתי שמישהו יסביר מה זה החלום הבלהות הזה.. אחרי שהתעוררתי החברים סיפרו לי שאנשים צעקו לקטר ובנס ממש הוא הפסיק את הנסיעה, מיד הזמינו לי מגן דוד, ואחרי החייה הצלילו להציל אותי, והנני כאן- בבית החולים.

אחרי בדיקות וצילומים מסתבר שאין לי אפילו שבר אחד בגוף, זה היה נס כל כך מוחשי שאני יודע שהיה תאונת כאלה בעבר וזה נגמר באסון, גם מי שניצל מסוות במקרה כזה נשאר נכה לכל החיים.

אחד החברים אמר לי- תעשה ברכת הגומל, אני עוד לא ידעתי מה עלי לעשות אבל ידעתי טוב, מישהו שמר עלי. את ברכת הגומל עשיתי במערת אליהו הנביא וזה נתן לי את הדחיפה לעשות עם הנס הזה משהו, להתעורר באמת.

אז החלטתי להפסיק לעשן בשבת, בהתחלה זה היה קצת קשה אבל שמתי לב שכל השבוע שלי נהיה טוב יותר ושמח יותר. וככה בהדרגה הפסקתי גם לנסוע בשבת עד ששמרתי שבת מלאה ובמקביל

מה שאני
זוכר זה
הרגע
שהתעוררתי,
לא הבנתי
איפה אני,
חיכיתי
שמישהו
יסביר מה
זה החלום
הבלהות
הזה..

ביננו מבחוץ להשיב אל הלב

לבחור היום בדרך הנכונה

רְאֵה אֲנִי נִתְּן לְפִינֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וְקִלְלָה: אֶת־הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹת ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה אֶתְכֶם הַיּוֹם: הַקִּלְלָה אִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹת ה' אֱלֹהֵיכֶם וְסָרְתֶם מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְלַכֵּת אַחֲרַי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יִדְעֶתֶם:

ה' ברא יצר טוב ויצר רע, ה' רוצה שאדם יבחר בדרך הנכונה, אבל הבחירה היא חופשית, התנא באבות אומר שהרשות נתונה, ובאמת כדי שאדם יבחר נכון, ה' נותן את העצה בפסוק, "היום" לכאורה המילה "היום" מיותרת, אלא ה' אומר לנו, שאדם עובד על כך שיש לו רק היום לשמוח, הוא יבחר נכון וממילא תהיה לו ברכה ולא קללה.

כי ע"י שמחה מוחו משוחרר לחפש ולהבין את המסר של ה' ורמזיו, ולכן הוא מכוון אותו ופשוט לבחור נכון. וזה רק יכול להיות כאשר אדם שמח ומשוחרר מלחצים ומדאגות רק אז הוא יכול לפעול בחופשיות ולהגיע לישוב דעת אמיתי.

אדם חושב היום אני עצוב כי משהו לא הסתדר לי, אבל מחר אשמח. התורה אומרת: היום. היום תשמח שיש לך כיפה, היום תשמח מכל מצווה הכי קטנה. מכל מילה של תפילה, שהדיבור שלך לה' בעולם הזה גבוה מכל שירת המלאכים. שיהיה קצת הבנה נסביר על כל מה שמדובר - יש 4 מלאכים ענקיים בשמיים: גבריאל, מיכאל, רפאל ואוריאל, והם מהללים את ה', ומהזיעה שלהם נוצר נהר דיוור. אבל הדיבור שלך שווה בשמיים יותר מהעבודה של כל המלאכים. לכן תשמח מכל דיבור של תפילה שזכית לשמח את ה', יש לך קשר עם ה' בכל דיבור.

רבי נתן מברסלב כותב בליקוטי הלכות שכל העולם הזה עם כל מה שיש בו לא עולה על נקודה ממצווה הכי קטנה. אז תשמח, תגיד ותפנים לעצמך ותכניס טוב ללב שזכית בגדול. תגיד לעצמך "זכיתי בגדול" ותחזור על זה, וכמה שתתאר לעצמך מה זה מצווה, וכמה שתגידים ברעש הפנימי שתעשה על כל מצווה שלך - זו רק ההקדמה למבוא של הפתיחה.

לכן בתורה שבכתב לא מוזכר עניין השכר לאדם בעולם הבא, כי לאנשים אין השגה על קצה השכר בעולם הבא, לכן ה' תמיד מדבר על השכר בעולם הזה: "רְאֵה אֲנִי נִתְּן לְפִינֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וְקִלְלָה". ה' אומר לאדם בשכל שיש לו השגה, תעשה טוב יהיה לך ברכה בעולם הזה, תעשה רע יהיה לך קללה בעולם הזה.

כמו כן, יתכן והמצווה שלך כרגע מכריעה את כל העולם לכף זכות. ולכן ה' כתב בתחילת הפסוק "ראה" בלשון יחיד ואח"כ "לפניכם" בלשון רבים, כי אדם במצוות שלו יכול להכריע מה יהיה בעולם כולו לברכה ולא לקללה. אך על האדם לדעת שגם אם הוא נמצא בצד הקללה, בכל רגע ורגע הוא יכול לבחור עכשיו ולהאמין שהכל זה מה'. כי לאדם הבחירה קודם החטא או אחרי כשכבר חטא. לפני שחטא, צריך להתפלל על זה, ללמוד על זה, לעשות הכל שלא להגיע לידי חטא וממילא לא יבחר בקללה. אבל אחרי שאדם חטא והוא כבר נמצא בקללה, צריך לדעת שהכל מאיתו יתברך. ולראות מה אני לוקח מכאן, איזה מסקנות וממשיך הלאה, ולא מסתכל אחורה, מי שמסתכל אחורה בלי אמונה, נהיה נציב סלח, כמו אשת לוט.

בברכת התורה
הרב שלום מזור

הרב שלום מזור
מהמרצים הבכירים
של
"חוט של חסד"
058-4180994

חיזוקון
לומדים הלכה

הלכות חודש אלול

מנהג יפה לומר
אחר התפילה
מראש חודש אלול
ועד הושענא רבה
מזמור 'לדוד ה'
אורי וישעי'
(בהלכה ובאגדה)

לקבלת מטרים מחזקים 052-6672221

כר האור
יכבוש כל חושך

זה הזמן לגאולה ברחמים

אלא יפודי מיץ
אראות את
אורי כאמון

הזמן עמדת חוברות
לעסק שולך / לבית הכנסת
052-2240696

האם הציפור המשולחת שבמצורע האם מותרת באכילה, או אסורה?

תשובה פרשת דברים: משה רבינו עורך ומסכם את כל מאורעות המדבר ומוכיח אותם על כל העבר החל מר"ח שבט, 37 ימים לפני פטירתו ביום ז' באדר: "ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חודש באחד וחדש דבר משה אל בני ישראל ככל אשר צוה ה' אתו אליהם" (א.ג.)

זוכה: ברוך הרטמן, בני ברק

al5308000@gmail.com | 02-5812252

מזל החודש אריה - התחזקות - **מנחם אב**

הקב"ה לא סופר לך כמה דפים למדת אלא כמה התאמצת ורצית.
(א.ב. של החיים)

לקבלת מסרים נוחקים - 052-6672221

תודה מקושטת

החוק שבבית שלנו הוא ממש סיסמא להצלחה וישועה.

התחלתי לומר תודה, תודה על הכל, על דברים בכלליות ופרטיות וגם על העגילים שאהבתי,

וכעת כנראה אני צריכה להיפרד מהם.

תוך כדי אמירת התודה התחלתי לקבל על ליבי שזה לטובה

וכנראה נגמר התיקון שלי ושל העגיל,

השלמתי עם המצב והאמנתי שזה לטובה...

לקראת ערב כשהחלפתי לבגדי לילה

לפתע נפל העגיל אל תוך ידי,

כנראה היה טמון בין הבגדים...

תודה רבה לה' ממש שמחתי שהעגיל האהוב חזר אלי

אמרתי תודה והעגיל נמצא....

אני בת 12,

לרגל שמחת הבת מצווה קיבלתי זוג עגילים.

אותם מאוד אהבתי וחיבבתי,

המראה והצבע ממש היו לרוחי.

שמחתי מאוד לענוד אותם...

יום אחד אני שמה לב,

יותר נכון האירו את תשומת ליבי כי אני עונדת עגיל אחד בלבד.

בדקתי וראיתי כי נכון הדבר וכי עגיל נוסף איני יודעת היכן הוא.

מיד התחלתי במערך של חיפושים בכל מקום אפשרי,

שיחזרתי את המקומות האחרונים ששהיתי בהם וחיפשתי בכל מקום.

חיפשתי בבית הספר, בחדר, בגינה ובעוד מקומות רבים...

אבל העגיל לא נמצא.

לאחר זמן מה נזכרתי ב"חוק התודה",

פתרונות יש לשלוח למייל
al5308000@gmail.com
או לפקס: 02-5812252
יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

מדור ילדים שעשועון מגוון

מה בתמונה?

השלימו את האותיות המתבקשות עפ"י התמונות, את התוצאה כתבו למטה.

4. ת = ר _____

1. ולתן = _____

5. פ = י תוּר = _____

2. _____ = ל

6. ים = _____

3. רים = _____

התוצאה מהאותיות

בדיחות הדעת

יהודי זקן יושב מול גוי ברכבת..... הערבי רואה שהיהודי מקלף תפוזים ושומר את הקליפות בשקית..... שואל הגוי: "תגיד, איך זה שאתם היהודים כאלו חכמים עם הרבה חכמת חיים? היהודי: "תראה אנחנו אוכלים את קליפות התפוזים והופכים להיות הכי חכמים....." הגוי: "וכמה עולה.....?" היהודי: "20 שקלים לקילו קליפות" הגוי משלם לו 20 שקלים, מתחיל לאכול, אחרי 10 דקות אומר ליהודי: "איזה טיפיש אני, הרי ב-20 שקלים אני קונה 2 קילו תפוזים עם הקליפה" אומר לו היהודי: "אתה רואה, רק אכלת את הקליפות, כבר נפתח לך השכל"

העלון מוקדש להצלחת

אלדד בן אסתר

ולבריאות, כרנסה ולקניית בית

לאיתני בן ציונה

להקדשת העלון: 02-5308000

חבר. הצגת החפץ לחברים עוזרת לשבור את המבוכה ולהפיג את החששות הראשונים ביצירת הקשר. בדרך כלל לבנים מומלץ להביא כדור, משחקי רביעיות, משחק עונתי המאופיין באותה השכונה וכדו'. אפשר גם להביא מסתק קטן, סוכריות וכדו' ולחלקם לחברים.

טכס הפרידה בימים הראשונים: חשוב מאוד לפני הפרידה מההורה, לברך את הילד, לחבק ולנשק אותו ולהגיד לו שלום ושנאנחו אוהבים אותו, סומכים, מתגעגעים, מתפללים עליו וכו' וכו'. אסור! להעביר את הילד את הכביש, מול הגן או בית הספר ולהיעלם, חייב לנסוך בו בטחון שאנחנו איתו ואפילו שאנו נפרדים עוד כמה דקות, אנחנו עדיין איתו. במידה והילד מתרגש מהפרידה- עלינו להתגבר ולהישאר במצב רגוע ומרגיע, לא לנסות להתעלם מבכי הילד או למנוע אותו, נשאר איתו עוד מספר דקות או נלווה אותו פנימה לגן/כיתה.

המלצה למורה/גננת: חשוב מאוד לקבל את הילדים בימים הראשונים של שנת הלימודים, בפתח החצר, הסעבר מההורה אליך מקרין לילד בטחון שיש מי שידאג לו וכו' השתדל להאיר לילד פנים ולהחליף איתו מספר מילים בדרך לכיתה.

אז שיהיה לכולנו בע"ה בהצלחה בשנה החדשה!

הרב אבוחצירא - יועץ, מאבחן ומטפל
לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

חוזרים ללימודים-דברים שחשוב לדעת

כולנו ב"ה כבר מריחים את ריח הצבע הטרי של הכיתה החדשה. שנת הלימודים תשפ"ב בפתח, ואיתה עולים וצפים החששות של הילדים. אנחנו ההורים, כבר מוכנים ומחכים בקוצר רוח לתחילת השנה, לכולנו החופשה הייתה מעל ומעבר ואנו כבר מצפים ליום שני א' אלול שבו הבנים יחזרו בע"ה ללימודים בתלמודי התורה. בואו ביחד נחשוב, מה מושישי שנכנס לנ או שרה"ל שתעלה לכיתה א' מרגישים! מצד אחד, הילדים שמחים ומאושרים שהרי גם להם כבר נמסר מ"לא לעשות כלום" בחופש, אך מצד שני, לעיתים החשש והפחד מ"החדש" ומה"לא מוכר" גברים על השמחה ומציפים את הילד מבחינה רגשית, עד כדי איבוד הצפון.

להשקיט את הסערה

הימים הראשונים של הגן/הכיתה יהיו תמיד מלווים "בסערת רגשות" ובמיוחד אם זה גן חדש, עלייה לכיתה א' או מעבר לבית ספר חדש, וזאת בגלל שהילד נכנס למקום שלא היה רגיל בו, לסביבה ולחברה חדשה. לכן חשוב מאוד לחבר את הילד כמה שיותר למצב ולמקום החדש, ואת זה נעשה ע"י מספר דרכים: א. נכיר לילד את הגן/הכיתה החדשים. ע"י שניקה אותו לטייל ליד הגן/הכיתה ובמידה והדבר אפשרי אפילו נבקש רשות להכניסו לראות את הגן/הכיתה. ב. נכיר לילד את הצוות החינוכי- הגננת, המטפלות, המורה, המלמד, המנהל/ת וכו' לעיתים יש ילד ששומע על מנהל/מורה קשוחים או על גננת מפחידה וכו' והוא מאוד חושש מהם. לכן, חשוב לפתח שיחה על כל אחד מהם ולהציג אותם לילד, למשל מה תפקיד כל אחד מהם, מהם הסמכויות שלו ומתי פונים לכל אחד וכדו', חשוב מאוד להעביר לילד מסר שהם מאוד מחכים להכיר אותו והם אוהבים אותו ויהוו לו בע"ה מקור להגנה, ביטחון, חום ואהבה. ג. נכיר לילד חלק מהחברים- החברה היא אחד ההתמודדויות הרגשיות "הכבדות" מבחינת הילד, לכן במידה ונוכל להוריד לו את המתח החברתי ע"י הכרת חלק מהחברים, זה יועיל מאוד. ד. חשוב מאוד לשמוע מה יש לילד להגיד ומה דעתו בכל הקשור לחששות מהמעבר למסגרת החדשה, השיחה הפתוחה תגרום לילד להתחבר למצב החדש מבחינה רגשית מאוזנת יותר ובכך להוריד את

כיצד נעזור לילדים להתמודד?

1. שיחה עם הילד על החזרה לביה"ס: נשוחח עם הילד על החזרה לביה"ס ועל ההשלכות שלה לגבי חיי היום יום שלו. כך למשל, נדבר איתו על השוני בין החופש לבין ביה"ס. לדוגמא: בגיל הרך יקח דף חלק, נחלק אותו על ידי קו לשניים ונצייר ביחד עם הילד בצד אחד-פעילויות הקשורות לכן, ובצד השני-פעילויות הקשורות לחופש. בגיל בוגר יותר אפשר לרשום את הדברים, חשוב שהשיחה, הציר והכתיבה יתוארו בעיקר מבחינה רגשית ולא רק מבחינה טכנית. חשוב לפתוח את השיחה בשאלה: "למה התגעגעת במיוחד בגן/בכיתה? לחברים ללימודים לפעילויות" וכדו'.

2. שיחה על הקשיים הצפויים או הפחדים מן החזרה לביה"ס: חשוב להיות גלוי עם הילד ולשאול אותו האם יש דברים שהוא חושב שיהיו לו קשים בימים הראשונים. אם אינו יודע לענות, ניתן לתת לו כמה אפשרויות: האם יהיה חסר לך להיות עם המשפחה, האם יהיה לך קשה עם ילדים או חברים חדשים, האם אתה חושש מהלימודים, מהגננת/ המורה החדש וכו'. עצם הדיבור על החששות, משחרר את הילד מהחסימות הרגשיות שהוא נתון בהם ופוחת פתח לשתף את ההורה בהמשך לפי הצורך. העלאת החשש ע"י ההורה גם עונתת לגיטימציה לכך שהימים הראשונים עשויים להיות קשים וזה לא בעיה אישית ומפחידה שאסור לדבר עליה.

3. עידוד מפגשים עם חברים: השמירה על קשר עם החברים חשובה ביותר ורצוי עד כמה שניתן שהילד ייפגש עם חבריו לספסל הלימודים, הדבר יקל עליו בימים הראשונים. כך, במקום להיות עסוק ביצירת קשרים חדשים או בחיזוק הקשר עם חברים קיימים בימים הראשונים של ביה"ס, הוא ירגיש נוח ובטוח יותר ויוכל לזרום ביתר קלות עמם כשיד אשר יפגוש אותם.

הבאת חפץ לביה"ס: אפשר להציע לילד לבחור חפץ או משחק אהוב שאותו יוכל לקחת לגן/לביה"ס בימים הראשונים. המטרה היא: גם להביא משהו מוכר שמזכיר את הבית ונותן תחושה טובה וגם מספק לו אמצעי לשבור את הקרח ולהתחיל משחק ומפגש עם

אהבת ישראל במסירות נפש זה העוגן של עם ישראל

"כל יהודי ויהודיה, ילד וילדה, שיקחו חלק בתפילה על עם ישראל תהיה להם חלק בגאולה וכשיבוא משיח הוא יצביע על אלו שזכו לקחת חלק בגאולה"

איך אוהבים את עם ישראל? איך מביאים את הגאולה? הכל בתוך החוברת- אהבת ישראל במסירות נפש זכות גדולה להפיץ במליונים! 052-2240696

איך עושים את זה? בשביל זה אנחנו כאן! 02-5308000

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כט אב תשפ"א: הדלקת נרות: ירושלים 6:56 תל-אביב: 7:11 חיפה 7:04 מוצאי שבת: ירושלים: 8:10 תל-אביב: 8:12 חיפה: 8:13 ר"ת: 8:48

פרשת ראה

מדת הרחמים

להיות חומל ומרחם על הבריות!

נלמד מהפסוק: "ונתן לך רחמים ורחמך והרבך" (פרק יג-יח)

ואמרו חז"ל: שלשה סימנים יש באומה הישראלית, רחמנים, ביישנים וגומלי חסדים. רחמנים דכתיב: "ונתן לך רחמים ורחמך" (יבמות עט.). כיוצא בזה אמרו: כל המרחם על הבריות בידוע שהוא מזרעו של אברהם אבינו. וכל מי שאינו מרחם על הבריות בידוע שאינו מזרעו של אברהם אבינו (ביצה לב). עוד למדו חז"ל מהפסוק: "ונתן לך רחמים" ... כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים (שבת קנא.). והיינו מדה כנגד מדה, כמו שאמרו חז"ל: במדה שאדם מודד מודדים לו (סוטה ט).

על פי אמרה זו של חז"ל ש"כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים", ניתן לבאר את קטע התפלה שאומרים ב"סליחות" "מכניסי רחמים הכניסו רחמינו לפני בעל הרחמים" וטעון ביאור פשר הלשון "הכניסו רחמינו". אלא הביאור, שאנו מבקשים להכניס לפני בעל הרחמים את הרחמים שלנו על הבריות, וממילא גם הוא ירחם עלינו, כאמרת חז"ל.

לפי זה חשבנו לבאר את הפסוק בפרשת מקץ בו אומר יעקב אבינו לבניו "ואל-ש-די יתן לכם רחמים לפני האיש" ... וצ"ע הרי לכאורה היה מדויק יותר אם היה כתוב שהשי"ת יתן רחמים לאיש עליכם [ולא שלכם יהיה רחמים לפני האיש]?

אכן לאור האמור, י"ל, שיעקב אבינו אמר לבניו שהשי"ת יתן בלבם רחמים על אחיהם, וממילא גם האיש ירחם עליהם שהרי "המרחם על הבריות מרחמין עליו". עוד י"ל שכך יעץ להם יעקב אביהם: הכניסו בלבכם רחמים על האיש לפני שתבואו אליו, ואז גם הוא יחזיר לכם רחמים ככתוב (משלי כז-ט) "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם".

כתב הרמח"ל (במסילת ישרים פרק יט): "וזה פשוט, כי הקב"ה מודד מדה כנגד מדה (כמבואר בסנהדרין צ.). ומי שמרחם ועושה חסד עם הבריות, גם הוא בדינו ירחמו וימחלו לו עוונותיו בחסד. שהרי מחילה זו דין הוא, כיון שהיא מדה כנגד מדתו. והוא מה שאמרו חז"ל (ר"ה יז.) למי נושא עוון, למי שעובר על פשע וכו'.

ראה עתה, מי הוא זה ואיזה הוא שיכול לעמוד אם הקב"ה עושה עמו שורת הדין. ודוד המלך מתפלל ואומר (תהלים קמג) "ואל תבוא במשפט את עבדך כי לא יצדק לפניך כל חי". אמנם העושה חסד יקבל חסד, וככל מה שירבה לעשות, כן ירבה לקבל. ודוד היה מתפלל במדתו זאת הטובה, שאפילו לשונאיו היה משתדל להטיב.

כללו של דבר: הרחמנות וההטבה צריך שתהיה טבועה בלב החסיד לעולם, ותהיה מגמתו תמיד לעשות קורת רוח לבריות, ולא לגרום להם שום צער.

חסד ברחמים...

כאשר באו לארץ "ילדי טהרן" (פליטי השואה שנתגלגלו דרך טהרן) להיות בצל קורתו של הרב מפוניבז' – הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, המו מעיו של הרב מפוניבז' ויפרוש עליהם כנפי רחמים וחמלה בלי גבול, כאשר יחמול איש על ילד טיפוחיו היחיד, ועוד הרבה יותר.

סיפר פעם בהתרגשות הרב יוסף מאיר גליקסברג (לימים רב בגבעתיים), שהיה הצעיר בקבוצה הראשונה שהגיעה לארץ, מחוויותיו ביום הראשון:

"הגענו שבעה ילדים ראשונים מילדי טהרן בפרוס ר"ח אייר תש"ג לפתיחת זמן הלימודים ב"בתי אבות". בתור הצעיר שבהם, ניתרתי ראשון בשובבות במעלה המדרגות, ונפילתי ישר לתוך זרועות שחיבקוני בכח איתנים של חסד ורחמים... רק אחרי מספר רגעים של רטט נפשי, יכולתי לפקוח עיני ולראות לפני את הרב דפוניבז'... מעטים היינו, כמשפחה אחת... הוא היה עמנו יומם ולילה ודאג לכל מחסורינו.

הרב מפוניבז'

רחמים ברחמים נגעו...

כל צרה וצער ששמע הגה"צ רבי נתן צבי פינקל זצ"ל (ראש ישיבת מיר) נגעו ללבו ולא אחת היה פורץ בבכי על כך. ככל שריחם והטיב לאנשים שנזקקו לחסד גשמי, ריחם והשתתף בצער שמים על אחינו הטועים, שלא זכו לקיים תורה ומצוות.

באחד מביקוריו בארה"ב בשנים האחרונות בהיותו חולה, פגש בו יהודי שסר מדרך השי"ת וכשראה את יסוריו של רבי נתן צבי כיצד הוא מתייסר עד שמצליח להכניס אוכל לפיו, נכמרו רחמיו ושאלו איך יוכל לסייע לו להקל מעליו סבלו.

השיב לו רנ"צ: "תקפיד מהיום לברך על כל מה שאתה אוכל ובמיוחד תקפיד לברך ברכת המזון מתוך סידור... סבלו של רנ"צ נגע ללבו של אותו אדם ולמרות מצבו הרוחני הירוד קיבל על עצמו להתחיל לברך ברכת המזון מתוך סידור דווקא.

קבלה זו שינתה בשנים הבאות את כל אורח חייו ומתוך כך שב ליהדותו ונעשה לבעל תשובה גמור!

בכל נפשך

מצוה ליתן צדקה לעניים כפי מחסורם!

נלמד מהפסוק: "לא תאמץ לבבך ולא תקפוץ את ירך מאחיק האביון כי פתח תפתח את ירך לו... די מחסורו... נתן תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ה'" (פרק טו-ז, י).

וכתב הרמב"ם: מצות עשה ליתן צדקה לעניים, כפי מה שראוי לעני, אם היתה יד הנותן משגת, שנאמר "פתח תפתח את ירך לו" (פ"ז ממתנות עניים הל"א). לפי מה שחסר העני אתה מצווה ליתן לו, אם אין לו כסות מכסים אותו, אם אין לו כלי בית קונים לו וכו' ומצווה אתה להשלים חסרונו, ואין אתה מצווה לעשרו (שם - הלכה ג).

נאמר בפסוק (קהלת ד-ו) "טוב מלא כף נחת ממלא חפנים עמל ורעות רוח". ופירש רבי יהודה החסיד ז"ל (בספר חסידים טא): טוב מלא כף שאדם נותן לעניים יראי שמים, שירדו מנכסיהם, מאשר לתת מלא חפנים לעניים שאינם מהוגנים אשר בהם רעות רוח.

מוסיף רבי יהודה החסיד לבאר באופן נוסף: "טוב מלא כף נחת" - של נתינת צדקה ברצונו הטוב ושלא ע"י גערה. "ממלא חופניים" - שנותן שלא ברצונו, ולבו רע בנתינתו כדכתיב "אל ירע לבבך בתתך לו". עכ"ד.

יתכן לרמוז בפסוק זה גם את פירושו של המגיד מדובנא (באהל יעקב) בפסוק אחר: נאמר (תהלים מא-ב): "אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'". וכך יתפרש הפסוק: ידוע כי בראש השנה קוצבים לאדם מדת פרנסתו, המרבה לא מעדיף כי נוטלים ממנו את כספו, פעמים אף ברעה, והממעט להשתכר, לא מחסיר.

מעתה, מי שפועל בשכל והגיון, מה עושה? נותן מכספו לעניים וממילא לא רק שלא מחסיר, אלא עוד מרויח מצוה, ואולם מי שברוב כסילותו מקמץ ידו מלתת לעניים, הרי גם נוטלים ממנו את כספו ברעה, וגם הפסיד את מצות הצדקה.

זהו שאמר הפסוק "אשרי משכיל אל דל" - שמשכיל לתת מכספו לעניים, ואז "ביום רעה ימלטהו ה'" - שמא נגזר עליו יום רע להפסיד מכספו, הרי בכך שכבר הוציא מכספו לעניים, מצילהו ה' מהפסד. אבל מי שלא "משכיל אל דל" אין לו הצלה "ביום רעה".

פירוש זה ניתן לרמוז בפסוק "טוב מלא כף נחת" - טוב שיתן מראש מלא כף לעניים מתוך נחת ושמחה של מצוה, מאשר ישמור לעצמו מלא חופנים ולבסוף יאבדם ברעות רוח.

המגיד מקלם דרש פעם בבית המדרש בהורודנא כדברים הבאים: העולם אומר כי הקמצן סופו שמשלם ביוקר על כל דבר שרוכש בעולם הזה. ואילו אני אומר כי גם בענייני עולם הבא הוא משלם ביוקר.

הנה דוגמא: מתכנסים עסקני ציבור לאסיפה בדבר צדקה כפדיון שבויים וכיו"ב. אם האדם הוא נדיב-לב, אזי כאשר רק שומע על דבר האסיפה, מהרהר בלבו ובמחשבתו כי ודאי דבר נכון וישר הוא, וכי הוא יהיה הראשון לתרום חמישים רובל לענין. גם בבואו לאסיפה תיכף שדורשים ממנו להפריש למען המטרה הקדושה, נענה ברצון ואומר: בשמחה אתן! ומיד מוציא מכיסו סך חמישים רובל ומעניק לגבאי הצדקה.

צא ולמד, אדם זה לא הוציא אלא חמישים רובל, אבל שכרו בעולם הבא ישולם לו בעד מאה וחמישים רובל. שכן יצרפו אל נתינתו גם את שתי המחשבות הטובות שחשב בטרם הנתינה, שהרי מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה.

לא כן הקמצן, בשומעו את דבר האסיפה, יכעס על "הכינוס המיותר" הזה לדעתו ומחליט נאמנה כי הוא לא ילך ולא יתן! ואולם אחר כך מפני הבושה של "מה יאמרו" נאלץ גם הוא לבוא לכינוס, ועדיין נאמן הוא להחלטתו כי לא יוציא פרוטה מכיסו. אך סוף דבר הוא שכופין עליו בדברי תוכחה ומוסר, וגם הוא נתן חמישים רובל, בדיוק כמו רעהו הנדבן. אבל הבדל גדול קיים ביניהם: הקמצן כבר לא יקבל בעולם הבא כי אם עבור חמישים הרובלים הללו אשר נתן

"ויתן לך ויחזור ויתן לך..."

כ"ק האדמו"ר רבי מנחם מנדל מרימנוב זצ"ל בירך פעם יהודי בעשירות, ונתעשר הלה בעושר רב, עד כדי כך, שאם היו מחלקים רכושו למאה אנשים, היה עדיין כל אחד מהם גביר נכבד.

שאל אותו הצדיק רבי נפתלי מרופשיץ זצ"ל מה ראה על ככה לברך ולהשפיע עשירות כה גדולה לאיש אחד בלבד, וכי לא היה מוטב לחלק עשירות כזו למאות אנשים ויהיה בחלקו של כל אחד שפע ברכה והצלחה?

נענה הרבי מרימנוב ואמר: אנחנו ברכנו אותו בעשירות סתם, אלא שעל ידי שנתן הלה הרבה צדקה, השפיע עליו הקב"ה יותר ויותר ממון כדי שיוכל ויהיה לו לתת יותר ויותר לעניים, וכמו שכתבו בספה"ק שתיבת "ונתנו" ניתן לקרוא אותה גם מהסוף להתחלה "ונתנו" שעל ידי שנותנים צדקה, הרי הקב"ה מחזיר ומעניק יותר ויותר ממון. **שלומה של מלכות**

"מי צריך שיפוצים כשיהודי רעב..."

כ"ק האדמו"ר רבי גדליה משה מזוועהיל זצ"ל, למרות שחי בדחקות נוראה, המשיך במסורת אביו לכלכל את עניי ירושלים בשעתם הקשה. לא אחת היה מתבטא בכאב: "איך אפשר לאכול כשיש יהודי רעב? או: "כיצד ניתן לישון כאשר ישנו יהודי כואב?"

כשפגש פעם יהודי בבית מדרשו והלה השיח את לבבו על מחסורו הגדול שפוגע בשלימות משפחתו, מיהר רבי גדליה משה נסער ברוחו, אל גבאי בית המדרש, וביקש מהם שישגו מעות מקופת הקהל עבור אותו יהודי. כשהוא מציע להם: "הביאו נא סכום מעות ואני אשלים מנגד ואכפיל את הסכום". ואולם הגבאים ניסו להתחמק. הם הסבירו שכעת משפצים את בית המדרש והכסף המועט הקיים מנוצל לצורך השיפוצים.

"מי צריך שיפוצים?" - סנט הרבי בגבאים - "יהודי אין לו מה לאכול ואתם עוסקים בשיפוצים"? בסופו של דבר הניחו הגבאים על השולחן קיצבה נכבדה, והרבי הכפיל את הסכום. **הלמות עמלים - ח"ב**

"כי יעמוד לימין אביון..."

באחד מימי החורף כשחזר הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל לביתו מתפלת שחרית, ניגש אליו אחד מעניי ירושלים וביקש נדבה. היה זה יום קר במיוחד ונוסף על המעיל הרגיל אותו לבש במשך כל ימות השנה, לבש גם מעיל חורפי כנגד הקור והגשם.

נעמד רבי איסר זלמן והחל לחפש בכיסו כדי לתת לעני את הנדבה שביקש. ניכר היה על רא"ז שהנו סובל ביותר מן הקור העז ששרר אותה שעה ומן הגשם שירד.

כאשר ראה תלמידו רבי יצחק זלניק זצ"ל את סבלו, פנה לעני ואמר לו: הנה רואה שקשה לראש הישיבה לעמוד כאן ברחוב בגשם ובקור, הרי אנחנו נמצאים לא רחוק מבית הרב, בוא איתנו ותקבל שם את הכסף. אך רבי איסר זלמן לא קיבל את עצת תלמידו ולמרות שרעד מהקור והתרטב בגשם, המשיך לחפש בכיסו עד שמצא את הכסף ונתנו לעני.

כשהמשיך לביתו אמר לתלמידו: "דע לך! הפרנסה שלי הנה להגיד שיעורים. פרנסתו של העני בקשת נדבות. מי חשוב יותר בשמים? הדבר אינו ברור כלל, והרי כבר נאמר בפסוק "כי יעמוד לימין אביון", שהקב"ה קרוב לעני. **עפ"י בדעה"ח**

משכיל אל דל...

מעולם לא העניק הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל תמיכה לתלמיד בפני חברו. איש לא ראה כמה נתן לכל אחד. כמדת הצנועים. ופעם העניק לאברך פלוני, סכום מסויים, ובשבוע שלאחריו נתן לו פחות. עד שהלה תמה והביע דאגתו באוזני מקורבו של רבי יהודה מדוע גרע מקיצבתו?

נענה רבי יהודה לשאלת מקורבו והסביר: "אין כאן שום הפחתה מהקצבה. נתתי לו היום בדיוק אותו סכום שקיבל כל תלמיד מסוגו. אמנם בשבוע שעבר ראיתי שנפשו עגומה עליו, הבנתי שהוא שרוי במצוקה והוספתי לו אז על הסכום הרגיל..." **וזאת ליהודה**

המשך - צדקה לעניים

לבושו צדקה...

סיפר כ"ק האדמו"ר מקרלין-סטולין שליט"א בשיחתו לאברכים (כסליו תשמ"ג): פעם הגיעה אלמנה בבכיה לכ"ק האדמו"ר ה"בית אהרן" מקרלין ותינתה צרתה שאין בידה מאומה כדי להשיא בתה. נתן לה הרבי סכום כסף גדול שהיה בו כדי לכסות כל הוצאות הנישואין.

לאחר קבלת הכסף הוסיפה וביקשה מלבוש מכובד לחתונה. ניגש הרבי לארון הבגדים ונתן לה מבוקשה. כשהגיעה הרבנית, שאלה את הרבי: "מילא מובן הכסף שנתת לאלמנה. אך מדוע הוספת לתת לה מלבוש מפואר? אם כבר החלטת לתרום מלבוש זה לצדקה הלא עדיף היה למכרו, ותמורתו לחלק לאביונים?"

נענה ה"בית אהרן" ואמר לה: "אכן רעיון זה עלה במחשבותי כשניגשתי להעניק את המלבוש לאלמנה. אבל שוב בחנתי עצמי מדוע עד הלום לא עלה במחשבותי למכור את המלבוש ולחלק תמורתו לעניים? ורק עתה כשברצוני לתיתו לאלמנה צצה מחשבה זו? אלא הבנתי שאין זו אלא עצת היצר, ולכן מיד זנחתי מחשבה זו ונתתי את המלבוש לשמח לב אלמנה".

הילולא דצדיקא

"צדיקים חביב עליהם ממונם מגופם..."

מספר נגידים הזדמנו לבית מדרשו של כ"ק האדמו"ר רבי מרדכי מנדבורנא זצ"ל והשתוממו לראותו מחלק אוכל ומשקה לכל נזקק בסכום עתק. לחשו איש לרעהו: הרבי הזה, 'שונא בצע', שאלולא כן לא היה מפורז כך את ממונו.

הבחין הרבי בלחישתם והוכיחם: "אדרבה, אוהב אני כסף, שכן עושה אני בכסף את הדבר הרווחי ביותר, לחלק אוכל ושתייה לנזקקים וגם מזכה אותם בברכות. לא כן מי שמוציא כספו להבלי העולם הזה, הוא לא אוהב כסף, שהרי מאבד לא רק את הרווח והפירות שיכול להוציא מהכסף אלא גם את הקרן מאבד על לא מאומה. ועתה שיפטו בעצמכם מי באמת שונא כסף אני או הם..."

עפ"י תפארת מרדכי

סגולה לעצירת המגיפה...

פעם אחת אירעה מגיפה רח"ל בעיר צאנז ועל כן ברח הגאון בעל ה"דברי חיים" מהעיר. אנשי העיר לקחו, על פי פקודתו של רבי חיים, יתום ויתומה והשיאו אותם זה לזו, ובני העיר נתנו כל צורכי הנישואין. העמידו את החופה בבית החיים, שזו סגולה ידועה לעצירת המגיפה.

וברוב רחמיו אמר ה' למשחית הרף. והמגיפה נעצרה. כאשר שמע זאת רבי חיים, שב לביתו ועשה משתה לכבוד הזוג החדש והזמין למשתה, את כל בני העיר.

מקור חיים

למעשה, כי חסר הוא את ה"מחשבות הטובות". נמצא, שגם בשכרו של הקמצן לעולם הבא, סופו הוא שמשלם ביוקר. על כן - סיים המגיד - מוטב כי ישכיל האדם להזדרז ויפריש צדקה מתוך שמחה ונדיבות לב.

באחת משיחותיו על נושא הצדקה, אמר הגר"צ גשטטר זצ"ל (הובא ב"שיחות מלוא מלכה" ח"ב): אמרו חז"ל (אבות פ"א מ"ב): "על שלושה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים". והנה לקיים את כל שלושת העמודים הללו, הוא דבר קשה מאוד לעשותו, אבל האיש המשכיל צריך להשתדל להחזיק ולקיים לכל הפחות את אחד מהעמודים הללו, כדי שיהיה לו חלק ונחלה בהחזקת העולם.

להמחשת הענין, הביא הרב גשטטר מעשה בת"ח מופלג שהיה עשיר גדול, וגם היה עובד ה' בדביקות גדולה. אך חסרון אחד היה לו, שהיה קמצן גדול ולא אבה לפרנס את העניים. שאל אותו רב העיר, היתכן שת"ח כמורך ועובד ה', אינך נותן צדקה לעניים, הרי השי"ת חנן אותך בממון רב!?

השיב העשיר: העולם עומד על שלושה דברים, תורה עבודה וגמילות חסדים, הרי אני עוסק בתורה כמה שעות במשך היום וגם עובד את השי"ת בתפילות ותחנונים, נמצא שאני מחזיק את העולם בשני העמודים, תורה ועבודה, ואין בכוחי להחזיק גם את העמוד השלישי על כתפי, שהרי אינני מחוייב להחזיק את כל העולם כולו בעצמי.

אמר לו הרב: ודאי שא"א לתבוע מהאדם שיחזיק כל העולם כולו על כתפיו. אבל לשם כך שלא תתן צדקה לעניים בממונך, לא היה הקב"ה צריך לתת לך ממון רב. שהרי יכול לתת את כל הממון הזה לאדם אחר שהוא יפרנס בממונו את העניים ויחזיק את העמוד השלישי. ולכן אם רואה הקב"ה שאינך נותן צדקה מהממון שנתן לך, יקח ממך הממון ויתנהו לאחרים, ואתה תוכל לעסוק בתורה ובעבודה ולהחזיק את עמודי התורה והעבודה. כשמוע העשיר את דברי הרב, נבהל וחזר בו מהנהגתו והחל להזיל מכספו לפרנס את העניים כיד ה' הטובה עליו.

מעשר כספים

"הקב"ה השיב לי מהר..."

פעם שח הצדיק רבי יעקב יוסף הרמן זצ"ל בפני בני ביתו שבכספי המעשר שלו רבה "משיכת היתר". והיינו שהתחייב מראש מעשר כספים לצרכי צדקה בסכום 2400 לירות! (סכום עצום באותם ימים) וזאת על חשבון הכספים שירוויח בעתיד... לכן זקוק הוא בדחיפות לכסף כדי להחזיר חובות אחדים, אותם לקח על עצמו בתורמו סכומים גדולים לצדקה.

באותו יום אחה"צ כאשר שהו רבי יעקב יוסף הרמן ובנו בחנותם, נחפז פנימה בחור צעיר ופנה אל הרב הרמן באומרו: "המליצו עליך כעל האדם שאצלו אוכל לרכוש ספר תורה כשר ומהודר. אני יוצא הערב ללונדון והייתי רוצה לקנות כזה ספר תורה".

הראה לו הרב הרמן את ספר התורה ונקב במחירו 2400 לירות. האיש הצעיר לא התווכח. הוא הוציא מיד את ארנקו ומנה את הסכום המדוייק. כאשר עזב הלה את החנות, אמר הרב הרמן: "הקב"ה ענה לי מהר. ברוך הוא וברוך שמו אוכל להחזיר מיד את חובותי".

הכל לאדון הכל

מיצוה להפריש מעשר [או חומש] מממונו לצדקה!

נלמד מהפסוק: "עשר תעשר את כל תבואת זרעך" (פרק יד-כד) ודרשו חז"ל: "עשר תעשר" - "עשר בשביל שתתעשר" (תענית ט). והביאו בעלי התוס' את דברי חז"ל בספרי לרבות מפסוק זה גם שאר רווחים שיש לעשר מהם.

יש לעיין: האם צריך לעשר בדיוק עשירית מרווחיו או שרשאי ליתן אף יותר עפ"י אומדן והשערה? והנה בשו"ת חוות יאיר (מובא בפתחי תשובה סי' רמט סוף ס"ק ב) הובאה שאלה שנשאל מאחד שהיה רגיל להפריש מעשר כספים מרווחיו ואח"כ נודע לו בבירור שנותן צדקה יותר מחומש של הרווח, כי נותן מזונות לבניו ולבנותיו אשר לצדקה יחשב לו. ועל ידי זה נתרשל ולא נתן מעשר.

והשיב לו שאינו יוצא בזה חובת מעשר כספים כאמרת חז"ל (אבות א-יז) "ואל תרבה לעשר אומדות". וביאר התוס' יו"ט דלא דווקא להרבות לעשר אומדות, והוא הדין שאסור אף פעם אחת, הרי שיש להפריש בדיוק. **ובברכי יוסף**, הובא משו"ת אבקת רוכל, דעפ"י קבלה יש לעשר דוקא עשירית, לא פחות ולא יותר. וכתב ע"ז החפץ חיים (בספרו אהבת חסד פי"ט) שכאשר מפריש יותר מעשירית, יחשוב שחלק העשירית יהיה בתורת מעשר והשאר בתורת צדקה.

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

'תזכו לשפע ברכה והצלחה...'

לא התאפקתי, והערתי את תשומת ליבו של אחד המתפללים לכך שר' מוישה סותר לכלל הידוע ש'אומן שונא בני אומנותו'...

כשניגש אלינו, שאלתי אותו, את ר' מוישה, 'איך אתה מסוגל להתנהג כך?' ענה לי בפשטות: 'אין אדם נוגע כמלוא הנימה במוכן לחבירו'. תוך תנועת יד של ביטול...

לשמחתי הרבה, הגיע ר' מוישה במהלך היום לכולל בו אני לומד, והצלחנו לגרום לכמה אברכים לכסות לו את מה שהוא 'הפסיד'...

לאחד האברכים היה אפילו את השכל לבקש ממנו ברכה...

* * *

כולנו יודעים ש'מויתור לא מפסידים', אנחנו מאמינים בכך ולא זקוקים להוכחות. ובכל זאת, כאשר זה מומחש עין בעין – המסר חודר עמוק יותר ללב...

הנה סיפור קצר נוסף שממחיש זאת:

מתחת לבניו בבני-ברק נפתחה חנות גדולה לריהוט תינוקות. בעלי החנות הוציאו חלק מהמוצרים החוצה אל המדרכה, והדבר הפריע לשכן אחד. הוא ביקש מהם להימנע מכך ומשסירבו הבעלים להיענות לבקשה תבע אותם לדין-תורה.

חברי בית-הדין שמעו את טענות הצדדים וזיכו את בעלי החנות, כיון שהחלק ההוא במדרכה אינו מיועד להולכי רגל. התובע שמע את הפסק וקיבל זאת על-אתר בלב-שלם. ראש בית-דין ניגש אליו ולחש לו משהו באוזן- -

אותו שכן מתגורר בקומה הרביעית. כעבור שבוע יצא בנו הקטן אל המרפסת, טיפס על המעקה התכופף כלפי מטה ונפל לרחוב. ההורים שהספיקו לשמוע את צעקתו, מיהרו למרפסת והבינו מיד מה קרה.

בחרדת-מוות מיהרו למטה, ובהגיעם למקום ממחר לכיוונם בעל החנות ומוסר לידיהם בהתרגשות עזה את התינוק – בריא ושלם.

מה התברר? שהתינוק נפל הישר ממרומי הבנין אל תוככי מיטת תינוק שעמדה מחוץ לחנות... המזרון שהיה במיטה, ספג את התינוק הנופל אל קירבו והקהה את עוצמת המכה. בבדיקות שנערכו לו התברר שגופו לא נפגע כלל.

או-אז נזכר האבא במה שלחש לו באוזן ראש בי"ד לאחר שקיבל את הפסק בהכנעה: "מי יודע; אולי יום אחד תצטרך לבעלי החנות הללו- -" ('הראנו בבנינו' בשם הגר"א גניחובסקי זצ"ל ששמע זאת מבעל-המעשה)

כמדומני - פותח 'שולח הסיפור' ואומר - שאין במה ראוייה לפרסום סיפור זה, יותר מאכסנייתכם המיוחדת, עלון 'איש לרעהו'.

לפני כמה שבועות התפללתי תפילת שחרית באחד מבתי הכנסת המרכזיים בעירנו - רחובות.

כמו בכל הארץ, גם אלינו מגיעים יהודים ועורכים מגביות לכספים עבור מוסדות תורה וחסד, מקרים טראגיים ל"ע, ולמטרות שונות, ומזכים את הציבור במצוות צדקה היקרה.

כידוע, הזמן האידיאלי לאיסוף הכספים הוא מיד בסיום התפילה, ולאחר הכרזה בציבור במילים ספורות על המטרה שלשמה אוספים.

הבעיה הגדולה היא, שהזמן הזה של סיום התפילה הוא זמן דחוק מאוד, היות וחלק גדול מהאנשים מקפלים טלית-ותפילין לקראת סוף התפילה, ויוצאים מיד עם סיומה, ואז כל דקה היא קריטית בשביל גבאי הצדקה והמשולחים המנסים "לתפוס" את הנותרים.

כל זה כרקע לסיפור המפעים והמרגש.

באותו יום, המדובר, הגיעו שני אנשים לאסוף כסף בבית הכנסת, ושניהם למטרה זהה. שניהם חיתנו כבר כמה ילדים, ולשניהם יש ילד שבקרוב אמור להתחתן, ועול החובות גדול עליהם.

מיד עם סיום התפילה, ניגש אחד מהם, ר' פנחס (שם-בדוי) לקדמת בית הכנסת, הכריז על מטרת בואו, ופנה אל לב הציבור לסייע לו. לאחר שסיים את דברו ירד אל הקהל והחל באיסוף הכספים מאת נדיבי העם.

השני, ר' מוישה (אף הוא שם-בדוי) עמד בסוף בית הכנסת, והמתין לתורו.

עקבתי אחרי ר' מוישה וראיתי מחזה פלא שבפלאות!

ר' מוישה, עקב בעינו אחרי ר' פנחס, ורק לאחר שהוא סיים לאסוף כסף מכל מתפללי בית הכנסת, רק אז, התקדם ר' מוישה לקדמת בית הכנסת וביקש את עזרת הציבור לסייע לו.

לא האמנתי למראה עיני!!

הרי, הזמן הזה, כפי שתארת, הוא זמן דחוק ביותר, ומצבו של ר' מוישה דחוק לא פחות... למרות זאת הוא נתן את מלא הזכות לר' פנחס "לקחת" לו את כל הכסף.

* * *

**היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il**

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ראה

"ראה אנכי נותן" (יא, כו)

איתא בבעל הטורים, ממני תראו וכן תעשו.

צריך להבין דבריו אלו, מה יראו ומה יעשו, וגם אין זה הדרך של הענו מכל האדם לומר דברים סתומים אלו לכלל ישראל.

יש להבין עפ"י העובדא המובא ב'תפארת ישראל' (סוף משניות קידושין ועוד), שבזמן שהיו ישראל במדבר היה מלך אחד ששמע על משה רבינו, איזה איש נפלא הוא, מלא במעלות טובות וחמודות, ושלה צייר אחד שילך לצייר את פני משה רבנו.

כאשר חזר הצייר עם התמונה, קרא המלך את אנשיו הבקיאים בחכמת הפרצוף, שיאמרו לו עפ"י הציור מה הם רואים על פניו, וענו לו שהוא אדם מושחת מאוד ואין בו שום דבר טוב.

המלך בשמעו זאת נתרגז מאוד ואמר, או שהחכמים אינם יודעים, או שהצייר לא עשה מלאכתו נאמנה, והחליט לשלוח צייר אחר.

כאשר חזר השני לאחר זמן עם אותו ציור ממש, לא נרגע המלך עד שנסע בעצמו דרך ארוכה להגיע למשה רבנו ולראות מקרוב את האמת.

כאשר הגיע ראה שבאמת הציורים נכונים, ושאל את

משה רבנו בעצמו על אודות מה שאמרו הבקיאים.

ענה לו משה רבנו, הכל אמת, כי כאשר נולד היה בו כל המדות הרעות, אלא שעבד על עצמו לשפר את כל הליכותיו.

לפי"ז מובן מה שאמר משה כאן לכלל ישראל, שאל יאמר אדם שחסרונותיו באים לו מצד שנולד בטבעו הרע, אלא יתגבר ויעבוד על עצמו לשפר מדותיו, וע"ז אמר 'ממני יראו וכן יעשו'. (הגיון ליבי)

"ראה אנכי נותן... את הברכה אשר תשמעו"

(יא, כו-כז)

הקשו בספה"ק הרי בסוף פרשת עקב כתוב "היום לעשותם" ודרשו חז"ל היום לעשותם ולמחר

לקבל שכרם, אבל שכר בהאי עלמא ליכא, וא"כ כיצד כתוב בפרשת בחוקתי 'אם בחקתי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה יתן פריו' שהשכר יבוא בעולם הזה?

יש ליישב דהנה ישראל אמרו קודם מתן תורה 'נעשה ונשמע' ובעולם הזה מקבלים שכר על מה שאמרו 'ונשמע' אבל שכר העשייה שאמרו 'נעשה' זה באמת רק בעולם הבא.

בזה יש לפרש גם כאן, "ראה אנכי נותן לפניכם היום" דהיינו שכר בעולם הזה, "את הברכה אשר תשמעו" על מה שאמרתם 'ונשמע', אבל על העשייה באמת תקבלו שכר רק בעולם הבא, "וזה 'ושמר ה' לך' ה' ישמור לך השכר לעולם הבא. (שפתי כהן עה"ת)

"את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם" (יא, כו)

הרה"ק מצאנו זצ"ל ראה פעם אין אחד אמר ברכות השחר בלחש, ואף אחד לא שמע.

רמז לו מה שכתוב בתורה. "את הברכה" - את הברכות שאנחנו אומרים בכל יום, "אשר תשמעו" - שישמעו ושיכולים לענות אמן, "אל מצות ה' אלקיכם" שייך גם למצוות.

"לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך..."

(יב, ז)

לית לך רשו (תרגום אונקלוס)

בפסוק זה מחדדת לנו התורה תובנה עמוקה בשמיעה לקול ה' ואת השליטה העצמית הנדרשת מהאדם.

היה אחד שנודע ברבים בעיסוקו התמידי בתורת המוסר, ת"ח מופלג שינק תורתו מגדולי דורות הקודמים מהם שאב כוחותיו להתבונן בכל מעשה, לעיין בכל דבר ולא להניח אף לפעולה אחת להיעשות מאליה עד הפך לאדון על יצרו ומשל בגופו ורוחו.

לימים הפך אב רוחני להמון תלמידים אילפם וחינכם וכיום

"כָּאֵן בּוֹנִים נְשֻׁמוֹת"

הָיָה זֶה בַּעַת בְּנֵית הַצְּרִיפִים בְּמֵרוֹן, בְּסוֹף שְׁנוֹת הַתש"ל, לִיד בֵּית מִשְׁפַּחַת גּוֹלְדְּשְׁטֵיין.

הַרְה"צ ר' אֲשֶׁר פְּרִינְד פּוֹמֶבֶן הָיָה מְאֹד אֶקְטִיבִי.

הוּא נִכַּח בְּמָקוֹם וְשִׁמְשׁ מִמֶּשׁ כְּמִנְהַל עֲבוּדָה.

עָבְדוּ שָׁם בַּחוּרִים וְאַבְרָכִים כְּאֶחָד בְּמִלּוֹא הַמֶּרֶץ.

רַב אֲשֶׁר דָּאָג גַּם לְאֶכָּל.

בְּשַׁעַה שְׁאֵנִי בְּאֵתִי לְשֵׁם, ר' אֲשֶׁר הִסְתוֹבֵב בְּשִׁטָּח, בְּיָדוֹ קַעֲרָה וּבְתוֹכָהּ טָרֶף בִּיְצִים וְהַתְּכוּנָה לְטַגְנָם עֲבוּר הַצְּעִירִים הַעֲמִלִים.

פָּגַשְׁתִּי אוֹתוֹ כְּשֶׁהִסְתוֹבֵב בַּחוּץ, מְגַבַּת מְטַלַּת עַל כַּתְּפוֹ וְהוּא בּוֹחֵן מָה עוֹשִׂים וְנוֹתֵן הוֹרָאוֹת: "לְהַנִּיחַ הַקּוֹרָה יִשְׂרָאֵל, לְסַדֵּר אֶת הַפְּחִים, וְכַדוּמָה.

כְּשֶׁרָאֵנִי שְׁאֵלֵנִי "מָה מִתְרַחֵשׁ כָּאֵן?".....

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ראה

סיפר רבי אהרן בקשט זצ"ל מתלמידי הגה"צ רבי יצחק באר זצ"ל על רבו: "יום אחד הזמין אותי רבי יצחק לסעוד על שולחנו את ארוחת הצהרים.

היה זה בעת אשר שכבה הרבנית חולה על מטתה, כשבמקומה משמשת מבשלת עניה מבנות קובנא.

בשעה שהיתה המבשלת אמורה להגיש את האוכל לשולחן, נשמע לפתע קולה של הרבנית מחדר משכבה: "האם כבר הגשת את הדגים? האם כבר נתת את המרק? את בשר העוף? אחר כל שאלה ושאלה נענתה המבשלת בחיוב... כשבאמת לא

הגישה לפנייהם אלא רק לחם ומרק, בעוד את הדגים והבשר נטלה לעצמה ולמשפחתה...

נדהמתי לראות את רבי יצחק, ששמע את כל הדו-שיח בין הרבנית למבשלת, אשר לא זו בלבד שישב כמחריש ולא הגיב מאומה, כדי שלא לבייש את המבשלת העניה, אלא עוד ראיתי את השמחה והעונג שפשטו על פניו, על ההזדמנות שנתגלגלה לפתחו להדבק במדותיו של מקום, לרחם ולהטיב לעניה אומללה זו ולבני משפחתה אשר ודאי ישושו על התבשילים וישביעו את נפשם הרעבה...

(ר' איצ'לה)

"ונתן לך רחמים ורחמך והרבך" (יג, יח)

מסופר על הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל שאת שיירי מאכלו היה משליך לחתולים שהסתובבו בחצרו. פעם בשעה ששוחח רבי שמואל עם תלמידיו במורד הרחוב היוצא מהישיבה, ראו שני חתולים שהתקוטטו, והנה רבי שמואל ניגש להפריד ביניהם...

כשחזר וראה שהבחורים תמהים, אמר להם: "כתוב במדרש (שמות רבה ב-ב): 'ואף משה לא בחנו הקב"ה אלא בצאן...'

אמר הקב"ה יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם, כך חייך אתה תרעה צאני ישראל"... והפטיר רבי שמואל: "תארו לכם, כל מה שמשה רבינו עליו השלום

הם מזכירים שמו ברטט ובסילודין. זכה לתשעים שנות עבודת השם.

בערוב ימיו נתון היה בתשישות עזה עד שלעיתים התכנס בתוך עצמו, וסובביו לא הצליחו לשכנעו כי עתה עת לעשות פעולה פלונית או אלמונית, בהגיע עת נטילת סמי מרפא אשר בכוחם להיטיב עימו סרב בתוקף, ניסו בני הבית למצוא מסילות לליבו הגדול של האיש הגדול אשר אזלו כוחותיו ועצה אין.

הסבירו הרופאים, המחלה בה לקה פוגעת בזיכרון, ביכולת החשיבה, ביכולת השיפוט, שינויים בתפיסה והתנהגות,

התדרדרות היכולת השכלית והרגשית ועוד, לא עלינו, עד שנמצא הפתרון הפשוט והגאוני.

אחד ממקורביו ביקש מבני המשפחה כי ינתן לו ללחוש דבר מה באוזניו, הם ביטלו בקשתו מכל וכל, הרבה שוחחו עימו רבים ניסו להשפיעו ומאום לא הועיל, ביקש שוב עד שנענה לא לפני שהבטיח כי ילחש משפטים מספר ותו לא.

ניגש המקורב ולחש באוזנו כי האח המטפל בו והאחראי על שמירת בריאותו אינו מוכן ללכת לביתו עד יסכים הרב ליטול התרופות הנדרשות, והנה השעה

מתאחרת, חפץ האח לשוב אל ביתו ואל חיק משפחתו אך נמנע עד שיטול הרב תרופותיו.

והנה מה שלא עשו ימי שכנוע ואנרגיה רבים עשו משפטים בודדים האלו, בו ברגע לבשו פניו של הרב ארשת רחומה, הזדקף בכיסאו כבריא וצלול ויודע את אשר לפניו והביע הסכמתו לנטילת התרופות.

ישיש חולה שאיבד יכולותיו כולן אבל לא יכלו לכבוד הזולת עליו עמל כל חייו. וגם כשהוא לכאורה נשלט לגמרי הוא שולט על קנייניו.

(מן המים משיתיהו)

עֲנִיתִי לוֹ אֶת מָה שָׂרְאוּ עֵינַי, "הַחֲבָרִים בּוֹנִים צָרִיף".
ר' אֲשֶׁר קָטַע אוֹתִי. "לֹא! אֲנִי רוֹאֶה מִשְׁהוֹ אַחֵר, כָּאֵן בּוֹנִים נִשְׁמוֹת!".
הוּא הַתְּכֻן שֶׁהַחֲבָרִים נִבְנִים בְּחֶלֶק הָרוּחָנִי הָאִישִׁי שֶׁלָּהֶם, עַל יְדֵי הָעֲבוּדָה.
"לוֹ רְצִיתִי יְכַלְתִּי הָיִיתִי לְבָנוֹת אֶת הַצָּרִיף בְּעֵשִׂירִית הַמְּחִיר.
הָיִיתִי צָרִיף רַק לְהֵבִיא קֶבֶלֶן סְטַנְדָּרְטִי רָגִיל עִם פּוּעָלִים מְקַצּוּעִיִּים.
זֶה עָלָה לִי מִמֶּשׁ פִּי עֶשֶׂר" - גָּלָה לִי כִּמָּה שְׁבוּעוֹת מְאַחֵר יוֹתֵר אֶת סִתְרֵי לְבָבוֹ.
הוּא רָצָה לְבָנוֹת אֶת הַנִּשְׁמוֹת שֶׁל הַחֲבָרִים עַל יְדֵי הַבְּנִיָּה.
אִם בְּמִתֵּן תַּעֲסוּקָה וְאִם בְּתִקּוּן הַנִּשְׁמָה עַל יְדֵי הַפּוּעָלוֹת הַלָּלוּ.
(ר' אשר מפני תלמידיו)

לעיי"נ האשה החשובה
מרת מרים יוכבד נ"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשוון תשפ"א

"ונתן לך רחמים ורחמך והרבך" (יג, יח)

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ראה

ונעמדתי על מפתן החדר הפנימי.
 כשראיתי את פניו המצומקות, חיזור וחלוש, פרצה צעקה
 מליבי וקראתי בקול: "רבי זלמן!! רבי זלמן!! - וואס מאכט
 איר", איך אתם מרגישים?
 רבי זלמן סובב את ראשו בכבדות, וסימן בידו שאתקרב אליו.
 ניגשתי והתקרבותי עד למטתו, בתוך ליבי חשבתי: מי יודע?
 אולי הוא רוצה לומר לי דברי צוואה ופרידה, לפי איך שהיה
 נראה - מצבו היה כלאחר יאוש.
 והנה... רבי זלמן הגביה ראשו במקצת ובקול חרישי זעק: "רבי
 ישראל... נאר בשמחה!" רק
 בשמחה!
 (לב ישראל)

"נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו" (טו, ו)

מפרש רש"י: "נתון תתן לו, אפילו מאה פעמים".
 אם תיתן מאה פעמים ותרגיל את עצמך לתת ולתת, ממילא "לא ירע לבבך בתתך לו", לא תצטער על נדיבות ליבך, כי ההרגל נעשה טבע.
 (עיטורי תורה)

"לא תאמץ לבבך ולא תקפוץ את ירך מאחיד האביון" (טו, ז)

דרכו בקודש של הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל (רבה של קובנה), כשהיה צריך לבקש מאת עשיר מעשירי קובנה תרומה בשביל העניים, היה טורח והולך בעצמו לביתו. פעם שאל אותו אחד מן העשירים: למה יטרח רבינו לבוא אלי, הרי ברצון הייתי בא אליו, אילו היה מזמינו לבוא לביתו? השיב לו רבי יצחק אלחנן: "כשאני בא אליך לבקש טובה בשביל אחד העניים, רוצה אני שתעשה את הטובה בשלימות!" אבל אם הייתי מזמין אותך לביתי, היית בוודאי חושב כי בעצם בואך, כבר עשית לי חצי טובה..."
 (בדידי הוי עובדא)

זכה להנהיג את כלל ישראל, הכל בזכות שריחם על בעלי חיים!"
 "ורחמיו על כל מעשיו" (תהלים קמה, ט)
 (ראש הישיבה)

"ושמחת אתה וביתך" (יד, כו)

ידועה אמרתו של הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין ז"ע: "שמחה אינה מצוה ועצבות אינה עבירה. אבל יש בכוחה של שמחה לרומם את האדם לדרגות הנעלות ביותר, ולאידך - עצבות יכולה לגרום לאדם להתדרדרות עמוקה".
 ברצוני לספר סיפור נפלא מגדלות הנפש של ידיד נפשי רעי כאח לי, הרה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל, שהיה עובד ה' באמת, כל חייו היו קודש לה'.

בצעירותו תקפה אותו מחלת השחפת הנוראה רח"ל, מחלה שפגעה קשה בתפקוד הריאות. בימים ההם טרם הומצאה האנטיביוטיקה הידועה כיום כתרופת פלא לשחפת, ומי שתקפה אותו מחלה זו רח"ל היה אומלל ולוקה בכפליים: בנוסף לסבל והייסורים שהסבה מחלה זו, היה על החולה להיות בבידוד מוחלט, מנותק מאנשים, מחשש הידבקות. מצבו הקשה של רבי זלמן נגע לחבריו ומוקיריו. זכור לטוב אחד המיוחד שבחבורה, הרה"ח רבי יצחק מנשה הכהן רוזנפלד

זצ"ל, שלרגל עבודתו בקודש כשו"ב דמתא היה משתדל להביא מידי יום ביומו לביתו של רבי זלמן כבדים צלויים, הידועים כתרופה בדוקה למחלה. עברה תקופה ארוכה, רבי זלמן שכב בביתו קודח מחום ונמצא בבידוד מוחלט. הדבר כאב לי מאוד, רבי זלמן היה תמיד הסמל והדוגמא למסירות למען הזולת, והנה מן השמים נגזר עליו ייסורי הגוף והנפש כאחד - ואנו מחרישים?

גמלה בלבי החלטה להכנס לחדרו של רבי זלמן לעודדו ולחזקו, נכנסתי לבית

**"לולא פי יגרתי מהיצר הרע פי הוא מאש ואני
בשר ודם ולא אוכל לו.."** (תפלת יום כפור)

שאלו את ר' אשר על זה שאומרים לפני הקדוש בליל שבת קדש "וזכני לקבל שבתות מתוך רב שמחה ומתוך עשר וכבוד ומתוך מעוט עוונות" מה הכוונה "מעוט עוונות", הרי יותר טוב ללא עוונות כלל...?
 וענה, האדם צריך לשאף לכך שיגיע לדרגה כזו, שהעוונות שלו יביאו אותו לדרגה של התמעטות ושפלות שיכיר אפסיותו שאיננו יכול לעמוד בעצמו, וזוהי השמחה הגדולה ביותר לאדם, לכן הוא מתחנן לה' שיגיע למעוט עוונות, שידע את מעוטו נכח 'אי יקלתו לעמד נגד היצר' המסיתו לחטא ועיניו נשואות רק לאביו שבשמים השולח לו סבות להצילו מעוונות.

**לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א**

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ראה

באמרו זאת פרץ בבכי מעומק ליבו. הדבר פתח את לב התושבים ומיד החלו להרים את תרומותיהם. אמר ה'חפץ חיים': "עכשיו אוכל לומר שיהודי סמילוביץ' תורמים בעין יפה, בלי להוציא דבר שקר מפי".

"ורעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא" (טו, ט)

אמר הרה"ק ר"ש מניקלשבורג, אם תלך בדרך של 'רעה עינך באחיך' ותבדוק כל עני האם אכן זקוק הוא לצדקה 'ולא תתן לו', הרי ש'וקרא עליך אל ה'' יבדקו אותך גם בשמים ויפששו במעשיך 'והיה בך חטא' ימצאו אצלך חטאים ותיענש.

"כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוקיך בכל מעשיך ובכל משלה ידך" (טו, י)

מה שאתה נותן לעני נתון לו כבר מן השמים, ואתה אינך אלא שליח. כמו־כן אם יש באפשרותך לעזור לחברך, העזרה שאתה מגיש לו באה מן השמים, אלא שנתגלגלה זכות על ידך לעזור לו. (הפלאה)

"נתון נתן לו" (טו, י)

אפילו מאה פעמים (רש"י)
מובא ב"אוצרות התורה", פעם ישב האדמו"ר רבי מנחם מנדל מרימנוב זצ"ל עם תלמידיו ועסק בתורה.
נכנס לפתע עני לבוש בלואי סחבות וכל כולו מעורר חמלה, הוציא רבי מנחם מנדל דינר זהב מכיסו ונתנו לעני ששמח על המתנה ההגונה שקיבל והלך לדרכו.
כאשר הלך אותו עני, חשב רבי מנחם מנדל לעצמו, הרי מה שנתתי לו את הדינר היה מתוך שנכמרו רחמי עליו ולא לשם מצות הצדקה כפי שציוונו השי"ת, שלח מיד לקרוא לעני.
כאשר שמע העני כי האדמו"ר ביקש להחזירו נבהל ונחרד שמא התחרט האדמו"ר על מה שנתן, שמא טעות היתה בידו והתכוון ליתן רק דינר של כסף.
כשהגיע העני הוציא רבי מנחם מכיסו דינר זהב נוסף ונתנו לעני לשם מצות צדקה.
כמו־כן שמח העני מאד, הוא אזר עוז ושאל את הרבי אם כך היה ברצונו לתת שני דינרי זהב, מדוע לא נתנם מתחילה ולא היה גורם ל"בהלת שווא"?
השיב האדמו"ר, למדתי מהפסוק בפרשת ראה שכך עלי לעשות "נתון נתן לו" מדוע כפלה התורה לשון נתינתו, אלא ללמדנו שאם נתן לעני בפעם הראשונה מתוך רחמנות עליו לחזור ולתת נתינה נוספת לשם מצוה לתת באופן "שלא ירע לבבך בתתך לו" כלומר לא מתוך צער הלב על המצב של העני אלא לשם מצות הצדקה.

"ולא תקפוץ את ירך מאחיך האביון" (טו, ז)

ראשי תיבות של "ל'א ת'קפוץ י'רך מ'אחיך ה'אביון" - היה אומר הרה"ק מהר"י מרוזין זצ"ל - הן אותיות "תהלים". ללמדנו שבאמירת תהלים בלבד, אין אדם יוצא ידי חובתו, אלא צריכים להיות אומר ועושה לקיים "פתוח תפתח את ירך לו" בפועל. (על התורה)

"פתוח תפתח את ירך לו... די מחסורו אשר יחסר לו" (טו, ח)

מצוות צדקה נועדה למלא את מחסורו של העני, ולא את חסרונו של העשיר, המבקש להרבות לו כבוד ולזכות במצוות. (כתב סופר)

"די מחסורו אשר יחסר לו" (טו, ח)

די לעני בעצם העובדה "אשר יחסר לו" - שהוא צריך להשפיל את עצמו ולומר שחסר לו.
(רבי יצחק־זליג מסוקולוב)

"פתוח תפתח את ירך" (טו, ח)

"אל תגזול דל כי דל הוא" (משלי כב,ב). אינך רוצה לתת צדקה? אל תיתן. אבל אל תגזול מן העני את דלותו: אל תאמר שאינו ראוי לצדקה.
(רבי זאב מסטריקוב)

"ורעה עינך באחיך האביון... והיה בך חטא" (טו, ט)

מדוע נאמר דווקא אצל המעלים עינו מן הצדקה "והיה בך חטא"?
שכן מצוות צדקה מכפרת על חטאי האדם, כפי שנאמר (דניאל ד) "וחטאך בצדקה פרוק", אך מי שאינו נותן צדקה נשארים בידו כל חטאיו.
(ליקוטי תורה)

"השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר" (טו, ט)

בימי מלחמת העולם הראשונה, כאשר ה'חפץ חיים' התגורר בעיר סמילוביץ', הורע מצבם של העניים. ה'חפץ חיים' נשא דברים לפני התושבים וביקשם לתרום בעין יפה. כשנוכח שדבריו מתקבלים באדישות, קרא: "אחים יקרים, מה אענה כשאקרא לעולם האמת וישאלו אותי אם תושבי סמילוביץ' תמכו בעניים? אם אומר שתמכו, זה יהיה שקר; ואם אומר שלא תמכו, זה יהיה לשון הרע, וכי אתם רוצים להכשילני בשקר או בלשון הרע?!"

{ אז נדברו }

פרשת ראה תשפ"א | גליון משוחרר בחלקו

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ראה!!!! ברכה וקללה!! הכל ברור!! הכל על השלחון!!

פרשת השבוע מתחילה עם ארבעה פסוקים רשמיים: ראה אנוכי נתון לפניכם היום ברכה וקללה!! את הברכה אשר תשמעון... ואת הקללה אם לא תשמעון...

מה כתוב בפסוקים האלו?? מה המסר שלהם??

אדוני היקר: תפסיק לחשוב שהיהדות מסובכת... תפסיק לפכור ידיך בסימן שאלה ולומר ש-מה אנחנו יודעים... ומה אנחנו מבינים... אנחנו לא יודע מה רצון ה'... תפסיק לדבר בסגנון זה!! כי זה לא פשוט נכון!! הכל ברור!! יש ברכה ויש קללה!! הברכה היא אשר תשמעון אל מצוות ה' אלוקים... ואילו הקללה זה אם לא תשמעון... אין פה מה להבין ואין מה להסתבר... וזה אחת מהיצר הרעים הגדולים ביותר שלנו... יש לנו מין תענוג לעשות את היהדות מסובכת... ואז אני לא יודע מה רצון ה' ומה צריך לעשות... סוג הספקות האלו נותנות לנו תחושה של צדקות כזו... שאני אאפסס... לא יודע מה לעשות... אני מאוד רוצה לעשות משהו בעבודת ה'... אבל אני לא יודע מה הנקודה... אז זה שזה לא נכון!! היהדות היא מאוד מאוד ברורה!! וראה!!!!!! ר' ייד... ראה!!!! אנוכי נתון לפניכם היום ברכה וקללה... אתה רואה?? מצד אחד יש ברכה... ומצד שני יש קללה... ומעתה: את הברכה!! אשר תשמעון אל מצוות ה' אלוקים... אם אתה שומע בקול מצוות ה'... אם אתה מתנהג כמו יהודי ואתה עושה רצון ה'... זה ברכה!!!! ואם לא... אם לא תשמעון אל כל מצוות ה' אלוקים... אז הנה קללה!!!! כל מה שנוותר לך עכשיו זה לברר מה אתה עושה... האם אתה מקיים את מצוות ה' או לא?? זהו!! אין פה יותר מה להבין!!

ניתן לקבל את הגיליון
בשירות נקס באמצעות
שיחת טלפון:

0795319191

(ניתן לפעול לפי ההוראות
המפורטות שם...)

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 705284

בנק פאג"י

סניף 187

באשראי:

"נדרים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

בדואר:

פולק- רח' גאולה 15,

חיפה

תודה מראש!!!

ימים הנוראים בפתח וצריך לחזור בתשובה... וכל אחד מאיתנו שואל את עצמו (או לכה"פ אמור לשאול את עצמו) מה... מה המצב שלי שמה למעלה?? האם אני בפלוס או במינוס?? האם בשמים מרוצים ממני או שלא כ"כ או... או שממש ממש לא?? נו... באמת מה אתה אומר?? אז כל אחד מושך בכתפיו... אין... אין לי מושג... איך אחד פעם אמר לי: אני מוכן לשלם מאה אלף שקל למי שמוכן לשחרר לי איזה מידע או מסמך מה חושבים עלי בשמים... מה המצב שלי שם... ברגע ששמעתי אותו... מיד קפצתי על המציאה ואמרתי לו!! קדימה... אני!! אני יודע בדיוק מה המצב שלך בשמים!! אבל קודם תתן לי דמי מקדמה... תן לי איזה עשרים אלף שקל מראש (שלא תברר לי אח"כ...) ואז אני אגיד לך... בקיצור:

אמרתי לו: יש פסוק: **ראה אנוכי נתון לפניכם היום ברכה וקללה... את הברכה אשר תשמעון אל מצוות ה' אלוקים... והקללה אם לא תשמעון...** כתוב כאן: שאם אתה מתנהג כמו יהודי ועושה מה שכתוב בש"ע... אתה בסדר... המצב שלך טוב... ואם לא!! אז רח"ל המצב שלך גרוע... **אמרתי לו: אין פה מה להבין!!** אתה פשוט צריך לפתוח את הספר תורה של העם היהודי... ולעבור פסוק פסוק ולבדוק האם אתה עומד בכללים או לא... ואם אתה לא מספיק מבין מה כתוב בס"ת... אתה מוזמן לפתוח שו"ע... ואם שו"ע זה יותר מידי הרבה חומר בשבילך... אז יש כל מיני ספרי קיצור... אם זה ספר היראה לרבינו יונה או שער ג' בשערי תשובה ששם הוא מונה בקיצור נמרץ את כל מה שיהודי צריך לדעת בשביל להיות "בסדר" עם הרבש"ע... וזהו!! מה שכתוב שם!! זה בדיוק מה שקורה בשמים!! **אין שום הפתעות בשמים!!** לא לחינם חכם עדיף מנביא... כי כל המידע שהנביא מביא מהעולמות העליונים... החכם מביא מידע עוד יותר מדויק ומפורט מהסעף קטן של המשנה ברורה ומהפרקטיקה המעשית בעבודת ה' **שכל אחד מאיתנו יודע טוב מאוד מה הוא צריך לעשות ולתקן בעבודת ה'** והוא רק לא רוצה... הוא מנסה להתחמק בתואנה ש... מה אנחנו יודעים... מה חשבונות שמים... ומה צריך לתקן... **לא!! לא אדוני!! אין שום דבר מסובך ביהדות!** היהדות לא מסובכת בכלל!! הכל כתוב בתורה שבכתב ומפורש ע"י חז"ל בתורה שבעל פה... **אם יש משהו מסובך... זה אתה!! אתה מסתבר עם עצמך!!** אתה לא רוצה לעשות מה שמוטל עליך לעשות... ולכן אתה מנסה לסבך את התורה ומחפש להוציא ממנה את מה שמתאים לך... ואז באמת זה נהיה מסובך... אתה יכול לזרוק את ה"ראש הגדול" שלך בטיט של חצר המטרה... ולעשות פרצוף נבוך ומהורהר של ראש קטן ולשאול... אוי... מה עושים... **"אותותינו לא ראינו אין עוד נביא, ואין איתנו יודע עד מה"** כאילו שכל הבעיה שלך זה הנביא שיבא וישבר ויגלה לך את הסוד הגדול... מה ה' רוצה ממך ומה אתה צריך לעשות... **כאילו שאין לך קצה חוט!!** ואין לך שמץ של מושג מה רצון ה'!! ולא נותר לך אלא לחפש בנרות איזה צדיק מיוחד "שרואה דברים..." שיגיד לך מה קורה בשמים... אדוני!! במקום לחפש בנרות איזה צדיק מיוחד שרואים אצלו דברים... עזוב!! קודם תחפש את הראש שלך!! איפה זרקת את הראש הגדול שלך... למה תמיד בעבודת ה' אתה משחק אותה ראש קטן כאילו אתה לא מבין ולא יודע לבחון ולהצביע על הנקודה!! איזה ערוות דבר מצא אצלך הקב"ה שהוא שב מאחריו ולכן בשנה האחרונה לא היה לך סייעתא דשמיא כמו פעם?? **אני לא נחמד!! אני בוטס לך בבטן בלי רחמים!!** אין לי שום אינטרס... אני לא לוקח פדיונות... ואני לא רואה דברים... אני ככה"כ מעמיד אותך מול המציאות **שאתה!! שאתה תראה דברים!!** שאתה תעמוד מול עצמך ומול אלוך שאתה יודע בדיוק מה הוא רוצה ממך!! ולא תתחמק ממה שאתה צריך לעשות!! **המרויח היחיד יהיה אתה!! לא אני!!** אל תשכח שבועוד חודש ימים כל אחד מאיתנו יעמוד לבד לבד מול הרבש"ע... כל אחד בגודל טבעי... ושם יכון בחסד כסאו וישב עליו **באמת!!** והקב"ה ידרוש ממך **אמת!!** לא טיוחים... ולא בלבולי שכל... הקב"ה יתבע ממך למסור דין וחשבון אחד שתיים שלוש... מי יעמוד לצידיך ברגעים האמיתיים האלו?? **אף אחד בעולם!!** תוציא מהראש! (אף נביא שקר שניבא לעם ישראל עתיד רוד לא ליווה את עם ישראל בגלות) אף אחד!! אתה ורק אתה תעמוד ותתמודד מול רשימת שאלות שהקב"ה ישאל אותך מה קורה איתך... ההלו... תתכונן לזה!! צריך לקחת את העניינים ברצינות... זה לא צחוק... זה לא בדיחה... אגוטע חודשי!!

מעמד חלוקת המטבעות הקדושות באישון ליל בית המקדש...

מי שנכנס בלילה האחרון לבית המקדש... למקום שבו הכהנים אוכלים את שיירי המנחות והקדשים... זה היה נראה כאילו כ"ק אדמו"ר שליט"א מחלק חנוכה געלט... ישב שם יהודי וכל הכהנים עוברים לפניו ברטט של קדושה והוא מחלק לכל אחד מטבע... כל אחד מהכהנים לוקח את המטבע בשני ידיים ומניח אותה בשמחה בכיס שלו!! מה קרה?? אולי זה הרבה כסף...??? לא... אחד מהכהנים הראה לי... זה בסה"כ עשר אגורות... אז מה קורה פה?? זה ממש מזכיר לי דמי חנוכה שהרבה שליט"א מחלק בחנוכה?? אבל לא!!! עדיין זה לא כ"כ דומה לדמי חנוכה... משתי סיבות: א. הבן אדם שמחלק את ה"דמי חנוכה" האלו הוא לא נראה רבה... הוא דווקא נראה יהודי פשוט... דבר שני: כשהרבה מחלק דמי חנוכה דוחפים... והפעם לשם שינוי לא דוחפים!!! כולם מגיעים בנחת... כל אחד מקבל... אף אחד מהכהנים לא לחוץ להפסיד... אגב: באופן כללי המחזה הזה הוא לא שגרתי במקדש!!! כי כשמחלקים קדשים לכהנים... תמיד יש דחיפות נוראיות... כולם רוצים לזכות בלחם הפנים... וכולם רוצים לזכות בכל בשר חטאת או אשם או שיירי המנחות... ולכן יש דחיפות כי כולם יודעים שיש כמות מוגבלת ואם לא תדחוף לא תקבל!!! (ולכן הצנועים מושכים את ידיהם... הם יודעים טוב מאוד שהם מפסידים... והם מעדיפים כך... בשביל לא להיכשל בהתנהגות לא ראויה בבית המקדש...)

אבל הפעם לשם שינוי... יש פה מישהו שמחלק משהו... כולם מתרגשים... כולם רוצים לזכות... אבל אף אחד לא לחוץ!!! אין פחד שהכמות מוגבלת ואם לא תדחוף לא תקבל!!! זה כבר דבר שאומר דרשני...

ובכן: מה זה החנוכה געלט הזה בשלתי חודש אב??? (שבוע שעבר זה היה ט"ז בשבט באמצע חודש אב והפעם זה חנוכה...) ובכן: הסיפור הוא ארוך... אנחנו נספר אותו רק בקצרה... היהודי הזה שיושב כאן ומחלק מטבעות זה לא רבה!!! ממש לא רבה!! זה בעל תשובה... ליהודי הזה קוראים מוטל... למוטל יש עבר פלילי... הוא היה הגנב המיתולוגי של נחלת דן... כל גוש דן סבלו מסונו... כל לילה היה פריצה במקום אחר... היה גל של גניבות... ומוטל גנב ידע טוב את המלאכה והוא תמיד הצליח לחמוק... וכבר תוכננו מארבים והפכו את העולם בשביל לתפוס אותו... ואף אחד לא הצליח... עד שיום אחד מוטל גנב נכנס לבית המקדש!!! לא!!! אל תפחד... בבית המקדש הוא לא תכנן לגנוב!!! גם בגלל שבבית המקדש אף אחד לא מעז לגנוב... וחוץ מזה מי שתופסים אותו שהוא גנב כלי שרת... זה לא נגמר בתשלום כפול... זה קנאים פוגעים בו!!! פשוט מוציאים אותו מהעזרה ופוצעים את מוחו... והורגים אותו בבית משפט שדה... (כך על פי הלכה... הגונב את הקסוה וכו')... אבל לא!!! מוטל גנב לא הגיע לגנוב... הוא דווקא הגיע לבית המקדש להתפלל!!! כן... גם גנב צריך סייעתא דשמיא והוא בא להתפלל שיהיה סייעתא דשמיא בגניבות... ובדיוק זה היום יום שלישי בבוקר והלוויים שוררו בניעומו עצומה את המילים: עד מתי תשפטו עול ופני רשעים תשאו סלה, שפטו דל ויתום מיד רשעים יצילו, ומשום מה המילים האלו נכנסו בלבו כארס של עכנאי!!! והוא התמלא בהרהורי תשובה כנים... הוא עמד שם במשך כמה שעות ובכה בדמעות שלישי וקביל על עצמו לשוב בתשובה שלימה ומכאן ואילך לא לגנוב... והוא נהפך לבעל תשובה אמיתי!!! עברו כמה שבועות... ואז הוא החליט שהגיע הזמן להתחיל להחזיר את הגניבות!!! זה לא היה פשוט... מדובר בעבודת נמלים... לפתוח מחסנים שלימים של ציוד ואבזורים... ולשחזר כל דבר למי שייך... ומה אתה חושב... יש פה המון חוסר נעימות... אבל לא הייתה ברירה... יום אחד מוטל הופיע בבית דין והוא ביקש להצהיר הצהרה!!! שמעו נא רבותי דינים מומחים!!! קוראים לי מוטל גנב!!! אני הוא זה ולא אחר! אני הוא זה שגנבתי מאות גבות בשנתיים האחרונות... שכולם מחפשים אחרי ולא מוצאים אותי... והנה... בשבועות האחרונים התחולל אצלי מהפך וחזרתי בתשובה שלימה לפני הקב"ה ואני כעת רוצה להחזיר את כל הגניבות שגנבתי... ההההה!!! מה... זה אתה??? כמה משטרות חיפשו אחריו... כמה מארבים ניסו לעשות מולך... כן... לא יאומן!!!

פנה האב"ד למוטל ואמר לו: אין לך מושג איזה טובה עשית עם עצמך שבאת כאן לבית דין הודותי!!! ולמה??? כי... כי תנסה לתת השערה... כל הגניבות שלך... באיזה סכום הם מסתכמות???

מוטל גנב חשב וחשב ואז הוא ענה: משהו כמו חצי מיליון שקל... אוהו... המשיך האב"ד ותחקר את מוטל: וכמה מתוכם זה בעלי חיים... בקר וצאן?? מוטל שוב חשב... רבע מהגניבות היו שור ושה... נו... אתה מבין מוטל??? אם לא היית מגיע לכאן ומודה!!! יום אחד הרי היו תופסים אותך... דבר ראשון היית מתחייב תשלומי כפול!! אז חצי מיליון היה נהפך למיליון... אבל זה עוד כלום... כי כל שור ושה שגנבת היית חייב תשלומי ארבעה וחמשה (את כולם מוטל מכר הלאה)... מדובר בסכומים אגדיים!!! שלא היית יכול לעמוד בהם והיית נמכר בגנבתך בתור עבד עברי... את כל זה חסכת ברגע שהגעת לכאן והודית ונפטרת מתשלומי הקנס!!! אתה חייב להחזיר רק את הקרן... תכלס... הבית דין נכנס לתמונה... והם קיבלו בזרועות פתוחות את מוטל... ולאט לאט החזירו את כל הגניבות בצורה מכובדת... חלק מהגניבות הם החזירו "בגניבה"... באופן שהבעלים לא ידעו אפילו שהחזירו... (אבל לא תמיד אפשר... עיין סוף ב"ק...) וב"ה תוך חצי שנה מחסן הגניבות התרוקן!!! כמעט כל הגניבות הוחזרו לבעליהן!! מה שנשאר בעין חזר בעין... ומה שהשתנה שולם בדמיו וכו'... אבל!!! הייתה גזילה אחת ויחידה שהיא עדיין נשארה ללא מוצא!!! מה קרה?? אחד מהגנבים של מוטל גנב... היה לא פחות ולא יותר: גר הצדק אברהם בן אברהם!!! מה יש?? אצל גנבים אין אפילו!!! אם אפשר לגנוב מיהודי מקור... אפשר גם לגנוב מגר... ומוטל גזל מאותו גר סכום של עשרים אלף שקל!!! דא עקא... שחודשיים לפני שמוטל חזר בתשובה... גר הצדק נפטר והתבקש לשיבה של מעלה... הופה!!! הרי לגר אין יורשים... ומסילא אין למי להחזיר... רק מה??? יש בתורה מצוה מיוחדת!!! אחד מ"ד מתנות כהונה זה גזל הגר!! מי שגזל גר ובא להשיב את הגזילה לאחר פטירתו של הגר... הוא צריך לתת אותה לכהן משמר!!! וזה הסיפור שלנו... יש לציין שזה מתנת כהונה יחסית נדירה ולכן היא מצווה חביבה מאוד... בתחילת השבוע הגזר כינס את כל המשמרה והודיע להם: יש לי הפתעה מיוחדת בשבילכם!! יש פה בעל תשובה שגזל גר וכבר לפני כמה חודשים הוא הגיע אלי ורצה לשלם את זה לכהנים... אבל עיכבתי אותו!!! אמרתי לו תחכה... תחכה למשמרה הזו- המשמרה שלכם... ולמה??? כי בשביל להחזיר את גזל הגר צריך לתת לכל המשמרה!!! שכל אחד יקבל!!! וצריך שכל אחד יקבל שווה פרטה!!! והסכום שהוא גזל מהגר... הוא באמת סכום גדול... אבל כשהסכום הזה מתחלק בין משמרה שלימה זה יוצא פחות משהו פרטה לכל אחד... אז אי אפשר!!! הוא לא יוצא ידי חובה בזה! הוא צריך להוסיף סכום מסוים משלו... בשביל שכל אחד יקבל שווה פרטה... ולכן אמרתי לו לחכות עד המשמרה שלכם... שהיא המשמרה הכי קטנה... שיש בה הכי פחות כהנים... כדי שהוא יצטרך להוסיף הכי פחות... אי לכך!! בעזה"ש ביום שלישי בערב... כולם מוזמנים לאחר חצות הלילה למעמד חלוקת פרטה דגול הגר!!! כל אחד יקבל לפי מנין בני ביתו... (יש לחקור: מאיזה גיל?) ואכן יורם ישב שם... דמעות של התרגשות זלגו מעיניו... כן... ברגעים אלו הוא מחזיר את הגזילה האחרונה שלו... ארץ בניקין כפיי!!! בניקין כפיי ורק אז ואסובה את מזבחך... אל תתפלא אם תראה אותו בשמחת בית השואבה ומפזז ומכרכר יחד עם החסידים ואנשי מעשה... הם אמנם גידו: אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותנו... ואילו הוא יאמר: אשרי זקנותנו שכיפרה את ילדותנו... אבל כולם ביחד יסיימו ויאמרו: אשרי מי שלא חטא ומי שחטא ישוב וימחול לו...

ברוכים הבאים לימי הרחמים והסליחות!!!

האם צרות של עשירים זה גם צרות??

בפרשת השבוע התורה מתייחסת לצרות של עשירים!!! מדובר שם במעשר שני... שכל אחד מישראל מחוייב להפריש עשר אחוז מפירותיו ולעלות אותם לירושלים... אבל אל תשאל... יש לי בעיה... בעיה מאוד קשה... תנחש מה הבעיה?? וכי ירבה ממך הדרך... כי לא תוכל שאתנו... כי יברך ה' אלוקיך!!! **תקשיב**: יש לי בעיה... הקב"ה כ"כ בירך אותי... ויש לי כ"כ הרבה פירות... שגם העשר אחוז שאני צריך להפריש... זה עצמו כמות אסטרונומית... ואני פשוט לא מסוגל להעלות כזו כמות אדירה של פירות לירושלים... כן... זה מה שהתורה מדגישה: כי יברך ה' אלוקיך!!! כתוצאה מהברכה שה' בירך אותך... הרי יוצר מצב שהמעשר- עשר אחוז יהיה כמות מאוד גדולה ולא תוכל שאתנו...

נו... איך אנחנו מתייחסים לצרות של עשירים???

אוהו... תתבייש לך... נותנים לך ואתה מתלונן??

תגיד תודה... יש כאלו שאין להם בעיות כאלו... יש כאלו שהידיים שלהם ריקות לגמרי... אז אתה... שאפילו המעשר'ת שלך כ"כ גדולים... אז אתה מתלונן... אתה עוד מעז לומר שאתה נמצא בשוקת שבורה ולא יודע מה לעשות?? תשבור את הראש... תשכור חברת הובלות ותעלה את כל הפירות לירושלים... ותגיד תודה ותשתוק...

אז זהו שלא!!! התורה לא סותמת פיות... וגם לבן אדם שברוך ה' הקב"ה הרעיף עליו מלא כפניים ברכה... גם לו... בתוך המצב של הברכה... יכול להיות כל מיני קשיים טכניים... והתורה לא מתעלמת מהם... (כמובן... אם קיים מדובר בטענת פינוק או בטענת וישמן ישורן ויבעט זה כבר משהו אחר... כעת אנחנו מדברים על טענה מוצדקת... טענה מתקבלת... וכי בגלל שהיהודי הזה התברך לכן אין לו זכות לפתוח את הפה... וכי אדם עשיר שתמורו רובך בדרך רק בגלל שהוא מלא וגדוש בכל טוב מצרים... לכן אין פה מקום לעזוב תעזוב עמו...?? כן... במדינת ישראל שמאפיינת את דעת בעלי בתים ההפוכה מדעת תורה הגישה הזו מאוד רווחת... תמיד ירחמו על החלש... תמיד הוא יצא הצודק... והחזק תמיד יצא מופסד... אם אתה רוצה לנצח תהיה עובד זר... אתה רוצה לצאת צודק?? תהיה בן מיעוטים... אבל חשבון הצדק האמיתי קובע שבדיוק כמו שאסור לישא פני גדול ועשיר... כך גם דל לא תהדר בריבו... אסור לרחם על הדל יותר מהעשיר... ועל אותו משקל אסור גם להטות את דינו של העשיר לשלילה מרוב רחמים עם העני... עכ"פ התורה מתייחסת לטענה זו... ובשביל זה יש לנו את דין פדיון מעשר שני... אותו יהודי עומד ופודה את פירותיו על מעות... ומעלה אותם לירושלים... ושם באמת הוא מודה לקב"ה על שזיכה אותו שכמות הפירות שלו כ"כ גדולה עד כדי שהוא הגיע לצרות של עשירים ש"לא תוכל שאתנו..."

ללמדך: שהתורה לא מתעלמת ולא מתנכרת לאף אחד!!! בשום שלב בחיים!! גם אדם שפיו מלא שירה כים ולשונו רינה כהמון גליו... ואין לו שום תלונות... הכל ברוך ה' כל כך טוב... אבל יש כל מיני טרדות... ועומס גדול כתוצאה מ... מ... ממה שזה יהיה... אם זה הבת שהתארסה ואוטוטו חתונה ויש עומס גדול... ואם זה התחייבויות כספיות שמגיעות בנסיבות משמחות ש... חס ושלוס... אני מתבייש להתפלל... מה... יש לי עוד מה לבקש?? אני רק יכול להודות לקב"ה... **לא!!! אתה טועה!!!** נכון... להתלונן אסור... אדם שמתפלל על רוב טובה ובוטע בה זה ממש כפיות טובה... אבל אם יש לך קשיים נקודתיים כתוצאה מטובה שהקב"ה נתן לך... גם את התפילות האלו הקב"ה מתפלל... גם כאן הקב"ה נמצא... גם את המסר הזה צריך פעם אחת לדעת... הקב"ה לא נעלם אחרי שהוא הטיב איתך... הוא ממשיך ללוות אותך... לא רק במציאה הגדולה... אלא גם בהובלה שלה... ואם זה כבד לך... ולא תוכל שאתו רק כי יברך ה' אלוקיך... גם כאן הקב"ה נמצא והוא נותן לנו ציווי מיוחד ששמו: פדיון מעשר שני... אז לא צריך אף פעם לסגור את הפה... הקב"ה תמיד כאן...

מה התנאי הבסיסי לאמירת תוכחה שמתקבלת??

בלי להיכנס לפוליטיקה... רק בתור דוגמא למסר חשוב... משהו שאל אותי שאלה מרתקת: איך אותם אלו שנמצאים שם בממשלה... איך הם לא מתביישים?? הרי זה לא סוד שכל המהלך שלהם הוא מזויף מתוכו... וזועק מזה תאוות שלטון וריכוז של כל המידות רעות ביחד... אז איך הם לא מתביישים בזיוף הזה?? בשלמא אנחנו. הרי גם אנחנו חיים בזיוף... גם אנחנו חיים ברמאות עצמית... אבל לכל הפחות אין מי שיטיח בנו את האמת הזו בפרצוף (סו"ס אנחנו לא לומדים מוסר..). אבל שם הרי כן כל היום מטיחים את האמת בפרצוף אחד בשני... שם כל אחד אומר לשני את כל האמת בפנים... אז איך הם לא מסמיקים??

זו שאלה מעניינת... ואני חושב שהתשובה כתובה בהפטרה של תשעה באב... יש שם פסוק: "ידעו את לשונם קשתם שקר ולא לאמונה גברו בארץ כי מרעה אל רעה יצאו ואותי לא ידעו נאום ה'!!! האם שמת לב מה כתוב בפסוק הזה?? אתה יכול להסביר לי טייטש מה כתוב בפסוק הזה?? אז בקצרה ממש:

יש אמת ו-יש אמונה!! מה ההבדל בין אמת לאמונה??

תשמע סיפור: יענקל וליבל שני הגנבים המיתולגיים של העיירה. בתחילה עוד היה ביניהם סטטוס קוו... אני לא מסגיר אותך ואתה לא מלשין עלי... אבל יום אחד זה התפוצץ... לליבל היו כנראה גבות יותר מידי מוצלחות ויענקל לא 'עמד בקנאה'. הגיע יום פקודה... יענקל פגש את ליבל בבית הכנסת והתחיל להמטיר עליו תוכחות אש וגפרית כמו גדולי המגידים... ליבל... איך אתה לא מפחד לגנטב?? תדע לך שיש דין ויש דיין... והקב"ה רואה את המעשים והוא לא יוותר...

ואני קצת שואל אותך: האם יש אמת בדבריו של יענקל גנב?? ברור שזה שאמת!! כל משפט בתוכחה של יענקל גנב היה אמת לאמתה!!! אבל אמונה? האם הדברים שלו הם אמונה?? האם יש לו נאמנות לאמת הזו? (כאן אמונה הכוונה לנאמנות ולעמידה מאחורי האמת) לא! ממש לא אמונה!! כולנו מבינים שיענקל לא באמת באמת האיש ישר באדם שאכפת לו שיש גנבות ועוולות... הוא בסה"כ רוצה לומר לליבל... תן לי לגנוב לבד... תפסיק לקחת לי את הקליינטים... תהיה סוכן הגנבות שלי... לא של גנבים אחרים... זה ההבדל בין אמת ל-אמונה!!! האמת יכולה להיאמר... השאלה היא מה האמונה והנאמנות שעומדת מאחוריה... האמונה היא האמת שעומדת מאחורי האמת... וברגע שהאמת היא ללא אמונה... האמת בעצמה נהפכת להיות שקר אחד גדול... תסכים איתי שהתוכחת אמת הזו שיענקל הוכיח את ליבל הגנב... זה בסה"כ היה רגעי השיא של השקר של יענקל!!! לא רק שהוא הגנב המדופלם... אלא הוא גם יודע להטיף מוסר לאחרים שלא יגנובו...

זה הפשט: "וידרכו את לשונם קשתם שקר ולא לאמונה גברו בארץ כי מרעה אל רעה יצאו ואותי לא ידעו נאום ה'!!! גם בזמן בית ראשון היו מוכיחים...

היו אנשים שידעו להטיף מוסר ולהטיח את האמת כמות שהיא... איך כתוב בחז"ל: "גם בשעת כשלונה של ירושלים לא פסקו ממנה אנשי אמונה..." היו אנשים שידעו להטיח את האמת!!! נו... אז למה כתוב 'וידרכו את לשונם קשתם שקר'?? למה זה נקרא שקר?? אתה יודע למה?

כי לא לאמונה גברו בארץ!!! לא מספיק שאתה אומר את האמת... השאלה מה האמונה והנאמנות מאחורי האמת הזו...

ברגע שיענקל גנב צועק על מוטל גנב תפסיק לגנוב... הוא אמנם אומר את האמת... אבל זה וידרכו את לשונם דבר שקר!! כי לא לאמונה גברו בארץ... הסיבה שיענקל מוכיח את מוטל שיפסיק לגנוב זה לא ממקום של נאמנות לאמת... אלא מאי?? כי מרעה אל רעה יצאו... יענקל בסה"כ רוצה שמוטל גנב יערוק מרעה אל רעה... במקום שיהיה הגנב של קלמן... שיהיה הגנב שלי... כי מרעה אל רעה יצאו!!! כל האמת שהם מטיחים אחד בשני זה לא בשביל חתירה אל האמת... אלא בשביל להחליף שקר אחד בשקר השני... כשזו המטרה... אז גם כשאומרים את האמת הכי טהורה - אין לך שקר וזיוף גדול מזה!!!

מיותר לציין שהדוגמא הכי מוחשית שמתגלית לנגד עינינו בנושא הזה זה הפוליטיקה המדינית כיום כאן במדינת הציונים... אם ניקח תלמיד ישיבת נוברהרדוק היישר מערבות רוסיה ונכניס אותו למליאת הכנסת הוא יתרגש מאוד... הוא ממש ירגיש בבית... הרי מה זה שיטת נוברהרדוק???

זה לתבוע אמת וכינות בלתי מתפשרת!!! נבירה למעמקי הנפש ולזהות כל נגיעה הכי קטנה ומיד לשרש אותה ולזרוק בה מרה ולנזוף בה ללא רחם... ואם תשים לב... זה... זה בדיוק מה שעושים כל יום בכנסת... הרי מה שעושים שם מהבוקר עד הלילה?? כל אחד שיוזם איזה משהו מיד כולם מתנפלים עליו בשפתיים דולקות... ומזהים את המידות רעות שלו... את האינטרס האישי שלו... ואת התאוות שלטון שהוא רוצה להרויח מזה... (והרי זה גם נכון... אז בכלל...) אותו נוברהרדוק יושב שם וממש ירגיש בבית!!! הוא ירגיש שהוא נמצא באמצע סדר מוסר מרירי וגועש ורועש נוסח הסבא מנוברהרדוק שלא מוותר ולא מטייה שום נגיעה ומזהה את המידות רעות שיש בכל נטית לב... אבל לא נוברהרדוק!! יש לך טעות קטנה... נכון שבכנסת מזהים מיד כל נגיעה שלילית... אבל יחי ההבדל הקטן: אתה שם בנוברהרדוק... היית עסוק בלחפש את הנגיעות ואת המידות רעות של עצמך... אבל כאן?? כאן בכנסת כל אחד עסוק בלמצא את המידות רעות של החבר שלו!!! יחי ההבדל הפצפון!!!

בנוברהרדוק כל אחד היה עסוק לצאת מרעה ל- טובה... יש לי נגיעות... יש לי אגו... ואני רוצה לצאת ממנו... להתרומם ממנו... להפסיק להיות רע ולהתחיל להיות טוב... אבל בכנסת?? זה "מרעה אל רעה יצאו"!! כל אחד עסוק בלהחליף רעה ברעה... כל אחד עסוק בלהסביר כמה המידות רעות שלו יותר חזקות ומומלצות מהמידות רעות של חבר שלו...

זו הסיבה ששם בכנסת... גם כשאחד מטיח את האמת בשני אין שום בושה לאחד מהשני... למה?? כי כשעומד משהו מהאופוזיציה ומוכיח באותות

ומופתים כמה זה מהקואליציה הוא אגואיסט ואינטרסנט שחושב רק על עצמו ומוכן לשגע מדינה שלימה בשביל תאוות שלטון... הוא אומר דברי אמת!!! ומצד האמת השני היה אמור להחליף צבעים...

אבל!!! אל תשכח שחוץ מאמת יש עוד משהו... יש גם אמונה... ובדיוק כמו שכולם יודעים את האמת... ככה כולם יודעים שאותו אחד שרוממות טובת הכלל בגרונו... הוא בסה"כ אינטרסנט ואגואיסט לא פחות גדול... והוא בסה"כ רוצה שיצאו מרעה לרעה... למה בחרתם באגואיסט הזה?? תבחרו בי... אני אגואיסט יותר מוצלח ממנו... (וזה הרי ברור שזו הטענה שלו!! ואף אחד לא חושב לרגע אחרת...) אם ככה... אין שום סיבה שהאמת המנוטחת שם תזיז למישהו... כי אין בה טיפת אמונה...

עד כאן פוליטיקה... תכל'ס... כלפי מה הדברים אמורים???

כולם יודעים את האמת!!! האמת נאמרת!! אין לנו מצוקה של חוסר מידע!! זה לא שאנחנו סומים באפילה ואין מי שיגיד לנו מה האמת ומה רצון ה'... יש תמיד מי שדואג לומר את האמת והוא עושה את זה בקול רם... ולמרות זאת!!! למרות שהאמת נשמעת בצורה הכי מפורשת... היות וברוב המקרים היא לא נאמרת באמונה אז למייעשה היא בכלל לא נשמעת... היא עוברת לידינו... לדוגמא: נתחיל מחבר טוב שלי ירא שמים ועובד ה' מופלג שמשתיין למגזר חסידי מסוים... שזמן תפילה אצלם זה... זה לא החלק ה"חזק"... האם כשחבר שלי יעלה לשמים הוא יוכל לתרץ את עצמו לא ידעתי שיש כזה דבר זמן תפילה?? לכאורה לא! ולמה לא?? כי ה' הצמיד לכל חסיד כזה איזה שני ליטאים שנושפים לו בעורף עם משנה ברורה פתוח ועושים לו נו נו... כתוב בפירוש במ"ב שצריך להספיק זמן תפילה (וזה יותר חשוב בפסוד"ז וברכות ק"ש... כלומר: מי שקם כמה דקות לפני סו"ז תפילה צריך להתפלל מיד שמו"ע העיקר להספיק)

אז זהו שכן!!! חבר שלי החסיד יעמוד ויטען: לא ידעתי!!! לא ידעתי שיש כזה דבר שנקרא סוף זמן תפילה... והטענה שלו תתקבל!!!

אתה יודע למה?? כי נכון שאדון אז נדברו ציטט מהמשנה ברורה שצריך להספיק זמן תפילה... אבל סו"ס אדון אז נדברו הוא ליטאי... וכשהוא עושה לי נו נו... צריך להספיק זמן תפילה... אם יש לך חושים עדינים ותקשיב טוב טוב למנגינה... יש פה איזה נימה מגזרית קנטרנית!!! הנה... אתם החסידים... תפסיקו כבר... תתחילו להקפיד על הלכה כמו הליטאים... נכון שזו הנימה?? ברגע שזו הנימה... אז במילים אחרות: אני אף פעם לא פניתי לחבר שלי החסיד ואמרת לי בכנות: תקשיב... רצון ה' להקפיד על זמן תפילה!!! אף פעם לא העברתי לו כזה מסר... רק מה כן?? מרעה אל רעה יצאו... אני מגיע אליו עם המצע של המפלגה שלי ואני אומר לו: הנה... למפלגה שלי יש טעות אחת פחות מהמפלגה שלך... ברגע שזו הנימה מה הפלא שחבר שלי

אותו... ועל אפי ועל חמתי הרב שלי הורה לי שצריך להקפיד על כל ההוראות... (מה אתה רוצה שאני אעשה? שאני אחליף רב? ולמה?? בגלל שחם לי עם המסיכה?) וחוף מזה אני פוגש אנשים בקבוצת סיכון... אמרתי לו: בבקשה... הרי שלך לפניך.. אלו הם הנתונים שלי!!! כעת אני מתחנן לפניך: תוכיח לי שהשם רוצה ממני משהו אחר... תוכיח לי שה' רוצה שאני אוריד את המסיכה...

פתאום הוא הבין אותי... והוא הבין אותי לגמרי והוא הפסיק לצחוק עלי... הוא פשוט קלט שמאחורי המסיכה המגזרית שלי... מסתתר יהודי שבסה"כ רוצה לעשות רצון השם!! וגם לי ארך הרבה זמן עד שהפסקתי לצחוק עליו... כי הבנתי שמאחורי השמונה בגדים שלו מסתתר יהודי שרוצה בסה"כ לעשות רצון ה'... והנתונים שלו והרב שממנו הוא מקבל ככה יצא לו שזה רצון ה'... כמתרגלים להיצמד לרצון השם!!! הכל נשמע אחרת... גם התוכחה נשמעת אחרת... כשאתה נושם נשימה עמוקה ומגיע להעיר למישהו... אם אתה מבין שכך זה רצון ה', ואתה גם אומר לו שכך וכך רצון השם!!! זה נשמע אחרת לגמרי... תחשוב על זה...

והכי הכי: כל פעם שמתעוררת התלבטות וספק בסוגיות של "בכל דרכיך דעהו..." אתה רוצה לעזור לעצמך להעמיד את שני הצדדים... לחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה...???

אני ממליץ לך לקלף את כל הסמאות... אל תציג את השאלה בצורה של "האם זה מתאים לבן תורה?" והאם זה "צורה של יהודי..." והאם קבלנו מרבתינו לעשות כך וכך... עזוב מילים גבוהות... לפני הכל... דבר ראשון תעמיד את הדברים כמות שהם על השלחן!!! הנה זו המפה... אלו הם הנתונים... ומעתה: איפה הרבש"ע פה בסיפור?? הרי הרבש"ע נמצא כאן!! הוא העמיד בפנינו את הנתונים האלו... ואם ככה הוא רוצה משהו!! ואני בסה"כ רוצה לדעת מה ה' רוצה פה בסיפור הזה...

כשאתה מציג את הדברים בצורה פשוטה: שיש פה בורא עולם ואני בסה"כ רוצה לדעת מה הוא רוצה... הדברים מתחדדים הרבה יותר והרבה שאלות פתאום לא מתחילות... דוק ותשכח...

ביקורת... ממקום של הנה... תפסתי אותך על עוד טעות שאני פחות גרוע ממך... והנה העברתי לך את הכדור... ברגע שזה ככה... אז אל תתפלא אם יהיה עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים וכולם ידעו את האמת המרה עד כמה זה לא בסדר ותכל'ס שום דבר לא יזוז... למה??? כי מה טענת לי...?? שאני פגום בעבודה זרה!!! אה... ואתה?? אתה כל כולך גילוי עריות... נכון... אתה אומר שיש בי פגם של גילוי עריות... מי שמדבר... אתה?? יש לך דם על הידיים... כולך אלימות... כולך שפיכות דמים... שמת לב?? כל אחד הטיח את האמת בשני... ותכל'ס... היות ולא לאמונה גברו בארץ... כל אחד עסוק בלהוציא את השפן של השני החוצה... אז בשורה התחתונה לא היתה פה תוכחה שהצליחה לפעול!!! לא היתה פה אמת שנשמעה באמת!!

ממילא היה רק איזה ירמיהו הנביא אחד... שהוא היה באמת באמת בטוב נטול כל אינטרס... כנראה שהוא לא ייצג אף אחד... הוא לא היה עסוק בלטרף שום קהילה והוא לא ייצג שום ציבור... וכשהוא הוכיח את עם ישראל... זו היתה תוכחה לשם תוכחה!!! רבותי: זה מנוגד לרצון ה'!! נקודה!! ובאמת בנקודה הזו ירמיהו היה יחיד!!! זאת אומרת: את מה שירמיהו הוכיח כולם ידעו להגיד גם בלעדיו... רק אצל ירמיהו זה היה תוכחה לגופו של עניין... זה היה נבואה מאת ה'!! ולא פרץ של הטחת דברים אחד כלפי השני...

תכל'ס... כלפי מה הדברים אמורים??

הגיע הזמן שנצא מהקופסא... שנמצא מהבועה המגזרית... וכל אחד יסתכל לגופו של עניין מה רצון ה'!!! מה השם רוצה ממני!!! מה אלוקים רוצה ממני!!! אני מאוד אוהב להשתמש במונח הטהור הזה: מה רצון השם!!!! כשאתה מגיע לשאול משהו... להסתפק באיזשהו ספק בסוגיות של "בכל דרכיך דעהו..." אני משתמש בשאלה: מה רצון השם!!!!

תנסה להתחיל להשתמש במשפט הזה... ותחשוב עליו... אתה תבין על מה אני מדבר... אני מזיז לצד את כל המושגים... יש אחד ויחיד שקוראים לו רבש"ע!!! ואני בסה"כ מבקש לדעת מה רצונו!!! זה הכל!!

אני לא מחפש לברר האם זה מספיק ישיביש... והאם זה מתאים לציבור החרדי... והאם זה מקובל או לא מקובל?? לא מעניין אותי כלום... יש בורא עולם!!! הוא רוצה ממני משהו!! ואני פה בשביל לברר מה הוא דורש ממני!!! זה הכל!! כשמחדדים את זה... השאלה מקבלת מימד הרבה יותר טהור... אני אתן לך דוגמא: תקופת הקורונה כידוע הזמינה כל מיני ויכוחים שכמובן תורגמו לרוח מגזרית... היה לי חבר שכל הזמן "ירד עלי" שאני לובש מסיכה... בשלב מסוים לקחתי אותו לצד... הורדתי את המסיכה ואמרתי לו: תקשיב... נדמה לך שאני לובש מסיכה בגלל שאני שייך למגזר מסוים? שזו הקולקציה החדשה שלהם...

אז זהו שלא!!! כמו יונה הנביא בשעתו אני מודיע לך ומוסר מודעה... **עברי אנוכי!!! ואת ה' אלוקי השמים אני ירא!** והסיבה שאני הולך עם מסיכה כי לפי הנתונים היבשים האישיים שיש לי המסקנה שלי שזה רצון השם ממני!!! אדרבה... אני מעוניין להציג בפניך את המפה האישית שלי... תקרא את המפה ותשכנע אותי שרצון ה' אחרת!! ואני הרגע מוריד את המסיכה... הסברתי לו שיש לי רב שתמיד אני שואל

החסידי עושה לי עם הראש נו נו... אני מוותר... אני מעדיף להישאר עם הטעויות של החסידים מאשר לבחור במחדלים של הליטאים...

ועל אותו משקל בכיוון השני: ברגע שמגיע חבר שלי החסידי ומתחיל להוכיח אותי על שלל מחדלים שיש במגזר שלי... שמתי לב שאני בכלל לא שומע אותו!!! במקום לשמוע את האמת ולהתמודד איתה!! אני מיד מזהה את הנימה המגזרית שיש כאן... שהבן אדם כעת עסוק בלהוכיח שמ"רעה אל רעה יצאו..." הוא מנסה להוציא אותי מרעה לרעה... הוא רוצה שאני אחליף מחדל במחדל... אם זה הנושא... אז במקום להתקשב לגופו של עניין ולקבל את האמת ממי שאמרה... אני מיד עסוק בלהסביר לו... שזה בסדר... עדיף לי הטעויות של הליטאים מהמחדלים החסידיים... זאת אומרת: קח בחשבון שכולם יודעים הכל!! האמת נאמרת!!! ותמיד יש מי שדואג לומר אותה!!! החסידי נושף לליטאי בעורף ומקניט אותו במה שהוא לא בסדר... והליטאי נושף לחסידי בעורף ואומר לו בדיוק מה הוא צריך לתקן... כך שאין הפתעות!! אנחנו יודעים הכל... ולמרות זאת בשורה התחתונה יתכן שלמרבית ההפתעה אנחנו לא באמת מודעים לטעויות שלנו! למה??? כי ברגע **שלא באמונה גברו בארץ...** ברגע שמרעה אל רעה יצאו ואותי לא ידעו נאום ה' אז האזניים נאטמות!!!

זה בדיוק כמו בכנסת שהכל מונח שם על השלחן!! כל הרפז והטיט... כל הנגיעות... כל המידות רעות... ובן אדם שפוי היה ממזמן אמור להקיא את עצמו משם... אבל ברגע שהאמת שם היא ללא אמונה... האמת שם נאמרת רק בתור הקנטה והוכחה עד כמה הטעויות שלי יותר טובות משלך... אז האמת עוברת לצידם והם פשוט לא פוגשים אותה!!!

אגב: על פי זה תורצה לי שאלה בסיסית שתמיד התקשיתי בה:

הרי בית המקדש הראשון נחרב על עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים!!! מדובר בעבירות הכי חמורות בתורה! אם ככה: איפה כולם נעלמו?? איפה כל היראי שמים וכל הצדיקים... הרי אתם רואים בעיניים שלכם יהודים שעושים את העוולות הכי נוראות בעולם... ואתם שותקים? מה... ירמיהו הנביא היה האדם היחיד בעולם שהבין שיש פה בעיה שצריך לצעוק גיוואלד?? וכי חוץ מירמיהו הנביא אף אחד לא הבין שיש פה חטאים שצריך לשרש אותם ולהוכיח את עם ישראל??

מה התשובה??? הנה... ירמיהו הנביא בעצמו אומר את התשובה:

זה ברור שכולם ידעו את האמת!! אדרבה... תסמוך על הביקורתיות והחוסר פרגון של אנשים שהם דואגים כל אחד להזכיר לשני על כמה הוא לא בסדר... אבל ברגע שהאמת נאמרת לא במקום של נאמנות לאמת אלא במקום של

מעשה שהיה במשחק השחמט...

כי זו המציאות הקבועה שמתחדשת מידי שנה!! ברגע ששגב ה' לבדו ביום ההוא... ברגע שה' דופק על השלחן פתאום הוא עושה חישוב מסלול מחדש... **וזה מה שקורה מידי שנה בראש השנה!!!**

בראש השנה יצא יוסף מבית האסורים... וכל אחד בבית האסורים הפרטי שלו שבטוח שמכאן אין נקודת מוצא... הרי בשביל זה יש לנו את הימים הנוראים, פשוט להאמין בה'!!!! להאמין שהמלך הקדוש לוקח את המושכות וכעת הכל פתוח... כללי המשחק משתנים... וכמו מי שמתרווח על כסאו שידע לו ששום דבר לא מובן מאליו... ככה מי שהתרגל לתנאי מצוקה שידע שה' בבת אחת מוריש ומעשיר משפיל אף מרומם...

אבל דא עקא!!!! שמרוב שאנחנו נמצאים עמוק עמוק בתוך המשחק... מרוב שאנחנו באמצע לחשבן מה הולך להיות הצעדים הבאים... מה קורה לנו? **מה שקרה לחבר שלי**... כמו שחבר שלי שיהיה בריא... גם אחרי שהעפתי לו את המשחק... וגם אחרי שהוא קלט שהמשחק היה ואיננו... אבל הוא עדיין נשאר שמה... בתוך משחק... המחשבות שלו עדיין רצו בשטף של המהלך... מה אני עושה ומאיזה כיוון אני מגיע... **הההללו אויס!! נגמרו! המשחק התעופף... חישבו מסלול מחדש**...

אותו דבר כאן: מרוב שאנחנו נמצאים עמוק בחיים... אז גם כשקולו של השופר נשמע ברמה... ואנחנו לאט לאט קולטים שאוטוטו מגיע ראש השנה... ואז כל המשחק מתעופף... עדיין הראש שלנו נמצא באמצע המשחק... והמחשבות שלנו רצות קדימה ביום יום... מה עושים עם זה... ואיך מסתדרים עם זה... בינינו... יום לפני ראש השנה... איפה הראש שלנו נמצא?? בשטף החיים!!!! החיים ממשיכים הלאה... ואם יש אובדנפסט... אז הראש שלי נמצא באובדנפסט... ואם אני חש מעצמי שאני כל יכול... אז הראש שלי נמצא בעשר צעדים קדימה מה אני יכול לעשות...

הההללו... צועק רבינו יונה!!! תתעורר... המשחק חזר לאיפוס... נכון שעד ראש השנה המשחק עדיין בעיצומו... ולכל אחד יש את המשבצת שלו... אבל ברגע שתוקעים בשופר... הופה!!!! המשחק באותו רגע מתעופף... אף אחד לא מוחזק יותר במשבצת שלו... הכל פתוח... גם אם היית בשיא השפל אתה יכול בשנה הבאה להפתיע ולהגיע עד השמים... הכל פתוח... הכל הכל...

עקרונית המאמר הזה יותר מתאים לערב ראש השנה...

אבל לא!!!! זה לא נכון!!!!

כי גם עכשיו ובעיקר עכשיו ודווקא עכשיו... בתחילת חודש אלול... זה הזמן להתחיל לנקות את הראש מכל מיני טרדות שכל השנה הטרדו אותנו... כן... יש טרדות... לכל אחד מאיתנו יש את המשבצת שבה הוא נמצא כעת... שהוא בהחלט מטרד מה הולך להיות המהלכים הבאים שלו... אבל הוי... באמת... כל המהלכים האלו הם רלוונטיים רק עד ראש השנה... מראש השנה ואילך זה כבר לא נפקא מינה... המשחק מתחיל מהתחלה... אם אני אצליח להפנים את זה... אני אוכל למצא את עצמי הרבה יותר פנוי נפשית לחודש אלול שכל כולו אני לדודי ודודי לי... וזו המטרה של השופר... השופר מדהדה לנו בתוך האוזן... ההלו... יש לכם שלושה שבועות לסיום המשחק... אין טעם כ"כ להשקיע במחשבות... אין הרבה מה לתכנן... לא נותר לנו אלא להשקיע את עצמנו בחודש אלול זה במחשבות האמיתיות ביותר!! איך לחזור לאבא שבשמים... איך להתרצות לפני... זה הדבר האמיתי היחיד שהוא לא משחק!! מפי השמועה מקובל ששלמה המלך המציא את משחק השחמט... אז כן... בסיומו של משחק השחמט... נענה שלמה המלך ואמר: סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם!! חוץ מזה הכל המשחק... הכל מתעופף ונמוג יום אחד...

היה זה בבין הזמנים לפני כה שנים... הייתי בדאצ'ע... (מה שנקרא קיט... נופש...) ומישהו שם הציע לי בא נשחק שחמט... התביישתי לומר לו שאני לא כ"כ חזק בשחמט... טוב... הסכמתי... התיישבנו והתחלנו לשחק... הוא... שיהיה בריא... לפני כל צעד שהוא עשה הוא ישב וחשב וחשב במשך דקות ארוכות... אבל אני? אני הרי 'גאון'... אני לא צריך הרבה לחשוב (כי לא היה לי מה... ©) ואני הזזתי פה הזזתי שם... וכפצוי מהר מאוד הוא אכל לי את הכל... עשה ממני קירקס... כמעט ולא השאיר ממני שריד ופליט... נשארתי אחד מעיר ושנים ממשפחה... היה ברור שהוא הולך לנצח אותי בגדול... בשלב מסוים לא יכולתי לסבול את ההפסד הצורב... והתחלתי לרקום תוכנית... יש לציין שהיה לי שקט תעשייתי מבורך כי כאמור... הוא היה כל כולו מכוונס במחשבות מה הצעד הבא שהוא הולך לעשות... ולי... היה לי את הזמן לחפור מנהרות בשקט...

ואז לאט לאט... בשקט וביסודיות... הכנסתי את כף ידי מתחת ללוח של המשחק... הכנסתי והכנסתי...

ו... ואז טראח!!!!!!! בבת אחת העפתי את כל המשחק באויר... הכל התעופף לכל עבר... המלך התעופף לפה... והמלכה לשם... והחיילים הגיעו עד התקרה... וסוס אחד נתקע בולון... חבר שלי היה הההההההה... הוא לא הבין מאיפה זה נחת עליו!!!! מה... מה קרה פה??? הוא התאבן במשך דקה ארוכה ולא הבין מה... מה... איך זה קרה?? איך הכל פתאום עפף?? **טלטלתי וניערתי אותו ואמרתי לו: הההללו... תתעורר... זהו... המשחק נגמר... חלומות נעימים... חשבת שתנצח אותי?? חשבת שאתה תוכל לעשות לי וידוא הריגה...?? זהו! יש גבול!!! הכל התעופף... עד כאן הסיפור... בניחוח בין הזמנים... אבל לסיפור הזה היה המשך שמאוד החכים אותי... והוא-- שגם אחרי שחבר שלי כבר קלט מה עוללתי לו פה... שמתי לב שהוא עדיין נשאר מכוונס בתוך עצמו... הוא עדיין חושב מחשבות... שאלתי אותו: מה... מה אתה חושב עכשיו?? הוא צחק ואמר לי: תבין... אני עדיין שמה... בתוך משחק... תבין אותי: אתה תלשת אותי באמצע המהלך... הייתי באמצע!! באמצע המחשבות הקדחתניות... מה הצעד הבא שאני הולך לעשות... אז אתה שתהיה בריא... העפת לי בבת אחת את הכל... אבל אני?? אני עדיין שמה... בתוך המשחק המנוח... יהי זכרו ברך**

הסיפור הזה הוא משל מאוד טוב!!!! אני משתמש עם המשל הזה לכל מיני דברים בעבודת ה'...

אבל זה הכי אקטואלי לימי חודש אלול... ערב יום הדין... אנחנו נמצאים בעולם הזה כמו בתוך משחק שחמט... לכל אחד יש לו את המשבצת שלו בחיים... כל אחד ממוקם באיזושהי משבצת!!! יש אחד שנמצא במשבצת ההצלחה... הוא מרגיש כמו מלך... הוא שולט... הוא יכול לזוז לאיפה שהוא רוצה ולבלוע את מי שהוא רוצה... ויש אחד שנמצא במשבצת השפלות... החברה אוכלת אותו... והוא מפחד מהצל של עצמו... בקיצור: לכל אחד יש המשבצת שלו... את הגורל שלו בחיים... שזה מה שיש... והמכנה המשותף בין כולם שכל אחד יושב במשבצת שלו ובונה מהלכים בחיים... מה הצעד הבא שלי... לזה שמרגיש מלך יש לו את המהלכים שלו... מה היעד הבא שלי לכבוש?? ואילו זה שנמצא בשפל... גם לו יש מהלכים נוגים משלו... איך אני שורד?? והאם יש לי בכלל סיכוי יום אחד לשקם את עצמי... בקיצור: משחק השחמט לכל דבר... כל השחקנים בעולם הזה טרודים בחיי היום יום... טרודים בדאגת המחר... מה יהיה... מה הצעדים הבאים שלי בחיים... **ואז בבת אחת מגיע ראש השנה!!!!** ואז אתה יודע מה קורה??

המשחק שחמט בבת אחת מתעופף... כל השחקנים מתעופפים לכל עבר!!!!!! הקרקע נשמטת מתחת הרגליים... ומכאן ואילך אין שום ביטוח... המלך האמיתי מגיע והוא לבדו נשגב ביום ההוא... הוא לבדו יושב ובונה את השחמט מחדש ואין לאף אחד הבטחה באיזו משבצת הוא יהיה בשנה הבאה... "בראש השנה יכתובו וביום צור כיפור יחתמו מי יחיה ומי ימות מי ינוח ומי ינוע... שום דבר לא בטוח!!! מי שהיה אתמול במשבצת של מלך... פתאום יכול למצא את עצמו עבד... מי שחשב שהוא אפס... פתאום מוצא את עצמו מלך... ה' מוריש ומעשיר משפיל אף מרומם... אין שום ביטוח... אף אחד לא נשאר בטוח בחזקתו...

בשנה וחצי האחרונים ה' הראה לנו את זה בצורה ממש מוחשית כפי שמתנבא הנביא ישעיה: הנה ה' בוקק הארץ ובלוקה... והפיץ יושביה, והיה כעם- ככהן, כעבד- כאזוניו, כשפחה- כגברתה, כקונה- כמוכר, כמלווה- כאשר נושה בו...

פתאום זו שלא מצאה עבודה, וחברתה שהייתה מסודרת עד כה, לפתע שניהם חתמו אבטלה, זה שחלם להגיע לישיבה החשובה וזה ש'נתקע' בישיבה פשוטה, שניהם לפתע מצאו את עצמם לומדים במרחב הקולי... זה שגר קרוב להורים וזה ש'זרוק' בערי הפריפריה... שניהם פתאום מצאו את עצמם במרחק שווה... שניהם לא יכולים להתקרב לבית של ההורים... ה' נתן לנו מדגם קטן... אבל החכם מבין שזה רק מדגם...